

Besluit 83/18

Voorgestelde behandeling

PS-vergadering : 23 november 2018

Onderwerp

Notulen vergadering Provinciale Staten d.d. 28 september 2018

Datum

23 november 2018

Documentnummer

4441513

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

gelezen het voorstel van de Griffier, d.d. 13 november 2018 - 4436269;

gelet op artikel 45, derde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2017;

besluiten:

vast te stellen de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering d.d. 28 september 2018.

's-Hertogenbosch, 23 november 2018
Provinciale Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de griffier,

drs. M.P.J.M. van Gruijthuijsen (plv.) drs. J.A. Deneer (plv.)

Vastgesteld

PS 83/18 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 28 september 2018

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	5
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	8
Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging lid van Provinciale Staten	10
Afscheid van de heer J.H.W.F. Heijman (Lokaal Brabant) als lid van Provinciale Staten	11
Beëdiging burgerlid de heer J.C.P. van Gorp (Lokaal Brabant)	14
Actualiteit	17
Besprekstukken	17
53/18 Statenvoorstel Inpassingsplan windenergie A16	17
35/18 Statenvoorstel Provinciaal Inpassingsplan N 629 Oosterhout-Dongen	48
51/18 Statenvoorstel Onteigening t.b.v. realisatie van PIP's Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat Oost en West	82
Stemming	82
53/18 Statenvoorstel Inpassingsplan windenergie A16	82
35/18 Statenvoorstel Provinciaal Inpassingsplan N 629 Oosterhout-Dongen	98
51/18 Statenvoorstel Onteigening t.b.v. realisatie van PIP's Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat Oost en West	103
Besprekstukken	104
44/18 Statenvoorstel Bestuursrapportage 2018	104
Stemming	166
Sluiting	169

Index gesproken personen

Agtmaal, ing. J.M.A. van, 16, 20, 83, 88, 89, 92, 94, 95, 96, 97
Altundal MIB, N., 87, 92
Arts, mw. W.M.A., 54, 55, 56, 57, 58, 59, 72, 77, 88, 93, 99, 100, 101, 102, 158
Bahar, drs. H., 86, 91, 107, 108, 109, 110, 118, 137, 141, 166, 167, 168
Bakker, W.J., 86, 91, 104
Berg, H.F. van den, 18, 19, 21, 27, 28, 30, 36, 39, 41, 42, 45, 46, 47, 49, 56, 59, 60, 66, 67, 73, 78, 82, 83, 84, 88, 89, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 107, 145
Boon, M.C.H., 87, 92
Brakel, mw. C.E.P. van, 86, 91
Brunklus, mw. drs. P.M., 17, 85, 90, 104, 105, 110, 156
Burger Dirven, drs. K.A.J.M., 49, 50, 51, 52, 61, 62, 88, 92, 98, 99, 100, 101, 102
Claessens-Vloedgraven, mw. W., 86, 90
Deneer, dhr. J.A., 10, 14, 15, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 166
Deneer, J.A., 10, 14, 15, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 166
Deryckere, M.N.R.C., 86, 91, 120
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van, 31, 32, 45, 83, 84, 88, 89, 93, 95, 96, 97, 98
Dingemans, mw. F.M., 62, 75, 88, 93, 104, 117, 127, 143, 144, 149, 159, 160, 167, 168, 169
Dirken, mw. A.M.W., 85, 90, 103, 164, 165
Gorp, J.C.P. van, 14
Gruijthuisen, drs. M.P.J.M. van, 16, 89, 93
Hageman, ir. J.J.C., 87, 92
Hattem, A.W.J.A. van, 15, 16, 20, 43, 85, 94, 122, 123, 124, 125, 147, 156, 157
Heijman, J.H.W.F., 13
Heijmans, N.G.L., 16, 21, 42, 48, 76, 77, 79, 83, 84, 87, 89, 92, 95, 96, 97, 104, 111, 112, 122, 123, 161, 167, 168
Hoon, mw. A.J.M. de, 50, 51, 52, 53, 73, 74, 77, 88, 93, 98, 99, 100, 101, 102
Jonge, R.A. de, 87, 92
Kammen, mw. drs. P. van der, 86, 91, 112, 113, 114, 115, 142, 144, 145, 153, 154, 158, 166, 167, 168, 169
Koevoets, H.J.P.E., 85, 90, 105, 106, 107, 157, 166, 167, 168
Kort, M.V. de, 88, 93
Kouthoofd, T.P.D., 18, 19, 20, 82, 83, 88, 89, 93, 94, 95, 96, 97
Kutlu, S., 60, 61, 62, 80, 87, 92, 99, 100, 101, 102, 103
Maas, B.L.M., 63, 85, 90, 99, 100, 101, 102, 103
Manders, W.J., 86, 90
Meel, J. van, 87, 92
Meeuwis-van Langen, mw. H.E.M., 86, 91
Meijer, A.A., 17, 85, 94, 113, 114
Ockers, J.A., 10, 11, 12, 17, 33, 68, 81, 83, 84, 85, 90, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 135, 167, 168, 169
Oosterveer, ing. H., 86, 91, 146, 147
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M., 88, 93
Overveld, W.A.A.M. van, 17, 65, 83, 84, 89, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 127, 167, 168, 169
Panhuisen, A.V., 85, 90
Portheine, P., 87, 91

Roijackers, mw. H.I., 86, 91, 106, 109, 110, 121, 123, 125, 126, 127, 139, 152, 154, 155, 159, 162, 163, 164, 165, 167, 168, 169
 Roks, L.A.G., 87, 91
 Schüller, mw. drs. I.J.W., 10, 85, 90
 Sloot, mw. M.A.B. van der, 89, 94, 103, 126
 Smeets, drs. M.E.J., 49, 50, 58, 64, 65, 72, 78, 88, 93, 99, 100, 101, 102, 103, 115
 Smeulders, S.J.A.H., 17, 27, 28, 29, 30, 31, 83, 84, 85, 89, 94, 95, 96, 97, 98, 104, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 167, 168, 169
 Spapens, M., 86, 91
 Staak, W.R. van der, 86, 91
 Surminski, mw. M.J.G.P., 32, 37, 38, 44, 45, 71, 87, 92, 148
 Tevkir, mw. drs. G., 25, 83, 84, 88, 89, 93, 95, 96, 97, 98
 Voorzitter, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 89, 90, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169
 Vreugdenhil, ing. H.J., 17, 33, 67, 80, 83, 84, 90, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 119, 131, 132, 133, 136, 138, 148, 149, 150, 161, 162, 167, 168, 169
 Vugt, drs. R.J. van, 74, 85, 94
 Wel, ir. M.C. van der, 17, 29, 43, 48, 51, 52, 53, 55, 57, 59, 61, 65, 66, 67, 70, 76, 77, 79, 83, 84, 85, 90, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 112, 128, 130, 132, 133, 151, 152, 153, 160, 161, 167, 168, 169
 Willems-Kardol, mw. J.C., 87, 92

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

J. Deneer, loco-griffier

Agtmaal, ing. J.M.A. van	CDA	Ossendrecht
Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bahar, drs. H.	CDA	Helmond
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Brunklous mw. drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Diemen-Vereijken, mw. F.J.H.M. van	GroenLinks	Cuijk
Dingemans, mw. F.M.	D66	Moergestel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Uden
Griensven, D. van	PvdA	Berkel-Enschot
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Vinkel
Heer, drs. ing. C. de	CDA	Eindhoven
Heijman, J.H.W.F.	Lokaal Brabant	Tilburg
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Jonge, R.A. de	SP	Halsteren
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Etten-Leur
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Manders, W.J.	VVD	Gemert
Meel, J. van	SP	Breda
Meeuwis-van Langen, H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Waalwijk
Ockers, J.A.	Lokaal Brabant	Veen
Oosterveer, dr. ing. H.	50PLUS	Waalre
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg

Porthoine, P.
Roijackers, mw. H.I.
Roks, L.A.G.
Schüller, mw. drs. I.J.W.
Sloot, mw. M.A.B. van der
Smeets, drs. M.E.J.
Smeulders, S.J.A.H.
Spapens, M.
Staak, W.R. van der
Surminski, mw. M.J.G.P.
Tekir, drs. mw. G.
Tinnemans, mw. S.C.
Vreugdenhil, ing. H.J.
Vugt, drs. R.J. van
Wel, ir. M.C. van der
Willems-Kardol, mw. J.C.

VVD
GroenLinks
PVV
VVD
CDA
GroenLinks
PvdA
SP
SP
PvdD
D66
CDA
ChristenUnie-SGP
CDA
PvdD
PVV

Riethoven
's-Hertogenbosch
Etten-Leur
Woudrichem
's-Hertogenbosch
Oosterhout
Helmond
Breda
Sint-Oedenrode
Hoogerheide
Roosendaal
Duizel
Nieuwendijk
Andel
Rijsbergen
Mierlo

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 28 september 2018

Agenda

- I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda**
- II. Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging lid van Provinciale Staten**
- III. Afscheid van de heer J.H.W.F. Heijman (Lokaal Brabant) als lid van Provinciale Staten**
- IV. Beëdiging burgerlid de heer J.C.P. van Gorp (Lokaal Brabant)**
- V. Actualiteit**
- VI. Besprekstukken**
 - 53/18 Statenvoorstel Inpassingsplan windenergie A16**
 - 35/18 Statenvoorstel Provinciaal Inpassingsplan N 629 Oosterhout-Dongen**
 - 44/18 Statenvoorstel Bestuursrapportage 2018**
- VII. Stemming**
 - 53/18 Statenvoorstel Inpassingsplan windenergie A16**
 - 35/18 Statenvoorstel Provinciaal Inpassingsplan N 629 Oosterhout-Dongen**
 - 44/18 Statenvoorstel Bestuursrapportage 2018**
- VIII. Sluiting**

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 28 september 2018

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

J. A. Deneer, loco-griffier

Volgens de presentielijst zijn 51 leden aanwezig, te weten:

Van Agtmaal, Altundal mw. Arts, Bahar, Bakker, Van den Berg, Boon, mw. Van Brakel, mw. Brunklaus, Burger Dirven, mw. Claessens-Vloedgraven, Deryckere, mw. Van Diemen-Vereijken, mw. Dingemans, mw. Dirken, Van Gruijthuijsen, Hageman, Van Hattem, Heijman, Heijmans, mw. De Hoon, De Jonge, mw. Van der Kammen, Koevoets, De Kort, Kouthoofd, Kutlu, Maas, Manders, Van Meel, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Ockers, Oosterveer, mw. Otters-Bruijnen, Van Overveld, Panhuizen, Porthoine, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, Van der Staak, mw. Surminski, mw. Tevki, Vreugdenhil, Van Vugt, Van der Wel, mw. Willems-Kardol.

Afwezig: Everling, Van Griensven, De Heer, mw. Tinnemans.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 13.50 uur

De **voorzitter**: Ik wil zo dadelijk onze vergadering openen met het gebruikelijke moment van stilte. Daarna zullen we wat mensen verwelkomen als gast van onze Staten. En uiteraard weet u dat we dan beginnen met de herdenking van de dinsdag begraven Tineke Klitsie, onze collega, die we twee weken geleden hier hebben uitgezwaaid, afscheid van genomen. Ze is overleden. En we zullen straks beginnen met een in memoriam in het bijzijn van de familie, die ik straks nog nader welkom zal heten.

Dan zal ik daarna verder aangeven wat de orde van dienst is. Ik wil nu de vergadering openen met het gebruikelijke moment van stilte. En ik kan mij voorstellen dat onze gedachten dan ook zijn bij de mensen in Oss, die een verschrikkelijk ongeval hebben meegemaakt. Ik hoef er denk ik niet veel meer over te vertellen. Maar ik denk dat iedereen snapt dat we deze vergadering niet openen zonder bij hen te zijn, in gedachten of op welke wijze u daar ook voor wilt kiezen. Ik wil u verzoeken daarbij te gaan staan.

(Er wordt een moment stilte in acht genomen.)

De **voorzitter**: Dank u wel. Tom en Gijs, de schoonzus en broer van Tineke, zeer van harte welkom op de publieke tribune in de vergadering waarin wij inderdaad zullen gedenken jullie moeder, onze vicevoorzitter en collega.

Er zijn andere gasten ook welkom. De studenten van de HAS, de CDA-afdeling Valkenswaard, Heemkundekringen 'Felix Walter', 'Op de Beek', 'De Vonder' en 'Waalres Erfgoed'. Fijn dat jullie ook belangstelling tonen voor ons werk. Verder zijn er veel mensen op de publieke tribune aanwezig die vanochtend volgens mij op de een of andere manier al betrokken waren bij een van de onderwerpen die vandaag op de agenda staan. Fijn dat u er allemaal bent en belangstelling toont. En we hopen dat het zo kan dat u ook kunt gaan zitten. Daar hebben we bepaalde afspraken over. Ik maak u er even attent op dat de brandweer op een gegeven moment mee gaat kijken wat wel en niet mag. Maar reken erop dat wij zo gastvrij mogelijk u zullen en willen ontvangen.

De agenda, hebben we in de procedurevergadering afgesproken, zal straks nog aan de orde komen op het moment dat we echt met de besprekstukken gaan beginnen.

Ik meld u dat er voor deze vergadering verder geen mondelinge vragen en geen actuele moties zijn ingediend en dat alle moties en amendementen, die vandaag bij de besprekstukken zullen worden ingediend, zullen worden geplaatst onder 'Statendag 28-09-2018' onder agendapunt 12.

Dames en heren. Dan stel ik voor dat we nu beginnen met de herdenking van Tineke. En staat u mij toe dat ik daartoe bij de kathedraal ga staan. De stoel van Tineke is leeg. Dat is precies de reden waarom we herdenken en gedenken. En u weet ook dat er een condoleanceregister is opengesteld. Voor degenen die dat nog willen tekenen is daarvoor de gelegenheid.

Beste Tom en Gijs, familie, collega's. Dinsdag hebben we Tineke begraven op een bijzonder mooie plek in Brabant, midden in de natuur die haar zo lief was. Dat was een van die momenten waarop je ook de hand van Tineke zelf zag. Heel bewust, wel gekozen, op een heel mooie plek in de prachtige natuur van het haar zo dierbare Brabant. Dat dierbare Brabant heeft zij gediend, echt op een indrukwekkende manier, op velerlei wijze. We hebben het hier al voorbij horen komen in de toespraken bij het moment dat we afscheid van haar namen en dat ze thuis via de iPad meekeek. Ze was ambtenaar, topambtenaar hier in huis, bij vele Brabantse gemeenten, waar ze leiding gaf aan een apparaat dat - in haar eigen termen - moest verrichten, beleid realiseren, resultaten boeken. Resultaten boeken en beleid realiseren, dat uiteindelijk zijn grondslag vond in wat hier in deze zaal, of in zalen zoals gemeenteraden in haar ambtelijke functies bij gemeenten natuurlijk gold, waar democratische besluiten werden genomen.

Tineke was een democraat in hart en nieren. Het was ten diepste haar overtuiging dat de democratie die vorm van besluitvorming is die uiteindelijk het dichtst staat bij hoe mensen met elkaar hebben om te gaan. Er zijn stevige verschillen van opvattingen. De belangen zijn soms buitengewoon scherp en tegenovergesteld. En in dat soort discussies zijn opvattingen en meningen zeer belangrijk. Maar ik heb het van de week ook bij de uitvaart gezegd, Tineke was wel iemand die dan ook goed wil wegen, argumenten en opvattingen. Een mening mag bevraagd worden, mag kritisch bevraagd worden zelfs, moet zelfs kritisch bevraagd worden in zalen zoals deze. Want het gaat uiteindelijk in de democratische overtuiging dat een stevig debat, stevig gevoerd uiteindelijk ons dichterbij een goed besluit kan brengen. Maar uiteindelijk is er maar één manier om een soms ingewikkeld en soms langdurig debat tot een einde te brengen, en dat is besluitvorming via een democratische stemming in deze zaal, in dit huis. Goed voorbereid, met veel mensen, met veel opvattingen, met veel deskundigheid, soms met heel veel papier, maar vooral met diepe overtuigingen dat in dit huis uiteindelijk de besluitvorming wordt gepleegd die voor Brabants toekomst nodig is. Dat zijn niet altijd unanieme besluiten, dat is in een democratie misschien zelfs niet de bedoeling. Het zijn wel besluiten die gedragen worden door de diepe opvatting dat de procedures en de werkwijzen die we hier hebben om goed tot een besluitvorming te komen, het hart van de democratie zelf dus ook zijn. Democratie en rechtsstaat zijn in die zin - ik zeg het vaker - niet los verkrijgbaar, het hoort bij elkaar. Democratie en rechtsstaat, beide grote verworvenheden van eeuwenlang werken aan iets van wat wij nu parlementaire democratie zijn gaan noemen. Tineke was in volle overtuiging democraat, omdat zij dat mensbeeld verbond, dat zijn van een democratisch staatsburger, met haar vaste overtuiging dat dat leidt tot samenlevingen die stabiel zijn en die zelfs bij grote meningsverschillen samen de toekomst aandurven. In die geest, Tineke, zullen we jou nooit vergeten. Jij was een van die Statenleden, ik herhaal het nog één keer, die natuurlijk van de oppositie was soms, soms van de coalitie, maar vooral van de propositie, van de voorstellen die hier worden besproken en die Brabant willen dienen. We gaan jou nooit vergeten. We hebben gezien bij de uitvaart dinsdag, dat jouw zonen die nu achterblijven met hun partners en de familie een warme club zijn, die absoluut in de mooie herinneringen, die wij met jou en met jullie delen, aan haar functioneren hier, maar vooral ook thuis, bijvoorbeeld in de zorgzaamheid voor jullie vader Wim, dat juist in die herinneringen nu kracht en troost

gevonden kan worden. Dat doen wij ook. En we zullen het nodig hebben, want we gaan haar missen. En ik wil vragen of wij nu Tineke kunnen herdenken door allemaal te gaan staan en stil te zijn.

(Er wordt een moment stilte in acht genomen.)

De **voorzitter**: Dank u wel. De vergadering is enkele minuten geschorst.

Schorsing (14.01 - 14.04 uur).

De **voorzitter**: Dames en heren. Ik wil de vergadering heropenen. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen?

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging lid van Provinciale Staten

De **voorzitter**: Geachte leden. Een volgend blokje in deze vergadering is het welkom heten en beëdigen van een nieuwe collega, de heer Ockers, die in ons midden zal toetreden, omdat Jan Heijman, van de fractie van Lokaal Brabant, afscheid neemt. De volgorde is dat we eerst de heer Ockers zullen beëdigen, dan afscheid van de heer Heijman nemen en daarna ook nog een nieuw burgerlid van de fractie zullen beëdigen. En mijn voorstel is om na dat blokje van drie weer even kort te schorsen om de gelegenheid te geven te feliciteren en afscheid te nemen van Jan Heijman, die ik uiteraard namens u allen zal toespreken. Maar eerst is nu dan aan de orde de installatie van de heer Ockers. En zoals gebruikelijk is er dan een commissie van de geloofsbrieven geweest, die onderzocht heeft of de heer Ockers kan worden toegelaten tot de Staten. Die commissie, bestaande uit de Statenleden Schüller, Deryckere en Clemens-Vloedgraven, heeft beraadslaagd en onderzocht en ik wil de voorzitter van de commissie, mevrouw Schüller, vragen van de werkzaamheden verslag uit te brengen. Aan u het woord.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Voorzitter. De door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van de heer Ockers onderzocht en in orde bevonden. De heer Ockers voldoet aan de voorwaarden van een lidmaatschap van Provinciale Staten en vervult volgens zijn eigen opgave geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten. De commissie geeft de Staten dan ook in overweging te besluiten tot toelating van de heer Ockers.

De **voorzitter**: Ik dank u, mevrouw Schüller en de andere leden van de commissie, voor de verrichte werkzaamheden. En stel uw Staten voor dat voorstel over te nemen en tot toelating te besluiten. Wenst iemand daarover stemming? Nee. Dan is dat bij acclamatie het besluit dat wij nemen. En dan wil ik de bodes vragen om de heer Ockers naar voren te geleiden voor de beëdiging en u allen wil ik verzoeken daarbij te gaan staan. De griffier.

De **loco-griffier**: Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Zo waarlijk helpe mij God almachtig!

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik wil u namens ons allemaal van harte feliciteren, veel succes wensen met het mooie werk dat u hier mag doen. En daar horen in rood-wit uitgevoerde bloemen bij.

Applaus

De **voorzitter**: Dan zult u nu naar uw plaats worden begeleid door de bode.
Gaat u zitten.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): ...

De **voorzitter**: Meneer Ockers, u zei: 'het is allemaal nieuw voor me', dat de voorzitter u het woord niet gegeven had dat wil ik u niet euvel duiden. En de keuze kunnen wij van harte ondersteunen.

Afscheid van de heer J.H.W.F. Heijman (Lokaal Brabant) als lid van Provinciale Staten

De **voorzitter**: Dan ga ik nu een paar woorden spreken, zoals gebruikelijk, aan het adres van de heer Heijman, die afscheid gaat nemen. U kunt zo dadelijk als nieuwe fractievoorzitter van Lokaal Brabant meteen aan de bak, omdat u geacht wordt uw fractiegenoot, althans in sequentiële zin, toe te spreken en te danken. Maar ik ga nu eerst de heer Heijman toespreken.

Beste Jan. Beste collega. Het moet jou deugd doen nu eens helemaal aan het begin van de vergadering een actieve rol te spelen. Want het was vaak met die toon, vaak aan het einde van al een hele serie bijdragen, dat jij in het bij jou passende tempo naar het spreekgestoelte liep en zei 'nu ben ik weer als laatste die iets mag zeggen, maar...' En dan kwamen er toch altijd, niet elke keer, want je was ook een van die Statenleden die dacht 'nou, alles is gezegd, ik hoef nu niet nog een keer iets toe te voegen, dat verkort de vergaderduur weer' - dat deed je ook vaker - , maar op het moment dat je dan kwam, was soms dacht ik meer de filosoof Heijman aan het woord dan het Statenlid, leek het wel. Want je was een meester om dan aan het einde van zo'n hele serie bespiegelingen nog eens even ons allemaal scherp te zetten over wat is hier nou eigenlijk gezegd, wat werd hier nou eigenlijk bedoeld? Natuurlijk was je soms buitengewoon helder ook in het standpunt dat je namens jouw fractie mocht vertegenwoordigen in dit debat. Duidelijk over een steun of juist het ontbreken daarvan aan het voorliggende voorstel. Maar met name die filosofische en soms originele bespiegelingen zullen ons bijblijven.

Jan. Je hebt al een tijd aangegeven dat het voor jou steeds moeilijker werd om de functies die je uit hoofde van andere activiteiten voor het lokale bestuur in Brabant had te combineren met het zijn van lid van deze Staten. Het is in zekere zin passend dat iemand die opkomt voor Lokaal Brabant en die partij hier vertegenwoordigt echt iets met dat lokale Brabant heeft. Welnu, dat heb je, dat heb je zeer, want je bent wethouder. In Bladel was je het, nu ben je het in Oirschot voor een partij 'De Gewone Man'. We hebben vandaag niet echt veel tijd, maar ik zou best eens een bespiegeling willen wijden aan wie is dat dan, die gewone man en die gewone vrouw. Hoe ziet die eruit en welke leefstijl kunnen we daarbij aantreffen? Want dat tekent onze samenleving, we zijn allemaal uiteraard een beetje gewoon, maar soms ook wel heel erg verschillend. Toch kies je daarvoor. Nee, alle gekheid op een stokje, je bent voor die partij in Oirschot echt gepassioneerd toegetreden tot het lokale bestuur. En het is goed dat je dat doet, want dat hoort bij jouw primaire passie om voor dat lokale bestuur in Brabant er echt te zijn. Maar inderdaad heb je zelf ondervonden aan den lijve dat het echt zwaar werk is. Als wethouder in die gemeente moet er veel gebeuren, grote plannen voor de toekomst van Oirschot, voor de regio waarin Oirschot functioneert. En daar ben je echt mee doende, zoals je eerder in Bladel hebt gemerkt dat het wethouderschap ook niet een functie is die in een normale werkweek past. Er wordt veel van je gevraagd, op ongebruikelijke uren, en je hebt uiteindelijk de keuze willen maken. Daarbij komt dan nog dat je in jouw politieke formatie andere

verantwoordelijkheden draagt, de ledenraad van de Onafhankelijke SenaatsFractie en steunfractie van de Eerste Kamerfractie van die partij, die deels vanuit dit huis wordt gekozen. Jan. Je hebt gezegd 'ik krijg dat nu niet meer allemaal bij elkaar. En we zijn vlak bij de nieuwe verkiezingen. Ik heb de periode bijna uitgediend.' Je zou kunnen zeggen: eigenlijk hoort het toch zo dat je zo'n periode uitdient. Maar zeker als je op een andere plek in het openbaar bestuur actief wilt worden, past daarvoor respect en dank.

Ik wil je namens ons allemaal dank zeggen voor jouw inzet hier, voor je bijdragen, voor je kwinkslagen, maar vooral ook voor je fijne aanwezigheid op veel vergaderingen, die we ook als presidium hebben gehad, waar je echt iemand was die aandachtig medeverantwoordelijkheid wilde nemen voor het functioneren van onze Staten als geheel. Dank je wel! En ik wil uiteraard aan jou het gebruikelijke blijk van waardering, de roemer en de bloemen, uitreiken en wil je vragen daarvoor hier naar voren te komen.

Applaus

De **voorzitter**: Dan geef ik nu het woord aan de heer Ockers voor een woord van afscheid aan de heer Heijman. Aan hem het woord.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Nou, daar gaat ie dan, mijn maidenspeech. En ik heb begrepen dat die net zo lang mag zijn als dat ik zelf wil en dat niemand van de Staten mij mag interromperen. Dus dat kan een feestje worden. Maar ik heb me voorgenomen om zo maximaal mogelijk, omdat we ook consistentie uit willen stralen als partij, in de voetsporen van Jan te treden. Dus ik ben bijna genoodzaakt het kort te houden.

Beste Jan. Even wel het goede papiertje pakken. De afgelopen drieënhalve jaar was jij het gezicht van Lokaal Brabant in de Provinciale Staten. En in die tijd heb je heel wat kilometers afgelegd om te luisteren naar de problemen en de vragen van de Brabantse burgers. Je was er in Moerdijk, die te maken hadden met geluidsoverlast door het goederenvervoer over het spoor. Maar ook voor lokale partijen in het Land van Cuijk die vol vragen zitten over de plannen voor een gemeentelijke herindeling in hun regio. En zo kan ik nog talloze andere voorbeelden noemen, maar daar staan we hier nu niet voor. Samen met Denise Kunst, die ik toch even nadrukkelijk wil noemen, burgerlid van Lokaal Brabant, vormde jij een prima lokale tandem tussen de grote landelijke partijen in deze Staten. En op de achtergrond werd je daarbij ook goed gesteund door jouw vrouw Catelijne en door fractiemedewerker Gerben van den Broek. En daarmee bewandelde jij nadrukkelijk je eigen onafhankelijke pad, waarbij je altijd rekening hield met je achterban die je vertegenwoordigde, de gewone Brabantse burger. Jouw bijdrage aan de discussies over diverse dossiers in de Provinciale Staten waren meestal niet lang van stof, maar sloegen vaak wel de spijker op de kop. Het is daarom niet verrassend dat je vorig jaar maart werd gevraagd om wethouder te worden in Bladel namens Bladel Transparant en na de gemeenteraadsverkiezingen van dit jaar werd je benaderd om wethouder te worden in Oirschot voor de gemeentelijke lokale partij 'De Gewone Man', we hoorden hem al voorbij komen. Gewone Jan wordt wethouder voor de gewone man en uiteraard ook vrouw. In de praktijk echter bleek al snel dat het wethouderschap in Oirschot en het werk in Provinciale Staten maar moeilijk met elkaar te combineren waren. En daarom heb je ervoor gekozen om je helemaal te concentreren op je baan als wethouder in Oirschot. Wij van Lokaal Brabant vinden het ontzettend jammer dat je hebt besloten om te stoppen als Statenlid, maar hebben uiteraard alle begrip voor jouw besluit. En we weten dat we te allen tijde nog bij je terecht kunnen voor goede raad en advies. En we zijn ook heel erkentelijk dat je als onbezoldigd fractiemedewerker voor ons de nodige dingen nog wilt blijven doen. Daar gaan we in de aanloop naar de provinciale verkiezingen dan ook zeker gebruik van maken. Jan. Heel erg hartelijk bedankt voor alles wat je in de afgelopen jaren als Statenlid voor Lokaal Brabant hebt gedaan en we wensen je veel succes met je werkzaamheden in Oirschot. Dank u voor uw aandacht.

Applaus

De **voorzitter**: Ik dank de heer Ockers voor zijn woorden en wil nu aan de heer Heijman het woord geven om een paar laatste woorden tot onze Staten te richten. Aan hem het woord.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Zo, voorzitter, dit is mijn kans om toch eens een keertje wat langer te praten en jullie praten vol te zetten, zodat jullie vanavond echt op tijd naar huis zijn, een uurtje of elf. En ik denk dat jullie ook vanavond, vandaag weer heel veel te bespreken hebben. En als ik naar de agenda kijkt denk ik van 'fijn dat ik nou iets anders mag gaan doen vanmiddag.' En ik denk dat Jan Ockers zijn maidenspeech misschien wel verkeerd heeft gebruikt aan mij. Want een maidenspeech is altijd fijn, dan word je niet onderbroken. Dan mag je je eigen verhaal vertellen. Als je zo meteen, over een uurtje, anderhalf uur, twee uur je eerste verhaal mag houden, zal je misschien wel merken dat sommige mensen hier in de zaal gelijk naar de microfoon springen om jou een vraag te stellen. En dan duur het allemaal weer veel langer.

Maar goed, ik heb in de drieënhalf jaar dat ik hier zat ontzettend veel plezier gehad. Ik wil ook alle collega's bedanken voor alle steun en hulp af en toe. Zeker in het begin als ik weer iets niet begreep van hoe het hier allemaal werkt. En ik heb af en toe het gevoel dat ik het nog niet begrijp. Maar goed, dat hoort erbij. Ik heb die drieënhalf jaar geprobeerd het Lokaal Brabant-geluid te laten horen. Een partij in oprichting eigenlijk, vanaf het begin. Kijken hoe nou precies onze standpunten zijn. En ik moet heel eerlijk zijn, af en toe moest ik wel vlak voor de vergadering een standpunt verzinnen, omdat ons manifest voldeed niet helemaal aan alle eisen en wensen van het programma. Dus dan moest er maar weer iets verzonnen worden. Hartstikke leuk om te doen. Die filosofische kant heb ik helemaal verder uit kunnen diepen. Daar ben ik ook best wel blij om, want dat helpt me ook weer met andere dingen. Toen ik verleden jaar juni wethouder mocht worden in Bladel, toen bleek al gelijk heel snel dat het werk dat ik daar mocht en moest doen af en toe voor mijn gevoel een beetje in conflict kwam met de dingen die ik hier deed. Ik heb wel eens een keer het voorbeeld genoemd van dat ik over mobiliteit zat te praten in de Kempen en dat we samen, indirect/direct met de gedeputeerde allemaal plannen aan het maken waren, en dat ik dan de week erop hier zat en min of meer moest controleren als Statenlid. En dat vond ik toch wel een moeilijke combinatie. En ik merkte ook, mijn bijdrage is kort, en die werd nog korter dan eerst. Dat ik af en toe ook wel dacht 'ik zeg maar niks', want ik zie zo meteen een van de gedeputeerden misschien wel aan de andere kant van de tafel, en ik wilde zeker geen belangenverstrengeling hebben. Dat is ook een van de redenen geweest om te zeggen van 'het is een zware combinatie, ik zit in een kleine fractie, één man, en ik kan niet wegduiken als er onderwerpen zijn die Lokaal Brabant aangaan waar wij een mening over hebben, maar waar ik aan de andere kant als wethouder toch ook wel weer belangen heb. Dus gewoon die reden heb ik gewoon gebruikt om nu te zeggen 'ik stop ermee'. Ik heb eind juni mijn brief gestuurd naar de commissaris. En toen bleek al heel snel dat mijn gedroomde opvolgster, Denise Kunst, niet kon komen omdat zij diezelfde week dat ik bekend maakte dat ik ontslag genomen had, een baan aangeboden kreeg in het onderwijs, die ze heel erg graag wilde. En die ruimte moet je gewoon geven en gunnen. En ik ben ook heel blij dat ze daar ook heel gelukkig is. Ik vind het wel jammer dat ze vandaag niet aanwezig is om ook afscheid te kunnen nemen van de Staten. Dat is jammer, maar het loopt af en toe zo. Ik ben heel blij met de twee opvolgers Jan Ockers en John van Gorp, met welke twee heren ik ook de partij heb opgericht. Dus ik weet zeker dat de manier van denken van hoe Lokaal Brabant in elkaar zit doorgezet wordt. Ik wil ook Gerben van den Broek heel erg bedanken voor alle werkzaamheden die hij voor ons verricht heeft. En af en toe zal hij wel gedacht hebben 'er komt weer een plannetje aan, wat moet ik nou weer doen?' Maar we hebben met elkaar Lokaal Brabant hier proberen neer te zetten. Nogmaals aan iedereen dank. En ik houd jullie in de gaten. Ik zit in Oirschot, ik hoor alles, ik zie alles. En als het me niet bevalt kom ik hier langs. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijman.

Applaus

Beëdiging burgerlid de heer J.C.P. van Gorp (Lokaal Brabant)

De **voorzitter**: Ik zei het al. We gaan nu, voordat we even kort schorsen voor het moment van afscheid nemen en feliciteren, door met de beëdiging van de heer Van Gorp, die burgerlid wordt. Ik stel hier aan de orde. In verband, inderdaad Jan, met het afscheid van mevrouw Kunst ingediende ontslag als burgerlid per 28 september, heeft de fractie van Lokaal Brabant een nieuw burgerlid voorgedragen. Ik wil eerst mevrouw Kunst van harte bedanken voor haar inzet voor de provincie en haar enorm veel succes wensen in haar nieuwe baan en andere werkzaamheden. En wij zullen zorgen dat er een bosje bloemen bij haar bezorgd wordt, want ze kon hier vandaag inderdaad zelf niet zijn.

Het kandidaat-burgerlid betreft de heer Van Gorp en indachtig artikel 5 van het reglement van orde van onze Staten, Provinciale Staten Noord-Brabant 2017, is door de griffier getoetst of het kandidaat-burgerlid op grond van de voorwaarden als neergelegd in het reglement van orde, toelating kan krijgen als burgerlid. Alvorens de functie tot burgerlid te kunnen uitoefenen, legt het burgerlid conform het reglement van orde een eed of de verklaring en de belofte af. De griffier heeft mij verklaard dat het kandidaat-burgerlid, de heer Van Gorp, aan de voorwaarden voldoet. En ik neem aan dat de Staten derhalve tot toelating besluiten. Ik stel dat aan de orde en stel vast dat dat kan. Niemand wenst daarover stemming. Dan is dat bij dezen besloten. En dan wil ik de griffier vragen te bevorderen dat de heer Van Gorp hier naar voren komt voor het afleggen van de eed. En ik verzoek u allen daarbij te gaan staan. De griffier.

De **loco-griffier**: Ik zweer dat ik, om tot burgerlid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of wel voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgerlid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De heer **Van Gorp** (Lokaal Brabant): Zo waarlijk helpe mij god almachtig!

De **voorzitter**: Van harte gefeliciteerd. U wens ik heel veel plezier en succes in uw werk voor onze Staten.

Ik schors de vergadering een enkele minuut voor de felicitaties en het drukken van de afscheidshand van Jan Heijman. De vergadering is geschorst.

Schorsing (14.26 - 14.33 uur).

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u voorstellen uw plaatsen weer in te nemen? Dames en heren. Ik wil graag de vergadering gaan heropenen en dat doe ik bij dezen. De vergadering is heropend. En voordat wij dus doorgaan met de besprekingsstukken zal ik zo dadelijk als zodanig de agenda zoals dat hoort nog even aan de orde stellen. En ik wil uw aandacht vragen voor het feit daarvoor dat er twee kaarten zullen rondgaan voor onze collega's Driek van Griensven en Kees de Heer. Het spijt me te moeten melden dat zij beiden getroffen zijn door kanker. Ik kan het niet mooier zeggen, zij beiden vechten voor

hun behandeling en genezing. Ik heb met beiden namens u al even contact gehad. Moeilijk. We zijn bij hen en misschien vindt u de gelegenheid om wat aardige woorden op de kaart te schrijven die straks tijdens de besprekingen rond zal gaan. Verschrikkelijk om het te moeten melden. Het is niet anders en we zullen ze daar waar wij kunnen, steunen en wensen ze vanaf deze plek veel beterschap toe.

Dan stel ik nu aan de orde de agenda die voorligt. Wenst iemand nog het woord te voeren over de agenda? De heer Van Hattem van de fractie van de PVV wil het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, zoals reeds aangekondigd in de procedurevergadering kom ik met een ordevoorstel. Op de agenda staat een nota van wijziging. Of althans, er is bij de stukken afgelopen woensdag een nota van wijziging toegevoegd bij het agendapunt 53/18 onder e. Dat stuk is een aanvullend stuk op het agendapunt over het windpark A16. Volgens het reglement van orde moeten aanvullende stukken uiterlijk 48 uur voor het begin van de vergadering worden gepubliceerd. Er moet een aanvullende voorlopige agenda worden vastgesteld. Navraag bij de griffie leert dat er geen aanvullende voorlopige agenda is vastgesteld. En gelet op artikel 17, over de oproep voor de vergadering van Provinciale Staten, moet er sprake zijn van een voorlopige agenda met bijbehorende stukken die ter openbare kennis wordt gebracht. Nu hebben we vastgesteld dat afgelopen woensdag om 13.30 uur deze stukken niet ter openbare kennis zijn verschenen, deze aanvullende stukken, die toch een procedurewijziging inhouden, een voorstel voor een coördinatieregeling toe te passen voor het windpark A16. En daarmee mogelijk de belanghebbenden onvoldoende in de gelegenheid hebben gebracht om hiervan kennis te nemen ter voorbereiding op deze Statenvergadering. Mede ook gelet op de juridische haalbaarheid van dit stuk. Want als de oproep, gelet op deze dwingende bepaling uit het reglement van orde niet goed wordt nageleefd mogelijk kan leiden tot vernietigbaarheid van het Statenvoorstel. Derhalve de oproep vanuit de PVV-fractie om dit stuk van de agenda te halen vanwege het niet naleven van de publicatieregels uit het reglement van orde.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem voor zijn voorstel en de daarbij geleverde onderbouwing. Ik geef het woord aan de griffier, omdat er uiteraard even gekeken is naar uw exegese en duiding van wat het artikel zegt en naar het verloop van de procedure van de afgelopen week. Want ook dit onderwerp was al in de procedurevergadering van maandagavond onderwerp van gesprek. Ik geef de griffier het woord.

De **loco-griffier**: Ik zal eerst even het artikel en het lid waar de PVV-fractie naar verwijst voorlezen. Dat is artikel 17 lid 4 van het reglement van orde en dat behelst: "De voorzitter kan in spoedeisende gevallen na het verzenden van de schriftelijke oproep tot uiterlijk 48 uur voor aanvang van de vergadering een aanvullende voorlopige agenda vaststellen." Het gaat hier dus om een voorlopige aanvullende agenda. De stukken die zijn gepubliceerd gaan om een herzien ontwerpbesluit. Dat is dus geen aanpassing van de agenda geweest. Hetzelfde agendapunt staat er gewoon op. Dus daarom denken wij, vanuit de griffie is de analyse dat er dus ook gewoon binnen de spelregels die u met elkaar hebt afgesproken, dat vandaag gewoon kan worden vergaderd over windenergie A16. Afgelopen maandag is in de procedurevergadering de aankondiging geweest dat er ook een aanvullend stuk zou komen. En de afspraak is gemaakt dat dat ook later deze week zou worden gepubliceerd.

De **voorzitter**: Goed. Gehoord het advies van de griffier en het al eerder besprokene in de procedurevergadering is dus het voorstel om uw ordevoorstel niet te steunen en de beraadslagingen over dit onderwerp wel toe te laten tot de agenda. Maar het staat uiteraard u vrij om nog even te reageren op wat de griffier te berde brengt. En daarna denk ik dat het goed is om het voorstel in stemming te brengen,

omdat de inhoudelijke discussie over het voorstel voor een deel al ook in de procedurevergadering is gevoerd. Meneer Van Hattem. Wenst u nog te reageren op wat de griffier te berde brengt?

De heer **Van Hattem** (PVV): Zeker, voorzitter. De griffier geeft aan: in de procedurevergadering van afgelopen maandag is er een vooraankondiging geweest dat er zo'n stuk zou komen. Een vooraankondiging is natuurlijk niet de openbare bekendmaking van de onderliggende stukken. En waar eigenlijk niet duidelijk op in wordt gegaan is dat de onderliggende stukken integraal onderdeel uitmaken van de agenda, zoals ook duidelijk beschreven wordt in artikel 17 lid 2, waar gesteld wordt dat de voorlopige agenda van de vergadering van Provinciale Staten én de bijbehorende stukken... Dus de bijbehorende stukken zijn integraal onderdeel van de agenda. Daar wordt nu te gemakkelijk aan voorbijgegaan. En derhalve blijf ik bij mijn verzoek om het stuk van de agenda af te halen. En daarom zou ik ook dit voorstel in stemming willen brengen.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. Wenst nog een ander lid van de Staten het woord te voeren op dit onderwerp? Dat is niet het geval. Dan stel ik vast bij het agendapunt 'het vaststellen van de agenda', want dat is het punt dat nu aan de orde is, dat een ordevoorstel van de fractie van de PVV is ingediend om, gegeven de argumentatie die u heeft gehoord, het voorstel niet te behandelen. Ik wil dat in stemming brengen. Eén moment. Ik geef even enkele minuten gelegenheid voor de leden die eventueel buiten de zaal zijn om binnen te treden. Meneer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voorzitter. Hoe luidt de vraag exact vanuit dit punt van orde, zodat we weten...

De **voorzitter**: De heer Van Hattem heeft voorgesteld om het voorstel niet te behandelen vandaag. Toch? Ja. Dat lijkt me duidelijk. Dus het voorstel van de agenda af te halen. U gaat over uw eigen agenda. Daarom is het ook een voorstel dat onder dit agendapunt behandeld wordt. Het voorstel is om het niet te behandelen met de daarbij gegeven redengeving. Ik ga het voorstel dan nu in...

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter. Met beroep op het reglement, om dat reglement strikt te handhaven, ook aan de voorzitter.

De **voorzitter**: Ja. Ja? Ik denk dat de leden die in de koffiekamer waren, binnen waren. Dan breng ik het nu in stemming. Dus het gaat over het ordevoorstel van de fractie van de PVV. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor met stemverklaring. Zorgvuldigheid dient voorop te staan.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen met stemverklaring. Dit is volstrekt conform onze eigen werkwijze. Het is geen aanvullend agendapunt. En volgens het juridisch advies van de griffie is de juridische houdbaarheid ook niet in het geding.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen met dezelfde stemverklaring als de Partij van de Arbeid.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Wij zijn voor met een stemverklaring. Wij vinden de procedure geen schoonheidsprijs hebben. Mensen moeten kunnen weten welk besluit er voorligt. Omdat met het toegevoegde besluit de bezwaar- en beroepsprocedure verplaatst van gemeente naar provincie vinden we het wel een lastig besluit, maar we zijn wel voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Dit voorstel is verworpen. Andere opmerkingen over de agenda die voorligt? Niet het geval.

Actualiteit

Er is geen actualiteit.

Bespreekstukken

53/18 Statenvoorstel Inpassingsplan windenergie A16

De **voorzitter**: Dan gaan we nu beginnen met het voorstel 53/18, Inpassingsplan windenergie A16. En u heeft al begrepen uit de inleidende woorden bij het vorige onderwerp dat het gaat over het gewijzigde

ontwerpbesluit dat hier voorligt. Ik merk op dat er een aantal maidenspeechmomenten zullen zijn. Mevrouw Tevkir van D66, mevrouw Van Diemen en de heer Ockers – want dit is uw echte maidenspeech – zullen hun maidenspeech houden. U weet dat wij na een maidenspeech bloemen overhandigen. Meneer Ockers heeft ze al gehad vandaag, maar de anderen zullen ze nog krijgen. En dat zij niet mogen worden geïnterrupteerd tijdens hun eerste speech in deze Staten. De fractie van de VVD heeft nu als eerste het woord. De heer Kouthoofd heeft het woord.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Vandaag bespreken wij het Provinciaal inpassingsplan windenergie A16. Dit project is in de vorige Statenperiode afgesproken tussen Rijk en provincie, waarbij doelstellingen zijn gemaakt om tot 2020 470 megawatt windenergie op land te realiseren. Om dat doel te kunnen bereiken hebben GS het proces zeer voortvarend opgepakt, zonder daarbij de zorgvuldigheid en het draagvlak tekort te doen. Integendeel, inspraak, draagvlak en burgerparticipatie zijn juist zeer belangrijke uitgangspunten geweest in het proces. De VVD wil de gedeputeerde complimenteren met de voortvarendheid en het organiseren van draagvlak in de omgeving, mede door middel van de burgerparticipatie, waardoor de direct betrokkenen niet alleen de lasten, maar ook lusten kunnen genieten van het project.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, via u. Heeft meneer Kouthoofd vanmorgen hopjes in zijn oren gehad bij de inspraak of hoe duidt hij het draagvlak wat wij daar meegemaakt hebben van omwonenden die die krengen in de achtertuin krijgen?

De **voorzitter**: Kouthoofd.

De heer **Kouthoofd** (VVD): U bent voorbarig. Daar kom ik op terug.

De **voorzitter**: De heer Kouthoofd heeft het woord.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Tijdens de oordeelsvormende bijeenkomst twee weken geleden heeft de gedeputeerde hierover twee toezeggingen gedaan, die ik graag nog even memoreer. Een. Op verzoek van de VVD heeft de gedeputeerde toegezegd de uitwerking van de burgerparticipatie te blijven monitoren en halfjaarlijks terug te rapporteren aan Provinciale Staten, zodat wij kunnen controleren of dat aspect goed uitpakt. En twee, de gedeputeerde heeft aangegeven dat we met het doorlopen tempo nog op tijd zijn om voor het einde van 2020 onze doelstellingen volgens afspraak te behalen. Voor beide onderdelen complimenten.

Er zijn in het proces ook bezorgde burgers, voor wie het niet aanvoelt alsof het proces goed is doorlopen. Dat komt omdat zij de uitkomst daarvan, namelijk windturbines in hun directe omgeving, als een bedreiging ervaren. Tijdens de oordeelsvormende bijeenkomst heeft de gedeputeerde uitgelegd dat er toch sprake is van een zorgvuldige afweging en dat er zeker geen sprake is van afwegingen gebaseerd op belangen van individuele grondeigenaren. Wij stellen het op prijs als de gedeputeerde met betrekking tot de inpassing ter plaatse van knooppunt Galder, c.q. Mastbos c.q. het buurtschap Overa nogmaals kan toelichten hoe de afwegingen ook daar zorgvuldig zijn gemaakt. En wat kunnen GS nog doen om deze bezorgde burgers gerust te stellen?

Zoals ik al aangaf, bespreken we de ruimtelijke inpassing. Ik ben woordvoerder Ruimte en met mijn achtergrond als stedenbouwkundige kijk ik wellicht anders aan tegen ruimtelijke en landschappelijke inpassing dan de gemiddelde Brabander. Ik wil daar even een noot in meegeven vanuit mijn

beroepsdeformatie. Nederland is in de afgelopen tien eeuwen vier keer compleet omgeploegd ten behoeve van energiewinning. Dat begon in de vroege middeleeuwen met de kap van het oerbos waar Nederland bijna geheel mee bedekt was. Dit werd allemaal opgestookt of gebruikt ten behoeve van de bouw. In de late middeleeuwen was vrijwel al het bos compleet verdwenen. Pas vanaf de negentiende eeuw is het bosareaal weer gestaag gegroeid naar vandaag de dag zo'n 15%. Toen het bos verdwenen was, begonnen we aan de turf, wederom voor energiewinning. Tot op de dag van vandaag heeft het gigantische littekens in het landschap getrokken, maar die zien we natuurlijk niet als lelijk. We zien de Vinkeveense Plassen als zeer waardevol natuur- en recreatiegebied. En dicht bij huis geldt dat idem voor De Groote Peel. Na de turf begonnen we aan de steenkool in Limburg, wederom voor energie met enorme ruimtelijke gevolgen. En ten slotte gingen we in de twintigste eeuw het gas winnen. En inmiddels weten we ook wat daar de gevolgen van zijn. Voorzitter. Dit zijn tien eeuwen energietransitie die ons Brabantse en Nederlandse landschap hebben gevormd tot wat het is. Denk daarbij ook aan de infrastructuur die daarbij hoort en die ook allemaal van invloed is op de landschappelijke en ruimtelijke inpassing door de eeuwen heen.

Nu ligt voor een inpassing van windturbines langs de A16 waarvoor een uitgebreide procedure is doorlopen, de volgende stap in de energietransitie. Dat brengt mij bij het laatste punt, voorzitter. De gedeputeerde heeft toegelicht dat het plan erin voorziet dat de concessie voor maximaal 25 jaar is zonder verlenging en met de verplichting voor de exploitant om de turbines na afloop weg te halen.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, een vraag aan de VVD. U heeft het over de transities die geweest zijn: turf, steenkool naar gas. Dat was drie keer een enorme vooruitgang, een waanzinnige sprong, zowel in schonere lucht als in minder ruimte nodig voor energie.

De **voorzitter**: Meneer Van den Berg, interrupties graag kort en krachtig.

De heer **Van den Berg** (PVV): Waarom wilt u dan in vredesnaam terug naar een middeleeuwse techniek, die ons slechts ellende, geluidsoverlast en onbetrouwbare energie levert?

De **voorzitter**: Kouthoofd.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Ja, zoals ik al aangaf, ik ben woordvoerder Ruimte. En vandaag bespreken we hier de ruimtelijke inpassing van deze windturbines. Onze woordvoerder Energie heeft al eerder vandaag in een andere sessie aangegeven wat onze kijk is op de energietransitie op de lange termijn.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dit is mijn tweede volgens mij.

De **voorzitter**: U was net al. U had net ... Maar goed, ik ga u één keer toestaan. Kort en krachtig.

De heer **Van den Berg** (PVV): De heer Kouthoofd heeft het over de Vinkeveense Plassen die inderdaad erg mooi zijn en op die manier gewonnen zijn. Maar wilt u nou gaan zeggen dat wij maar moeten wennen aan ik noem maar wat, tachtig windturbines in de polder hier bij Den Bosch? Moeten we dat mooi gaan vinden?

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk. Kouthoofd.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Nou, daar wilde ik eigenlijk mee afsluiten, dus dat komt helemaal goed op het juiste moment. Namelijk, voorzitter, in het licht van de energietransitie en ons omgewoelde landschap van de afgelopen tien eeuwen is het wellicht een geruststelling dat wij vandaag geen besluit nemen dat voor de eeuwigheid ruimtelijk beslag legt op onze Brabantse landschappen. Het is slechts voor één generatie onderweg in de energietransitie. Want ik ben ervan overtuigd dat innovaties zo snel gaan dat er over 25 jaar weer heel andere inzichten bestaan op energiegebied, waardoor de turbines dan niet meer nodig zijn en de ruimtelijke ingreep omkeerbaar. Voorzitter. Tot zover voor nu.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Kouthoofd. De fractie van het CDA, de heer Van Agtmaal. O, er was nog een interruptie. Nou, vooruit dan, het was op tijd volgens de griffier. Gaat uw gang. Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. U heeft het over een termijn van 25 jaar en dat lijkt dan misschien op vele eeuwen die u schetst een speldenprik. Maar 25 jaar op een mensenleven, en dan heb ik het over de mensen die daar op de publieke tribune zitten en die daar 25 jaar lang tegenaan moeten kijken, is ontzettend lang. Vindt u dat dan niet in disproportionaliteit ten opzichte van een mensenleven?

De **voorzitter**: Kouthoofd.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Nou, om die reden heb ik ook de gedeputeerde nogmaals gevraagd toe te lichten hoe de afwegingen op die specifieke locatie zijn geweest. We wachten graag de antwoorden van de gedeputeerde af.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Vindt u het dan wel acceptabel als mensen op andere plaatsen 25 jaar van hun helaas vaak niet al te lange leven hier tegenaan moeten kijken?

De **voorzitter**: Kouthoofd.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Het gaat om een integrale afweging. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de fractie van het CDA. De heer Van Agtmaal heeft het woord.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Vaak wordt gevraagd: 'Wat is nu werkelijk de rol van de provincie?' Ik denk dat we op dit moment met het Provinciaal inpassingsplan windenergie A16 een mooi voorbeeld hebben liggen. Als provincie hebben we afspraken gemaakt met het Rijk. Daar staan we als partij overigens ook volledig achter. En het betreft meerdere gemeenten, waardoor het juist regionaal opgepakt moest worden en regionaal maatwerk geleverd moest worden. Dank aan de gedeputeerde om dat ook voortvarend op te pakken. Ook de creativiteit die ermee gemoeid is, juichen we van harte toe. Een plan van maximaal 25 jaar op een vergunning die maximaal 25 jaar waarde heeft, is alleen maar positief op deze manier, omdat we de ontwikkelingen heel snel zien gaan. Daarnaast zien wij ook een mooie verandering binnen de provincie en dat is de burger die niet alleen maar last ervan heeft of er last van kan ondervinden, maar ook mee kan doen op een stukje burgerparticipatie, dus ook nog de lusten ervan plukt. Maar het blijven altijd nimby-projecten, windmolens. Daar zijn wij ons ook van bewust. De provincie heeft de juiste afweging gemaakt met gemeenten, met het Rijk, waar de windmolens ook werkelijk moesten komen. Nou, dat is voor ons wat dat betreft inhoudelijk goed geweest. Toch hebben wij

de volgende vragen richting de toekomst van windenergie binnen ons Brabant. Wat is binnen de ogen van GS de toekomst van windenergie, zeker in relatie met de mogelijkheden die op dit moment op zon zijn, maar ook op andere innovaties die we op dit moment kunnen volgen, onder andere zonnepanelen in asfalt, geluidsschermen met zonne-energie? Er is nog heel veel mogelijk. Maar wat te denken aan de vele windmolens of zonnepanelen die we moeten gaan bouwen als dit project doorgaat, hebben we nog wel handjes genoeg in Brabant? Daar zijn we ook wel benieuwd naar. En daarnaast zijn we ook vooral benieuwd, hoe worden de bewoners straks, mocht het plan worden vastgesteld, verder in de uitvoering betrokken? En blijft de burgerparticipatie ook wel vanuit de basis geborgd? Tot zover onze eerste termijn. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Agtmaal voor zijn bijdrage. Dan ga ik nu naar de fractie van de PVV, de heer Van den Berg, die het woord voert.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Toch even. Want als u ons overslaat ...

De **voorzitter**: U had het aangegeven.

De heer **Heijmans** (SP): ... dan zou de indruk kunnen bestaan dat wij het onderwerp niet belangrijk of interessant genoeg vinden. Maar onze woordvoerder is vanwege een mogelijke bevalling, niet van hemzelf maar van zijn vrouw, weggeroepen. Die moest halsoverkop vertrekken, waardoor hij niet in staat is hier het woord te voeren. Overigens zou zijn boodschap niet veel anders zijn dan zojuist verwoord door VVD en CDA: positief ten aanzien van dit project, maar met dezelfde vragen ten aanzien van niet de lusten, maar helaas ook van de lasten die ermee gepaard gaan.

De **voorzitter**: Oké. Ik dank de heer Heijmans voor zijn bijdrage. U wilde het woord terug. Ik voelde me niet vrij om informatie te delen. Ik weet niet of de AVG het mij toestaat dat te doen, maar wij wensen Maarten veel succes en zijn vrouw. Maar nu de heer Van den Berg. Aan hem het woord.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, en dat doe ik uiteraard ook, ik denk ook namens onze fractie. Dat het mooi en gezond mag worden. Voorzitter. Het Klimaatakkoord: uitgesteld, want men is doodsbenuwd dat de kosten en de baten, de echte kosten en baten bekend worden, zo vlak voor de Provinciale Statenverkiezingen, die ook zijn weerslag heeft in Den Haag. Toch heeft de vorige staatssecretaris daar per abuis in de Urgendazaak wél iets over gemeld, hetgeen omgerekend neerkomt op het volgende: de baten voor het hele Energieakkoord of Klimaatakkoord zijn er met hooguit 0,0003 graden Celsius in het jaar 2100 gewoonweg niet. De kosten, die zijn voorbij astronomisch: vele honderden miljarden. En dat is uiteraard volstrekt onbetaalbaar.

Dan dit megalomane Plan windenergie A16. Er is geen enkel klimaat-effect meetbaar tot vele nullen achter de komma, en dat met al snel een 200 miljoen euro aan subsidie. Volksverlakkerij van ongeken- de proporties! En draait u maar even richting de publieke tribune, want daar zitten een aantal mensen die nu nog prettig woont en straks geconfronteerd worden met 210 meter hoge monsters in hun achtertuin. Daar zitten mensen die straks wakker zullen liggen van de zoefgeluiden. Wij willen daarom een stilstandvoorziening: niet alleen voor vogels en vleermuizen, maar ook voor mensen: te veel geluid is windturbines uit! Daar zitten mensen die bij een briesje in de zomer niet meer met fatsoen buiten kunnen zitten en met elkaar kunnen praten. Daar zit een horecaondernemer die wellicht 2 miljoen euro aan inkomsten mis gaat lopen omdat niemand wil trouwen onder zo'n 210 meter hoog stuk subsidie-industrie. Daar zitten mensen wiens huis ofwel een stuk minder waard wordt, of gewoon onverkoopbaar wordt. Ook daarop willen wij gewoon compensatie en ik dien daarvoor een motie in. Daar zitten mensen die ziek,

zwak en misselijk worden van infrason geluid voor zover ze nu dat niet al waren van de procedure die hier in gang gezet is. Daar zitten mensen die stukken uiteengereten vogel uit hun tuin mogen halen. Veel mensen uit bijvoorbeeld het buurtschap Overa, die 20 miljoen euro schade voor de kiezenvogels krijgen, die waarschijnlijk niet gecompenseerd wordt, terwijl de exploitanten onbeschaamd hun zakken vullen met onze miljoenen euro's. Kijkt u even goed. Kijkt u goed wat u deze mensen aandoet, wat u heel veel Brabanders wilt gaan aandoen met uw rare plannen inzake de energietransitie.

Op 19 januari, bij de vorige gelegenheid over de A16, sprak ik namens de PVV over het gruwelijke lot dat vleermuizen ten deel valt wanneer u vandaag besluit de Natuurbeschermingswet buiten de deur te zetten en de dan gelegaliseerde misdaad van op weerzinwekkende wijze afslachten van vogels en vleermuizen mogelijk maakt. Het rapport van de heer Twisk daarover, wat u ontvangen heeft, is duidelijk, net als over het zeer gebrekkige onderzoek dat daarover in het kader van de MER verricht is. In Canada en Duitsland zijn onderzoeken geweest naar wat tegenwoordig wereldwijd doodsoorzaak nummer een is onder vleermuizen: niet het verkeer, niet de wittenieuwenziekte, nee, het zijn windturbines. Alle vleermuizenlijkes hadden ontplofte oren, vele een barotrauma, door plotselinge luchtdrukdaling geïmplodeerde longen, de beestjes stierven een gruweldood, verdronken in hun eigen bloed, soms na een urenlange lijdensweg. Daarnaast vele geëxplodeerde, ik herhaal: geëxplodeerde andere organen zijn aangetroffen, andere organen, en die beestjes hadden nog niet eens het geluk een directe klap van de molenwiek te krijgen.

Is het dat u waard? Is dat het u waard? Uw doelstelling windenergie, opgelegd door een stel belanghebbenden en linkse milieuradicalen, verenigd in het Energieakkoord voor duurzame groei bij klimaatfantast en verdachte in het grootste duurzame schandaal dat Nederland ooit gekend heeft, Econcern, Ed - energielabel G op zijn van verwarmd zwembad en Turks stoombad voorziene oude huis - Nijpels.

Uw doelstelling van 150 tot 200 van deze klimaatminaretten in heel Brabant te zetten, die gaat slechts 0,7%, 0,7% van het totale energieverbruik van Brabant dekken. De omwonenden? Interesseert het u? Gaat u, geacht college, ook hier uw machtswellust botvieren en over burgers en over gemeenteraden heen walsen, zoals u in Klundert deed? Hebben de mensen, die deze megalomane krengen in de achtertuin krijgen, gewoon pech? Is waardevermindering van hun woning en hun compleet vergald levensplezier gewoon pech, terwijl de menen Wispels, Vermeulen en een paar boeren hun zakken vullen met miljoenen belastinggeld onder het motto "geweten is goed, geld is beter"? Of gaan we toch eisen dat de omwonenden volledig vergoed worden? Zoals in Overa, maar ook elders in de buurt van de opgelegde windellende. Dat lijkt de PVV niet meer dan terecht en logisch.

Samenvattend voor dit project: klimaateffect is nihil, gezondheid kapot door infrason geluid, landschap kapot, honderden miljarden belastinggeld kapot, vogels kapot, vleermuizen kapot, waarde huizen kapot, de levens van omwonenden geruïneerd. Is dat het waard? Is dat 0,15% van het Brabantse energieverbruik verduurzamen met deze 28 klimaatminaretten waard? 0,15%? Ja, 0,15%. Dat is wat dit plan levert en niet meer dan dat. Je hebt 700 van deze windindustriegebieden ofwel 20.000 van deze turbines nodig om het Brabantse energieverbruik te dekken. Dat zijn er vier per vierkante kilometer in Brabant. Ga je dan waterstof als drager gebruiken, maak er dan maar ten minste 40.000 van in het kader ..., in verband met de omzettingsverliezen. Zó onzinnig is windenergie in Brabant. Het kulverhaal over wind en waterstof dat u vanuit TU Eindhoven gepresenteerd is, geachte Statenleden, komt uiteindelijk uit de koker van die andere Econcernverdachte: Ad van Wijk. Net als Ed Nijpels is het de vraag of het een fantast is die in zijn eigen sprookjes gelooft of gewoon een ordinaire oplichter. De grootste duurzame miljardenfraudezaak ooit is helaas aangehouden, in de doofpot verdwenen, dus dat oordeel laat op zich wachten. De PVV vindt dit hele plan, net als alle andere windplannen maar één ding waard: de prullenbak. Maar mocht het er toch komen, voor het gegarandeerd netjes en gescheiden verwerken van het qua wieken niet eens te recyclen afval na niet hooguit 25 maar 15 jaar, want dan houdt de subsidie op - hoe duurzaam -, daarvoor willen wij een fonds. Want de windmafia is slecht genoeg om na ons beroofd te hebben van de belastingcenten,

ons ook nog eens met de troep op te zadelen. Voor de voorstemmers hier: ik hoop dat u rustig slapen kunt met uw besluit dat levens van omwonenden verpest en verziekt, met de gedachte aan de gemartelde vogels en de lijdensweg van de vleermuizen. De bevolking wordt wakker: de ware, voorbij astronomische kosten en de ellende voor omwonenden en dieren worden zichtbaar en voelbaar. De waarheid over het totale gebrek aan ook maar enige klimaatwinst komt boven. Deze ultieme en misdadige volksverlakkerij moet stoppen. Om te beginnen hier, bij dit project.

Motie M 1 'Geen extra windmolens in Noord-Brabant na 470,5 mw'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 28 september 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 53/18 Inpassingsplan windenergie A16;

constaterende dat:

- zelfs na realisatie van de 'geëiste' 470,5 mw aan geïnstalleerd windvermogen in Noord-Brabant nog maar 0,7% van de totale energiebehoefte wordt opgewekt (circa 3 PJ van ca. 400 PJ);
- de impact op de omwonenden, de koopkracht van de burger, het milieu en landschap enorm is;

overwegende dat:

- de meest geschikte plaatsen voor windenergie zo goed als benut zijn;
- het in Brabant dusdanig weinig waait dat de subsidie voor elke kilowattuur in grote delen van de provincie maar liefst ongeveer twee keer zo hoog is als in gunstiger gelegen gebieden;

roepen het Gedeputeerde Staten op:

- om na voltooiing van 470,5 mw geïnstalleerd windenergievermogen geen nieuwe windturbines meer toe te staan en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M 2 'Onderzoek stilstandfunctie windturbines voor omwonenden'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 28 september 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 53/18 Inpassingsplan windenergie A16;

constaterende dat:

- er bij geluidhinder als gevolg van windturbines uitgegaan wordt van gemiddelde geluidsbelasting;
- de piekbelasting voor omwonenden gedurende ongunstige windcondities aanzienlijk hoger ligt;
- in het voorstel een stilstandvoorziening is voorzien ter bescherming van vleermuizen en deels ook vogels;

overwegende dat:

- ook mensen beschermd dienen te worden tegen overmatige overlast;
- in bijvoorbeeld Houten een dergelijk stilstandsysteem functioneert;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- om onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor een stilstandvoorziening, die bij een nader te bepalen geluidsniveau (gemeten gevelbelasting) de windturbines stop zet en hierover in overleg te treden met belanghebbenden (zoals omwonenden, exploitanten, gemeenten, NLVOW);

en gaan over tot de orde van de dag.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

Motie M 3 'Meting draagvlak'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 28 september 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 53/18 Inpassingsplan windenergie A16;

constaterende dat:

- het college in het voorstel stelt dat van de betrokken overlegpartners 'iedereen tevreden is' over het voorliggende voorstel;

- het draagvlak onder de omwonenden zelf kennelijk niet gemeten is; overwegende dat:
- het college in vele stukken stelt dat draagvlak noodzakelijk is om de energietransitie te kunnen realiseren;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- om met enige spoed een draagvlakenquête uit te zetten onder alle omwonenden tot 1000 meter van de geplande windturbines en daarbij de volgende vragen te stellen:
 - 1 Bent u voor of tegen windturbines op de geplande locaties in uw omgeving?
 - 2 Voor hoeveel procent bent u bereid de waardevermindering van uw onroerend goed voor uw eigen rekening te nemen (alleen koopwoningen)?
- om de resultaten hiervan aan Provinciale Staten kenbaar te maken; en gaan over tot de orde van de dag.
Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Motie M 4 ‘Stop op bouw windmolens in Noord-Brabant’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 28 september 2018 ter bespreking van Staten voorstel 53/18 Inpassingsplan windenergie A16;

roepen het college op om:

alle windinitiatieven die nog niet gerealiseerd of vergund zijn per direct – zo mogelijk – te stoppen en te verbieden, dan wel sterk te ontraden richting vergunningverstrekker(s).

Toelichting:

zelfs na realisatie van de 'geëiste' 470,5 MW aan geïnstalleerd windvermogen in Noord-Brabant er nog maar 0,7% van de totale energiebehoefte wordt opgewekt (circa 3 PJ van circa 400 PJ) en de impact op de omwonenden, de koopkracht van de burger, het milieu en landschap enorm is.

De verhouding van baten en kosten inzake klimaatbaten (NIHIL), milieu (dode vogels, landschapsvernieling, lichtvervuiling), economische waarde (hoe meer overproductie van wind, hoe lager de marktprijs, hoge inpassingskosten, hoge netbalanskosten, hoge netverzwaringkosten, daling verkoopwaarde onroerend goed, miljardensubsidies) en gezondheid (klachten door infrason geluid, geluid, slapeloosheid) maakt dat windenergie een ronduit mallotige vorm van energieopwekking en een peperdure vergissing is in het algemeen en in de provincie Noord-Brabant in het bijzonder.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant

Amendement A 2 ‘Borging verwijdering windturbines en fundering middels fonds’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 28 september 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 53/18 Inpassingsplan windenergie A16;

besluiten, dat de volgende tekst als besispunt 7 aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

7. De gezamenlijke exploitanten worden verplicht een saneringsfonds in te stellen en deze gedurende een periode van 15 jaar te vullen op zodanige wijze dat dit voldoende is voor het volledig schoon en in oude staat opleveren van het terrein waarop de turbines stonden, inclusief verwijdering van fundering en toegangswegen en (de middelen in) dit fonds onder te brengen in een separate stichting.

Toelichting:

In geval van faillissement het onzeker is of de windturbine en de fundering en toegangswegen volledig verwijderd worden. Daarom is de vorming van een fonds ten behoeve van de garantstelling voor volledige

verwijdering noodzakelijk. Dit fonds kan zekerheid bieden dat alles na afloop van de levensduur van het windproject naar behoren opgeruimd wordt.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Amendement A 3 ‘Geen windturbines bij Galder’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 28 september 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 53/18 Inpassingsplan windenergie A16; besluiten, de drie windturbines bij Galder te laten vervallen.

Toelichting:

De windturbines komen binnen geadviseerde afstanden met betrekking tot woningen, vakantiewoningen, gasleidingen en de rijkswegen.

Daarnaast is het effect op de vleermuizenpopulatie voor deze locatie in het kader van de MER-procedure onvoldoende onderzocht. Uit de bevindingen van Vleermuizenexpert dhr. Twisk in het rapport onder nr. NO18512-01 blijkt dat plaatsing van windturbines op voorgenomen locatie bij Galder op grond van de natuurbeschermingswet niet mogelijk, of op zijn minst zeer onwenselijk zou zijn gezien de gevolgen voor de vleermuizenpopulatie.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

Amendement A 4 ‘Volledige compensatie waardedaling onroerend goed’

“Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 28 september 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 53/18 Inpassingsplan windenergie A16; besluiten, dat de volgende tekst als beslispoint 7 aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

7. de waardevermindering van onroerend goed voor omwonenden, als voorwaarde bij vergunningverlening aan windexploitanten op te nemen.

Toelichting

Onroerend goed in de omgeving van windturbines waarde verliezen of zelfs onverkoopbaar worden waardoor het niet zo kan zijn dat een exploitant vele miljoenen euro's subsidies ontvangt terwijl een huiseigenaar een aanzienlijke waardedaling voor lief zou moeten nemen

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van den Berg voor zijn bijdrage. Dan is nu de fractie van D66 aan het woord. Mevrouw Gül Tevkir zal het woord voeren. En het is haar maidenspeech. En wij kennen het gebruik. Wij luisteren naar haar en daarna zijn er bloemen. Mevrouw Tevkir. Maar eerst uw speech.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Dank u wel, voorzitter. Alvorens in te gaan op de ruimtelijke inpassing van de 28 windmolens langs de A16 in Brabant, willen wij graag eerst kort stilstaan bij de vraag waarom de plaatsing van deze windmolens voor ons als Brabant van belang is. Voor D66 is vrijheid een belangrijke waarde. Om vrij te zijn moet je onafhankelijk zijn. Onafhankelijkheid vraagt om inspanning en inspanning kost energie. Grondstoffen, zoals aardgas en olie, zijn schaars en niet allemaal beschikbaar in ons eigen land. Er moet dus wat gebeuren om onafhankelijk te zijn op dit gebied. De vraag is dan: waar halen wij de energie vandaan om onafhankelijk te zijn? Een vervolgvraag is: hoe zorgen wij ervoor dat deze energievoorziening duurzaam is? Op welke wijze kunnen wij in Brabant effectief en efficiënt energie opwekken en duurzaam voorzien in onze energiebehoefte zonder dat dit ten koste gaat van het klimaat? Windenergie ziet D66 als een van de mogelijkheden om duurzame energie op te wekken. Onze fractie is groot voorstander van het benutten en investeren in de innovatie en implementatie van duurzame energiebronnen. Het blijkt echter onmogelijk om de doelstellingen voor duurzame energie te halen zonder

naast al deze bronnen ook gebruik te maken van windenergie. Duurzame energie levert naast het tegengaan van klimaatverandering ons sneller onafhankelijkheid op. Het verkleint onze afhankelijkheid van grondstoffen van andere werelddelen. Denk aan aardgas en olie uit Rusland of het Midden-Oosten. Ook voorkomen wij hiermee uitputting van de grondstoffen in die werelddelen. Duurzame energie is in het belang van ons allemaal, zeker van onze mooie provincie. Wij zijn er dan ook om ervoor om te zorgen dat Brabant op lange termijn voldoende eigen energie kan opwekken. Helaas lopen wij nog steeds achter op de totaal in Brabant gerealiseerde hoeveelheid megawatt windenergie in Brabant. Zie ook de burap, bladzijde 82, die dadelijk op de agenda staat.

Dan komen we uit op het aanpassen van ruimte en de samenleving aan elkaar. Waar komen de windmolens dan te staan in Brabant? Rekening houdende met individuele en gemeenschappelijke belangen moeten er keuzes worden gemaakt. Ook de belangen van de vogels en de vleermuizen spelen voor ons in dat proces een rol. Wij vinden het van belang dat samenleving en ruimte zo goed mogelijk aan elkaar aanpassen en dat de omwonenden moeten kunnen meepraten en echt inspraak moeten hebben over de locatie van de windmolens. Wij zijn erg te spreken over dit proces. Hoe het proces vanaf aanvang goed is opgepakt en tussentijds zijn er waar nodig aanpassingen gemaakt door de gedeputeerde. Onze complimenten daarvoor. Het plan is gerealiseerd met de betrokkenheid van belangengroepen. Een nauwe samenwerking met negen ontwikkelaars, de lokale stichtingen, wijk- en dorpsraden, de gemeenten en het Energiefonds Brabant. Er is een resultaat ontstaan waar iedereen zich in kon vinden. Inhoudelijk is deze oplossing en werkwijze nog niet eerder in Nederland uitgevoerd. Er zijn geen zienswijzen ingediend over die lokale participatie, dat is een positief signaal. Er zijn elf alternatieven onderzocht en doorgerekend. De resultaten uit de MER zijn gebruikt om te komen tot het voorkeursalternatief. Het wettelijk vooroverleg en het horen van de gemeenteraden heeft de keuze voor het geoptimaliseerde VKA bevestigd. Het ontwerp is het resultaat van voortdurende optimalisatie, zoals optimalisatie van geluidshinder en slagschaduw voor omwonenden. Het totaal aan effecten is geanalyseerd en in beeld gebracht. Wij vinden het belangrijk dat gekozen wordt voor een plaatsing van de windmolens langs de A16 op een locatie met minimale milieueffecten voor de omgeving. De zorgen richten zich met name op woon- en leefklimaat en vermeende waardedaling van de woningen. De zorgen gaan vooral over ontwikkeling van windmolens in België, cumulatie van effecten op bedrijventerreinen, effecten op natuur. Het voorkeursalternatief en de vertaling ervan in het inpassingsplan zullen niet de zorgen van alle bewoners op korte termijn wegnemen. De vervolgstappen worden naar verwachting eind 2018 vastgelegd in het nog aan te passen convenant van 1 december 2015. Naast de betrokken gemeenten en provincie zullen naar verwachting meerdere partijen hierbij aansluiten. Bestuurlijk zijn er afspraken gemaakt om de komende periode aandacht te vestigen op drie sporen: zorgvuldige en tijdige realisatie van de windmolens, bevorderen van de energietransitie door ondersteuning van lokale stichtingen en dorps- en wijkraden, organiseren van de monitoring van geluidsoverlast. Deze aanpak biedt zodoende ruimte om tegemoet te komen aan zorgen van inwoners en belanghebbenden. Echter, we hebben meer zorgen gehoord tijdens inspreekmomenten van de bewoners bij knooppunt Galder. Ook zijn ons zorgen gemeld per brief. Ik wil de bewoners bedanken voor hun betrokkenheid bij en bijdragen aan dit proces. Uit een enquête onder de bewoners is gebleken dat voor hen een grotere afstand gewenst is van windmolens tot woningen om hinder door geluid, slagschaduw, verlichting zoveel mogelijk tegen te gaan. De commissie adviseert ook een opstellingsvariant van windmolens uit te werken die de minste hinder oplevert voor de bewoners in dit gebied. In 2018 volgt de conclusie dat in het rapport op een goede wijze gezocht is naar de beste locatie voor windenergie met de minste effect op leefklimaat, landschap en natuur. Het beperken van de effecten op direct omwonenden en woonkernen is daarbij het leidend principe geweest. De effecten op de natuur vragen echter nog aandacht, concludeert de commissie. Doordat vogels en vleermuizen in aanvaring komen met de windmolens is een stilstandvoorziening nodig om natuurschade te voorkomen. In haar voorlopige advies geeft zij aan dat aanvullend onderzoek naar de grutto nodig is. Deze informatie is aangevuld door de

provincie. Uit de nieuwe informatie is gebleken dat het aantal vogelslachtoffers relatief beperkt is en dat geen aanvullende maatregelen nodig zijn. Belangrijke nadelige gevolgen voor vleermuizen zijn te voorkomen door de windmolens stil te zetten beneden een bepaalde windsnelheid.

Net toen wij het idee hadden dat hier een fantastisch proces doorlopen was, zagen wij helaas tijdens het inspreekmoment, dat was de 14^e en vandaag, dat een heel ander beeld ontstaan is over de plaatsing van 3 van de 28 windmolens. Ik wil even onder de aandacht brengen dat voor 90% het voorstel gesteund wordt door de omgeving en voor 10% niet. En dan gaat het om de drie windmolens bij knooppunt Galder. Onze vragen aan de gedeputeerde gaan dan ook hierover. Bestaat bij de gedeputeerde de bereidheid om tegemoet te komen aan deze bewoners en ons een toelichting te geven over op welk moment de keuze gemaakt is om op knooppunt Galder de drie windmolens te plaatsen op de oostelijke zijde van de A58 in plaats van de westelijke zijde van de A58? Welke milieuoverwegingen hebben hieraan ten grondslag gelegen? Wat is het verschil tussen de plaatsing van de windmolen op de oostelijke zijde van de A58 of de westelijke zijde van de A58? En hoe u de zorg over de vogels en de vleermuizen tegemoet wilt treden? Gaat u bijvoorbeeld gebruikmaken van een buienradar?

Voorzitter. Concluderend kan ik zeggen dat wij als D66-fractie afhankelijk van de antwoorden van de gedeputeerde enthousiast worden van dit plan en dat wij met duurzame en onafhankelijke energie verder willen gaan om de energietransitie in Brabant een groene kleur te kunnen geven.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Tevkir voor haar bijdrage, haar maidenspeech. En dat betekent dat ik u nu graag met het applaus van uw collega's een bos bloemen kom overhandigen.

Applaus

De **voorzitter**: Ik stel voor dat na de fractievoorzitter anderen zich aansluiten bij de felicitaties nadat we straks weer een moment van schorsing beleven en nu het woord geven aan de fractie van de Partij van de Arbeid. De heer Smeulders heeft het woord.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank je wel, voorzitter. Misschien eerst even vooraf, ook voor de technische dienst. Volgens mij is het kapot. Misschien moeten we er straks even naar kijken in de schorsing. Ik krijg deze niet meer omhoog. Ik dacht heel even 'ga ik dat nu zeggen.' Ik denk ja.

De **voorzitter**: Hoe gaat u zich hieruit redden? Maar gaat u nou maar vooral gewoon verder.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, voorzitter. Ja. Het gaat vast niet af van mijn spreektijd. Voorzitter. Ik wil met het allerbelangrijkste beginnen, en dat is dat de PvdA ons klimaat wil redden. En ons klimaat, dat betekent dat wij ook het klimaat van meneer Van den Berg willen redden.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nou ja, via u, voorzitter. Meneer Smeulders, er zit in die windmolens heel weinig potentie om dat klimaat van u en van mij te redden. We hebben de cijfers gegeven. U kunt turbines neerzetten wat u wilt. Het is tot vele nullen achter de komma niet te meten. Dus u gaat het klimaat niet redden. Maak dat de mensen niet meer wijs. U bent bezig met volksverlakkerij, zoals die hele energietransitie volksverlakkerij is.

De **voorzitter**: Meneer Van den Berg. Meneer Van den Berg. Uw punt is helder, de heer Smeulders gaat nu reageren.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik heb eigenlijk geen vraag gehoord, voorzitter. Meneer Van den Berg weet doorgaans dit soort dingen altijd beter dan wij, zijn collega's in Provinciale Staten, ook dan specialisten die bijvoorbeeld aan de TU Eindhoven werken. En iedereen die in dit land en in de rest van de wereld betrokken is bij de transitie naar duurzame energie. Dus eerlijk gezegd denk ik niet dat ik ga reageren op zijn punt.

De **voorzitter**: De heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Nou, dan heb ik een vraag. 'NRC checkt' of 'Volkskrant checkt' heeft het nagekeken. De berekening van Marcel Crok over het Klimaatakkoord: kosten honderden miljarden, de opbrengst 0,0003 graden, waarbij het KNMI, Rob van Dorland, de expert daar, aangaf dat dat veel te veel was, want het was 0,00007 graden Celsius. En kan de Partij van de Arbeid, de heer Smeulders, mij vertellen in hoeverre dit, ook als je het extrapoleert naar de hele wereld, het klimaat gaat redden?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, dat kan ik niet vertellen. U legt mij een heel ingewikkelde casus voor over hoe volgens u de energietransitie in elkaar zit. Daar kan ik niet zo een-twee-drie op ingaan. Ik vind belangrijk dat wij in dit land, en eigenlijk in de hele wereld, met het Klimaatakkoord van Parijs een toch wel breed gedragen koers hebben gekozen hoe wij klimaatverandering tegen willen gaan. Daar werken wij als provincie aan mee. Dat was ook mijn volgende punt. Dan ga ik meteen door met mijn betoog, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik stel voor, inderdaad. Ik hoor de gedachteswisseling aan. En ik heb op de agenda van uw Staten gezien dat er nog zeer veel gelegenheid zal zijn om over fundamentele en doelen van energiebeleid te gaan spreken. En ik stel voor dat we dat echt daar doen en dat we hier ons toch zoveel mogelijk beperken tot het hier nu voorliggende voorstel over het inpassingsplan wat hier nu op de agenda staat. De heer Smeulders. In die geest graag het woord.

De heer **Smeulders** (PvdA): Exact. Dank u wel, voorzitter. Wij vinden het heel goed dat GS ons dit voorstel doet voor het inpassingsplan van de windturbines langs de A16. Het betreft een rijkstaakstelling waar wij als PvdA-fractie in ieder geval graag aan meewerken om die uit te voeren om bij te dragen aan het voorkomen van klimaatverandering. En PS, wij, zijn vaak betrokken geweest bij dit dossier. Ongeveer een jaar geleden, september 2017, was er een themabijeenkomst over dit dossier. Er lagen elf varianten op tafel voor de opstelling van die windturbines. En wij hebben als PvdA-fractie toen een aantal randvoorwaarden meegegeven die voor ons belangrijk waren bij het bepalen of wij uiteindelijk akkoord zouden kunnen gaan met dit voorstel. En die randvoorwaarden wil ik even met u doorlopen om vervolgens te kijken of er aan de randvoorwaarden voldaan is.

Dat begon bij sociale participatie. Bij de PvdA vinden wij dat de omgeving optimaal moet mee kunnen meeprofiteren van de energietransitie. In dit geval is dat uitstekend geborgd. Minimaal 25% sociale participatie. Wij zijn daar ontzettend tevreden mee. Want wij denken dat wij uiteindelijk breed draagvlak voor die energietransitie kunnen krijgen als iedereen mee kan doen.

Het tweede punt dat we toen genoemd hebben is dat wij graag zouden zien dat uiteindelijk de overlast optimaal beperkt zou worden. Dan hebben we het over slagschaduw en geluid. Nou, de gedeputeerde heeft uiteindelijk gekeken hoe we dat optimaal kunnen verminderen. En daar zijn we ook tevreden mee.

Dat wil niet zeggen dat er nergens overlast zal zijn. Dat is natuurlijk met veel dingen die we doen. Uiteindelijk levert het wel ergens overlast op, maar dit is hartstikke zorgvuldig afgewogen.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Toch een punt van aandacht in die afweging. Rond Breda is een stukje natuurontwikkeling geweest. Mensen hebben daar hun huizen mogen bouwen en hebben 200.000 euro, 250.000 euro bijgedragen aan natuurontwikkeling. En nu zeggen die mensen: dat was een eis vanuit gemeente en provincie. Nu zet u een stukje verderop een windmolen neer en doet dat zonder compensatie aan ons.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nou, hoe kijkt u daar dan tegenaan? Aan de ene kant die tientallen mensen die allemaal bijgedragen hebben aan het landschap, aan de natuur, terwijl de provincie die windmolen neerzet ...

De **voorzitter**: U herhaalt nu wat u al eerder heeft gezegd.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Hoe kijkt u daar tegenaan?

De **voorzitter**: Dat had u al gevraagd. Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, ik ken de casus niet exact, meneer Van der Wel. Nou ja, als het gaat om het creëren van natuur, dan is dat hartstikke goed. Het wil natuurlijk niet zeggen dat wij met windmolens per definitie heel veel natuur kapot maken. Dat heeft meer te maken met landschap. En ik ga er dadelijk nog iets over zeggen. Je kunt windturbines mooi vinden of niet en het doet iets in het landschap, dat begrijp ik ook wel, maar het wil niet altijd zeggen dat het heel erg negatief voor de natuur is.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Daar kunnen we over twisten. D66 gaf ook al aan, moeten we naar die windmolens bij Galder gaan kijken in het kader van natuur? Dus ik denk dat we dat ook zeker moeten doen. Ja, ik begrijp dat u zegt dat mensen hebben geïnvesteerd in natuur en wat ze terugkrijgen is iets op het gebied van landschap. En dat zijn twee heel andere entiteiten. Dat is eigenlijk, als ik het goed heb, wat u daarmee bedoelt.

De **voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dat heb ik net gezegd.

De **voorzitter**: En vervolgt zijn betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): Het derde punt dat wij een jaar geleden gemaakt hebben: zoveel mogelijk draagvlak bij gemeenten. En dat zag er toen nog niet helemaal naar uit dat dat er zou komen. Er waren ook wat wethouders aanwezig die lieten weten dat ze problemen hadden met sommige opstellingsvarianten. En uiteindelijk kunnen we nu concluderen dat alle vier de gemeenteraden van de

betrokken gemeenten akkoord zijn met dit voorstel. En dat is heel belangrijk voor ons. En dat is goed om hier te memoreren.

En als laatste, in het kader van we willen het klimaat redden, we wilden minimaal 100 megawatt opstellen om uiteindelijk aan onze doelstelling van de rijksoverheid te kunnen voldoen. Nou, in dit plan zit 104 tot 116 megawatt zelfs. Dus wij zijn hier hartstikke tevreden mee.

Kortom, dit voorstel voldoet meer dan aan onze uitgangspunten. Wij zullen ook voor het PIP stemmen. En wij willen iedereen danken die aan het voorstel heeft bijgedragen. En ik wil nog wel speciaal aandacht besteden aan de insprekers, die tot twee keer toe gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid die wij ze bieden om betrokken te zijn bij deze besluitvormingsprocedure in Provinciale Staten. Zoals net ook al gezegd begrijp ik best dat niet iedereen windturbines mooi vindt. Ikzelf vindt ze bijvoorbeeld best mooi, maar ja, mijnheer Van den Berg kijkt er heel anders tegenaan. Ik begrijp ook dat omwonenden net als bijvoorbeeld met wegen, industrie, stallen, niet blij zijn met windturbines in hun omgeving. Dat snap ik heel goed. Maar wij zijn als Provinciale Staten door de Brabanders gekozen om lastige belangenafwegingen te maken. En dat is eigenlijk de kern van ons werk dat wij doen hier in dit huis. En dat doen we ook in dit dossier. En ik denk dat er een heel gebalanceerd voorstel ligt, waar in de omgeving bij in ieder geval de gemeenteraden draagvlak voor is, waar we onze externe adviseurs, de Commissie MER en BrabantAdvies naar hebben laten kijken, waar ook een positief advies komt. Dus wat ons betreft kunnen wij voor dit voorstel stemmen.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, ik heb nog even een vraagje aan de heer Smeulders. Hoe denkt de PvdA over de schade die omwonenden lijden, die bedrijven lijden? We kennen in veel andere situaties bij wijziging van bestemmingsplannen planschadevergoedingen enzovoort. Hier, ja ... Ik noem altijd het voorbeeld van die mevrouw uit de buurt van Etten-Leur die in ruil voor 24 windturbines een setje rolluiken kreeg als compensatie. Hoe staat de Partij van de Arbeid over ..., daar tegenover? Moeten die mensen volledig gecompenseerd worden in de waardedaling?

De **voorzitter**: De heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja. Ik vind het vrij lastig om daar nu een generieke uitspraak over te doen, want ik denk dat er verschillende vormen van overlast zijn. Daar heb ik net ook al iets van gezegd. Je kunt het horizonvervuiling noemen, je kunt geluidsoverlast hebben, er kan sprake zijn van slagschaduw. Ik vind het vrij lastig om nu te zeggen wie er wat moet krijgen. Dat vind ik niet zorgvuldig, daar ga ik niet aan meedoen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Heel concreet. Ik wil mijn huis verkopen en dat huis is 20.000 euro minder waard door die windturbine, heeft de makelaar gezegd. Moet ik dan als huiseigenaar dat op de koop toe nemen? Of zegt u dan van: nou, die windexploitant of wij als vergunningverlener zouden die 20.000 euro moeten betalen? Hoe staat u daarin?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Volgens mij zijn er in dit land ook nog altijd normale planschaderegelingen. En het bijzondere is, meneer Van den Berg, dat ik u bij welk infraproject waar u dan ook het woord over

gevoerd hebt, nog nooit heb horen reppen over de overlast die dat dan weer oplevert voor omwonenden. Want daar bent u nooit zo van.

De **voorzitter**: Oké. Vervolgt u uw betoog. U was klaar. Met de afronding bezig, geloof ik. Ja.

De heer **Smeulders** (PvdA): Precies. Want ik wil nog één punt maken. Want wij zijn trots op onze gedeputeerde Van Merrienboer. Want die krijgt het toch voor elkaar op een PvdA-manier met veel draagvlak in de omgeving zo'n groot project van de grond te krijgen. Het mooie was zelfs dat onze premier, de heer Rutte, zelfs een compliment aan het uitdelen was aan onze gedeputeerde tijdens de algemene politieke beschouwingen. Op de vraag 'hoe wij de omgeving meekregen als het ging om windenergie' werd er gezegd 'nou, ga eens in Brabant kijken, hoe de provincie daar langs de A16 bezig is.' Dus in die zin wilde ik dat toch even zeggen. Dank je wel. Dit was mijn eerste termijn.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Smeulders. Ik wil vragen om stilte in de zaal. Dan is nu het woord aan mevrouw Anne van Diemen van de fractie van GroenLinks. En zoals ik al eerder meldde, is het ook haar maidenspeech. Mag ik stilte in de zaal?

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Oké. Gelukkig staat ie voor mij al keurig netjes laag hè, dit spreekgestoelte. Een maidenspeech.

De **voorzitter**: De microfoon kan misschien iets beter. Juist.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Oké. Een maidenspeech, en eigenlijk wel over een heel mooi onderwerp, de windenergie. Als GroenLinks pleiten we daar natuurlijk al vele jaren voor. Wij willen die gezonde planeet met een veilig klimaat achterlaten voor onze kinderen. En wij zijn de eerste generatie die de gevolgen van klimaatverandering merkt, maar haar ook kunnen stoppen. En daarvoor moeten we stappen zetten. Met het plan voor de plaatsing van de 28 windmolens rond de A16 en het opwekken van meer dan 100 megawatt zetten we een grote stap. Voor ons een eerste stap in de goede richting. Want laten we duidelijk zijn, deze 28 windmolens zijn de eerste stap naar misschien wel het tienvoudige van het aantal windmolens in de provincie Brabant. Want als Brabant lopen we niet voorop in het behalen van de windenergiedoelstellingen. We lopen, en u kunt kijken in de Windmonitor, achteraan. Zelfs met dit plan voor die 28 windmolens halen we onze doelstelling voor 2020 nog niet. Als GroenLinks zouden we geen stappen willen zetten, maar sprintjes willen trekken om die doelstellingen te gaan halen. We hebben keer op keer aangegeven dat we willen voldoen aan onze opgave die voorligt. We vinden dat er meer trajecten zoals deze in gang gezet moeten worden. Zorgvuldige trajecten, zoals ze nu doorlopen zijn, kosten tijd en dat maakt dat we vooral voortgang moeten hebben in nieuwe plannen voor windenergie in Brabant. Maar goed, met dit inpassingsplan maken we een eerste stap. Een eerste stap in leren lopen, zo heb ik hem gezien. Want het inpassingsplan heeft laten zien dat het proces tot het komen van 28 windturbines ons heeft leren laten wandelen, wandelen samen met anderen. Met de gemeenten Drimmelen, Breda, Moerdijk, Zundert, de negen betrokken ontwikkelaars, gemeenteraden, belangenorganisaties en inwoners. Iedereen heeft zijn beste beentje voorgezet om die voortdurende optimalisatie te bereiken en te komen tot een voorkeurstraject.

We willen complimenten geven voor de gekozen route, waarbij we vooral het borgen van de lokale participatie, de green deal met de 25% ten behoeve van de lokale samenleving, willen benadrukken, maar ook de keuze van locaties zoveel mogelijk buiten natuurnetwerken en het open planproces. Gaandeweg de rit kun je echter niet iedereen tevreden stellen. We begrijpen de impact van windmolens op omwonenden, op de flora en de fauna. De MER en de onderbouwing van de aanvraag Wet

natuurbescherming geven echter aan dat dit voorkeursalternatief het meest gunstige is. Daarnaast krijgen we ook nog natuurcompensatie. Wij willen er wel voor pleiten dat die dan zoveel mogelijk gebeurt daar waar die windmolens ook neergezet worden. We hebben vanochtend weer insprekers gehad en die hebben twee vragen. Die vragen zijn eigenlijk hier al voor een deel gesteld, maar ik wil ze toch nog even benoemen. Zijn die windmolens nou net nog verplaatst, na de MER? En heeft men een reële kans gehad om met elkaar inspraak te hebben rondom die locatie? Daar zou ik graag aandacht voor willen. Ik sluit bijna af.

De **voorzitter**: Ja, ik ben al héél mild bij uw maidenspeech, want u gaat uw spreektijd over. Dus wilt u afronden?

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Ik heb nog drie zinnen. Weet je, de impact van die energietransitie is er eentje die volgens mij zijn weerga niet zal kennen en ons leven in alle opzichten zal gaan veranderen. Wij zijn de generatie die de klimaatverandering kan stoppen. Wij willen daar grote stappen in zetten, nu en in de toekomst. En wat dat betreft zijn wij erg tevreden rondom dit inpassingsplan. En wij gaan rustig slapen en ik mag niet onderbroken worden. Dus PVV, wij slapen prima.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van Diemen voor haar bijdrage en geef voor deze maidenspeech de bloemen die daarbij horen en u een applaus.

Applaus

De **voorzitter**: Dan geef ik nu het woord aan de fractie van 50PLUS bij monde van de heer Oosterveer, die het woord gaat voeren. Die ziet daarvan af. Dan ga ik door met de Partij voor de Dieren, mevrouw Surminski. Aan u het woord.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Wind op land is een techniek van nu, maar het heeft serieuze nadelen voor mens, dier en natuur. We moeten zo snel mogelijk proberen om iets beters te ontwikkelen. Maar ondertussen is het dan zaak om de nadelen die er dan zijn zoveel mogelijk te beperken of waar dat niet mogelijk is te compenseren. Voor de compensatie is er inmiddels een regeling afgesproken voor mensen die overlast zullen ervaren. Maar wij vragen ook aandacht voor de dieren, zoals vogels die gewond zullen raken door de wieken of de drukgolven. De Fauna Opvang Brabant is dan de organisatie die moet zorgen voor vervoer, opvang en revalidatie en wij gaan GS dus vragen om een voorstel te doen om tegemoetkoming in die kosten te leveren. Wij hebben hiertoe een motie ingediend. En dan het tweede punt, de locatie van de turbines bij Galder. Er is voldoende over gezegd. Er zijn duidelijke aanwijzingen dat de turbines zijn verplaatst sinds het toetsingsmoment van de MER en dat de MER daardoor ernstige tekortkomingen vertoont, waardoor met name onder de vleermuizen meer slachtoffers zullen vallen dan voorzien. We willen GS dan ook vragen de locatie Galder te heroverwegen en een nieuwe risicoanalyse ten aanzien van de ecologie te maken. Ik dank u.

Motie M 6 'Compensatie opvang dierlijke slachtoffers windturbines'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 28 september 2018, behandelend Statenvoorstel 53/18A Inpassingsplan windenergie A16;

overwegende dat:

- een gedeelte van de opbrengst van de windturbines is gereserveerd voor sociale projecten als compensatie voor de (geluids)overlast voor omwonenden;

- vogels en vleermuizen worden gedood of gewond raken door de wieken en/of de drukgolven van windturbines;
- een dergelijke compensatie ook zou moeten bestaan voor dierlijke slachtoffers;
- de Fauna Opvang Brabant als gevolg van het Inpassingplan windenergie A16 met name meer vogels en vleermuizen zal moeten vervoeren, opvangen en laten revalideren;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- met de Fauna Opvang Brabant in overleg te treden over de (met name financiële) consequenties van de hierboven genoemde constatering;
- er voor te zorgen dat de Fauna Opvang Brabant de benodigde financiële middelen ontvangt zodat zij het extra vervoer, opvang en revalidatie van de dieren die gewond raken als gevolg van het Inpassingplan windenergie A16 adequaat kunnen uitvoeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Paranka Surminski"

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Surminski voor haar bijdrage. Dan nu de fractie ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil, het woord.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voordat ik hier ging staan heb ik al gekeken hoe het op beeld uit kwam. En gelukkig is de Europese vlag niet prominent in beeld, dus we kunnen ook vanaf hier spreken.

Voorzitter. Het is een intensief proces geweest wat we met elkaar meegemaakt hebben. En het heeft best wel eens af en toe geknald. Uiteindelijk ligt er toch een breed gedragen voorstel, waarin denk ik goede afspraken zijn gemaakt, die een gedeelte van de afspraken die we met het Rijk gemaakt hebben over windenergie ook nakomen. Een proces ook dat een voorbeeld is voor andere projecten met een sociale participatie en met tijdelijke vergunningen. Voorzitter. Om recht te doen aan de insprekers vanuit Galder, die we ook twee weken geleden hier aanwezig hebben gehad, willen wij ook de vragen die zij gesteld hebben, en die door verschillende fracties ook genoemd zijn, doorgeleiden richting de gedeputeerde om daar nogmaals antwoord op te geven in navolging van de commissiebehandeling. Voorzitter. We hebben tijdens de commissiebehandeling nog één vraag gesteld en dat was over de monitoring van geluid. We hebben daar een heldere notitie van het college over gekregen. En ik zou de gedeputeerde wel willen vragen of hij nog in deze periode, dat is het eerste kwartaal 2019 zoals hij zelf aangeeft, ook zou willen proberen om de Staten te informeren, zodat wij ook goed en scherp nog als Staten in deze periode de afspraken met elkaar kunnen bespreken waar nodig en ook vast kunnen houden dat op een goede manier de monitoring vormgegeven wordt, niet alleen vanuit de provincie, maar ook samen met de gemeenten. Want ik vind het wel van belang dat dat op een goede manier geregeld en georganiseerd is en dat daar geen ruis over blijft bestaan. Graag daar nog een reactie op van de gedeputeerde. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. Dan nu de partij Lokaal Brabant, de heer Ockers. Ook zijn maidenspeech in de echte zin, maar met de bloemen al op zak. Aan hem het woord.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Het knopje vergeten. Klopt. Ik ga iets heel raars zeggen. Dat mag. Ik was eigenlijk van plan om te zeggen van 'oké, laat dit onderwerp maar van de agenda duikelen', want ik ben me werkelijk rot geschrokken bij de inspraakreacties zoals in de Hart van Brabantzaal nummer 2. Maar aan de andere kant dacht ik 'het is wel een onderwerp om je maidenspeech over te houden als het gaat over duurzame energie. En ja, ik heb dus toch gezegd 'laat maar op de agenda staan'. En nu sta ik hier, maar ik heb in feite helemaal geen maidenspeech. Ik had me voorgenomen, Jan, je zit daar voor het

eerst, je gaat eerst maar eens goed luisteren. En ik heb een paar dingen voorbij zien komen waar ik toch op in wil zoomen.

Ik weet niet wie van u in de zaal ooit de pech heeft gehad getroffen te zijn door een herseninfarct of andere zaken waardoor je heel erg gevoelig bent voor prikkels. Ik zie geen vingers, dus ik moet constateren dat ik de enige deskundige ben op dit gebied? Blijkbaar. Ik kan u verzekeren dat ik het woord 'accumulatie' voorbij heb zien komen. En dat gaat over accumulatie van slagschaduw, over accumulatie van geluid en ik kan u uit ervaring vertellen dat als er heel veel geluidsoverlast is en er zijn heel veel prikkels van licht en donker, wat je uiteraard met slagschaduw hebt, dat je daar gewoon ontzettend moe van kunt worden en dat dat mogelijk wel eens je woonplezier, door te wonen in de omgeving van windmolens, danig zou kunnen verpesten. Dus ik heb heel veel begrip voor die argumenten en ik wil het college ook vragen om die heel sterk te wegen. En ook de gemeenten die daardoor het zwaarst getroffen zijn, ik denk aan Zundert en omgeving, doordat daar heel veel cumulatie is, ook nog eens een keer versterkt door mogelijk molens op Belgisch grondgebied, om daar aandacht voor te hebben. En dat er ook de mogelijkheid is om op het moment dat die plannen aangepast moeten worden, want er schijnen dus veranderingen te zijn geweest in vergelijking met het convenant van 2015, om daar ook dan de inwoners op een dusdanige manier, dan wel de gemeenteraden bij te betrekken dat ook werkelijk die punten aandacht krijgen. Want met alle respect voor de dieren, ik vind dat wij als mensen daar toch altijd nog bovenuit stijgen. En er zijn een heleboel argumenten om te zeggen 'wij willen die windmolens niet', maar duurzame energie staat toch hoog in het vaandel van Lokaal Brabant. Want als we niet streven naar duurzame energie, dan krijgen we straks een wereld waarin onze kinderen en kleinkinderen gewoon niet meer kunnen leven en dan is elk streven naar wat dan ook bij voorbaat eigenlijk niet eens meer nodig.

Ik heb voorbij horen komen de complimenten voor de gekozen route. Ik geloof dat dat de vorige maidenspeech was. Als ik dan de inspraakreacties hoor heb ik toch de indruk dat niet op alle punten dit compliment applaus verdient. En ik wil dus aandacht vragen voor inderdaad de procedurele kant van de zaak. En er zijn veel procedurele kanten van de zaken. En ik hoop in de komende periode in uw midden daar veel van te leren. Ik ben nu nog een groentje, maar als het om duurzaamheid gaat ben ik toch wel redelijk groen. Ik dank u voor uw aandacht.

De **voorzitter**: Ik dank u voor uw maidenspeech. Ik ben ook nu wat mild geweest in de tijd die u wat overschreed, maar het applaus zal er niet minder om zijn. Dank u wel.

Applaus

De **voorzitter**: Dan zijn we nu aan het einde gekomen van de eerste termijn van de zijde van uw Staten. Ik ga zo het woord geven aan de gedeputeerde, indien hij meteen in staat en bereid is de beantwoording ter hand te nemen. Ik merk overigens op, ik heb verzuimd dat straks bij het begin van de agenda te zeggen, het is wel in de procedurevergadering aan de orde geweest, dat wij straks voor de dinerpauze, waarna wij de burap behandelen, gewoon zullen stemmen, om en nabij 17.00 uur, over alle voorstellen die er tot dan behandeld zijn. Ik heb begrepen dat dat op geen bezwaren stuitte, maar ik had beloofd het nog even plenair te melden. Dan nu het woord aan gedeputeerde Van Merrienboer voor de beantwoording van uw vragen in eerste termijn. Aan hem het woord.

Intussen zie ik dat motie 1 tot en met 6 beschikbaar zijn en uitgedeeld en dat er vier amendementen deel uitmaken van de beraadslagingen. Het woord is aan de gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Mag ik daarbij de vraag stellen of, want het is allemaal net op de valreep, ik in de eerste termijn ook alle moties en amendementen ga adviseren?

De **voorzitter**: Ja, dat is wel de bedoeling. Dus als u even schorsing wilt daarvoor, dan is dat meer dan ...

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nee, we gaan beginnen, want anders moet de heer Ockers wel heel erg lang opblijven vanavond. Laten we een start maken.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ik ga ook op de moties en amendementen in.

Voorzitter. Laat ik beginnen met als je een jaar of twintig in Brabant mee mag doen met Team Brabant, dan kom je op een aantal plekken het woord 'transitiepijn' tegen. Transitiepijn is een begrip dat je kunt gebruiken als je betrokken bent bij de gevolgen van industriële herstructureringen in onze steden. Het is een bekend begrip als we praten over de transitie in ons landelijk gebied. Het doet tegenwoordig ook opgeld als we praten over de transitie van onze binnensteden als het gaat om winkels. En als wij onze mond vol hebben over energietransitie hoort daar inderdaad ook de erkenning bij dat ook deze transitie met transitiepijn gepaard gaat. En de sprekers vanochtend maken die pijn ook zichtbaar. En daar kom ik zeker uitvoerig op terug.

Als je met die transitie in Brabant dus aan de slag gaat, dan betekent dat dat je als overheid daarin maximaal zorgvuldig wilt zijn om de lasten die een transitie met zich meebrengt eerlijk te verdelen en om de lusten - en misschien is dat wel een verkeerd woord, want veel transitie hebben ook met ons sociaaleconomisch perspectief te maken -, om de positieve kanten van die transitie, ook maximaal te maken. Vanochtend wees een spreker op de doorwerking van het initiatief van de dorpsmolen langs de A16. En laten wij zoiets met elkaar wensen, dat een Brabantse molen inderdaad een dorpsmolen is. Dat een Brabantse molen bijdraagt aan bredere doelen dan alleen maar die energietransitie, maar ook aan de kwaliteit in Brabant overigens van ons leven.

Dat was een aanleiding. Want om nog eens even terug te filmen, de opgave van de 100 megawatt is een opgave die inderdaad zit in een overeenkomst die wij met het Rijk hebben gesloten, waarbij ook de regio West-Brabant, en dat waren ook de vier betrokken gemeenten, vanuit de ambitie om zelf met energie aan de slag te gaan, ook zeiden 'wij willen dit, wij willen met elkaar die ambitie langs de A16 realiseren en provincie doet u mee'. Wij hebben dat inderdaad vervolgens met het Rijk afgesproken. En wat wel mooi is, en we weten dat in het gebied ook de 380 kV speelt, wij hebben tegen het Rijk gezegd - en nogmaals dat wil ik toch markeren - 'we praten over een project dat eigenlijk een rijksinpassingsplan zou vragen'. Het Rijk zou deze grote opgave wel even doen. En wij hebben volgens mij heel zelfbewust in Brabant gezegd 'dat doen wij liever zelf'. Omdat wij het dan samen doen en omdat wij inderdaad kijken - want het inpassingsplan is ook een vreselijk woord - niet alleen praten over het inpassen van infrastructuur, maar om daadwerkelijk een transitie en de transitiepijn die daarmee samengaat zo goed mogelijk te begeleiden. Voorzitter. Er zijn denk ik terecht complimenten uitgedeeld en daarvoor heel erg dank. En die leg ik meteen door aan alle mensen die daar hard aan gewerkt hebben. Er zijn denk ik terecht complimenten uitgedeeld voor de gedrevenheid, en de energie waarmee we echt hebben geprobeerd om het proces zo zorgvuldig mogelijk in te richten. En we hebben echt ook resultaten geboekt. Want dit is het eerste windproject waarbij wij geluidscumulatie daadwerkelijk in beeld hebben gebracht. Dit is het eerste windproject waarbij wij op deze schaal zorgvuldig hebben gewogen. En dat hebben we ook gedaan omdat het in West-Brabant al eerder pijn had gedaan op een aantal plekken. Laten we de plek kiezen met de minste overlast. We maken daarin vernieuwingen op het terrein van stilstandvoorzieningen. Daar kom ik dadelijk ook nog op terug. En het feit dat we de tijdelijkheid echt borgen: vergund, maar ook als het gaat om het regelen van de centen om de molens op te ruimen als we daar na 25 jaar zeggen 'hier niet meer'. Dat is geborgd. Dat is ook geborgd als er een nieuwe eigenaar komt. Want via een beding wordt die verantwoordelijkheid

dan in dat geval ook doorgelegd. Dat speelt aan die lastenkant. Ik kom daar dadelijk nog wat specifiek op terug voor Galder.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, dan zullen die molens waarschijnlijk na vijftien jaar afgebroken worden omdat de subsidie dan ophoudt. De windexploitant laat zich failliet verklaren en hoe borgt u dan dat alles betaald gaat worden? Is daar een fonds voor, waar wij om vragen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Als we overal een fonds voor gaan inrichten waar enig risico is, meneer Van den Berg, dat zou toch echt heel gek zijn. Wij gaan gewoon uit van de verantwoordelijkheid, die hier in Nederland genomen moet worden door degenen die daar eigenaar zijn. Ja? En laten wij niet allerlei speculaties, en zeker niet om nu een fonds te gaan voorzien voor iets waarvan ik niet kan aannemen dat daar een reëel risico ontstaat. Dat is echt gekkenwerk.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dus u vertrouwt erop dat al die betonnen funderingen de grond uitgaan als de subsidie ophoudt? U heeft niet zoiets van 'misschien is het verstandig daar een fonds voor op te bouwen, dat we er ook zeker van zijn dat we niet met de troep blijven zitten?' Heeft u zoveel vertrouwen erin? Ik bedoel, vertrouwen is goed, maar een fonds is in dit geval tot echt beter. Zeker de maffia kennende.

De **voorzitter**: Uw punt is helder. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nee hoor. Mijnheer de voorzitter. Er is iets ander beter. Het gaat hier niet om vertrouwen, we hebben het gewoon geregeld, meneer Van den Berg. Niks vertrouwen, het is gewoon geregeld. Ja?

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Dus wat dat betreft denk ik inderdaad gewoon een verkeerd antwoord op een probleem wat zich niet manifesteert. Er zijn door u ook complimenten gegeven voor hoe we hebben geprobeerd om inderdaad het eigenaarschap van die dorpsmolen in handen van bewoners met elkaar in te vullen. En het is wel mooi, want toen we begonnen zei iedereen 'jeetje, dat is gewaagd, 25%'. En we hebben met alle ontwikkelaars ook dat geborgd. Maar het is terecht en het kwam vanochtend bij de inspraakreactie ook al voorbij 'nou, het mag misschien nog wel een stukje ambitieuzer de volgende keer.' Dus dit is wat dat betreft ook een traject waarin we eigenlijk oefenen of we de batenkant, ook voor de Brabanders, nog verder kunnen optimaliseren.

Ik wil ook echt complimenten uitdelen aan de vertegenwoordigers van de bewoners in het gebied. Vanochtend zei een van de sprekers 'het kwam wat zoekend en aarzelend op gang'. Ik denk dat wij met echte inspanning, ook van alle betrokken gemeenten, maar ook met een goed klankbord van de verschillende bewonersverenigingen in het gebied, en dat is echt van de Moerdijk tot Hazeldonk, dat we ons ook hebben willen laten spiegelen van gaat het goed, wat kan er beter? Want je weet dat in dit soort

participatieprojecten je eigenlijk echt een 10+ moet scoren, zeker als je zoveel burgers bij zo'n traject wilt betrekken, dat je dan ontzettend alert moet zijn om zaken daarin goed te laten verlopen.

Ik wil toch eens even ingaan op het verhaal Galder dat door een aantal van u is aangegeven. Kijk, het is lastig, omdat je achteruitkijkt en daar kun je op een bepaalde manier een beleving bij hebben. Maar als u praat over de keuze voor de locatie die we nu gekozen hebben voor Galder, en ook het verhaal van waarom eigenlijk, is dat nou vanwege een dwarse boer of niet, ik ga toch eens even terug inderdaad naar wanneer de locatie aan die kant is bepaald. Die stond in het voorkeursalternatief van 24 oktober 2017. Dus dat is toch echt al een tijdje geleden. In dat voorkeursalternatief stond de locatiekeuze Galder in de opstelling zoals die nu ook in het PIP zit opgenomen. Een alternatief waar de boer een rol in speelt, maar niet echt, ging over de vraag of je aan de zuidkant, of voor sommigen aan de westkant, niet voor een opstelling zou moeten kiezen, misschien wel met vier molens. In de beoordeling van de ruimtelijke en milieueffecten scoort die opstelling beduidend slechter. Heel eenvoudig, een opstelling aan de andere kant heeft natuurlijk het voordeel dat de mensen aan de Overaseweg daar minder overlast van ervaren. Maar er zijn heel veel andere mensen in het Rijsbergse die die overlast ervaren. En dat is, en dan kijk ik naar de heer Smeulders, nu precies de zorgvuldigheid van de afweging die we daar hebben gekozen.

Dan het verhaal over de verplaatsing. Nadat het VKA was vastgesteld ga je met gemeenten in gesprek, het wettelijk vooroverleg. Wij hebben gemeenteraden betrokken. En ik ben ontzettend blij dat ze uiteindelijk allemaal volmondig hebben ingestemd. En vervolgens zet je die molens uiteindelijk op de exacte XY-coördinaat, waarop ze in het PIP terecht komen. Dat gaat over een verplaatsing van maximaal 10 tot 30 meter, maximaal. Dus dat is in de finetuning, zoals die was aangekondigd in het voortraject. En dat zijn dus echt twee verschillende elementen. De keuze voor de locatie Galder, zoals er die nu in staat met het driehoekje, dateert van het VKA, met alle inspraak en samenspraak die daar nog op gevolgd is. U weet, ik ben inderdaad in Moerdijk en Drimmelen gaan praten, omdat daar ook het signaal kwam 'wij dragen dit voorkeursalternatief niet of niet volledig'. Het voorkeursalternatief dat voor Galder en Hazeldonk is geformuleerd werd ook op dat moment al door de gemeente gedragen. En als het dan gaat om de specificatie van de exacte positie, dan gaat het écht, écht over de finetuning. En dat wil ik u toch graag voorhouden.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Misschien moet ik even wachten, want ik hoor dat de gedeputeerde nu over de vleermuizen begint. Dus ik wacht eventjes af, als u het goed vindt.

De **voorzitter**: Oké. Dan de gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, misschien het punt van vleermuizen. Daarna kom ik op het fenomeen van stilstandvoorzieningen, want een aantal van u heeft daar aandacht voor gevraagd. Het punt van de vleermuizen, ook dat past natuurlijk in de hele aanpak die we gekozen hebben, is dat we daar state of the art werken. Dat gaat volgens een bepaald protocol, waarvan ik weet dat dat de standaard is die eigenlijk ook de facto door de Raad van State wordt aangehouden. Op deze wijze doe je zorgvuldig onderzoek naar vleermuizen. Op die wijze hebben wij dat onderzoek uitgevoerd. De Commissie MER heeft ons daar ook op gerapporteerd, aanvullend onderzoek gedaan. En dat betekent dat daar waar naar inschatting van de MER de molens eigenlijk voldoen aan de norm. En nogmaals, er zijn altijd slachtoffers, misschien niet zo plastisch als de heer Van den Berg voortdurend beschrijft, dat is ook bij andere vormen van infrastructuur. De Commissie MER liet zien dat we met ons plan onder de norm bleven, maar dat er ook een risico kan zijn – want het is allemaal berekend – dat je die norm niet zou halen en pleit daarvoor voor stilstandvoorzieningen op de windmolens. En er zijn stilstandvoorzieningen

gecreëerd op alle windmolens. Dus wij voldoen ook op het punt van de vleermuizen. Daarom doen we het ook in Brabant hè. U mag ons daar ook op aanspreken.

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski, interruptie.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dank u wel. Ik heb nu uw verhaal gehoord. U heeft net ook verteld dat u de locatie ten oosten van de A58 heeft vergeleken met de locatie ten westen wat betreft overlast voor mensen. Maar is die locatieanalyse ook gemaakt wat betreft de dierlijke slachtoffers? Want u voldoet aan het protocol, en u voldoet aan de norm, maar dat wil nog niet zeggen dat west niet beter is dan oost of omgekeerd wat dit betreft.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Dan moet ik het hele diepe MER-rapport gaan graven. Wij hebben op basis van de alternatieven en de varianten een zorgvuldige afweging gemaakt van wat moet uiteindelijk in de bepaling van dat alternatief het zwaarst wegen. Misschien kwamen er geen handen omhoog in de zaal, maar dan zijn er nog altijd in je familiekring ook mensen die die sensitiviteit hebben. Dus geluid, weten we in relatie tot allerlei infrastructuur, maar ook windmolens, is het punt. Dus geluid is voor ons heel erg leidend geweest. Nogmaals, ik vind dat we een fantastisch VKA en PIP hebben. Want we hebben op het punt van natuur en op het punt van fauna ook een alternatief dat gewoon het beste alternatief is. Als je naar de andere kant gaat en het aantal geluidsgehinderden neemt daar significant toe, dan denk ik dat dat het draagvlak voor het alternatief afbrokkelt, in plaats van versterkt, mevrouw Surminski.

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Mag ik dan toch uit uw woorden opmaken dat u een analyse en afweging van belangen heeft gemaakt? En dat in dit geval het belang van geluidsgehinderde mensen de voorkeur heeft gekregen boven het geluid van meer of minder slachtoffers onder de vleermuizen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde. Uw vraag is duidelijk. De gedeputeerde tot slot.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Ik snap de vraag van mevrouw Surminski. In een uiteindelijke totstandbrenging van een voorkeursalternatief weeg je belangen. Weeg je ook inderdaad daarmee varianten die in het samenstel beter scoren op het totaal of op een punt minder scoren. Kijk, een variant die echt onder de maat is voor vleermuizen, maar nul overlast zou veroorzaken in termen van geluid, dat is ook geen variant ideaal, mevrouw Surminski. Dus er is vanzelfsprekend, ook ten aanzien van vleermuizen en vogels, een ondergrens waar je nooit doorheen gaat. Nogmaals, de Commissie MER heeft gevraagd om dat nog zorgvuldiger te onderzoeken. Dat hebben wij gedaan. En een stilstandsvoorziening, die we inderdaad nu getroffen hebben voor alle molens, maakt dat we in het windpark A16, als het gaat om het aantal slachtoffers, écht, écht op een substantieel laag niveau gaan uitkomen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ver onder de norm, voorzitter. Er zijn ook vragen gesteld over stilstandsvoorzieningen overigens. Geluid, de geluidsaccumulatie. En dat herkennen we wel hè, het verwijt in de richting van een overheid. U berekent wel, maar meet u ook? En als u dan meet, verbindt u daar dan

ook consequenties aan? Ja, dat kennen ze in dat gebied heel goed. Dan hoef ik alleen maar HSL te noemen en ik weet al waarover het gaat. Ik woonde zelf in het gebied toen de discussie over de HSL daar volop speelde. Op het terrein van geluid hebben we dus ook vanuit cumulatie gekeken wat nu de beste plekken zijn. Dus niet alleen maar sec naar de molens, maar naar het totaal van het geluid. Ik heb u ook nog geïnformeerd hoe we dat in de handhaving gaan doen, de heer Vreugdenhil sprak daarover. Wij hebben echt een heel zorgvuldige monitoring gedaan om ook de uitgangssituatie te bepalen als we straks gaan meten.

Ik weet niet of u dat via social media tot u heeft genomen, wij gaan de bewoners in het gebied ook toerusten met een app om dat ook zelf te kunnen meten. En wij gaan in termen van aan de ene kant voorschriften ..., omdat we een stilstandvoorziening hebben die we ook kunnen relateren aan geluid, want er is een automatische stilstandvoorziening en hoe regelen we die in voor welke aspecten? Dat speelt niet over dat hele gebied, maar we gaan dus via monitoring en handhaving, de heer Vreugdenhil wees daar terecht op, in dit gebied niet alleen maar berekenen, maar we gaan meten en handhaven. Dat zijn we aan de Brabanders verplicht.

De **voorzitter**: Van den Berg, interruptie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, even over dat geluid. Dat is ook weer zo'n geintje met die windenergie, dat daar het geluid gemiddeld wordt, de geluidsbelasting. Hoe is dat in de berekeningen hier gegaan? Gaat u uit van piekbelastingen en worden turbines stopgezet op het moment dat er een bepaald aantal decibellen overschreden wordt? Of gaat u monitoren en met gemiddelden werken?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Er is natuurlijk gewoon een wettelijk regime op dat punt, van hoe berekenen wij geluid en hoe meten wij geluid. Nogmaals, we hebben een monitor gedaan, we gaan een handhavingsprotocol maken. Dat gaan we op dat moment formuleren. We gaan mensen toerusten om ons te informeren inderdaad. En niet achteraf over gemiddelden, maar echt gewoon de daadwerkelijke geluidsperformance van die molens, die gaan we in beeld brengen. En daar gaan we een handhavingsregime op toepassen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Kan ik van de gedeputeerde de toezegging krijgen dat er daadwerkelijk bij omwonenden een continu gevelbelastingsmeetinstrument geïnstalleerd wordt, die automatisch de windturbine afschakelt op het moment dat een bepaald geluidsniveau overschreden wordt? Wat en hoe hoog dat kunnen we laten bepalen. Dat we die voorwaarde krijgen?

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nee, natuurlijk niet, meneer Van den Berg. U jaagt iedereen op kosten terwijl we op een volstrekt betere manier effectief kunnen zijn en wat we met elkaar willen. En nogmaals, u kunt daar een beeld over neerzetten, maar wij maken ook op dit punt langs de A16 de nieuwe standaard over hoe je daarmee omgaat.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog. En ik wil hem ook vragen zo dadelijk toe te komen aan de beantwoording van de moties, een advies over de moties en de amendementen.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, dat ga ik doen. Ik ga nog heel even snel door een aantal vragen heen. De heer Kouthoofd. Inderdaad, we zijn al wel wat langer bezig in de energietransitie, meneer Kouthoofd, zeker ook in West-Brabant. De monitoring heb ik bevestigd. De toelichting op Galder heeft u daarnet van mij uitvoerig ontvangen.

De heer Van Agtmaal vraagt natuurlijk een beetje naar de bekende weg, want die heeft vanochtend bij de Energieagenda gezeten, meneer Van Agtmaal. Nee? Waar was u? Excuus. Ik dacht dat u daarbij had gezeten. Daar heeft collega Spierings echt denk ik heel erg goed de marsroute geschetst van hoe we met wind in Brabant verdergaan na 2020. Dat is onderdeel van de uitwerking van regionale energiestrategieën, die we met de regio's gaan opstellen. En dat is dus echt zaak van de verdere uitwerking van – en we kijken allemaal naar Den Haag – een klimaatakkoord in de richting van regionale energiestrategieën waar de energiemix een rol in zal spelen. Ik denk dat het wel interessant is om vanuit uw kant eens na te denken. Dat gaat over de energiemix. Daar gaat mevrouw Spierings echt zaken over doen. Maar wat ik zo mooi vind aan het verhaal van de A16 is dat het om meer gaat dan energie en dat wij de randvoorwaarden waarmee wij inderdaad verduurzamen, dat we die randvoorwaarden als het gaat over hoe mensen ook kunnen profiteren van de ontwikkeling en het verder beperken van de overlast, in Brabant ook invulling kunnen geven.

De PVV heeft geen vragen gesteld, die heeft vooral een statement gemaakt. Daar zaten wat kleuringen in, waarvan ik gelukkig voldoende andere geluiden heb gehoord om te zeggen dat ik me in ieder geval meer aangesproken voel door in ieder geval de waardering voor de poging om transparant, met medeneming van het gebied, terug naar het gebied, om daar de beweging te maken. En wat u ervan maakt, mijnheer Van den Berg, dat slaat natuurlijk nergens op.

Dan mevrouw Tekir, die ik mag complimenteren met haar maidenspeech. Daar zat een element in dat ik nog eens er uit wil lichten: de zorg voor een zorgvuldige implementatie. Dat is iets dat je als overheid beter kunt doen bij elk project dat weer volgt. Besluitvorming. Ja, het begint misschien pas daarna echt. Dus de implementatie van het hele verhaal en dat zorgvuldig doen, daar voel ik me erg aan geëngageerd. En dat past ook bij de vraag die de heer Vreugdenhil van de ChristenUnie stelde van 'gedeputeerde, komt u dan in het eerste kwartaal van 2019 nog eens terug.' Dat vind ik in het kader van zorgvuldig opleveren c.q. overdragen een toezegging die ik graag doe. Om op dat moment een stand van zaken te geven, zoals die op dat moment ook staat.

De **voorzitter**: Ik wil de gedeputeerde nu toch echt vragen om ... Waarbij ik overigens even meld dat, mede door een oplettende nestor, in amendement 4 een tekstuele verandering komt die materieel vooral de zorgvuldigheid van het amendement beoogt. Ik zorg dat die snel op uw tafel komt. A 4a wordt zo uitgedeeld en wordt op iBabs gepresenteerd. Dus als u die als laatste nog even wilt benoemen, dan heeft u dadelijk ook de tekst met de kleine wijziging voor u. De gedeputeerde.

Amendement A 4a 'Volledige compensatie waardedaling onroerend goed'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 28 september 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 53/18 Inpassingsplan windenergie A16;

besluiten, dat de volgende tekst als beslispunt 7 aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

7. de vergoeding van de waardevermindering van onroerend goed voor omwonenden, als voorwaarde bij vergunningverlening aan windexploitanten op te nemen.

Toelichting

Onroerend goed in de omgeving van windturbines waarde verliezen of zelfs onverkoopbaar worden waardoor het niet zo kan zijn dat een exploitant vele miljoenen euro's subsidies ontvangt terwijl een huiseigenaar een aanzienlijke waardedaling voor lief zou moeten nemen
Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant”

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, A 1. U kunt zich voorstellen dat ik na mijn betoog makkelijk de conclusie kan trekken dat wij dat ontraden.

A 2 is volgens mij ook al onderdeel van de gedachtewisseling op basis van de interrupties van de heer Van den Berg. Die gaan we ook ontraden.

Amendement 3, ontraden. Ik heb u uitvoerig gemotiveerd hoe wij zorgvuldig, ook rond Galder, tot afwegingen zijn gekomen.

Amendement 4a.

De **voorzitter**: Van den Berg, interruptie.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Even over amendement 1. Wij willen een stilstandvoorziening. Ik heb begrepen dat die voor vleermuizen op elke windturbine komt, maar die voor vogels niet. Heb ik dat juist geconstateerd of zit die er ook in, want dan zou die overbodig zijn?

De **voorzitter**: De gedeputeerde. Mag ik stilte in de zaal! De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): De Commissie MER heeft ons alert gemaakt op het feit dat we, in het bijzonder ten aanzien van de grutto, aanvullend studie moesten maken van de effecten die daar optreden. Dat hebben wij met elkaar gedaan. Daar zijn ook de maatregelen voor getroffen. Nogmaals, we moeten geen maatregelen treffen die geen bijdrage leveren aan de doelstelling, meneer Van den Berg. Als wij met elkaar gewoon ruimschoots voldoen aan de norm, dan is er geen verzwaring van lasten nodig. Dat is echt verspillen van maatschappelijk geld in dat geval. Maar ten aanzien van de grutto hebben wij op basis van het onderzoek een aanvullende stilstandvoorziening opgenomen. Dan ben ik bij A 4a.

De **voorzitter**: De tekst komt nu naar u toe. Het was een ongelukkig dictum, waarbij de waardevermindering van huizen als voorwaarde zou worden gesteld. Dat is intussen gecorrigeerd. Ik doel op het puntje achter 7.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja. Laat ik het volgende zeggen, en ik denk dat we daarmee ook gewoon een gelijk speelveld voor alle Brabanders in welke situatie dan ook moeten creëren. Er is een wettelijk planschaderegime waar wij gewoon aan voldoen. Het is een nationaal kader, dat je niet binnen die context moet gaan rommelen.

De **voorzitter**: Voor de goede orde merk ik op dat A 4a nu deel uitmaakt van de beraadslagingen, A 4 vervallen is. Achter 7 is de vergoeding van de waardevermindering als voorwaarde etc.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Tegelijkertijd... Nogmaals, is het mooie van het verhaal de A16 is dat we ook aandacht hebben, en dat doen we inderdaad voor een aantal mensen die in de buurt wonen met een directe korting op de energierekening. En voor meer mensen in het gebied met toegang via dat eigendom, via die dorpsmolen tot middelen om de woning verder te verduurzamen. Dus uiteindelijk zijn dat ook faciliteiten die bijdragen aan waardebehoud van de woning. Maar in de sfeer van

waardevermindering, planschade, houden wij ons aan het wettelijk regime. En daarom ontraad ik ook dit amendement.

De **voorzitter**: En dan de zes moties.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Dan ben ik bij de moties. Ik heb net toegelicht hoe collega Spierings aan de slag is met het verhaal na 2020. Dus die motie kunnen we ook niet anders dan ontraden.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Mag ik u erop wijzen dat een van die moties niet over dit onderwerp gaat?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): En dat is motie 1 bedoelt u? Nee, 1 eigenlijk ook niet hè? Maar ik bepaal niet de motie hè. Ik geef een oordeel over de moties.

Motie 2, nou ja, ook ontraden, omdat daar een flink punt overbodig in zit. Wij zijn op het punt van monitoring en handhaving echt aan de voorkant aan het werk om dat echt op een goede manier in te vullen en daarmee ook een nieuwe standaard neer te zetten.

Motie 3, weet u, doet u dat in het kader van uw verkiezingsprogramma, meneer Van den Berg. Ik zie totaal geen aanleiding om u in deze draagvlakenquête nu ter wille te zijn. Waarbij ik ook nog wil zeggen, en nogmaals, dat is een typisch Nederlandse discussie. Afstand geldt in een aantal andere landen misschien wel als norm, maar voor ons is overlast de norm. En overlast maakt natuurlijk echt wat mensen inderdaad hindert en niet sec de afstand als zodanig. Dus ook motie 3 ontraden.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, het zou ook wat zijn als afstand de norm was, de afstand die in andere landen gehanteerd wordt. Dan hadden die turbines 2100 meter van de dichtstbijzijnde woning moeten staan. Dus ik begrijp heel goed dat u zegt van: 'nou, een paar hartaanvalletjes links of rechts, dat moet kunnen en dan zijn we binnen de marges.' Hetzelfde geldt voor de vogels. Ach ja, wat is de beste ondergrens eigenlijk? Hoeveel dooie vogels moeten er vallen per windturbine?

De **voorzitter**: Uw vraag is?

De heer **Van den Berg** (PVV): Dat draagvlak kennelijk hè, mevrouw Spierings heeft het over draagvlak, is essentieel bij de energietransitie. En u zegt 'ach meneer Van den Berg, als u draagvlak wilt weten, ga maar meten'. Wat is dit?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Is het inderdaad mogelijk om, als ik adviseer over de motie, weer over iets heel anders te beginnen? Meneer Van den Berg. Het ging hier over die afstandsnormering. En u komt weer aanzetten met allerlei andere dingen. U krijgt van mij een advies over uw moties. En u krijgt daarbij inderdaad een advies dat afstandsnormering echt niet in Nederland de wijze is waarop wij de beste plekken vinden voor onze energieopgave. Dus die ga ik ook ontraden.

Dan motie 4. Nou ja, natuurlijk eigenlijk vooral aan mevrouw Spierings. Maar ik denk dat ik weet wat ze gaat doen, ontraden. En ik heb volgens mij ook aangegeven waarom. Dan ben ik bij motie 5.

De **voorzitter**: Motie 5 heeft betrekking op de burap, wordt gezegd. Dus die is niet in dit ...

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Daar mag ik nog even over nadenken.

De heer **Van Hattem** (PVV): Die is tijdig ingediend, voorzitter.

De **voorzitter**: En motie 6, indiener Partij voor de Dieren.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja. Ik ga deze motie ontraden, omdat ik u heb aangegeven dat wij streven, en dat doen we onder andere via een stilstandvoorziening, naar een zo verregaand mogelijke reductie van het aantal slachtoffers, ver onder de norm. Ver onder de norm. Ik ga ook aangeven dat als het gaat over compensatie, wij compenseren natuur en wij compenseren landschap. En daarmee faciliteren we natuurlijk ook de leefomgeving.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter. Als ik het goed heb uit het debatje wat u voerde met mijn collega Surminski zegt u 'we verplaatsen de molens naar de andere kant vanwege de afweging eigenlijk geluid versus natuur'. Dus wij concluderen daaruit: ook meer slachtoffers. Nu concludeert u 'wij blijven onder de norm'. Maar als ik even kijk naar de wet, eenieder heeft een zorgplicht. In het kader van economische belangen voor windmolens die slachtoffers opleveren, zou ik het redelijk vinden als u bemiddelend gaat optreden tussen de initiatiefnemers van de windmolens en de sociale aspecten van de opvang van die vogels. Anders komt het op het bordje van de samenleving.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Ik keek even naar collega Van den Hout, maar ik kan hem niet zo snel vinden. Kijk, u maakt iets verschrikkelijk ingewikkelds, dus u gaat allerlei arrangementen verzinnen. Terwijl als het gaat om het werk dat Fauna Opvang Brabant doet en wat nodig is.... Nogmaals, ik geef u aan dat de impact van de windmolens juist door die stilstandvoorziening op faunaslachtoffers echt zodanig is dat dat ver onder die norm zit, we niet een beeld gaan creëren dat daar fauna-ambulances af en aan moeten rijden om de slachtoffers, die de heer Van den Berg zo plastisch neerzet, die elke dag daar op te halen. Als het gaat om het werk van Fauna Opvang Brabant, voorzitter, dan zou ik die heel graag willen verleggen naar een debat dat u met mijn collega voert over wat hebben wij als politiek in Brabant met elkaar over of nodig voor het inrichten van een goede faunaopvang. En daarom ontraad ik hem. Niet om bij elk project vanuit dat project de financiering van Fauna Opvang Brabant te gaan regelen. Want dat is ingewikkeld en ook in dit geval echt...

De **voorzitter**: Uw punt is helder. Van der Wel, ten tweeden male.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Oké, voorzitter, dus u zegt nu zeg maar het is op projectbasis. Dus u gaat wel mensen individueel compenseren voor de overlast, maar als het om natuurschade gaat, dan gaat u dat niet compenseren op die manier. Dat zegt u eigenlijk. En u zegt het advies te geven 'laten we dit hele verhaal over windmolenbeleid dan op een hoger niveau doen met de gedeputeerde Ecologie'. Dat is uw advies en daarvan zegt u dat het hoopvol is om een discussie te hebben van wie draait op voor die schade aan die dieren.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Ik ben echt heel onduidelijk of u moet de band nog eens naluisteren, want u legt iets in mijn mond wat ik helemaal niet gezegd heb. Helemaal niet zelfs. Mijn punt is dat u over het werk van Fauna Opvang Brabant, wat daar voor nodig is om dat op een verantwoorde manier te doen, het debat moet voeren met mijn collega, omdat dat echt de beste manier is. Omdat Fauna Opvang Brabant dan ook kan aangeven hoeveel werk ze hebben aan die windmolens. En ik geef alleen maar aan dat wij in het plan ervoor zorgen dat ze heel weinig werk hebben. Dat doen we vanuit die stilstandvoorzieningen. En we weten ook dat daar waar slachtoffers zijn geen opvang en revalidatie aan de orde is. Dat zijn slachtoffers.

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): De discussie over de faunaopvang. U mag mij aankijken vanuit het voorzorgsprincipe zo min mogelijk slachtoffers te maken. En als er dan slachtoffers zijn, dan denk ik dat u over Fauna Opvang Brabant met mijn collega praat en niet met mij.

De **voorzitter**: Dat lijkt me nu voldoende gewisseld. Mevrouw Surminski op dit punt nog.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dank u wel. Ik kan me voorstellen dat als het over vleermuizen gaat die inderdaad reddeloos verloren zijn. Maar bij grotere dieren, zoals grotere vogels, heb je wel degelijk de kans dat ze alleen gewond zijn. En ik denk toch dat het dan verstandig is dat wij in het hele sociale plan ook opnemen dat daar een regeling voor komt. En het gaat hier niet over grote bedragen. Je zou het zelfs nog kunnen doen in de vorm van een tegemoetkoming in de energiekosten. Er zijn volgens mij heel veel mogelijkheden. Maar gaat u dan op zijn minst in overleg met de Fauna Opvang Brabant om te kijken wat hier mogelijk is. Wilt u me dat dan toezeggen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Gewoon even naar de letter, mevrouw Surminski, er gaat geen regeling komen in het kader van windmolens. Wat er wel kan en nogmaals, dat vind ik ook bij verantwoord monitoren, dat doen we ook op alle aspecten, is dat we natuurlijk kijken wat die windmolens nu betekenen voor het werk van Fauna Opvang Brabant. In dit kader zijn wij bezig om de impact op dat werk zo verregaand mogelijk terug te brengen. Echt heel vergaand. En goed, dat gaat inderdaad ook met voorzieningen die maken dat we zoveel mogelijk, zo veel mogelijk slachtoffers voorkomen. En vervolgens, en dan herhaal ik voorzitter, dat ging u al zeggen, de discussie over wat Fauna Opvang Brabant moet doen, alstublieft met collega Van den Hout, omdat een regeling echt met een kanon op een mug schieten is. En dat wilt u ook niet, want ook een mug... Dank je wel.

De **voorzitter**: Nee. Er vallen al genoeg slachtoffers, zou ik zeggen dan. Toch? Dat moeten we niet doen. Maar u was klaar met uw behandeling van de moties. Nog afrondend.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Dus motie 6. Nogmaals, voorzitter, ik kan het ook niet mooier maken, maar ook deze motie ontraden wij vanuit de motieven.

De **voorzitter**: Dat was al duidelijk. Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording en adviezen op moties en amendementen. Ik kijk of er behoefte is aan een tweede termijn en stel voor die meteen ter hand te nemen. Dan zullen we daarna even kort schorsen voordat we met het volgende onderwerp verdergaan.

De fractie van de VVD? Geen behoefte. De fractie van het CDA? Ook niet. De SP-fractie? Ook niet. De PVV-fractie? De heer Van den Berg. Het woord is aan de heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. De kwalificaties vliegen weer in het rond, want het slaat allemaal nergens op wat de PVV hier inbrengt. Het slaat nergens op dat wij ons zorgen maken over omwonenden die niet buiten kunnen zitten. Het slaat nergens op dat wij ons zorgen maken over de gezondheidstoestand van mensen die slachtoffer zijn van infrasoon geluid. Het slaat nergens op dat een ondernemer 2 miljoen euro omzetsderving heeft en wij ons daar druk over maken. Het slaat allemaal nergens op. Overlast, u zegt het al, is de nieuwe norm. Overlast voor iedereen. En u heeft het over een nieuwe standaard. Een standaard van 210 meter hoog en een standaard van subsidie-ellende.

Want nogmaals, waar gaat het hier over? 0,15% van de Brabantse energiebehoefte. Daar halen we ons deze hele flauwekul voor op de hals. 0,15%. En u reduceert niet eens de fossiele brandstof daarmee. Lang niet. Dus waar zijn we mee bezig? En ieder hier, waar zijn we mee bezig, letterlijk? James Hansen, de grootste klimaatactivist ooit en nog steeds, die zei al van: 'dat hele Parijsakkoord is gewoon een frauduleus gedrocht'. We zijn nog de enigen die zich eraan houden en daar valt dit ook onder ...

De **voorzitter**: Meneer Van den Berg. Ik wil u vragen uw tweede termijn in te richten met wat u nog had willen zeggen, maar niet een herhaling van wat u in de eerste termijn al te berde heeft gebracht.

De heer **Van den Berg** (PVV): Oké. Afijn, in ieder geval, wij hebben wel zorgen voor de omwonenden. En grote zorgen over wat hier allemaal gaande is, zowel bij dit project als dus in heel Brabant. U heeft het over transitiepijn. Het is een enorme pijn en het leidt tot helemaal niks, geen enkele verbetering. Het gaat alleen maar meer pijn doen in de gezondheid, in de portemonnee en in het landschap. U wilt ook geen fonds voor het opruimen van die troep die achterblijft als de windturbinegiganten failliet zijn gegaan en met een handig trucje de boel onopgeruimd achterlaten. We zullen het dan zien. Nogmaals de oproep aan mijn collega's: luister nou eens een keer ook naar de PVV. Kijk even wat levert het op voor uw doel en dat was de opwarming van de aarde en de energietransitie. En kijk naar de lasten die daarmee gepaard zijn, zowel financieel als voor de bewoners in de omgeving.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van den Berg. Dan krijg ik de fractie van D66. Behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval. Partij van de Arbeid? Ook niet. GroenLinks? Mevrouw Van Diemen. Aan u het woord.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Ja. Ik had twee vragen gesteld en eentje is er voor mij nog een beetje open blijven staan. En ik wil hem toch nog eventjes wel benoemen. In het kader van het knooppunt Galder hebben we gezegd 'goh, zijn die windmolens nou verschoven, ja of nee?' De tweede vraag was ook: heeft eenieder voldoende inspraak kunnen hebben? En ik denk dat we die nog expliciet willen hebben beantwoord, zodat men ook weet: hebben we iets gemist of niet of hoe zit het in elkaar?

En ik wil eventjes reageren, niet op motie 6 van de Partij voor de Dieren. Ik denk dat ik gehoord heb dat er in ieder geval zal worden gekeken wat dat betekent, de windmolens. En ik denk dat ik het dan wel eens ben met het feit dat als dat iets betekent, je op ons kunt rekenen als er iets nodig is.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van Diemen voor haar bijdrage. De fractie van 50PLUS? Niet meer in deze fase. Partij voor de Dieren? Mevrouw Surminski. Aan u het woord.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Dank u wel. Ik wil toch nog eventjes terugkomen op dat voorkeursalternatief van Galder. Uit uw beantwoording maak ik toch op dat de afweging van belangen van mensen een

zware factor is geweest in het hele verhaal. En dat kan natuurlijk door de weging die je aan bepaalde factoren hecht. Het gevolg is dat naar mijn gevoel de belangen van de natuur en milieu en de dieren in dit geval het onderspit delven. U kunt dan zeggen dat het proces op een goede manier is doorlopen. Naar mijn idee is het rapport van de heer Twisk, de vleermuizendeskundige, toch zodanig dat er twijfel is over het uiteindelijke resultaat van het hele proces. En ik vind dan ook belangrijk dat we toch nog een keer kritisch kijken naar wat dat betekent voor de factor van ecologie. Ik ga een motie indienen om u te vragen alsnog te komen tot een heroverweging van de locatie Galder en dan met name op de ecologische factoren. Dank u wel.

Motie M 7 'Locatie Galder (winderenergie A16) heroverwegen'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 28 september 2018, behandelend Statenvoorstel 53/18A Inpassingsplan windenergie A16;

overwegende dat:

- de MER tekortkomingen vertoont, waardoor met name onder vleermuizen meer slachtoffers zullen vallen dan voorzien;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- de locatie Galder te heroverwegen en een nieuwe risicoanalyse ecologie te maken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Paranka Surminski"

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Surminski voor haar bijdrage. Ik stel voor de motie dan snel ... Dank u wel. Even via de griffier om te kijken of de teksten allemaal kloppen. Dan gaat die zo deel uitmaken van de beraadslagingen. Dan ben ik bij de fractie van de ChristenUnie-SGP. Die ziet af. De fractie van Lokaal Brabant. Die ziet af van het woord. Dan moeten we even wachten op de motie. Misschien ... Nou ja. Ik schors de vergadering voor een enkele minuut. Ik kan niet anders.

Schorsing (16.20 – 16.24 uur).

De **voorzitter**: Mag ik u verzoeken uw plaatsen weer in te nemen? Motie 7 wordt rondgedeeld en de gedeputeerde is aan het woord in zijn tweede termijn, waarin hij nog een aantal laatste punten met u zal bespreken. De gedeputeerde heeft het woord. Mag ik stilte in de zaal?

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, nog een paar punten. De heer Van den Berg maakt weer een karikatuur. U weet, meneer Van den Berg, precies op welk punt ik doelde. Ja? En dat is dat hier met man en macht, en werkelijk met man en macht, en daar hebben de vertegenwoordigers van de bewonerscomités vanochtend in de inspraak ook iets over gezegd, is ingezet op participatie, draagvlak en eigenaarschap. Dat is dat tere zieltje van mij, maar als je dan ergens een woord als 'machtswellust' erin gooit, dan gaan bij mij de lichten uit. Ja? En dan krijgt u deze reactie, want die geeft gewoon geen pas.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, u heeft het nu over draagvlak. U zat er vanmorgen bij bij de inspraak van de mensen van Overa. En dan is er niets waarvan u zegt: 'misschien moeten we dat toch maar eens heroverwegen'. Want u ziet wat er gebeurt. En als u het draagvlak echt snel kwijt wilt raken, dan moet u vooral zo doorgaan. Dat bedoel ik ermee. En wat er in Klundert gebeurd is, ja, ik kan dat niet anders zien als bijna chantage van de gemeenteraad daar. U kunt dat anders uitleggen, maar die zijn gewoon onder

druk gezet van 'als jullie niet akkoord gaan, dan doe ik het' en 'als ik het niet doe, dan doet het Rijk het'. U heeft daar door staan duwen en ...

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Ook hiermee gaat een woordgebruik gepaard: chantage. Ik vind het gewoon niet acceptabel hoor, meneer Van den Berg, als u dat in mijn richting gebruikt. Ja? U mag dat terugnemen.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ik neem 'chantage' terug en dan zeg ik 'behoorlijke druk'. Laat ik het daar op houden.

De **voorzitter**: Oké. Goed. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Druk. Ja.

De **voorzitter**: Behoorlijke druk is genoteerd. De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Laat ik het daarbij houden. Ik kijk naar mevrouw Van Diemen, want dat gaat nog echt even over dat participatieproces. Op basis van de uitkomst kijk je misschien allemaal weer anders terug. En dat is een signaal dat je ook als overheid voortdurend serieus moet nemen. Maar ik weet dat als je praat over augustus 2017, dus dat is ook al meer dan een jaar geleden, een aantal mensen heeft dat vanochtend ook verteld, op de informatieavonden hebben we echt geprobeerd met iedereen ook heel goed die dialoog te voeren. Vervolgens zie je dat die participatie daarna een wat formeler karakter krijgt. Dat gaat bij participatie altijd zo. Wij stellen een voorkeursalternatief vast. En nogmaals, in dat voorkeursalternatief zat dus deze oplossing al. En dat betekent, op het moment dat je je voorkeursalternatief presenteert, zijn er informatieavonden geweest, ga je dat uitleggen. Ik heb verteld dat voor twee gemeenten gold 'ja provincie, wij zijn nog niet helemaal tevreden met dat voorkeursalternatief'. Dat gold niet voor Breda. Ik heb op de participatieavonden ook voortdurend in de richting van de bewoners aangegeven dat er echt een stevig participatietraject richting deze zaal is. Met inspreken, ook als het gaat over de zienswijzen. Maar zorg ook dat u bij uw gemeente meedoet. En dat is echt door de bank genomen goed gebeurd na het voorkeursalternatief. Mijnheer Van den Berg. Dat was een buitengewoon goede bijeenkomst met de vertegenwoordigers van de bewoners en de raadsleden in Moerdijk en Drimmelen. Daar heb ik draagvlakversterking voor dit alternatief gerealiseerd. Als ik kijk naar de vervolgstappen, dan treedt er vervolgens een wettelijk overleg in met gemeenten. Ook in dat kader vragen wij de gemeenteraad expliciet: is dit het alternatief dat u namens uw bewoners steunt? Ook toen inderdaad een bevestiging vanuit Breda. Nogmaals, de heer Smeulders refereerde er ook aan, stevig. Dat is verankerd in de lokale democratie. Dat is toch ook heel belangrijk. En dan gaat het traject bij ons lopen. Dan gaan wij inderdaad zienswijzen inwinnen en ook daar zorgvuldig op reageren. In die zin kunt u zeggen dat een provinciaal inpassingsplan, als u dat vergelijkt met een gewoon bestemmingsplan, eigenlijk een verzwaarde inspraak heeft, omdat wij gehouden zijn om gemeenten echt te horen tot en met de gemeenteraad aan toe om er ook iets van te vinden. Daar gaan we allemaal weer van leren, maar er is vanuit het voorkeursalternatief met dit voorstel bijna driekwart jaar vervolgens nog in de formele zin verder geparticipeerd.

Dan ga ik nog even naar de motie. Want ik was allemaal aan het zeggen 'heel veel, heel veel, heel veel'. Maar dat was natuurlijk om in de tussentijd ook het cijfer te krijgen van de zijkant. Als je praat over faunaslachtoffers, dan zie je dat wij op basis van de MER eigenlijk overal beneden de wettelijke norm blijven. Maar ik heb u al eerder gezegd dat wij geen genoeg nemen met de wettelijke norm en meer willen. Dus met de stilstandvoorziening voor vleermuizen, mevrouw Surminski, gaan wij, hoewel we al

onder de norm zaten, nog eens 80% verder terug in impact. Dat geeft aan dat we dus wel degelijk heel veel aandacht hebben voor dat aspect en dat maakt dat die risicoanalyse echt overbodig is. En dat is motie 7. En die motie ga ik dan ook ontraden, want hij is, ook op aandringen van de Commissie MER, zorgvuldig gemaakt. En ik wil ook geen verwachtingen wekken die niet reëel zijn als het gaat over de heroverweging die u hier vraagt.

Motie 6. Nogmaals, want dat wil ik zorgvuldig doen. Ik heb geprobeerd aan te geven dat we hier praten over wat kan ik doen om het aantal faunaslachtoffers te beperken. En als het gaat over hoe wij met faunabeheer omgaan heb ik in de richting van collega Van den Hout verwezen. Misschien is het netter als ik u uitnodig om de motie aan te houden, bijvoorbeeld bij de begrotingsbehandeling, waar wij alle programma's in principe toch bij u terugleggen. En dat we in ieder geval tot dat moment, ook als het gaat om wat u vraagt, we juist vanuit faunaopvangbeleid, voor zover we dat hebben, ik ben er nieuwsgierig naar, dan zorgvuldig kunnen acteren richting uw motie. Dus mijn suggestie is aanhouden tot – ik zou zeggen – de begrotingsbehandeling.

De **voorzitter**: Vanaf uw plaats, meneer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. In de eerste termijn van beantwoording gaf de gedeputeerde aan ook van tevoren toch het gesprek te willen hebben. Tenminste als college met de Fauna Opvang Brabant. Ik dacht dat te horen als toezegging. En met die toezegging, als dat bevestigd is, trekken wij motie 6 en met de beantwoording van de gedeputeerde over motie 7, en motie 7 in.

De **voorzitter**: Oké. Moties 6 en 7 zijn ingetrokken en maken geen deel meer uit van de beraadslagingen. Die ik hiermee wil sluiten voor dit voorstel. En alvorens wij een korte schorsing van de vergadering hebben alvorens met het volgende door te gaan heeft mij een dringend ordevoorstel van de nestor van uw Staten bereikt. Meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, en ik overweeg om er hoofdelijke stemming over te vragen. Maar ik zou aan deze Staten willen voorstellen om even te zingen voor de jarige gedeputeerde Anne-Marie Spierings.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen. U zet in.

Gedeputeerde Spierings wordt door de Staten toegezongen.

De **voorzitter**: De vergadering is geschorst en ik heb de indruk dat de gedeputeerde nog even ...

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Mag ik de Staten dan even danken dat ze mij dan zo lang gezelschap willen houden vandaag tijdens mijn verjaardag.

De **voorzitter**: En we beginnen pas net. De vergadering is vijf minuten geschorst.

Schorsing (16.32 – 16.35 uur).

35/18 Statenvoorstel Provinciaal Inpassingsplan N 629 Oosterhout-Dongen

De **voorzitter**: Aan de orde is het volgende onderwerp op onze agenda: 35/18, het Statenvoorstel inzake het Provinciaal Inpassingsplan N629 Oosterhout-Dongen. De fractie van de VVD heeft het woord bij monde van de heer Burger Dirven. Mag ik stilte in de zaal. De heer Burger Dirven heeft het woord.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel voorzitter. Collega-Statenleden. In het VVD-verkiezingsprogramma 2015, 'De kracht van Brabant', staat de N629 als een belangrijk te realiseren infrastructureel project benoemd. En collega's, graag zou mijn fractie dan ook vandaag de aanleg van de N629, Oosterhout-Dongen, planologisch mogelijk willen maken door het Provinciaal Inpassingsplan vast te stellen en conform het compensatieplan de benodigde Natuurnetwerk Nederland-compensatie volledig fysiek invullen...

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, wij zijn dat verkiezingsprogramma kwijt, dat konden we niet vinden, maar stond er ook iets over de Ruit in toevallig? Is het dat programma?

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Daar staat wat ik zojuist heb gezegd.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel voorzitter. Door velen is er betrokkenheid getoond bij dit Provinciaal Inpassingsplan en twee weken geleden was er nog een rondetafelbijeenkomst in dit huis van Brabant, en ook vandaag waren er nog insprekers en hebben mij brieven bereikt van belangenorganisaties. De VVD dankt een ieder die zijn/haar betrokkenheid heeft getoond bij dit onderwerp en wij hebben er ook goed naar geluisterd. De N629 is inmiddels een dik dossier geworden, het dossier speelt al twintig jaar en alle betrokkenen zijn het erover eens dat er in ieder geval iets moet gebeuren. De VVD wil daarbij een ieder tegemoetkomen, maar wel met de wetenschap dat er ook uitgebalanceerde keuzes gemaakt moeten worden.

Voorzitter. Alles overwegende is mijn fractie tot de conclusie gekomen dat het voorliggende voorkeuzetraject uiteindelijk de beste keuze is. Hierbij heeft mijn fractie echt alles tegen elkaar afgewogen. Door middel van de realisatie van de N629 Oosterhout-Dongen worden de problemen ten aanzien van doorstroming, verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid eindelijk aangepakt. Het voorliggende tracé geeft op integrale wijze invulling aan de oplossing van de gesignaleerde problemen. Het plan heeft de steun van de betrokken gemeenten, zeer belangrijk. Het plan is ook in samenspraak met de omgeving tot stand gekomen en er is draagvlak voor dit plan...

De **voorzitter**: Interruptie Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Ja, dank u voorzitter. Heeft u ook kennis genomen van de kosten-batenanalyses van de TU Delft en heeft u gekeken naar de conclusies ten aanzien van de maatschappelijke kosten-batenanalyses?

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Kunt u nog één keer de vraag herhalen? Die bereikte mij niet helemaal goed.

De heer **Smeets** (GL): Er zijn twee rapporten opgesteld door de TU Delft over de maatschappelijke kosten-batenanalyse van de tracés, met verschillende varianten, en die kosten-batenanalyses kwamen erop neer dat eigenlijk de baten niet in verhouding staan tot de kosten van dit project. Met name de tijdwinst voor de automobilist zou op één minuut uitkomen.

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel voorzitter. Ja, u moet het plan van de TU Delft toch in een wat ander kader plaatsen. Het is een onderzoek geweest van studenten en de TU Delft zelf heeft ook gezegd dat het niet een wetenschappelijk onderbouwd plan is. Daarnaast gaat het plan ook uit van een nulfase, waarin je eigenlijk niets doet. Dus wat u doet: het is allebei fruit, maar u vergelijkt appels met peren.

De **voorzitter**: Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Het is begeleid door professor Annema, die hebben we ook hier op visite gehad en die heeft het ook toegelicht. Het is een onafhankelijk en goed onderbouwd rapport. Dus ik denk dat u er geen recht aan doet door het hier als een rapportage van een paar studenten weg te zetten.

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Ik heb geen vraag gehoord, voorzitter.

De **voorzitter**: Dan vervolgt u uw betoog.

De heer **Burger Dirven** (VVD): De ingekomen onafhankelijke adviezen zijn in het plan verwerkt en door de uitvoering van de plannen gaat de omgevingskwaliteit ook toenemen. Kortom, het is een zorgvuldig doorlopen proces. Mijn fractie is dan ook blij dat na twintig jaar eindelijk de schop wat ons betreft in de grond kan gaan.

De VVD wil ook de gedeputeerde complimenteren met de te realiseren natuurcompensatie. De gemeenten en provincie gaan samen 900.000 euro investeren ten bate van herstel van het mozaïeklandschap en recreatieve en ecologische doelstellingen.

De **voorzitter**: Interruptie De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel voorzitter. Ik hoor hele mooie verhalen, maar u begon met: alle groepen moeten gehoord worden. Heeft u ook BrabantAdvies gelezen? Die geven toch echt hele serieuze aandachtspunten, waaronder dat asfalt alleen niet de oplossing is. Hoe ziet de VVD dit?

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Wat ik al zei in mijn betoog: wij hebben naar het geheel gekeken, we hebben echt alles meegenomen en we hebben een weloverwogen besluit genomen, dat dit echt het allerbeste voorkeuzetraject is. Dat je daarbij niet iedereen honderd procent tevreden kan stellen, is in dit

dossier wel duidelijk, maar wij wegen ook af dat, als je nu niets doet..., ik wil voorkomen dat we nóg een keer twintig jaar gaan praten met elkaar en dat er niets gebeurt.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel. Dus als het meerwaarde geeft om met smart mobility daar volop aan de gang te gaan, dan bent u daar vóór?

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Daar ben ik nooit tegen, maar dat is even nu niet aan de orde. Wat nu aan de orde is, is het Inpassingsplan N629.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik constateer dat de VVD het er nu over heeft dat het heel lang geduurd heeft en dat ze haast moeten maken. Dan vind ik het toch frappant dat dezelfde VVD lokaal tien jaar geleden voor de variant is gaan liggen, de nul-plusvariant, die eigenlijk nu is afgeschreven, waarmee de problemen ook waren opgelost. Kunt u aangeven waarom die argumenten van toen nu niet meer valide zijn?

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel voorzitter. Kijk, u zegt: 'wij willen haast maken'. Wij willen geen haast maken, wij willen zorgvuldigheid in het proces. Dat is nu gebeurd, en dat gebeurt nu na twintig jaar. Wat er tien jaar geleden is gebeurd, dat is tien jaar geleden, en dat is ook een lokale verantwoordelijkheid van de lokale VVD. De huidige VVD, lokaal, staat ook achter dit plan.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Toch gek dat 'ie dan aan de sprekers weinig krediet geeft, want die spraken van urgentie, van een groot aantal ongelukken, van een noodzaak dat het snel moest gebeuren. Daar had u wel oren naar, zoals het leek, en nu zegt u: ja, maar dat is eigenlijk niet belangrijk, zorgvuldigheid stond voorop. Dat is wat u nu claimt. Nou, dan zou ik zeggen: kijk nog eens goed naar die nul-plusvariant, ook in kosten, want dat is volgens mij de oplossing die voor de provincie veel minder geld kost. Bent u het met mij eens?

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Ik wilde net vragen, voorzitter: ik hoor geen vraag, maar u stelt de vraag op het einde. Nee, ik ben het niet met u eens, maar u legt me ook deels woorden in de mond. Maar de nul-plusvariant kan ook fysiek niet ingepast worden in het gebied, dus we moeten wel iets, en daar is iedereen het over eens. Die nul-plusvariant kan fysiek niet worden ingepast. Hoe u dat wilt doen, dat weet ik niet, maar ik kan het niet.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Goed, voorzitter, dank u wel. Ik had het over de natuurcompensatie, die samen met de gemeenten gedaan gaat worden ter waarde van 900.000 euro. Dit zijn afspraken die met de gemeenten zijn vastgelegd in de bestuursovereenkomst en daar kunnen zij ook aan gehouden worden. Tot slot, voorzitter. Waar wij als VVD nog wel aandacht voor willen vragen aan GS, is dat er nog eens goed wordt gekeken naar de verkeersafwikkeling vanuit Oosteind en het aanpassen van de fietsoversteek bij de ovonde. Het fietsverkeer moet daar nu de ovonde kruisen en wij willen toch als aandachtspunt meegeven of u met de gemeenten wilt gaan praten of dat niet op een of andere mogelijke manier te verhelpen is.

Tot zo ver, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Burger Dirven. Meneer Van der Wel, u had volgens mij daarnet ook al geïnterrupteerd, jawel twee keer, u bent net van de microfoon weggelopen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, op een ander onderwerp.

De **voorzitter**: Nee, maar u weet dat ik dat toch behoorlijk strikt handhaaf. We gaan dus naar de fractie van het CDA, mevrouw De Hoon, die nu het woord heeft.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel voorzitter. Vaak mopperen we over trage besluitvorming in Europa, maar hier in Brabant kunnen wij er af en toe ook wat van. Het Inpassingsplan N629 Oosterhout-Dongen, twintig jaar lang praten wij hier al over. Vijf varianten zijn de revue gepasseerd, twee MER-onderzoeken uitgevoerd en nog altijd geen besluit.

Voorzitter. Een nieuwe verbindingsweg tussen Oosterhout en Dongen is nodig om de doorstroming van het verkeer, de verkeersveiligheid en de leefbaarheid te verbeteren. Voor de regio's is dat belangrijk. Er zit echter wel een grote 'maar' aan: de natuur wordt hierbij aangetast en in de bestaande vorm die dit gebied gewend is. Partijen staan tegenover elkaar, en niet een beetje, maar de brug lijkt onoverkomelijk: aan de ene kant doorstroming en leefbaarheid en aan de andere kant de liefde voor natuur. Het is een belangrijk gemeengoed en dat moeten we niet zomaar loslaten. Het CDA vraagt van het college om met alle partijen in gesprek te blijven. Immers, draagvlak en kwaliteit zorgen voor acceptatie.

Dat de natuur ook een cruciaal onderwerp is voor de provincie en in de gemeenteraden van Oosterhout en Dongen blijkt wel uit het extra compensatiebedrag van bijna 1 miljoen euro. Dit bedrag is bijeengebracht om de natuur op een andere plek in stand te houden, een mooi voorbeeld van samenwerking tussen provincie en gemeenten, door in oplossingen te denken in plaats van in onmogelijkheden. Wel heeft het CDA nog één vraag aan de gedeputeerde. Wordt de gehele natuurcompensatie ook in Dongen en Oosterhout gezocht, of gaat er ook nog een deel naar Tilburg toe?

Veiligheid en doorstroming. De CDA-fractie krijgt verontrustende berichten. De CDA-fractie krijgt berichten dat hulpdiensten de verdiepte fietstunnel nodig hebben om tijdig Oosteind te bereiken. Moeten wij ons zorgen maken? En wat zegt dit voor een eventuele overweging voor een verdiepte wegligging aan de Heistraat voor de toekomst?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. De spreker van het CDA geeft terecht aan dat er extra geld wordt gegeven door Dongen en Oosterhout voor natuur. Alleen, heeft zij dan wel inzicht in wat er precies met dat geld gedaan wordt? Want op de vragen aan de sprekers kwam eigenlijk niet een duidelijk antwoord. Er zijn later nog in de gemeenteraad vragen gesteld over 'wat is nou dat bedrag waard?' en 'hoeveel gaat er naar natuur?', en het blijkt toch dat het voor een deel, misschien wel

een groot deel, dat weet ik niet, voor economische ontwikkeling is. Dus wat weet u dan dat het voor natuur is, specifiek?

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Nou ja, we kennen enkel de drie aangewezen gebieden: de Wereld, de EHZ-strook, vandaar onze vraag om van de gedeputeerde bevestigd te krijgen wat en hoe dat gebeurd is. Dank u voor de detailvraag, want dan kan hij daar nog verder op ingaan, heel graag.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, dan zijn wij het eens dat wij eigenlijk ook niet weten wat met dat bedrag nou bedoeld wordt. Het wordt veel aangehaald, ook in de publiciteit...

De **voorzitter**: Precies, dat is nou het mooie van een bijeenkomst als deze: u kunt allerlei vragen stellen aan de gedeputeerde. U kunt in de eerste termijn die vragen stellen en de tweede termijn afwachten of u tevreden bent met het antwoord. En interrupties, ik zou zeggen: probeer ze echt te beperken in die tweede termijn, als het echt gewoon vragen zijn naar de inhoud van het stuk. Ja? Mevrouw De Hoon gaat nu verder.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Daarnaast horen we ook zorgen omtrent de veiligheid van de nieuwe kruising N629/Steenstraat. Logistieke ontwikkelingen in de regio kunnen in de toekomst wel eens problemen gaan vormen. Hoe ziet u dit?

Voorzitter. Alle documenten wijzen erop dat de doorstroming van het verkeer niet enkel op te lossen is met asfalt. Ook het openbaar vervoer zal nieuwe haltes en routes vragen. Het nieuw aan te leggen snelfietspad heeft goede verlichting nodig om in de late avond, of tijdens de wintermaanden, het fietspad probleemloos te kunnen gebruiken, ook voor de grote stroom studenten van Dongen naar Oosterhout. Vanuit Oosterhout zien we ook graag dat er nog eens goed gekeken wordt naar de verkeersontwikkeling vanuit Oostende en het aanpassen van de fietsoversteek bij de ovonde.

Concluderend: voor het CDA leent de N629 zich uitstekend als specifieke smart mobility-corridor. Asfalt waar nodig, maar slimme oplossingen voor auto, fiets en ov waar mogelijk. Het CDA zal hier een motie voor indienen.

Natuur en duurzaamheid. Het CDA zou graag nog een extra zet geven aan deze regio. Dit zou een beginnende brug kunnen slaan tussen alle partijen. Het CDA wil gaan voor de duurzaamheidsdoelstellingen, en dit wordt ineens realistisch als we het wegdek hier onder andere bij gaan betrekken. Het CDA dient een motie in om de N629 aan te wijzen als onderzoekslocatie voor zonnepanelen in het wegdek, navolgend op Utrecht en Zuid-Holland. Krijgt onze gedeputeerde ook energie van zonnepanelen in het wegdek? Voorzitter. Wie wil zoekt een mogelijkheid, wie niet wil zoekt een reden. Zoekt de gedeputeerde een reden, of kijkt hij met het CDA naar de aangedragen mogelijkheden?

Tot zo ver.

Motie M 10 - 'Energie op (de) Weg'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 28 september 2018, behandelend het Statenvoorstel 35/18 inzake Oosterhout-Dongen;

overwegende dat:

- experimenten en pilots kunnen bijdragen aan verwezenlijking van onze doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en circulariteit;

- momenteel de provincie al in overleg is met het bedrijfsleven om aan hen wegvakken van onze infrastructuur ter beschikking te stellen om daar pilots te kunnen uitvoeren;
- lopende pilots in Utrecht en Zuid-Holland naar tevredenheid verlopen;

constaterende dat:

- de nieuwe verbindingsweg tussen Oosterhout en Dongen naast de doorstroming van het verkeer, de verkeersveiligheid en de leefbaarheid ook duurzaamheid en milieu kan ondersteunen;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

te onderzoeken naar de mogelijkheden de N629 aan te wijzen als locatie voor zonnepanelen in het wegdek, hierbij de Staten te informeren over de resultaten.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ankie de Hoon, CDA"

Motie M 11 - 'Nieuwe N629 Smart Mobility-corridor'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 28 september 2018, behandelend het Statenvoorstel 35/18 inzake Oosterhout-Dongen;

overwegende dat:

- Provinciale Staten al 20 jaar praten over het inpassingsplan N629 Oosterhout- Dongen en er al vijf varianten en twee MER onderzoeken de revue zijn gepasseerd;
- experimenten en pilots kunnen bijdragen aan verwezenlijking van onze doelstellingen op het gebied van doorstroming, veiligheid en leefbaarheid;

constaterende dat:

- grote impasse bestaat tussen de verschillende belangengroepen;
- aantoonbaar enkel meer asfalt niet de oplossing is voor de problemen aldaar;

dragen Gedeputeerde Staten op:

om de nieuwe N629 tot Smart Mobility-corridor uit te roepen en om Smart Mobility-oplossingen en innovatieve pilots toe te passen om doorstroming, veiligheid en leefbaarheid te bevorderen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ankie de Hoon, CDA

Hermen Vreugdenhil, ChristenUnie-SGP

Jan Ockers, Lokaal Brabant

Sjo Smeets, GroenLinks"

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw De Hoon voor haar bijdrage. De fractie van de SP dan nu, bij monde van mevrouw Arts. De aangekondigde moties, eventueel ook van andere partijen later in de rij, voor de vlothheid van het debat graag bij de griffier indienen. Mevrouw Arts heeft het woord.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Vandaag wordt ons gevraagd het Inpassingsplan vast te stellen van de N629 Oosterhout-Dongen. De huidige weg kent namelijk ernstige problemen. Bij dit voorstel gaat het feitelijk om twee deelprojecten. Het eerste deelproject gaat om de aansluiting van de N629 op de A27, een project met een kostenplaatje van ongeveer 14 miljoen euro, waarvan iedereen zegt: zo snel mogelijk mee beginnen. De SP-fractie is het daarmee eens. Problematischer is deelproject 2: de aanleg van een nieuw stuk asfalt van de N629, waarbij gekozen is voor de variant 'Bundeling Noord', 3,4 kilometer lang, die met alle bijkomende kosten voor ongeveer 40 miljoen euro moet worden aangelegd. Na aanleg van de nieuwe weg wordt de oude weg met, zeg maar, een kleine bruidsschat aan de gemeenten Oosterhout en Dongen overgedragen.

Dat er al sinds eind jaren '90 - de vorige sprekers hebben dat ook al gemeld - over gepraat wordt, betekent wel wat, want blijkbaar is er geen makkelijke, voor de hand liggende oplossing. In de loop van

de jaren zijn de plannen dan ook regelmatig veranderd. Voor ons ligt nu de laatste oplossing: een nieuw tracé met nieuw asfalt, deels door de wei, deels door Natuurnetwerk Brabant. Beide gemeenteraden, van Oosterhout en Dongen, hebben voluit met de plannen ingestemd, maar de plannen zijn ook besproken en weersproken. Er zijn bewonersgroepen geweest die hun mening over de plannen hebben geventileerd, waarvoor...

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. De vorige keer dat het bij de gemeenten op tafel lag was tien jaar geleden, zoals zojuist gezegd. Toen was Oosterhout akkoord, alleen Dongen niet. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat ik daar heb gehoord dat, omdat de mensen die daar wonen, aan de huidige weg, heel veel verzet hebben gepleegd, de gemeenteraad heeft gezegd: nou, dan gaan wij niet instemmen met dat besluit. Het was wel technisch mogelijk, alleen wilden ze de overlast niet. Bent u met mij van mening dat we nu, met de nieuwe variant dwars door de natuur, dan eigenlijk zeggen: dan wentelen we dat af op de natuur in plaats van op de mensen die daar gewoon gebruik van maken?

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, u stelt mij een vraag over de afwegingen die in de gemeenteraad van Dongen zijn gemaakt om nu met het plan akkoord te gaan en daar kan ik moeilijk in treden. U zegt van, ze worden waarschijnlijk beïnvloed door de mening van bewoners die daar in de buurt wonen, ja, dat horen wij ook als wij plannen en besluiten nemen over de inwoners van de provincie Brabant, dus dat is gewoon de normale gang van zaken.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Als we even kijken naar wat er gebeurt, is dat er een besluit voorlag voor de huidige weg. Hij blijft in Oosterhout eigenlijk hetzelfde en buigt nu om Dongen heen. We hebben de sprekers gehoord, de vorige keer, en die zeiden: we willen de weg zo ver mogelijk van onze wijk hebben. Dat is wat er nu gebeurt. Dus ook de sprekers die namens de mensen die daar wonen spreken, zeggen: wij willen de overlast niet van de huidige weg, hoewel ze er zelf gebruik van maken, maar we willen hem graag zo ver mogelijk in de natuur hebben.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, dat is dezelfde vraag, maar ik heb geen antwoord. Op basis van die informatie, die u ook heeft gekregen, zegt u nu van: nou ja, dat is terecht, dat we dus de weg waar die mensen overlast van hebben ...

De **voorzitter**: Uw vraag?

De heer **Van der Wel** (PvdD): ... dat we dat afwentelen op de natuur?

De **voorzitter**: Uw vraag is nu duidelijk. Mevrouw Arts gaat over de antwoorden. Zij heeft het woord.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, voorzitter, ik merk dat de heer Van der Wel een conclusie aan mijn woorden verbindt die ik helemaal niet getrokken heb.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Arts** (SP): Hij vult mijn woorden op een bepaalde manier in.

De **voorzitter**: Ja, vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel voorzitter. Wij willen in ieder geval alle betrokkenen die met de inspraak bezig zijn geweest van harte danken voor hun inzet. Overigens, zoals ook het CDA zei, blijft bij eventuele beslissingen de inzet van de omgeving ook erg gewenst, en bij dezen dus ook een oproep daartoe.

Wij hebben dit plan in de fractie uitvoerig besproken en er zijn wel een aantal zorgen die ik graag op dit moment aan de gedeputeerde voor wil leggen, en graag een op reactie wil.

De eerste zorg. Uit alles blijkt, nu ook weer uit de recente brief van VNO-NCW over dit onderwerp, dat, wanneer de nieuwe weg volgens de voorliggende plannen wordt aangelegd, een handige sluiproute voor doorgaand vrachtverkeer ontstaat en die zou daarmee ook extra overlast in de vorm van geluidhinder en uitstoot betekenen.

De tweede zorg. Op de oude N629 zijn de problemen wat betreft veiligheid, doorstroming en leefbaarheid een belangrijke reden om een nieuw tracé voor te stellen...

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Ik denk dat het logisch is dat daar weer vrachtverkeer gaat komen, als je kijkt naar de logistieke ontwikkelingen bij Tilburg, maar ook bij Everdenberg, enzovoort, bij Oosterhout, en het gebrek aan verbetering van de A27 op de zuidzijde en de A58. Denkt u niet dat het sowieso ook in de oude situatie de spuigaten uit gaat lopen daar met het vrachtverkeer, dus even afgezien van de nieuwe situatie?

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, het vrachtverkeer neemt toe en de vraag is of het, als je vanwege de leefbaarheid in dat gebied een nieuw tracé aanlegt, om in ieder geval de bewoners van het gebied te ontlasten, dan slim is een tracé zó aan te leggen dat je extra verkeer dat niet in de regio thuishoort – ik heb het dus over doorgaand vrachtverkeer, niet over vrachtverkeer dat in het gebied zelf moet zijn, maar doorgaand vrachtverkeer –, of het slim is om een route aan te leggen die dat type verkeer aantrekt.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): U kunt ook opteren voor bijvoorbeeld een verbod voor doorgaand vrachtverkeer. Heeft u daar een motie voor of zo, of bent u daar nog iets mee van plan?

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Op dit moment niet. Ik wacht even de reactie van de gedeputeerde af.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Arts** (SP): Dank u wel voorzitter. Op het oude tracé blijven er problemen liggen en die zijn behoorlijk groot. Aanpassingen aan de Heistraat en de Westerlaan zijn eigenlijk urgent. Mijn fractie vraagt zich af of de bruidsschat die de beide gemeenten in dit geval meekrijgen voldoende is om die plannen aan te pakken. Bovendien hebben wij het idee dat die problemen, voor zover mogelijk, nu al, dus zo snel mogelijk, moeten worden aangepakt. Wij hebben deze zorg vertaald in een motie en D66 zal zo meteen die motie aanbieden.

Dan onze belangrijkste zorg eigenlijk, waar we ook erg lang over gepraat hebben: wij vinden het een minpunt...

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. U heeft het twee keer gehad over die bruidsschat. Enerzijds is mij geheel niet duidelijk wat die bruidsschat is. Heeft u daar een bedrag voor, is dat een carte blanche? En tweeërlei: wij maken van een provinciale weg een gemeentelijke weg en er komt een weg terug waar wij, zegt u zelf, 40 miljoen euro aan meebetalen, en dan gaan we ook nog eens problemen oplossen op de dan gemeentelijke weg, die ooit provinciale weg was. Vindt u dat niet gek? Dat is toch gewoon bingo spelen, dat is gewoon de hoofdprijs.

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Dank u wel, voorzitter. Wij denken dat er mogelijkheden zijn – u kunt dat zo in de motie lezen – om toch al snel met een aantal zeer urgente zaken op bijvoorbeeld de Heistraat aan de slag te gaan. Wij denken ook dat het goed is als de provincie daar stimulerend optreedt. Dat is onze insteek eigenlijk. Wij vinden dat de situatie dusdanig nijpend is dat we in ieder geval niet moeten wachten totdat het PIP definitief is, want dan zijn er weer een aantal maanden, misschien jaren, verstreken.

De **voorzitter**: Oké. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, gezien de bezwaren die geopperd zijn door de omwonenden en natuurverenigingen en de bezwaren over de Wet natuurbescherming, kan het nog wel vijf jaar duren. Maar u zegt dus eigenlijk: die acute punten gaan we nu wel oplossen, met geld van de provincie? Dan zijn toch heel veel problemen voor een deel opgelost? Waarom pakt u niet door om de huidige weg dan verder te verbeteren? Wat heeft die nieuwe weg dan nog voor zin?

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): De nieuwe weg zal een aantal dingen die op het oude tracé niet echt afdoende opgelost kunnen worden, mogelijk wel definitief oplossen, en dat gaat op het oude tracé op sommige plekken qua inpassing heel moeilijk. Dat overzichtje heeft u ook gehad, net als ik.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog. En ik stel voor dat de moties waarvan sprake was, worden rondgedeeld, en ze dan te bespreken op het moment dat ze op tafel liggen. Ze staan ondertussen, heb ik gezien, al op iBabs. Mevrouw Arts vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel voorzitter. Wij vinden het een minpunt dat dit plan voor een deel dwars door Natuurnetwerk Brabant gaat. Daar hebben wij binnen de fractie, zoals ik net al zei, lang over gepraat. Het betreffende gebied heeft ook nog duidelijk een recreatieve functie. Bij de aanleg van de nieuwe weg zal compensatie relatief ver daar vandaan plaatsvinden, hebben wij begrepen, niet in het gebied zelf. En als functie voor de huidige recreanten in het gebied is deze compensatie dan ook tamelijk nutteloos. Wij willen graag de reactie van de gedeputeerde op dit punt.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter, ik heb een vraag voor mevrouw Arts van de SP. U dient samen met D66 en de SP een motie in 'Maak werk van de huidige weg!'. Betekent dat dat u eigenlijk tegen de huidige plannen bent?

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ik ben vooralsnog niet tegen de huidige plannen, maar ik vind wel dat, gezien de manier waarop de zaken er nu voorstaan, er een kans is dat het erg lang duurt voordat er feitelijk begonnen wordt met werken. Wij denken dat we alle dingen, alle onderdelen van dit plan waarover iedereen het gezamenlijk eens is, of eens kan worden op korte termijn, aan moeten gaan pakken. Dat is helemaal de insteek van deze motie. Iedereen zegt: we kunnen met bepaalde dingen niet langer wachten. Ik heb al genoemd de aansluiting op de A27 - meteen mee beginnen wat ons betreft - en er zitten een aantal plekken op de Heistraat waar ook geen onenigheid over is en waar je ook zo snel mogelijk, als de gemeenten daarvoor met onderbouwde plannen komen, aan zou moeten beginnen.

De **voorzitter**: Oké. Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Dat betekent ook dat u kritisch bent ten aanzien van ook wat bereikbaarheid/leefbaarheid bij Oosteind en Dongen, want er is natuurlijk ook nog een knooppunt Hooipolder-ontwikkeling, daar worden afslagen, zeg maar, weggehaald, bij Raamsdonksveer onder andere. Dat betekent toch dat er veel meer verkeer over deze weg zal gaan? Ik maak ook wel eens gebruik van de A58. Nou, die zit ook wel eens dicht met ongelukken ...

De **voorzitter**: Meneers Smeets, graag kort en puntig interrumperen.

De heer **Smeets** (GL): Bent u het er niet mee eens dat, zeg maar, deze plannen niet leiden tot de beoogde effecten ten aanzien van doorstroming en leefbaarheid en ook de verkeersveiligheid?

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): De plannen zijn doorgerekend, voor zover ik begrepen heb, en daar komen gunstige plaatjes uit; die heeft u ook gezien. Het is zo dat wij binnen de fractie zorgen hebben over doorgaand vrachtverkeer dat er eigenlijk niet thuishoort. Dat heeft u mij net horen zeggen. Dus dat is ook de vraag die ik aan de gedeputeerde heb, van: is er toch niet een risico dat daar verkeer naartoe gaat dat eigenlijk in dit gebied niet thuishoort, dat we er eigenlijk niet willen hebben, om het maar kort te zeggen?

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog, mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, door alle interrupties is de draad van mijn verhaal misschien een beetje verdwenen, maar ik ben aan het eind van mijn betoog. De drie zorgen die wij hebben: wij hopen dat de gedeputeerde daarop in wil gaan.
Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Arts voor haar bijdrage en geef dan het woord aan ... ah! ... Van der Wel. Interruptie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Er kwam een beetje abrupt einde, want natuur is voor ons heel belangrijk en u werd geïnterrupteerd. Het staartje heb ik niet meer gehoord, maar u zei iets in de trant dat u niet tevreden was over de natuurcompensatie. Dat vind ik wel frappant, want zegt u daarmee: ik ken daar toch wel een bepaalde waarde aan toe, aan wat er nu ligt, aan dat Natuurnetwerk, en zegt u daarmee: de compensatie is niet voldoende? Maar als dat niet voldoende is, en de rechter vindt dat ook, dan heeft dit plan geen kans van slagen.

De **voorzitter**: Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, voorzitter. Het probleem, meneer Van der Wel, is dat u dingen interpreteert in de dingen die gezegd zijn, die níét gezegd zijn. Ik zal u nog een keer voorlezen wat ik gezegd heb. Ik heb gezegd: bij de aanleg van een nieuwe weg zal compensatie relatief ver vandaan – dat is een waardeoordeel van mijn fractie – plaatsvinden, níét dat die niet voldoende zou zijn. De compensatie voldoet aan alle eisen die gesteld worden binnen de regels die wij zelf hier als provincie hebben opgesteld. Alleen, de compensatie vindt ver van het gebied waar de geplande weg doorheen gaat lopen plaats, en dat betekent voor de recreanten ter plekke van Het Blik en De Duiventoren dat zij er 'niet zoveel aan hebben'. Dat is het enige wat ik gezegd heb.

De **voorzitter**: Van der Wel, reactie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Dus de aantasting daar, tussen Oosterhout en Dongen, gaat inderdaad ten koste van die mensen en de recreanten en anderen profiteren daar volgens u dan wel van. Dus de mensen daar hebben gewoon echt minder natuur, hebben echte problemen, en de mensen ergens anders, die krijgen dan een stukje natuur. Nou ja, als u dat zo stelt, ben ik het met u eens, ja.

De **voorzitter**: Mevrouw Arts, reactie kort.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, ik heb geen vraag gehoord, maar het is wel zo dat dat gewoon een feit is. Er staat ook negen ton voor landschappelijke inpassing, daar is al een vraag over gesteld en ook daar ben ik heel benieuwd naar het antwoord van de gedeputeerde.

De **voorzitter**: Oké. En dat is precies de bedoeling van de eerste termijn. Ik vraag stilte in de zaal en dan geef ik het woord aan de fractie van de PVV, bijdrage van de heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, een korte bijdrage. De PVV die kiest voor de mens en die kiest voor de leefbaarheid van de inwoners van Dongen-West, die kiest voor de doorstroming en kiest daarom voor dit plan, wat geheel conform onze eigen wens al in 2011 was. Dus in die zin weinig commentaar. Wat betreft het sluiptverkeer ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal!

De heer **Van den Berg** (PVV): Ook het sluipverkeer is voor ons een zorg, daarom een oproep aan de VVD, aan wiens tekst ik in dezen geheel aan kan sluiten, overigens ook qua zorgen rondom Oosteind, maar onze vraag aan de VVD: of ze bij hun minister willen vragen of ze Hooipolder asjeblieft fatsoenlijk op gaan lossen, of ze de A58 snel en voortvarend uit gaan bouwen. Dan hebben we al dat sluipverkeer ook niet, en dat zou een prachtig idee zijn. Voor de rest kunnen wij volledig instemmen met het plan.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van den Berg voor zijn bijdrage. De heer Kutlu van de fractie van D66 dan nu het woord.

De heer **Kutlu** (D66): Dank u wel voorzitter. Over het belang van het verbeteren van de leefbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming van het verkeer voor de omwonenden en weggebruikers van de weg N629 bestaat bij onze fractie, D66, geen enkel twijfel. Er ligt nu voor ons een nieuw plan, dat nu wel een oplossing lijkt te bieden aan de hierboven genoemde knelpunten. Dat betekent dat er een hele nieuwe weg tussen Dongen en Oosterhout zal moeten worden gelegd. Dat is een behoorlijke investering.

Voorzitter. D66 is altijd voor concrete, effectieve en snelle oplossingen voor problemen die zich voordoen, maar ook voor het voorkomen van nieuwe problemen. Het lijkt op het eerste gezicht een goed idee om een heel nieuw tracé te beginnen, maar in hoeverre biedt dit voorkeursalternatief een oplossing voor de huidige knelpunten en wat betekent het voor milieu, natuurgebieden, gezondheid en doorstroming van het verkeer? Graag willen wij een heldere uitleg van GS hierover.

Volgens de MER verbetert de leefbaarheid langs de huidige weg wat betreft het geluid en luchtkwaliteit door het nieuwe tracé. Maar op de doorstroming en verkeersveiligheid van de bestaande weg heeft dit minder effect. Wat betreft de natuurcompensatie kleven er volgens de MER wat bezwaren aan, omdat het niet in de gerealiseerde delen van het Natuurnetwerk Brabant en niet in de gerealiseerde ecologische verbindingzones plaatsvindt. Kunnen GS ons aangeven hoe deze bezwaren alsnog weggenomen kunnen worden?

Voorzitter. Ook onze fractie heeft kennisgenomen van de maatschappelijke kosten-batenanalyse van de Universiteit Tilburg, waarin vele kanttekeningen worden geplaatst bij het rendement van het voorkeursalternatief, vergeleken met de huidige situatie. Graag willen wij van GS weten wat voor invloed dit heeft gehad voor het besluitvormingsproces over dit tracé.

Tijdens het rondetafelgesprek hebben wij duidelijk kunnen waarnemen dat er meningsverschillen zijn tussen de bewoners over de gevolgen van de aanpak van het probleem. Tevens is het nog steeds onduidelijk of er al budget is voor het verbeteren van de bestaande weg bij de gemeenten, en of een concreet plan hiervoor aanwezig is. Graag willen wij hierbij een oproep doen aan GS om hierop toe te zien en niet te wachten tot de realisatie van het nieuwe tracé, om te beginnen aan de verbeteringen van de huidige weg N629. Daarvoor dienen we samen met de SP ook een motie in.

Voorzitter. Wat D66 betreft is het beter om onnodige schade aan onze schaarse natuurgebieden en leefomgeving te voorkomen, in plaats van die te herstellen. Wanneer het lukt, moeten we deze gebieden juist versterken. Om die reden dient onze fractie dan ook een motie in, om de natuur in deze omgeving uit te breiden en meer te doen dan alleen compenseren. Tevens moeten we het maximale rendement zien te halen uit onze investeringen namens alle Brabanders. Daarom moeten wij blijven zoeken naar slimmere, gezondere en duurzame alternatieven voordat we gaan asfalteren.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Kutlu** (D66): Laten wij hier ook zeker denken ...

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel!

De heer **Kutlu** (D66): O, sorry ...

De heer **Van der Wel** (PvdD): Fijn als het over natuur gaat dat u zoveel passie toont, u weet van geen stoppen! Toch zie ik een probleem in de motie die u nu mondeling toelicht. U zegt: in het gebied wilt u die compensatie en zo goed mogelijk natuur, terwijl ik net van de SP hoor dat het verder weg komt en dus niks met het gebied te maken heeft. U vraagt het college eigenlijk het onmogelijke. Klopt dat?

De **voorzitter**: Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Meneer Van der Wel, als u goed geluisterd heeft, heb ik het niet over de compensatie. Ik heb gezegd: het versterken van de huidige natuurgebieden.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Het lijkt me toch echt heel lastig als je geen compensatiegronden daar kunt vinden om nieuwe natuur aan te leggen, dan ..., ja, je kunt het aantal bomen verdubbelen dat er al staat, maar daarmee heb je nog geen betere natuur. Dus ik vraag me echt af wat u daar dan mee bedoelt.

De **voorzitter**: Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Volgens mij ben ik helder geweest in mijn verhaal. De motie wordt ingediend en daar zal de gedeputeerde antwoord op geven.

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u wel voorzitter. Meneer Kutlu, ik ga het dictum niet oplezen dat u heeft geschreven over uw motie, motie nr. 8, maar bij uw oproep wil ik even toch een verduidelijking van u. Er is 900.000 euro voor die compensatie gereserveerd. Ik mag aannemen dat u dat niet wilt gaan plussen, maar dat het wel binnen dat bedrag moet blijven.

De **voorzitter**: Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): We hebben het hier over een extra natuurgebied dat in ieder geval erbij toegevoegd moet worden, om de gebieden nu te versterken. Nu krijgen we een kans daarvoor en moeten we dat niet laten liggen.

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Dank u. Jawel, maar wilt u even mijn vraag beantwoorden? Wilt u nou gaan plussen op die 900.000 euro, of gaan we ervan uit dat het wel binnen dat bedrag moet blijven gebeuren? Dan kan ik mee.

De **voorzitter**: Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Ik wacht het antwoord van de gedeputeerde af.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ik wil graag even mijn collega bijspringen, want mijn naam staat ook onder die motie. Ja, er wordt inderdaad negen ton beschikbaar gesteld voor die versterking van de natuur, maar daarnaast zien we nog wel kans om in het gebied zelf nog wat meer natuur aan te leggen. Dus ja, dat komt in die zin bovenop die negen ton, niet zozeer in geld, maar wij denken dat er kansen zijn om nog meer aan natuurrealisatie in het gebied te doen, en daar willen we graag toe oproepen.

De **voorzitter**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Nou, dan wil ik even aan u dan reageren via de voorzitter, dat ik vraag aan de gedeputeerde of hij daar even rekening mee wil houden, want wat voor mijn fractie wel belangrijk is, is dat we wel dat uitgangspunt houden van het bedrag. Als daar meer natuur voor mogelijk is, hoef ik daar niet tegen te zijn.

De **voorzitter**: Oké. Mevrouw Dingemans, nog behoefte om te reageren?

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ja, volgens mij staat dat niet in het dictum, maar laten we het vooral even aan de gedeputeerde overlaten.

De **voorzitter**: Ja, dat lijkt me een goed idee, maar eerst de heer Kutlu, die zijn betoog vervolgt.

De heer **Kutlu** (D66): Dank u wel voorzitter. Hoe dan ook, we moeten het maximale rendement zien te halen uit onze investeringen namens alle Brabanders. Daarom moeten we blijven zoeken naar slimmere, gezondere en duurzame alternatieven voordat we gaan asfalteren. Laten we hier ook zeker denken aan de toepassingsmogelijkheden van smart mobility op het nieuwe tracé.
Tot zover. Dank u wel.

Motie M 8 'Meer natuur rond de nieuwe N629'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 28 september 2018, behandelend het Statenvoorstel 35/18 inzake Provinciaal Inpassingsplan N629 Oosterhout-Dongen;
constaterende dat:

- de provincie samen met haar partners werkt aan een sterk Natuurnetwerk Brabant, onder andere door kleine natuurgebieden aan elkaar te verbinden;
- de aanleg van de nieuwe N629 leidt tot versnippering van de daar gelegen natuurgebieden die onderdeel uitmaken van het Natuurnetwerk Brabant;

overwegende dat:

- de aan te tasten natuur zowel kwantitatief als kwalitatief gecompenseerd moet worden en de in het PIP opgenomen natuurcompensatie conform de geldende regels zal plaatsvinden;
- de ontwikkeling van de nieuwe N629 een kans biedt om het Natuurnetwerk Brabant te versterken;

roepen Gedeputeerde Staten op:

om de realisatie van de nieuwe N629 aan te grijpen om het Natuurnetwerk Brabant ter plaatse uit te breiden, daarmee het netwerk als totaal te versterken en de benodigde herbegrenzing hiervoor te regelen bij de volgende kaartwijziging van de Verordening Ruimte.

En gaan over tot de orde van de dag.
Femke Dingemans, D66

Motie M 9 "Maak werk van de huidige weg!"

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 28 september 2018, behandelend het Statenvoorstel 35/18 inzake Provinciaal Inpassingsplan N629 Oosterhout-Dongen; constaterende dat:

- de realisatie van de nieuwe N629 moet gaan leiden tot een afname van de verkeersdruk op de huidige provinciale wegen, gelegen nabij de bebouwde kom van de gemeente Dongen;
- er bij inwoners een vrees bestaat voor verschuiving van de huidige verkeersproblemen naar plaatsen waar nu nog geen problemen zijn en twijfel over de mate waarin de nieuwe N629 de geconstateerde verkeersproblemen daadwerkelijk zal oplossen;

overwegende dat:

- onder verantwoordelijkheid van de gemeente Oosterhout en Dongen, aanvullend op en parallel aan de aanleg van de N629 voor het huidige tracé, bestaande uit de Heistraat en de Westerlaan, plannen worden gemaakt voor een meer leefbare en veilige inrichting;
- het college van GS normaal gesproken een afwachtende houding aanneemt in het maken van ondersteunende afspraken tot het PIP onherroepelijk is verklaard, waardoor de verbeteringen op het bestaande tracé niet worden aangepakt;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- na vaststelling van het voorliggende voorstel niet te wachten op een onherroepelijk PIP en voortvarend met en onder verantwoordelijkheid van de gemeenten Oosterhout en Dongen plannen te maken voor de herinrichting van de Heistraat;
- gedurende dit proces oog te blijven houden voor aanvullende mogelijkheden voor verbetering van leefbaarheid en veiligheid, bijvoorbeeld via smart mobility-maatregelen of aanvragen in het kader van de Regionale Uitvoeringsprogramma's (RUP's).

En gaan over tot de orde van de dag.

Suat Kutlu, D66

Willemieke Arts, SP

De **voorzitter**: Ik dank de heer Kutlu voor zijn bijdrage en ga nu naar de Partij van de Arbeid. De heer Maas voert het woord.

De heer **Maas** (PvdA): Ja, ik weet nog twee weken terug, toen zaten we hier in een rondetafelgesprek met de voor- en tegenstanders. De fractie van de PvdA is eigenlijk wel positief over dit voorstel, dus dan kunt u er al rekening mee houden welke antwoorden ik u ga geven. De tegenstanders zeiden: ja, één minuutje tijdswinst, maar de voorstanders zeiden vooral: doorstroming, bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid! Tegen? Ja, kwaliteitsverlies van het Natuurnetwerk, ja zeker, want we halen iets weg, maar daar krijgen we ook andere dingen weer voor terug. Dus wel een volledige natuurcompensatie. Bravo! En we houden ook nog rekening met de wens van de twee gemeenten, die de natuurcompensatie in hun eigen gemeente willen realiseren. Dus we zijn dan wel verplicht, omdat er in dit geval niet meer mogelijkheden zijn, het in drie delen op te delen. Vervolgens zeggen de tegenstanders: maatschappelijke kosten-batenanalyse in Delft geeft aan dat er uiteindelijk toch maar heel weinig, of te weinig baten zijn en de kosten niet opwegen daartegen. Ja, zegt de begeleider van het rapport zelf, toen we daarover spraken, ja, dat kan ook niet anders, want als je het landelijk doet en juist die maatschappelijke kosten-batenanalyse landelijk interpreteert, waar op de snelwegen veel meer auto's rijden, dan kun je nooit een provinciale weg zo maar even vergelijken met de kosten-batenanalyse. Dus zo'n maatschappelijke kosten-

batenanalyse op zo'n klein stukje weg is altijd negatief. Ja hallo, zeggen we dan ook nog even: luister eens even naar de maatschappelijke inrichting van onze kwaliteitsslag die we gaan doen, die negen ton. Heel vaak hoor ik de verwarring in natuurcompensatie, nee, dat is extra geld om, als die nieuwe weg aangelegd is, ook deze mooi maatschappelijk aan te passen. Top, gedeputeerde! En vervolgens, dat triggert me wel en daar heb ik een paar vragen over aan onze gedeputeerde, want ik hoor tijdens de rondetafelgesprekken over het democratische proces dat hier gelopen is en hoewel die gemeenteraden allebei in ruime meerderheid, met het volle verstand, besloten dat ze voor waren, zegt de groep toch nog hier in ons midden: konden zij wel een besluit nemen als een MER niet openbaar of ter inzage lag? En was het geen voldongen feit vanuit de provincie, dat ze eigenlijk wat onder tijdsdruk gezet werden om 'ja' te zeggen? Dus, gedeputeerde, aan u een paar vragen. Hoe kijkt u aan tegen het verlopen democratisch proces en bent u van mening dat er voldoende en volledige informatie aanwezig was voor de gemeenteraden om ook een juist besluit te nemen? Wat is de mening van de gedeputeerde dat de MER uiteindelijk niet aanwezig was tijdens de besluitvorming in die gemeenteraden? En vindt u ook dat het een voldongen feit was, ja dan nee, dat de gemeenteraden onder hoge druk moesten presteren?

De **voorzitter**: Ik dank, de heer Maas voor zijn bijdrage. Dan nu de fractie van GroenLinks, bij monde van de heer Smeets. Ik geef hem het woord.

De heer **Smeets** (GL): Dank u voorzitter. Collega's. Na twintig jaar soebatten komt er dan een Provinciaal Inpassingsplan. Ik heb dit dossier als inwoner van Oosterhout in het verleden vooral uit de krant gevolgd. Het heeft heel vaak in de krant gestaan: verschillende opties, inderdaad verschillende politieke samenstellingen in gemeenteraden, en nu, vandaag, praten we over het Provinciaal Inpassingsplan. Onze fractie heeft grote twijfels of de problemen op het gebied van verkeersveiligheid, doorstroming, bereikbaarheid en leefbaarheid worden opgelost met deze investering van 30 miljoen euro. De natuur, zoals door mijn CDA-collega al is aangehaald, verliest ermee. De biodiversiteit, de bijen, die gaan er waarschijnlijk aan. Daarom hopen wij dat het college ook gaat kijken wat er nog meer mogelijk is dan de natuurcompensatie en de negen ton die door de verschillende partners bij elkaar is gebracht voor de kwaliteit van de omgeving en het landschap.

Een aantal vragen die ik hierbij heb. Is hier eigenlijk wel sprake van een provinciaal belang waarvoor een Provinciaal Inpassingsplan vereist is? Volgens mijn informatie gaat het hier om een gebiedsontsluitingsweg en niet om een stroomweg, en dan zou er niet sprake zijn van een provinciale weg. Uit de historie van de weg heb ik gezien dat deze weg ineens ergens een keer als een provinciale weg werd betiteld. Daarnaast zijn er inderdaad de MER-rapporten geweest, BrabantAdvies, Beraad voor de provinciale leefomgeving, en die hebben allemaal hun zorgen geuit over natuur, milieu en in het bijzonder, waar ik ook al technische vragen over heb gesteld: in hoeverre is hier rekening gehouden met het naleven van de Wet natuurbescherming? De Provinciale Raad voor de Leefomgeving heeft in zijn adviesbrief nog gesproken over de rechtszekerheid. Op welke wijze willen GS deze rechtszekerheid bereiken voor alle belanghebbenden?

En dan de vraag over het plangebied. Als je kijkt naar de plannen, is het een heel klein plangebied. Waarom wordt er niet een groter geheel bij betrokken? We hebben het vaak over mobiliteit in Brabant, ja, en dan kun je dit stuk niet los zien van wat er met de A27 en de A58 gebeurt. We hebben het niet eens over het vrachtverkeer dat ook als Oosterhoutse links en rechts over allerlei wegen z'n bestemming probeert te vinden. Hoe is het mogelijk, voorzitter, dat op grote schaal gronden, percelen en gebouwen al zijn verworven, voordat Provinciale Staten hebben ingestemd met dit PIP? Ik heb gisteren nog gevraagd naar de kredietovereenkomst. Die heb ik niet gekregen, maar ik heb wel informatie gekregen dat dit een reconstructie-uitgave zou zijn en ik wil graag weten - er wordt nu al flink verworven in dat gebied - of er geen onherroepelijke beslissingen zijn genomen en op basis waarvan.

Verder heb ik nog een vraag over de maatschappelijke kosten en baten. De maatschappelijke kosten-batenanalyses die opgesteld zijn door de TU Delft, ja, daar kunt u van alles vinden. Ik lees heel veel rapporten ook, adviesrapporten van allerlei bureaus, maar je kunt wel zeggen: dit zijn onafhankelijke rapportages, goed onderbouwd, met een academische toetsing geweest. Dus ik wil weten ook van de gedeputeerde: wat heeft hij gedaan met deze rapportages en in hoeverre is dat ook in de besluitvorming relevant geweest?

Verder, maar dat zie ik wel vaker bij de voorstellen van dit college: ik zie geen risicomanagementparagraaf in dit verhaal: 29 miljoen euro, tweede fase 31 miljoen euro op basis van technische vragen van onder andere de Partij voor de Dieren. De enige zekerheid die ik als kenner, een beetje, van programmanagement heb in projecten, de enige zekerheid in projecten is ónzeekerheid. Ik zou graag willen zien waarom dat projectbudget taakstellend is en in hoeverre het mogelijk is om daar nog een risicoparagraaf aan toe te voegen, zodat wij weten als Staten

De **voorzitter**: Wilt u afronden?

De heer **Smeets** (GL): ... waar we voor kiezen. Dank u wel, voorzitter, dat was timing.

De **voorzitter**: Dank u wel. Adequaat risicomanagement zag ik, ja. Meneer Van Overveld dan nu van de fractie van 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voorzitter, ik kan hier geen verstandig woord aan toevoegen.

De **voorzitter**: Dat betwijfel ik, maar u doet het niet! De heer Van der Wel van de Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. In tijden van economische malaise, nog niet zo lang geleden, volgt stevast de stelling: meer natuur kunnen we ons niet veroorloven, eerst geld verdienen en dan komt de natuur aan de beurt. En nu het economisch beter gaat, staat die natuur voor sommige mensen in de weg, letterlijk ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal! De heer Van der Wel heeft het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Nu het economisch beter gaat, staat die natuur voor sommige mensen in de weg, letterlijk. Maar we weten allemaal dat meer auto's op de weg zorgen voor meer druk, voor meer files en ook stevast een luide roep om meer asfalt. De vele insprekers bewijzen dat. Maar is dat terecht?

Het voorliggende plan voor een nieuwe N629 doet de natuur in Brabant ernstig geweld aan. Een robuust, compleet Natuurnetwerk, zoals er nu ligt, wordt significant aangetast. Het is vreemd om te horen, onder andere in de krant, maar ook van sommige insprekers, dat de ene natuur minder zou zijn dan de andere. Het Natuurnetwerk is voor Brabant in z'n geheel belangrijk, en dat zouden GS ook moeten vinden. De praktijk is dat de natuur die verdwijnt niet terugkomt, ook niet door compensatie. En compensatie binnen het Natuurnetwerk betekent minder natuur in de regio en minder natuur in Brabant, hoe je het ook wendt of keert. Daar helpt geen 900.000 euro aan. Een nieuwe weg heeft een gemiddelde tijdswinst van één minuut voor een prijs van 30 miljoen euro. Als je het zo zegt, krijg je de handen er normaal gesproken niet voor op elkaar. Onbegrijpelijk dat we toch een dergelijk besluit voor hebben liggen, zeker als tegelijk voor het verbeteren van de huidige weg niets geregeld is, behalve de mysterieuze bruidsschat.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dank u voorzitter. U heeft het over die minuut tijdwinst. Dat klopt wel. Alleen, ik hoor u nu niet over de bewoners, wat voor enorme reductie in overlast die krijgen, ik hoor u niet over veiligheid, want de huidige weg is levensgevaarlijk, er zijn hele vervelende, ernstige ongelukken gebeurd. Oftewel: zou u dat niet ook eens mee willen nemen in de overwegingen om toch eens een stukje nieuw asfalt aan te leggen?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. De Partij voor de Dieren is voor veilige wegen. Ik heb het een aantal keren in interrupties aangegeven: de huidige weg is dan het probleem, waar we ook de oplossingen zouden moeten zoeken. Ik ben het helemaal met u eens: als er ongelukken gebeuren, is dat direct een rol van de provincie, maar hoe urgent is het dat je, ondanks ongelukken en problemen in leefbaarheid, twintig jaar wacht voordat je dan met een alternatief komt? Dat vind ik eigenlijk ongelooftwaardig van GS.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, ik zou wel willen dat andere plannen ook twintig jaar zouden duren in de besluitvorming, daar hebben we het net over gehad, maar punt is wel: ik weet niet of u de weg ook kent, ik rij er zelf regelmatig overheen, en dat is eigenlijk niet te doen om dat op een goede wijze in te richten. Dat krijg je gewoon niet veilig en hier is volgens mij de enige mogelijkheid zoals die nu geboden wordt. En alles met alles vraag ik toch de Partij voor de Dieren: waar ligt uw belang? Ligt dat toch bij de mens, bij de veiligheid van de mens, het belang van de mens, of bij het dier? Waar ligt uw voorkeur, want ik vraag me af en toe af waar het blijft.

De **voorzitter**: Uw vraag is duidelijk. Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Een goede vraag, voorzitter. De techniek is ondergeschikt aan de mens, maar is geen doel op zich. Een auto is een hulpmiddel, maar is niet het doel waarom wij onze omgeving en de dieren daarin kapot moeten maken, en dat is wat hier aan de hand is.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dus als u zegt – als ik verder mag –: in Vught gaan we voor heel veel geld een ondertunneling maken, dan in één keer gaat de knip open en kunnen we heel veel. Dat kan, ik kom er zo op terug: voor 30 miljoen euro kun je heel veel doen.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Maar er is ook hoop, zeg ik, tenminste: een klein beetje hoop. Onlangs kwam de Statenmededeling voorbij over het programma 'Beter benutten', en dan bedoel ik beter benutten van wegen. Ik citeer: "In plaats van het vergroten van het aanbod van infrastructuur, veelal gericht op de auto, worden steeds vaker alternatieven aangeboden aan reizigers en vervoerders om buiten de spits te reizen, of anders te reizen. Innovatie en gedragsmaatregelen worden een vast onderdeel van de Aanpak Mobiliteitsopgave." Voorzitter. We gaan nu instemmen met een plan, terwijl GS eigenlijk aankondigen dat we andere dingen moeten gaan doen, dus niet simpelweg meer asfalt, maar zorgen voor

minder concentratie in die piekmomenten van verkeer. En dus hulde voor GS voor dit voortschrijdend inzicht. College, meer asfalt helpt niet, zegt ook hoogleraar transport Bert van Wee van de TU Delft. En dat zegt hij niet nú, dat zegt hij al heel lang. 80 miljard euro is de afgelopen dertig jaar in het fileprobleem gestoken en de tijdwinst is minimaal. Het verschuift het probleem en mensen staan nog steeds, als ik de verkeersberichten moet geloven op de radio, in de file.

De **voorzitter**: Van den Berg, was net één keer geloof ik?

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Het is bekend, die stelling 'meer asfalt helpt niet'. Dan nodig ik u uit op alle uitbreidingen van de laatste tien jaar eens één dag te sluiten, en dan gaan we eens kijken of dat asfalt geholpen heeft of niet.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, dat is een beetje een valse vergelijking, want u gaat er dan van uit dat alle auto's die er dan zijn ..., dan moeten we ook uitgaan van de auto's die toen reden en niet van de huidige bezetting. Dan komen er alternatieven, en die komen er ook.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ook de Adviesraad voor de Leefomgeving adviseerde het kabinet in mei, afgelopen mei nog, om te stoppen met meer wegen. Waarom zou dat voor de provincie anders zijn? Maar nu weer terug naar de N629. Want hoe groot is hier de tegenstelling? Het college erkent dat met smart mobility, waar het heel erg op inzet, problemen kunnen worden opgelost, maar kiest hier meteen, nu, voor traditioneel meer asfalt, ten koste van heel veel andere dingen, zoals de natuur. Voorzitter. Ik vond het interessant, maar deelt u de mening van de VVD, die zegt dat inpassing van een nul-plusvariant op de huidige weg niét mogelijk is? 'Niet' onderstreept. En zo ja, waar blijkt dat dan uit – en zelfs als ik u nu geef 30 miljoen euro en een bruidsschat? Graag een reactie.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel voor zijn bijdrage. Dan de fractie van de ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel voorzitter. Voorzitter. We hebben het niet vaak, maar bij dit voorstel twijfelen we echt welke kant we op moeten gaan. Hier boven me staat: 'Wat je betwijfelt, moet je niet doen', maar aan de andere kant – ik maak ook veel gebruik van de wegen in dat gebied –: er moet toch iets gebeuren in dat gebied. Wat wij hier nu voor ons zien in dit besluit, is misschien wel de minst slechte variant, maar we hebben ook geen variant gezien die daarin beter is. We snappen heel goed dat in de doorstroming, in de leefbaarheid en de veiligheid, wij daar verantwoordelijkheden in hebben en dat we daar ook acties in moeten doen. Aan de andere kant zien we ook dat het een enorme opoffering vraagt van niet alleen een natuurgebied, maar ook een cultuurhistorisch heel waardevol gebied en dat het een forse verkeersaantrekkende werking kan hebben als het daar straks toch een aantrekkelijke variant wordt om tussendoor te rijden.

Voorzitter. Ik kan hier nu nog heel veel vragen gaan stellen, dat hebben we ook al eerder gedaan, en ik denk dat met name vanuit de SP en D66 een aantal rake vragen zijn gesteld waar we ook heel nadrukkelijk naar het antwoord van de gedeputeerde zullen luisteren. Op basis daarvan zullen wij dan ook een afweging maken, want voor ons is het echt een dilemma welke richting we op moeten gaan, dus

ik ben benieuwd naar het verdere verloop van het debat, zodat we daar ook onze keuzes in kunnen maken.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. Ik kijk dan even naar de fractie van Lokaal Brabant, de heer Ockers.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Lokaal Brabant ziet af van zijn spreektijd. Dank u.

De **voorzitter**: Dan stel ik voor dat we meteen verdergaan, als de gedeputeerde Van der Maat bereid is dat te doen, en dan geef ik hem graag het woord voor zijn eerste termijn bij het voorstel. Het woord is aan de gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik luister altijd goed naar de heer Smeulders, dus laat ik zijn woorden maar niet herhalen.

Dank voorzitter, en dank aan alle Statenleden en insprekers voor hun inbreng. Ik vind het ook heel erg fijn om nu eindelijk zelf ook hier op deze plek het woord te mogen voeren, want ik heb natuurlijk de kranten gelezen, ik heb Facebook gelezen, ik heb mijn Twitteraccount gevolgd en dan vind ik het ook wel heel erg fijn dat we nu vooral met elkaar zorgvuldig over de inhoud van het dossier kunnen spreken dat voorligt, en misschien ook wel om in het debat dat we nu met elkaar gaan hebben een paar feitelijke onjuistheden ook gewoon eens even uit de wereld te helpen. Dus laten we daar de tijd eens voor nemen.

Ik heb goed met jullie vragen mee geschreven en ik heb eigenlijk vier dingen bedacht waarlangs ik eigenlijk de vragen wil gaan behandelen. Het eerste is dat we volgens mij even stil moeten staan bij het maatschappelijk belang van dit project. Het tweede is de kwaliteit van het doorlopen proces, waar een aantal mensen opmerkingen over hebben gemaakt. En het derde is, en daar komen veel vragen samen: de kern van de afweging die vandaag voorligt. En aan dat alles eigenlijk nog vooraf, dat ik ook blij ben dat ik hier kan staan na, wat veel mensen al hebben aangegeven, jaren van praten hierover, dat er nou uiteindelijk een voorstel ligt dat de instemming heeft van twee gemeenteraden en waar heel erg veel mensen vandaag reikhalzend naar uit kijken, dat wij daar ook een besluit over gaan nemen. Ik kom dadelijk nog wel even terug op een aantal vragen die zijn gesteld over de MER uit 2011 en dat soort zaken.

In de eerste plaats: wat is nou het maatschappelijk belang van dit project? Het kernwoord daarbij is voor mij leefbaarheid, want als wij onze verkeersstudies zien, dan betekent het gewoon dat gemiddeld, en op sommige plekken nog meer, die weg straks meer dan 22.000 voertuigen zou moeten kunnen gaan afhandelen. Als je dat op je in laat werken, en inderdaad, zoals de heer Van den Berg al zei, en anderen ook, mensen die regelmatig over die weg komen, omdat ze naar familie gaan, of voor werk, of andere redenen..., laat dat even op je inwerken, 22.000 voertuigen, dan weet je ook in één klap dat dat een heel groot probleem gaat zijn naar de toekomst, voor de leefbaarheid van de mensen in Dongen, voor de verkeersveiligheid van mensen bijvoorbeeld aan de Heistraat, waar de afgelopen jaren stevige ongelukken zijn gebeurd, zelfs met dodelijke afloop, en voor de bereikbaarheid van onder andere de bedrijventerreinen, het bedrijventerrein in Oosterhout. Dus leefbaarheid voor mij voorop, verkeersveiligheid en de bereikbaarheid.

Voordat ik aangeef, laten we zeggen, hoe we uiteindelijk tot een gedragen voorstel zijn gekomen, wat ik ook eigenlijk best wel uniek vind, indachtig de processen die er allemaal vóór zijn gelopen, is het volgens mij een compliment waard ook aan Oosterhout en Dongen als het gaat om de kwaliteit van het proces. Ik wil ook echt mijn dank uitspreken aan beide gemeenten voor de constructieve samenwerking die ik in de afgelopen drie jaar heb mogen ervaren bij hen en ook voor de wijze waarop zij voortdurend op een hele

open manier met hun omgeving in gesprek zijn geweest. De samenwerking met wethouder Van Beek van de VVD en wethouder Visser van de SP heb ik echt als enorm prettig ervaren, en daarom sta ik hier ook eigenlijk mede met hen, met trots, om dit voorstel hier te mogen gaan verdedigen.

Voor de mensen die het misschien vergeten zijn, of hier en daar selectief wat uit de kranten hebben vernomen, is het misschien toch goed om nog even aan te geven wat het proces is dat we hebben doorlopen. In 2014 heeft mijn voorganger, Ruud van Heugten, een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de gemeenten. Daarna is elke belangrijke beslissing voorgelegd aan de gemeenteraden. De gemeenteraden hebben met grote meerderheid, bijna unaniem zelfs, ingestemd met het NNB, het voorkeursalternatief en het concept-PIP. Zelfs het NNB was unaniem en het concept-PIP is op één stem na ook gewoon unaniem aangenomen.

Een reactie op de vraag van de heer Maas over de kwaliteit van het proces: die vind ik uitermate goed. U vroeg nog even van: goh, die MER en dat PIP. Nou, de MER lag, met dank aan de hulplijn die achter u zit – net even via de app ontvangen –, die lag in een afgesloten kamer, wel gewoon ter inzage, dus vandaar misschien het misverstand. En het PIP, dat zat erbij, in ieder geval ook in de samenvatting. Dus die pallet die u heeft ontvangen, laat me zeggen, aan papierwerk, daar heeft de gemeente de raad geholpen om daar in ieder geval een samenvatting van ter inzage te leggen. En we hebben een zorgvuldig omgevingsproces gehad, met heel veel avonden met de omgeving, om te kijken hoe we de plannen nog beter konden maken. Dat heeft er ook toe geleid dat wij na de NRD (?) gewoon het voorstel hebben aangepast en uiteindelijk ook hier bij u hebben neergelegd. Dus ik kijk echt met een goed gevoel terug op dat proces.

Natuurlijk begrijp ik, ook vandaag, dat er partijen zijn die vanuit een deelbelang hebben geparticipeerd in dat proces. Dat begrijp ik heel goed. Ik begrijp zelfs ook wel dat na vandaag mensen vanuit een deelbelang teleurgesteld zullen zijn in de uitkomst waarvan ik hoop dat die er straks zal liggen. Maar als je dan vervolgens naar de MER kijkt, en ook naar BrabantAdvies, dan gaat het even voorbij het deelbelang, dan gaat het om het algemeen belang van een mooi stukje Brabant, ja, dan moet ik gewoon concluderen dat, net als de gemeenteraden, die over een algemeen belang gaan, dat is even voorbij de deelbelangen, moet ik concluderen dat de gemeenteraden positief zijn, de commissie-MER positief is, BrabantAdvies positief is en ik heb – dat zal ik toch maar even zeggen – ook heel veel berichten gehad, gewoon van mensen uit vooral Dongen die zich zorgen maken van: goh, die Provinciale Staten gaan toch vandaag wel een verstandig besluit nemen, namelijk een oplossing bieden voor de leefbaarheidsproblemen die er in onze wijk zijn?

Maar goed, dat zijn al die anderen. De vraag was ook gesteld: is dit dan wel van provinciaal belang? Heel soms zou ik zeggen dat ik het eigenlijk wel handig had gevonden als het bij bestemmingsplannen was gebleven, dan was het al geregeld, maar we hebben heel duidelijk gekozen voor een PIP, omdat juist die verkeersveiligheid die ook wordt genoemd, ja, dat is iets waarvan uw Staten, zeker ook in dit vervelende verkeersveiligheidsjaar waar we nu in zitten, volgens mij zonder twijfel zullen zeggen: provinciale weg, verkeersveiligheid, leefbaarheid, ja, dat is een provinciaal belang. Dus daarom hebben wij ook in die samenwerkingsovereenkomst afgesproken dat wij via een PIP dit voorstel aan u voor zouden leggen.

Dan komen we bij de kern van de afweging die vandaag voorligt, en vragen die door u allen zijn gesteld. De kernvraag daarbij is: had je nu al die doelstellingen, die maatschappelijke doelen die ik net heb geformuleerd, ook op het huidige tracé kunnen oplossen? Ons antwoord, mijn antwoord in dit voorstel is: nee. Waarom niet? Omdat het huidige tracé niet toekomstvast is. De heer Van den Berg schetste het eigenlijk al een beetje: als je daar rijdt, op het moment dat je zou zeggen: ik wil al die problemen.... Maar nee, laat ik eerst de vraag nemen van de heer Van der Wel, in reactie op de opmerking, van de VVD: is het niet inpasbaar? Ja, uiteindelijk is alles inpasbaar, als je maar met de sloophamer aan de gang gaat. Maar ik zal nu, laat me zeggen, de redenering wat verder opbouwen. Op het moment dat je de

problemen zoals wij ze zien op het gebied van verkeersveiligheid, de bereikbaarheid, de leefbaarheid, op het huidige tracé zou willen oppakken, dan zou dat betekenen dat je de Heistraat twee keer twee zou moeten maken, dat je parallelwegen moet aanleggen, dat de oversteekbaarheid vervolgens ook weer tot extra investeringen gaat leiden omdat je dan niet van de ene naar de andere kant van de Heistraat kunt. Het zou betekenen dat de bereikbaarheid van woningen enorm zou gaan afnemen. Het zou betekenen dat je op de Westerlaan – en als u daar ook rijdt en u stelt zich dat even voor – met enorme geluidsisolatie en geluidschermen aan de gang zou moeten. En het zou betekenen dat de oversteekbaarheid, bijvoorbeeld ook bij de mensen in Dongen richting Het Blik, enorm zou gaan afnemen. Dus heel eerlijk gezegd, meneer Van der Wel, het antwoord op uw vraag is: het zou kunnen, alleen, wij maken een andere afweging, omdat ik denk dat de verkeersveiligheid daar enorm bij gebaat is, de leefbaarheid, enzovoort, enzovoort. Dus wij hebben met elkaar geconcludeerd dat de nulvariant en eigenlijk de Parallel Noord voor ons geen toekomstbestendige oplossingen waren.

De **voorzitter**: Van der Wel, interruptie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dat was een deel van de vraag. De tweede helft was: kunt u dat voor 30 miljoen euro?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Dat hebben wij niet uitgerekend, en dat hebben we niet gedaan omdat we samen, in overleg met de twee gemeenten, de maatschappelijke effecten, dus even los van het kostenplaatje, dat gewoon niet wenselijk vinden voor de gemeenschappen in Dongen en Oosterhout.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja voorzitter, over bezwaren, waarom je iets wel of niet doet, kun je twisten, maar het uitgangspunt voor het college is eigenlijk: we zijn meteen naar die andere variant gegaan. En dat is precies waarom de bezwaarmakers bezwaar maken tegen de procedure.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik hoor een constatering van de heer Van der Wel waar ik me niet in kan vinden, maar daar zal ik in het vervolg van mijn betoog op ingaan.

Dus op het moment dat wij samen in overleg – en ik hoop dat uw Staten dat ook belangrijk vinden, dat je dat in overleg met gemeenten doet waar het over gaat – tot de conclusie kwamen dat het vinden van een oplossing op het huidige tracé voor ons maatschappelijke effecten met zich mee zou brengen die we niet wilden dragen, zijn we verder gaan kijken. Toen waren er twee andere alternatieven die in beeld kwamen: de Bundeling Zuid en de Bundeling Noord. De Bundeling Zuid viel eigenlijk snel af, omdat de impact voor natuur daar te fors zou zijn, en toen zijn we uiteindelijk ook op de Bundeling Noord terechtgekomen. De bottom line van de bestuurlijke afweging, en die dus van de gemeenteraden, is dus eigenlijk dat de overtuiging er is dat het huidige tracé de leefbaarheidsproblemen niet kan oplossen, de verkeersveiligheid niet kan verbeteren en het bedrijventerrein niet goed kan ontsluiten, terwijl de negatieve gevolgen – en daar gaan we zo uitgebreid over spreken – van de omleiding Dongen voor de groene waarden wel gecompenseerd kunnen worden. En dan is het natuurlijk de vraag hoe we dat doen. En dan moet u zich voorstellen – dat heb ik bij veel projecten -: op het moment dat je met een mobiliteits..., met een aanpassing van de weg te maken hebt, dan is de eerste opmerking die je krijgt van wethouders: ja, maar

compensatie wel bij ons in de gemeente. En dan zeg ik vervolgens – daar heb ik een keer een goed college van gehad van Johan van den Hout –: ja, maar, zoals de heer Van der Wel ook zegt, GS hebben een perspectief breed voor natuur in de hele provincie, dus hoe vervelend dat voor u kan zijn, ik heb een beleid, een Natuurnetwerk Noord-Brabant, en wij kijken vanuit het perspectief van de hele provincie, dus de provincie als geheel moet erop vooruit gaan. En dan toch zeggen die gemeenten: ja, dat kan allemaal zijn, maar het moet wel bij ons gecompenseerd worden. Dus op verzoek van die gemeenten hebben wij ieder hoekje, laat me zeggen, van het NNB, nageplozen en van de EVZ, en zijn we erin geslaagd om de hectaren die wij moeten compenseren, dat we die gecompenseerd krijgen binnen de gemeentegrenzen. Dus ook daar even zorgen dat die misverstanden de wereld uit gaan. Dat gaat dus gewoon allemaal binnen de gemeentegrenzen plaatsvinden. We compenseren ruim 13 hectaren, en dat doen we bij de EVZ langs het kanaal en bij de Oranjepolder in Oosterhout en De Wildert. En bovendien wordt het resterende deel van Het Blik toegankelijk voor de natuurliefhebbers uit Dongen, omdat de Westerlaan gewoon beter oversteekbaar wordt. Dat is een andere vraag. Laat me zeggen: op het moment dat de omleiding wordt gerealiseerd, betekent het gewoon bijna per direct een halvering van de Westerlaan, waarmee dus ook de oversteekbaarheid verbetert, en dat dus ook veel sneller van de natuurwaarden in Het Blik gebruikgemaakt kan worden. En we leggen stil asfalt aan, natuurlijk voor de bewoners, maar ook voor de dieren.

Dan een vraag die hierbij ook is gesteld over de aanzuigende werking. Ook daar zijn veel misverstanden. Het is zo, als je kijkt eigenlijk qua oost-westverbinding in deze regio, heb je de A59, je hebt de A58 en de N282 en dus de N629. Dat zijn eigenlijk de wegen waarop je van oost naar west kunt bewegen. Uit onze verkeersstudies blijkt dat er in totaal sprake zou zijn – maar laat u mij de redenering even afmaken – van een toename van 8%, zo'n duizend voertuigen. Van die 8% is 5% wat gewoon direct een bundeling is van reeds bestaand verkeer, dus dat is geen extra verkeer, dat is verkeer dat nu een beetje, niet op de meest handige manier bij wijze van spreken, van Tilburg-Noordwest richting Hooipolder wil, en dat is nou z'n weg aan het zoeken. Dus die omleiding doet daar precies wat 'ie moet doen, namelijk, die zegt: komt u eens uit de wijk in Dongen en ga asjeblieft op de omleiding rijden. Dus dat is gewoon hartstikke fijn, dat dat gaat gebeuren. En dan zou er sprake zijn van 3% nog vanuit het meer regionale verkeer, maar daarvan kan ik u met een gerust hart, en de heer Van den Berg voorop denk ik, zeggen dat de berekeningen van de A58, Breda-Tilburg, de stap die we daar hebben kunnen zetten, de verbreding die daar aan komt, dat die nog niet is meegerekend.

De **voorzitter**: Mevrouw Surminski, interruptie.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ja voorzitter, even terug naar de natuurcompensatie. U zegt: wij compenseren 13 hectaren. Dat is een oppervlakte die berekend is op een standaard-compensatie. Maar neemt u daarmee dan ook het verlies in kwaliteit van het gebied wel mee? Want het gebied dat verloren gaat, daar is oud bos ook aanwezig, er zijn ook bomen van meer dan honderd jaar oud bij, en als je alleen maar compenseert op hectaren, dan verlies je dus aan kwaliteit.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Wij compenseren volledig volgens de afspraken die wij hebben gemaakt in onze Verordening Ruimte, dus dat betekent dat het GOB dadelijk daarmee aan de slag gaat. En wat we hebben gezegd, maar daar reageer ik straks nog even op bij de moties, is: naast sec de compensatie van formele natuur, laat ik maar zeggen, hebben wij dus ook inderdaad die drie keer drie ton, een kleine miljoen, met elkaar in een potje gelegd om de ruimtelijke kwaliteit van het gebied verder te versterken.

De **voorzitter**: Smeets, interruptie.

De heer **Smeets** (GL): Ja, voorzitter, dank u. Ik heb heel veel fracties zich zorgen horen maken over de natuur en natuurcompensatie. Daarover zijn ook een aantal moties ingediend. In het advies van de Provinciale Raad voor de Leefomgeving staat ook: "Te overwegen is om de aanpak van de N629 te zien als een experiment in de geest van de uitgangspunten van de Omgevingsvisie – het college staat voor integraal werken, dus dat zou mooi passen –, waarbij burgers, organisaties, bedrijven en overheid gelijkwaardig met elkaar optrekken." Bent u bereid om de toezegging te doen om daarnaar te kijken bij de uitvoering van dit programma?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee, want ik weet eigenlijk onvoldoende scherp wat ze daarmee bedoelen. Wat ik wel kan zeggen is, als het gaat over het maken van plannen voor die negen ton, laat ik maar zeggen, dat geven we precies op die manier vorm, dus dat gaan we niet zelf ergens bedenken in een kamertje, maar daar worden nu allerlei ateliers voor georganiseerd, waarbij de mensen in het gebied kunnen participeren. Het eerste gedeelte van uw zin heb ik ook gelezen, maar ik moet eerlijk zeggen: daar moet ik nog een keer vragen, voorzitter, wat ze daar nou precies bedoelden. Dat is mij niet scherp.

De **voorzitter**: Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Als u dan vraagt wat precies bedoeld wordt, wil ik ook wel als lid van de Werkgroep Omgevingsvisie een keer met u bijpraten over het feit dat we nog te weinig pilotprojecten hebben in de geest van de Omgevingsvisie. Daar heb ik telkenmale een pleidooi voor gehouden. U heeft een tijd geleden ook hartstochtelijk toegejuicht het Team van de Omgevingsvisie dat zo goed bezig is, terwijl we een discussie hadden over het personeelsbeleid. Dus ik zou u graag willen vragen om daarnaar te kijken en terug te komen bij de Staten: wat kunnen we hiermee? Want dat zou een mooie kans zijn om integraal te werken in dit gebied.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, volgens mij werken we integraal in dit gebied, alleen als je kijkt al naar de 'meekoppelkansen' bijvoorbeeld, dat we aan de slag gaan met de snelfietsroute. Ik mag dadelijk nog een of twee moties beantwoorden. Als je ziet hoe we met die negen ton aan de slag gaan, dus ja, volgens mij zijn we in dat opzicht goed op weg. Maar ik heb links en rechts boven mij mensen uit dat Team Omgevingsvisie aanwezig gezien, dus misschien heeft u ze geïnspireerd.

De **voorzitter**: Oké. Mevrouw Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Om op uw laatste woorden in te gaan over sluipverkeer: ik heb het in mijn bijdrage gehad over de brief van VNO-NCW. Betekent wat u zegt dat wat er in die brief opdoemt, niet klopt?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ik heb niet scherp wat ze hebben gezegd. Ik weet wel: wat ik zeg, dat klopt.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, ik heb er niet zo'n behoefte aan om alles te gaan becommentariëren wat iedereen over dit project heeft gezegd. Ik probeer vooral een zorgvuldige redenering op basis van de feiten met u te delen en zo scherp als mogelijk inderdaad de lastige afweging, maar die we wel zullen moeten maken, omdat dat een goede oplossing biedt, daar een besluit over te nemen.

Ik kom even nog bij een paar vragen die zijn gesteld.

CDA en VVD hebben opmerkingen gemaakt over de fietsovonde bij Oosteind. Die kan onderdeel zijn van het proces van die negen ton, dus ik kan daar nou geen ja of nee op zeggen, maar die kan daarin meegenomen worden.

In de richting van het CDA over de fietstunnel en de hulpdiensten: wij hebben afstemming daarover gehad met de hulpdiensten, dus die zijn ermee akkoord.

En dan kom ik ook bij een motie, want ik doe het even per fractie. Dat was motie ...

De **voorzitter**: Moties 8, 9, 10 en 11.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Mijn voorstel is motie 10: geen bezwaar, en ik heb zelfs de suggestie om uw opmerking over fietsverlichting daar gewoon in mee te nemen. Motie 10 over energie op de weg.

De **voorzitter**: Interruptie Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter. Om al te enthousiaste zaken te voorkomen: er ligt een solar road even ten westen van Parijs, dat is enigszins vergelijkbaar. Daar is 5 miljoen euro in geïnvesteerd, die blijkt 150.000 kWh te leveren, dat is 5.000 euro per jaar rendement, en dat is precies twintig keer duurder dan dat je dat op een dak legt. Je zit met vervuiling, je kunt die panelen niet ventileren, wat van essentieel belang is, en je zit met vervuiling, dus: leg die dan, als je ze toch wilt, asjeblieft op een dak en niet op een weg.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): We nemen uw suggestie mee, meneer Van den Berg.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon, interruptie.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Ja, dank je wel, want u gaat heel kort en bondig in op de hulpdiensten. We hebben inderdaad begrepen dat ze akkoord zijn met die toenadering. De zorgen zitten 'm er alleen in, en ik zou graag zien dat u daar even op in wilt gaan: waarom moeten ze die route pakken? Dat zegt dus dat het langer duurt waarschijnlijk om de standaardroute dan te gaan pakken zoals die gepland is. Gaat dat tot problemen leiden en gaat dat ervoor zorgen dat wij misschien nog maatregelen moeten nemen op den duur?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Nee, wij hoeven geen maatregelen te nemen, omdat juist, maar dat is gewoon onderdeel van zo'n proces, laten we zeggen: deze plannen met de hulpdiensten zijn doorgesproken. Die fietstunnel is daarin naar voren gekomen en daarbij hebben ze aangegeven dat dit een werkbare situatie is voor hen.

De **voorzitter**: Mevrouw De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Mocht het in de toekomst nodig zijn om die tunnel aan te passen, of verkeer daar alsnog toe te gaan staan, bent u daar dan toe bereid?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Het is heel makkelijk om daar ja op te zeggen, want de vraag is: wie bepaalt wat nodig mocht zijn natuurlijk. Mocht het nodig zijn ... Nee, kijk, verkeersveiligheid is enorm belangrijk voor ons en de veiligheid van iedereen die niet op de weg zit voor de hulpdiensten ook. Dus ja, op het moment - maar dat heeft niet zozeer met dit project te maken -, op het moment dat wij ergens serieuze signalen ontvangen dat de hulpdiensten ergens niet op tijd zouden kunnen zijn vanwege belemmeringen in infrastructuur, dan gaan we daar het gesprek over aan, maar ik kan u nu niet een toezegging doen op iets waarvan ik eigenlijk niet weet wat ik dan precies toezeg.

De **voorzitter**: Ja, ga uw gang, meneer Van Vugt, interruptie.

De heer **Van Vugt** (CDA): Ja, naar aanleiding van de opmerking van de heer Van den Berg over zonne... op asfalt. Het blijkt dus ook dat asfalt langer meegaat, dat je meer vierkante meters kan leggen en dat je het landschap niet aantast, dus ik vraag aan de gedeputeerde of hij ook die aspecten wil meenemen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zeker, en alle andere ideeën kunt u via #energieopdeweg via Twitter met mij delen, zou ik zeggen.

De **voorzitter**: Oké, de uitnodiging is gedaan. Ik wil de gedeputeerde vragen zo langzamerhand te komen tot een afronding. Er liggen nog drie moties die vragen om een oordeel.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja. Motie M11 ontraad ik, niet omdat er geen kansen zouden zijn op de N629, maar ik wil even voorkomen dat we per weg, laat ik maar zeggen, nu een project of een programma gaan opzetten. Ik ben juist op basis van een eerdere motie van u met de regio's in gesprek, om te kijken hoe wij smart mobility gewoon als onderdeel van onze regionale mobiliteit een plek kunnen geven. Dat gesprek loopt ook in West-Brabant, dus motie M 11 ontraad ik.

Motie M 8 'Meer natuur rond de nieuwe weg', geen bezwaar, met een aantal opmerkingen daarbij. Ik ga ervan uit dat deze motie budgetneutraal is, omdat, zoals ik het hier hoor ... Kijk, de motie zegt heel duidelijk: de natuurcompensatie is volgens ons beleid. Punt. De motie zegt vervolgens ook: ja, maar de structuur van die omgeving verandert, en is dat nou niet iets wat je zou moeten aangrijpen om te kijken of daarmee het ooit bepaalde NNB eigenlijk nog wel het meest ideale NNB is, en ga in dat licht nou eens kijken of je niet tot een kaartaanpassing zou moeten komen. Nou, als ik dat even in vrije taal goed heb verteld, dan geen bezwaar.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel voorzitter. Ja, u heeft de motie inderdaad goed gelezen, maar mocht er onverhoopt toch nog een mooie kans voorbijkomen die wel wat geld kost, dan nodig ik u van harte uit om dan bij de begroting met een voorstel te komen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Zeker.

De **voorzitter**: Motie 9.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Motie M 9, een hele mooie aanmoediging, vooral ook omdat inderdaad die tweede overweging ..., nou ja, we hebben wel eens een project dat heel erg lang duurt voordat het PIP onherroepelijk is. Ik ga ervan uit dat dat hier niet gebeurt, maar stel dan toch, is het maar goed dat de Staten aangeven dat dat niet kan betekenen dat ik, daar waar gemeenten bijvoorbeeld via een GGA verkeersveiligheidsprojecten aanvragen, dat ons antwoord niet gaat zijn: ja, maar we hebben nog geen onherroepelijk PIP. Dus dank voor die aanmoediging. Geen bezwaar.

Er zijn nog een paar vragen gesteld, voorzitter. Als ik die nu afhandel, dan scheelt dat misschien mensen in hun inbreng voor de tweede termijn.

De **voorzitter**: Ja, maar ik heb ook spreektijden te bewaken. U heeft twee minuten.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Oké, dan choose ik my battles.

Ik denk dat het goed is om nog even iets te zeggen - die behoefte heb ik eigenlijk ook wel - over de studie van de studenten van de TU Delft. Dat verdienen ze op z'n minst. Laat ik beginnen met de opmerking dat ik het fantastisch vind dat studenten bereid zijn om nota bene zelfs twee studies - ik heb er één ontvangen, ik heb ook begrepen dat dat de meest positieve was vanuit hun perspectief - ..., dat zij zoveel tijd stoppen in een project als dit en hun maatschappelijke betrokkenheid zelfs vanuit Delft bij onze mooie provincie hebben. Dus ik heb daar goed naar gekeken. Eerst moet ik iets zeggen over het gebruik van een MKBA. Wij kiezen nadrukkelijk voor een uitvoerig MER-proces, juist omdat je daar heel erg met een weging van belangen te maken hebt, en dat is echt een andere insteek dan een MKBA, waarbij je eigenlijk alles terugrekent naar kosten, dus ook verkeersveiligheid bijvoorbeeld terugrekent naar kosten. Nou, wij kijken daar iets anders tegenaan, dus ik heb vol overtuiging dat wij juist met de MER, dat ik u in staat stel om een betere belangenafweging te maken. En als ik dan één slag dieper kijk ook naar die MKBA: ik heb begrepen dat de studenten een hele dikke voldoende hebben gehad, maar misschien hadden ze nog net een iets hoger punt gekregen op het moment dat ze bijvoorbeeld ook de investeringen die wij in onze natuurcompensatie doen, ook mee hadden genomen in hun studie. Een ander punt is dat, op het moment dat je inschattingen maakt - want je moet aannames doen in zo'n MKBA -, als je de inschatting maakt dat jaarlijks in De Duiventoren 250.000 mensen dat gebied zouden bezoeken, ja, dat is toch net iets anders. Dus ik wil vooral tegen die studenten zeggen: supermooi dat jullie dat onderzoek voor ons hebben gedaan, ik heb het ook bestudeerd, het heeft ook tot gesprekken geleid intern - iemand vroeg daarnaar: hoe bent u daarmee omgegaan? -, en ik wil alle studenten uitnodigen om in de toekomst ons te blijven prikkelen met hun ideeën over hoe wij Brabant weer een stukje beter en fijner kunnen maken.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, een korte vraag, nog even over motie M 8. Daar gaf u een positief oordeel over. Ik wil graag het oordeel van het college, want het vraagt niet om een aanpassing van het besluit, maar wel om een aanpassing in het Natuurnetwerk Brabant ...

De **voorzitter**: Gedeputeerden geven oordelen namens het college in deze zaal.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, en dan wil ik even het oordeel van de gedeputeerde hebben: is dat dan niet voor bij de begroting? Want wij hebben het hier niet over het Natuurnetwerk Brabant dat we gaan aanpassen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, zoals ik het lees. is het een oproep om daarmee aan de slag te gaan. Een motie zouden we zelfs nog naast ons neer kunnen leggen, maar ik zeg: geen bezwaar, dus ik ga ervan uit dat die wordt aangenomen, en dan ligt hier een opdracht voor ons en dan gaan we daarmee terugkomen.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dus als ik zo meteen een motie indien om de gewonde dieren door die nieuwe N629 door de natuur op te vangen bij de Fauna Opvang Brabant, dan zegt u: die kan ik wel toelaten, daar kunt u een oordeel over vellen?

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Ja, daar kan ik wel een oordeel over vellen, maar ik weet niet of u het wilt horen!

De **voorzitter**: Meneer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Even een punt van orde. Ik vind dat het college een lijn moet volgen. Is dit tot de orde, of niet? Gaat dit over Natuurnetwerk Brabant, of over het PIP? Als dit tot het PIP behoort, dan heb ik zojuist verkeerd advies gekregen van het college om een motie terug te trekken, want daar werd gezegd: dit gaat niet over het beleidsstuk, maar over natuur, en dit gaat ook over natuur – hoe goed bedoeld ook, voorzitter.

De **voorzitter**: Ja. Ik twijfel niet aan de goede bedoelingen, maar volgens mij zijn hier misverstanden. U zei: spreekt de gedeputeerde hier namens het college? Ja, hij spreekt namens het college. Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Het lijkt me heel duidelijk dat deze motie volledig binnen de orde is, want die vraagt om binnen het gebied dat wij vandaag bespreken het NNB aan te passen, en als dat gebeurt, zal de gedeputeerde – en dat zal misschien de gedeputeerde voor natuur of voor ruimte zijn – met een voorstel komen waarin dat uitgebreid wordt. Het lijkt me simpel.

De **voorzitter**: Ik zie meneer Van der Wel nog verwonderd kijken. Ik geef hem nog ruimte voor ...

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, het gaat om het gebied ja, en dieren gewond bij windmolens liggen ook in dat gebied en toen was het verzoek: breng het dan bij het Natuurnetwerk weer

ter sprake, of bij de begroting. En nogmaals, hier ligt geen besluit voor over het PIP, of verandering van het PIP, dus het is voor extra natuur, of een andere natuurinpassing binnen het Natuurnetwerk. Ja, is dat dan bij het PIP? Ik denk het niet.

De **voorzitter**: U denkt het niet, het college denkt van wel.

De heer **Heijmans** (SP): Ik neem aan, voorzitter, dat dit een reactie was op mijn betoog. En ja, het is precies hetzelfde, meneer Van der Wel: bij de begroting kunnen we inderdaad, zoals die uitbreiding, daar zal het college met een voorstel moeten komen: moet er meer geld naar de Fauna Opvang, dan komt daar een voorstel over, of bij een begrotingsbehandeling, of bij een andere Statenvergadering. Er is hier toch niks geks aan de hand?

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, er is iets geks aan de hand, in het kader dat er met twee maten gemeten wordt in het oordeel van het college. Wat u nu zegt ..., u zegt nu van: het is helemaal niet gek dat we hier een ander besluit nemen. Ja, meneer Heijmans ken ik als iemand die heel duidelijk de regels volgt en heel graag advies geeft, ja, ik kan hier geen chocola van maken. Ik stel voor, voorzitter, dat we in het presidium hier nog een keer over doorpraten, over wat is nou de orde, en wat niet?

De **voorzitter**: U mag in het presidium alles aan de orde stellen, maar nu is het woord aan de gedeputeerde. Oké, dan stel ik vast dat de gedeputeerde klaar was met zijn eerste termijn. Dan geef ik graag, indien daaraan behoefte is, een mogelijkheid voor een tweede termijn aan de zijde van de Staten. De fractie van de VVD. Geen behoefte. CDA, mevrouw De Hoon. Ja, ga uw gang.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voorzitter. Allereerst zeer bedankt voor de uitvoerige beantwoording. Het is inderdaad een zwaar dossier, langlopend, en mooi te horen dat u heel veel aandacht hieraan geeft en uitvoerig antwoord heeft gegeven op alle vragen die gesteld zijn. Heel mooi dat u heeft bevestigd dat de natuur gaat blijven waar die hoort te zijn in Oosterhout en in Dongen.

Daarnaast de zorgen die u uitspreekt over de kruising N629 en de Steenstraat. De verbreding van de A58 zou dit moeten gaan oplossen. We hopen inderdaad dat de logistieke ontwikkelingen daar en de ontwikkeling van de A58 tegelijkertijd plaatsvinden en we zullen u er zeker aan houden zoals u het vandaag stelt.

Het oplossen van de fietsoversteek bij de ovonde: u geeft aan dat u dat denkt te gaan doen binnen de natuurcompensatie. We hopen dat daar een smart mobility-pot voor is, om ervoor te zorgen dat die bijna 1 miljoen euro echt voor natuur ingezet gaat worden, maar we hopen inderdaad op een positieve ontwikkeling. En op die smart mobility terug: we snappen dat alles en overal waar kansen liggen, dat u daar aan smart mobility denkt, maar de regio verdient het, en ook het BrabantAdvies geeft zo expliciet aan dat asfalt alleen de oplossing niet is, dat wij de motie om tot daar tot corridor uit te roepen, toch wel van belang achten.

Tot zo ver. Dank je wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw De Hoon voor haar bijdrage. Mevrouw Arts van de SP-fractie dan het woord.

Mevrouw **Arts** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Wij bedanken de gedeputeerde voor zijn uitvoerige en duidelijke beantwoording van een aantal zaken die wij aan de orde hebben gesteld. Rest mij om allereerst

de wijze woorden van de heer Smeulders van vanmiddag te herhalen. Wij staan hier om lastige afwegingen te maken, niet altijd populair, en we realiseren ons dat, als we bepaalde dingen besluiten, we sommige groepen, sommige mensen, behoorlijk vervelende dingen aandoen, maar je moet wat dat betreft inderdaad breder kijken dan alleen het individuele belang van diverse mensen. Het telt mee, maar het kan niet het enige doorslaggevende zijn.

Voor mijn fractie weegt heel zwaar dat beide gemeenteraden ingestemd hebben. Ik heb wat dat betreft nog wel één kort vraagje aan de gedeputeerde, want in zijn verhaal over het democratische proces was er toch één ding dat mij wel heel erg triggerde, namelijk dat de MER bij het besluit in een apart kamertje lag. Ik ben eigenlijk wel benieuwd waarom dat niet openbaar was op dat moment. Maar goed, dat terzijde.

Wij hebben het idee dat niets doen op dit moment echt geen optie is wat betreft deze weg. Wij horen van deskundigen dat het onmogelijk is om alle problemen wat betreft veiligheid, leefbaarheid enzovoort, doorstroming, op het huidige tracé op te lossen. We begrijpen van de commissie-MER dat het 'nee, tenzij'-principe correct is toegepast op deze plannen. Dus mijn fractie gaat met het project instemmen.

Wij zijn erg blij met het positieve advies van de gedeputeerde over motie M 9. De SP-fractie had graag samen met D66 ook motie M 8 ingediend.

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Arts. Dan ben ik bij de fractie van de PVV, nog een bijdrage in tweede termijn, de heer Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dank u voorzitter. Een paar korte opmerkingen bij de moties. Ik begin even bij de laatste, de Smart Mobility-corridor, motie 11. Ja, we hebben al SmartwayZ, van die weg van Rotterdam naar Wenen helemaal. Om daar ook nog Dongen-Oosterhout aan toe te voegen, vind ik ook zowat. Ik neem aan dat de bevindingen daar ook hier uitgevoerd zullen worden en de motie zullen wij om die reden waarschijnlijk niet steunen.

Ik heb het al over motie 10 gehad: twintig keer te duur. Ja, doe het gewoon niet. Ik zou zeggen: trek hem in, het heeft geen zin.

Motie 9 sla ik ook even over omwille van de tijd. En motie 8, over nieuwe ..., meer natuur: het valt mij op dat bij zo'n weg al die linkse partijen geweldige discussies hebben over de natuur, terwijl we het net over die windturbines hebben, en je hoort ze niet, terwijl die vernietigend zijn voor diezelfde natuur. Jammer. Wel heel mooi nieuws vanuit Limburg: de SP is daar uit de coalitie gestapt vanwege een windturbine-conflict. De SP-gedeputeerde heeft het licht gezien en weigert langer mee te werken aan windturbines bij Blerick. Ik feliciteer de SP te Limburg.

De **voorzitter**: De fractie van D66, de heer Kutlu. Geen behoefte. De heer Maas van de Partij van de Arbeid-fractie. Nee. Smeets, GroenLinks. Nee. Jawel? De heer Smeets van GroenLinks, tweede termijn.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter. Wij zullen tegen dit voorstel stemmen en we hebben ook een aantal vragen niet beantwoord gezien. Geef De Duiventoren en Het Blik een eerlijke kans. De gedeputeerde had het over de les die hij heeft gehad bij meneer Van den Hout over de Brabantse natuur en de compensatie, en dat je dat op Brabants niveau moet bekijken. Nou, dan zou ik de gedeputeerde willen aanraden onze bijdrage bij de jaarrekening nog eens een keer na te lezen, want de toestand van de Brabantse natuur is niet goed, helemaal niet goed, en er is ook sprake van onderuitputting. Dus wij kijken naar de motie 8 bijvoorbeeld, waarvan de tweede overweging ons niet aanspreekt, maar als er staat: 'Motie Meer natuur rond de nieuwe N629', dan zouden wij verwachten dat er ook een voorstel komt. We kunnen het niet eens zijn met die tweede overweging, maar we zouden wel willen kijken hoe we de natuur toch zo goed mogelijk in dit voorstel kunnen terugzien.

Dan had ik een opmerking over de studenten. In het bestuursakkoord 'Brabant in beweging' staat: 'Jonge frissen worden uitgenodigd om mee te denken.' Studenten doen dat naar eer en geweten, hebben geen commerciële belangen bij deze provincie, wat wel eens anders ligt bij andere bureaus is mijn ervaring, en komen tot een afweging. En ik vind dat de gedeputeerde daar makkelijk aan voorbijgaat. Het zijn twee rapportages trouwens die ik heb bekeken. De fractievoorzitter van de VVD in Oosterhout had ze nog niet in detail bekeken, dus ik neem aan dat hij ze niet heeft bekeken.

Dan had ik een vraag over de risicomanagementparagraaf, die ontbreekt. Er zijn hier allerlei discussies gevoerd, er komen moties binnen en we zien hier geen risicomanagement, en ik zou dat graag willen terugzien.

Dan ook de Provinciale Raad voor de Leefomgeving, die heb ik niet terug gehoord. Die maakt zich zorgen over de rechtszekerheid van de belanghebbenden. Hebben we hier een voorstel dat Raad van State-proof is, of zullen we nog een aantal jaren moeten doorakkeren tot dit plan onherroepelijk is vastgesteld?

Dank u voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Smeets. Dan de fractie 50PLUS. Geen behoefte. Dan de fractie van de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter. Ik hoorde zojuist de woorden 'individueel belang gaat boven het algemeen belang'. Ja, voorzitter, wat de Partij voor de Dieren betreft is natuur ons algemeen belang. De waarde die het college toekent aan de natuur, en veel van deze Statenfracties, is in ieder geval niet de waarde die de Partij voor de Dieren toekent ...

De **voorzitter**: Interruptie de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ja voorzitter. Het verbaast me hoe op een ontzettend knappe manier u toch telkens – ik denk voor de vijfde of de zesde keer vandaag – mensen kunt citeren met heel andere woorden dan dat zij gesproken hebben. Want volgens mij is er niet gezegd dat individueel belang boven collectief belang gaat. Hoe komt u daarbij? Want u citeert waarschijnlijk mevrouw Arts.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ja, dat klopt, en dan advies aan u: luistert u de band terug.

De heer **Heijmans** (SP): Ja, dan luister ik de band terug en dan hoor ik dat zij gesproken heeft over individueel belang, maar dat dat boven dat andere gaat, dat hebt u er zelf bij verzonnen.

De **voorzitter**: We gaan de band terugluisteren. De heer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, individuele belangen zijn de revue gepasseerd, daar zijn ook heel veel insprekers voor geweest, en het algemeen belang is één minuut tijdswinst. Dat is onze interpretatie en het staat vrij om dat zo te verwoorden. Dat u dat niet aanstaat, dat is misschien iets anders.

Voorzitter. Het college geeft aan dat met techniek je de weg kunt verbeteren, zelfs binnen die 30 miljoen euro, alhoewel er heel veel moeilijkheden bij zijn, maar 'moeilijk' is niet per se een argument, vind ik. Ook geeft het college smart mobility in dezen geen eerlijke kans. Er wordt heel veel gediscussieerd over smart mobility op een nieuwe weg, ja, zo kan ik het ook, maar op de huidige weg, waar het belang juist zo groot is en de kosten zo hoog, daar wordt niet gekeken naar smart mobility. Ja, het geeft mij een enorm dubbel gevoel.

Zoals mijn collega Surminski zei: het is zeer waardevol, De Duiventoren en Het Blik, en niet te compenseren, zeker niet in dit gebied. Wat ons betreft: de compensatie zoals we haar hebben bekeken is helemaal niet uitgewerkt, behalve formeel, op hectareniveau, en de waarden van het gebied zijn niet onderzocht op ecologisch niveau. Voorzitter. Ik vind dat een manier van werken die zeer onzorgvuldig is, geen respect heeft voor de natuur whatsoever – ga ik Engels praten, dat bedoel ik niet –, maar voor geen enkele waarde ..., ik kan er met mijn verstand niet bij, voorzitter, laat ik het zo maar zeggen.

Voorzitter. Ik wil wel een nominatie uitspreken, want ik vind echt deze N629 echt in aanmerking komen voor het slechtste Statenvoorstel dat Gedeputeerde Staten tot nu toe hebben gepresenteerd.

Dank u wel.

De **voorzitter**: De fractie van Lokaal ..., nee, eerst de ChristenUnie-SGP, de heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. In eerste termijn heb ik de Staten eigenlijk meegenomen in de worsteling die wij hier hadden. Gedurende het debat zijn er twee punten die voor ons bepalend zijn geweest om daar ook een keuze in te maken. Eén is het politieke draagvlak, waar wij nog een aantal vragen over hadden. Ik denk dat in dit debat helder is geworden dat het lokale politieke draagvlak voor dit plan groot is. Dat is hier, denk ik, ook niet ter discussie gesteld, terwijl er een paar opmerkingen waren van buitenaf, dus wat dat betreft is het voor ons ook een belangrijk punt: als dat lokale draagvlak er is, dan zullen we dat heel stevig mee moeten wegen.

Het tweede punt is het punt van de verkeersveiligheid. Helaas heb ik vaak genoeg daar mee moeten maken hoe onveilig het is, en zeker in periodes met de AVRI, als er straks weer aankomt. Wat dat betreft vinden wij ook, en dat heb ik al eerder gezegd: je kunt niet niks doen in dat gebied, je móét iets doen, en dan is dit misschien wel de minst slechte variant. Aan de andere kant had ik wel gehoopt, en blijkbaar is dit het maximale dat D66 eruit kon halen met betrekking tot extra natuur, dat we een stukje Natuurnetwerk Brabant op gaan rekken. Nou, daar moeten we het dan maar mee doen, maar ik moet wel zeggen: ik vind het wel echt heel erg mager, gezien ook de aantasting die je in dat gebied daarin hebt.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Het is niet waar dat we alleen maar met de natuur blij zijn. Wij hebben ook duidelijk een tweede motie ingediend, dat er echt gewoon, als er vragen komen, projecten komen, nu al, voordat het PIP gerealiseerd wordt, dat daarvoor aandacht zal komen.

De **voorzitter**: Meneer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Nou, absoluut, dat is een van de punten, ook met de verkeersveiligheid, waarvan ik zeg: dat is meteen een punt dat we mee konden nemen. Dat is niet conflicterend. Alleen, ik had gehoopt dat mevrouw Dingemans er veel meer uit had kunnen halen, en blijkbaar is dit het maximale geweest, gezien ook het debatje met de gedeputeerde, dus moet het maar op andere momenten.

Dus alles overwegende, voorzitter, zullen wij voor dit voorstel stemmen, alhoewel we ook de bezwaren van de mensen die hier ook op de tribune zitten, en vanuit het gebied, ook heel goed gehoord hebben en gewogen hebben, en daarmee uiteindelijk ook tot dit oordeel komen.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Vreugdenhil. De fractie van Lokaal Brabant, de heer Ockers, nog behoefte aan een tweede termijn?

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Mijnheer de voorzitter. Het zal u niet verwonderen dat zeker ik, als nieuwkomer, heel goed geluisterd heb naar alles wat hier gezegd is, maar ook vooraf heel goed geluisterd heb naar Denise Kunst, die in de gemeenteraad van Dongen een prominente plaats inneemt. Met haar is uiteraard ook alles goed doorgesproken. De fractie is van mening dat alle afwegingen goed gemaakt zijn. Ik sluit me wat dat betreft aan bij de woorden van de heer Vreugdenhil. Als twee gemeenteraden met een dergelijke inzet komen tot een positief advies ten aanzien van deze weg, dan zal Lokaal Brabant met dit voorstel instemmen.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Ockers. Dan geef ik nu het woord aan de gedeputeerde voor de laatste bijdrage bij dit onderwerp.

De heer **Van der Maat** (GS, VVD): Rest mij nog om op een paar punten in te gaan. In de richting van het CDA rondom smart mobility: mijn advies over de motie wordt niet anders. Ik kan u misschien wel iets meer geruststellen, dat juist een van de plannen die ik heb – mevrouw De Hoon; ik heb het over uw motie –, dat ik van plan ben om het RUP, het Regionaal Uitvoeringsprogramma, ook door te ontwikkelen, opdat naast verkeersveiligheid en kleinschalige infastreregelen, juist ook smart mobility daar een plek kan krijgen. Dat is ook een van de acties die ik heb ingezet naar aanleiding van uw oproep om juist in de volle breedte met smart mobility aan de gang te gaan.

Ik heb nog een vraag gehoord van de SP over de MER. Die was gewoon volledig ter inzage voor de raadsleden. Alleen de daadwerkelijke publicatie was later, hadden de twee gemeenten met elkaar afgesproken, dus daarom lag die datum voor de raadsleden ter inzage.

GroenLinks heeft mij nog een aantal vragen gesteld. Ja, ik vind het een beetje vervelend dat u nogal selectief luistert naar mijn opmerkingen, juist mijn waardering die ik heb uitgesproken richting de studenten. Ik heb zelf nooit het genoegen gehad om direct contact te hebben met de studenten, ik heb de studie niet van hen zelf mogen ontvangen. Volgens mij was ik net heel erg duidelijk, dat ik juist iedereen uitnodig om altijd op zo'n manier betrokken te zijn. Ik heb op geen enkele manier afbreuk willen doen aan hun onderzoek. Maar juist als student kun je er volgens mij je voordeel mee doen dat onze mensen de hele rapportage hebben doorgenomen. Ik heb het zelf ook doorgenomen – dus voordat mensen denken dat u daar de waarheid over sprak, dat ik het niet door heb genomen: ik heb het wél doorgenomen – en ik heb juist onze mensen ook gevraagd – en als de studenten nu meeluisteren: stuur even een mailtje –, ik heb zelfs nog een analyse gemaakt waar jullie misschien nog je voordeel mee kunnen doen, zodat je de volgende keer misschien zelfs wel een 8 of een 9 haalt. Dus op die manier werken wij ook graag mee met het opleiden van studenten, ook boven de sloot.

Dan de risicoparagraaf. Dat is 30%. Het budget is gebaseerd op 30% plus en min. Alle risico's zitten daarin, dus dat zit helemaal in het project.

Laat ik afsluiten met het volgende, zeker nadat ik volgens mij een beetje kan tellen wat er straks bij de stemming gebeurt. Het zit me toch dwars wat de heer Van der Wel op het eind zegt. Die woorden zijn geheel voor zijn rekening. Eigenlijk moet ik er niet eens op reageren, want het voegt eigenlijk niks toe voor het debat, maar laat ik afsluiten naar aanleiding van zijn opmerking met mijn opmerking, dat ik, nogmaals, de gemeenten Oosterhout en Dongen, en alle mensen ook hier in deze ambtelijke organisatie, die een project van twintig jaar soebatten en soms meningsverschil, uiteindelijk via een heel knap proces tot een geweldig goed voorstel hebben geleid, waar de mensen in Dongen en Oosterhout heel veel plezier aan gaan beleven. Dus dank je wel aan al die mensen die daar inzet voor hebben geleverd, voor dit hele goede voorstel.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn bijdrage. De beraadslagingen op dit onderwerp worden gesloten. Voordat we, zoals aangekondigd, gaan stemmen, stel ik voor het voorstel 51/18, dat betreft een Statenvoorstel dat in de slipstream van hier een onteigening van PIP Gebiedsontwikkeling regelt, aan de orde te stellen.

51/18 Statenvoorstel Onteigening t.b.v. realisatie van PIP's Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat Oost en West

De **voorzitter**: Er waren twee woordmeldingen: van de fractie 50PLUS, van de heer Oosterveer, ziet daarvan af, en van de heer Ockers, ziet daarvan af. Dan stel ik voor dat we de beraadslagingen...

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter ...

De **voorzitter**: Ik hoor iemand, maar ik zie niet ...

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, Van den Berg hier.

De **voorzitter**: Ja, Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voorzitter. Ik wil graag een hoofdelijke stemming over het voorstel van de A16 en ook een hoofdelijke stemming over amendement nr. 3 over de ...

De **voorzitter**: Wacht even, wacht. Over welk voorstel wilt u een hoofdelijke stemming?

De heer **Van den Berg** (PVV): Over het voorstel van de windturbines, de PIP, en over amendement 3 'Geen windturbines bij Galder'.

De **voorzitter**: Oké. Wij zullen twee hoofdelijke stemmingen gaan houden. Ik sluit de beraadslagingen.

Stemming

De **voorzitter**: We gaan ons nu klaar maken voor de stemmingen. We gaan even na of de administratie van de in de zaal aanwezige leden klopt, om een goede stemming te kunnen gaan doen, zeker ook omdat er twee hoofdelijke stemmingen aan de orde zullen zijn. Ik herhaal: amendement 3 en het besluit 53/18.

Ik vraag de griffier mij aan te geven wanneer we klaar zijn voor de stemming.

53/18 Statenvoorstel Inpassingsplan windenergie A16

De **voorzitter**: We gaan eerst stemmen over amendement 1 bij Statenvoorstel Ontwerpbesluit 53/18, en dan ga ik het even precies zeggen. Ik wil even heel precies zijn vanwege de discussie die we vanochtend hadden of dit op de agenda komt. Wij stemmen dus nu over Ontwerpbesluit 53/18f, en de daarbij ingediende amendementen en moties. Als eerste breng ik in stemming amendement 1. De fractie van de VVD.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Dit amendement is verworpen. Dan ben ik bij amendement 2. De fractie van de VVD.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen. Dan gaan we stemmen over amendement 3, waarvoor hoofdelijke stemming is aangevraagd. We gaan eerst kijken wie de gelukkige is om als eerste te mogen stemmen. De stemming begint bij nummer 46. Ik geef het woord aan de griffier.

De **loco-griffier**: Nummer 46 is de heer Vreugdenhil. Ik vraag hem zijn stem nu uit te brengen, voor of tegen.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **loco-griffier**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **loco-griffier**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: Ockers.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **loco-griffier**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **loco-griffier**: Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Tegen.

De **loco-griffier**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **loco-griffier**: Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Manders.

De heer **Manders** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Claessens-Vloedgraven.

Mevrouw **Claessens-Vloedgraven** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **loco-griffier**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Brakel.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: Oosterveer.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Tegen.

De **loco-griffier**: Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Van der Staak.

De heer **Van der Staak** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Roks.

De heer **Roks** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Porthoine.

De heer **Porthoine** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: De Jonge.

De heer **De Jonge** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Willems-Kardol.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Van Meel.

De heer **Van Meel** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor.

De **loco-griffier**: Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Agtmaal.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **loco-griffier**: Van Diemen-Vereijken.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Tegen.

De **loco-griffier**: De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: Tevkir.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **loco-griffier**: Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **loco-griffier**: Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **loco-griffier**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **loco-griffier**: Kouthoofd.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Otters-Bruijnen.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **loco-griffier**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **loco-griffier**: De uitslag is 9 stemmen voor en 42 tegen.

De **voorzitter**: Waarmee het amendement is verworpen. Dan ben ik nu bij de stemming over amendement A 4a. De fractie van de VVD.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen. Dat was amendement A 4a. Dan zijn we nu bij Ontwerpbesluit 53/183f, het herziene ontwerpbesluit, waarover ook hoofdelijke stemming is aangevraagd. We beginnen de stemming bij nummer 1.

De **loco-griffier**: Nummer 1 is mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **loco-griffier**: Maas.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **loco-griffier**: Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Manders.

De heer **Manders** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Claessens-Vloedgraven.

Mevrouw **Claessens-Vloedgraven** (SP): Voor.

De **loco-griffier**: Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **loco-griffier**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De **loco-griffier**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: Van Brakel.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: Oosterveer.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Voor.

De **loco-griffier**: Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Voor.

De **loco-griffier**: Van der Staak.

De heer **Van der Staak** (SP): Voor.

De **loco-griffier**: Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Voor.

De **loco-griffier**: Bakker.

De heer **Bakker** (PVV): Tegen.

De **loco-griffier**: Roks.

De heer **Roks** (PVV): Tegen.

De **loco-griffier**: Portheine.

De heer **Portheine** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: De Jonge.

De heer **De Jonge** (SP): Voor.

De **loco-griffier**: Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Voor.

De **loco-griffier**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **loco-griffier**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Tegen.

De **loco-griffier**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **loco-griffier**: Willems-Kardol.

Mevrouw **Willems-Kardol** (PVV): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Meel.

De heer **Van Meel** (SP): Voor.

De **loco-griffier**: Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Tegen.

De **loco-griffier**: Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

De **loco-griffier**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Van Agtmaal.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Tegen met stemverklaring. Al deze ellende voor 0,15% van de energiebehoefte van Brabant. Waar zijn wij mee bezig?

De **loco-griffier**: Van Diemen-Vereijken.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Voor.

De **loco-griffier**: De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: Tevkir.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Voor.

De **loco-griffier**: Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **loco-griffier**: Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De **loco-griffier**: Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **loco-griffier**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Voor.

De **loco-griffier**: Kouthoofd.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Otters-Bruijnen.

Mevrouw **Otters-Bruijnen** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **loco-griffier**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **loco-griffier**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **loco-griffier**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **loco-griffier**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voor.

De **loco-griffier**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen.

De **loco-griffier**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Voor.

De **loco-griffier**: Ockers.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor met stemverklaring, dat bij de komende inpassingen naar aanleiding van gewijzigde plannen met name de gemeente Zundert heel actief wordt betrokken. Vanuit die gemeente zijn de meeste klachten dat ze zich niet gehoord voelen.

De **loco-griffier**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **loco-griffier**: De uitslag is 9 stemmen tegen en 42 voor.

De **voorzitter**: Waarmee het voorstel is aangenomen. Dan ben ik bij de moties. Motie 1. De fractie van de VVD.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen met stemverklaring. We volgen de lijn van het bestuursakkoord 'Afspraak is afspraak'. Extra windmolens op land zijn voor de VVD echter geen wenselijke ontwikkeling, met uitzondering van lokale initiatieven met onomstreden lokaal draagvlak.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor met stemverklaring. Ik houd de VVD aan haar ledenvergadering afgelopen keer, waarbij ze zeiden geen nieuwe windinitiatieven te willen bovenop de huidige verplichtingen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, wij zijn tegen, maar om andere redenen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Deze motie is verworpen. Dan is er de motie 2. Fractie van de VVD.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor met stemverklaring. Als zelfs een onderzoek naar de stilstandfunctie voor windturbines voor omwonenden vanwege het lawaai al niet hier doorheen komt, dan vraag ik me opnieuw af waar we hier mee bezig zijn.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor, voorzitter, met stemverklaring. Het gaat hier om een onderzoek.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. Dan ben ik bij motie 3. De fractie van de VVD.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, tegen met stemverklaring, dat we dit graag in een referendum zouden doen voor Brabant.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: Motie 3 is verworpen. Dan zijn we bij motie 4, de laatste motie bij dit besluit. De fractie van de VVD.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Van Agtmaal** (CDA): Tegen.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Tevkir** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Van Diemen-Vereijken** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Tegen.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **voorzitter**: De motie is verworpen. De andere moties zijn ingetrokken.

35/18 Statenvoorstel Provinciaal Inpassingsplan N 629 Oosterhout-Dongen

De **voorzitter**: Dan zijn we nu bij Ontwerpbesluit 35/18, het PIP N629. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het voorstel is aangenomen. De daarbij behorende moties. Motie nummer 8. De VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, wij stemmen voor met stemverklaring, dat wij de wijze waarop we aan extra natuur moeten komen niet ondersteunen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan ben ik bij motie 9. De VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, tegen met stemverklaring. Voorzitter. De weg die daar lag, dat was het probleem, dat zouden we moeten oplossen. We gaan niet eerst een nieuwe weg aanleggen en dan vervolgens ook nog betalen voor de oude weg, voorzitter.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan ben ik bij motie 10. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Tegen met stemverklaring. Dit idee is twintig keer te duur ten opzichte van normale zonnepanelen, die ook al veel te duur zijn.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor met stemverklaring. Een hele mooie motie, dank u wel.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, tegen met stemverklaring. Dit betreft een nieuwe weg en daar zijn we ook tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie is aangenomen. Dan zijn we nu bij motie 11. De fractie van de VVD.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van den Berg** (PVV): Tegen met stemverklaring. We gaan ervan uit dat ons college deze weg al zo slim mogelijk inricht.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen met stemverklaring, voorzitter. Dit is een hele sympathieke motie, ligt in de lijn van wat D66, zeg maar, altijd graag wil. We willen overal in Brabant dit soort projecten gewoon meegenomen hebben. Dus wat ons betreft is heel Brabant smart mobility-gebied.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Maas** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voor met stemverklaring. Alle moties die verder kijken dan asfaltmobiliteit ondersteunen wij. Dank u.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Tegen.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter, tegen met stemverklaring. Het betreft een nieuwe N629, wij zouden liever deze maatregelen zien op de oude, bestaande weg.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: De motie lijkt me verworpen.

51/18 Statenvoorstel Onteigening t.b.v. realisatie van PIP's Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat Oost en West

De **voorzitter**: Dan zijn we bij het laatste onderdeel van deze stemming, voorstel 51/18. De fractie van de VVD.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Bakker** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit voorstel is aangenomen. Dan zijn wij nu bij het moment dat wij de dinerpauze gaan invoeren. Voordat we straks over de burap spreken – ik kijk even in overleg met de griffier naar de klok –, ... ik stel voor dat wij de vergadering heropenen om half acht. Ik wens u een fijne en gezellige maaltijd toe.

Schorsing (18.43 – 19.30 uur)

Besprekstukken

44/18 Statenvoorstel Bestuursrapportage 2018

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? Aan de orde is de bestuursrapportage, bij u bekend als Statenvoorstel 44/18. Het woord is aan de fractie van de VVD, de heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Dank u, voorzitter. Vandaag bespreken we de burap, kort voor bestuursrapportage.

De **voorzitter**: Stilte in de zaal! De heer Koevoets heeft het woord.

De heer **Koevoets** (VVD): Het overzicht van GS aan Provinciale Staten, dat aangeeft hoe ongeveer halverwege het jaar de vlag erbij hangt. Of in deze zaal, zo heb ik begrepen, zou het moeten zijn zo de vlag erbij staat. De VVD maakt uit deze rapportage op dat het college in het laatste volle jaar van de collegeperiode nog steeds goed op weg is naar de doelstellingen uit het bestuursakkoord. Inmiddels kan geoogst worden uit de initiatieven die de provincie samen met ondernemers en andere investeerders heeft genomen. Nu we dankzij het solide VVD-beleid de economische wind in de rug voelen, zien de cijfers er degelijk uit. Precies zoals we van ons... Altijd goed om de gedeputeerde van Cultuur een lach te kunnen bezorgen. Dat is wel mooi. De cijfers zien er dus degelijk uit. Precies zoals we ons dat voorgesteld hadden in het voorjaar bij de perspectiefnota. De VVD riep daar op tot het blijven voeren van een degelijk financieel beleid. En dat is precies wat we zien dat op dit moment gebeurt. We gaan ervan uit dat de uiteindelijke cijfers niet al te ver af zullen wijken van deze bestuursrapportage. Hopelijk kunnen GS bevestigen dat dit het doel nog steeds is. Als dat het geval is straks, hebben we ook meteen een grote stap gezet naar het streven om een betere aansluiting te hebben tussen jaarcijfers en begroting. Aangezien deze bestuursrapportage een heel stuk dichterbij de begroting van 2018 uitkomt dan die van 2017. En dan moeten ook de uiteindelijke financiële resultaten dichterbij die begroting uit gaan komen. Over een van de stokpaardjes, over het immunisatiefonds, wil ik nu niet te veel zeggen, maar een nieuw college zal wel de vraag moeten beantwoorden hoe verder te gaan met het fonds. En wat de VVD betreft, we blijven investeren in Brabant. En over investeren gesproken, ook uit de burap, wat te denken over de Tuinbouw Ontwikkel Maatschappij? Menig Statenlid aangevoerd door GroenLinks en de Partij voor de Dieren, sprak over weggegooid geld en grond die nooit verkocht zou kunnen worden in Dinteloord en Prinsenland. In deze bestuursrapportage lezen we feitelijk dat we zijn uitverkocht op het Agro Food Cluster. En wat betekent dat dan voor de verdere ontwikkeling van de glastuinbouw in Brabant? Ik dacht dat u nooit kwam.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Ja, u zou mij gaan prikkelen en het is gebeurd. Ik ben hier. Het gaat over de TOM natuurlijk. Het klopt, ja. Wij waren ook heel blij verrast dat bijna alle kavels zijn verkocht. Volgens mij zijn ze allemaal verkocht nu dankzij een aantrekkende economie, dat mag erbij gezegd worden. Een geslaagd project, dus na al deze jaren kunnen we zeggen: fijn dat het toch goed gelukt is, want het is toch Brabants geld. Maar bij ons blijft nog wel de vraag staan: wat voor tuinbouwbeleid hebben we eigenlijk? Want we zitten nog steeds te wachten op het voorstel van GS dat hierover zou komen.

De **voorzitter**: Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Ja, vandaar dat ik ook zojuist vroeg wat dit betekent, het feit dat we uitverkocht zijn, voor de verdere ontwikkeling van de tuinbouw in Brabant. Absoluut. We gaan het samen zien denk ik. Een ander initiatief waar veel over gesproken is, Ruimte voor ruimte, is ook een initiatief waar

schot in zit. We zien dat de uitgifte van percelen op dit moment vlot gaat. Dat betekent dat veel Brabanders een huis kunnen bouwen zoals ze dat willen. En we vinden dat een positieve ontwikkeling. En deze twee zaken tonen aan, er zijn er nog meer, het is een kwestie van volhouden, dat wij geloven in de kracht van Brabant en optimistisch de toekomst benaderen.

Voorzitter. U weet dat de VVD altijd extra alert is indien een beroep wordt gedaan op de algemene middelen. Wat is nu het geval in deze bestuursrapportage met betrekking tot de VTH? Hier wordt gesteld dat het nodig de middelen gereserveerd in een stelpost in te zetten in 2019 en verder. En dat deze waarschijnlijk, die stelpost, niet voldoende is. Ik wil u eraan herinneren dat in november 2016 tijdens de begrotingsbehandeling een amendement is aangenomen waarin Provinciale Staten als voorwaarde voor beschikbaar stellen van middelen voor de VTH-taken vragen om een Statenvoorstel met daarin visie, doelstellingen en een uitvoeringsparagraaf. Simpelweg om eerst beleid, dan geld. In oktober 2017 is opnieuw een amendement, nu op het Statenvoorstel met betrekking tot de taakanalyse VTH, aangenomen, en daarmee wordt in feite opnieuw om een voorstel met daarin visie, doelstellingen en uitvoeringsparagraaf gevraagd.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Alweer een GroenLinkser aan de interruptiemicrofoon. Het is uw lucky day vandaag. VTH. Is het de heer Koevoets bekend, voorzitter, dat er heel wat groene taken zijn gedecentraliseerd in 2016?

De **voorzitter**: De heer Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Dat is me bekend.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): En zijn de middelen voor voldoende toezicht en handhaving op die groene taken meegenomen in de provinciale begroting naar de mening van de VVD?

De **voorzitter**: Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Nou ja, daar kunnen we nog geen stelling over innemen volgens mij, want we zoeken nou juist naar die visie, naar de doelstellingen die we daarin hebben. Die zouden we krijgen in een Statenvoorstel. We zijn ook op zoek naar wat voor mogelijkheden er zijn om innovatief aan de slag te gaan hier. Ik mag u zeggen, overal zien we in de provincie digitalisering en horen we dat die banen opslorpt, dat er mensen weggaan daardoor. Maar we zien het allemaal niet terug. Maar dat kan ook niet, want we hebben dat voorstel nog niet gekregen. Dus daar wachten we op.

Maar ik ga verder daarmee. Want dit jaar is wel een Statenmededeling ontvangen inzake die taakanalyse, maar echter nog steeds geen Statenvoorstel met visie, doelstellingen en de uitvoeringsparagraaf. We zouden graag een voorstel zien en verwachten daarin opgenomen hoe die visie vertaald wordt in een uitvoeringsparagraaf. Zoals ik al zei met onder meer duidelijke keuzes en innovatie. Wanneer komt dit voorstel? Gaan we dat krijgen voor de behandeling van de Begroting 2019 waarin we deze bedragen dan uiteindelijk vast moeten stellen?

Ander punt. Vanmorgen, voorzitter, is al gesproken over de opgave met betrekking tot de energietransitie. Daar komen de ambitieuze doelen nog niet echt in zicht. En we moeten dus constateren dat we op dit

gebied nog niet echt succesvol zijn geweest. De komende maanden, zo verwachten wij, zal hierover verder gesproken worden.

Voorzitter. Brabant is en blijft in beweging. We hebben zojuist een aantal besluiten genomen om dit mogelijk te maken. Brabant blijft in beweging, onder andere door samen te werken en verbindingen te zoeken. Bij verschillende projecten wordt samengewerkt met partners. Een mooi voorbeeld wellicht daarvan is het veelbesproken project 'Groene schoolpleinen'.

De **voorzitter**: Interruptie Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Een vraag aan de heer Koevoets. Bent u echt van mening dat Brabant in beweging is of dat we misschien nog aan het nadenken zijn om in beweging te komen?

De **voorzitter**: Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Ik denk dat Brabant behoorlijk in beweging is, meneer Bahar. U ziet wat er gebeurt op het gebied van mobiliteit, waar u misschien op hint. Ik weet niet waar u naartoe wilt. Dat is een mooie beweging. Ik denk dat er allerlei initiatieven genomen worden. Ik zie dat gebeuren. Ook die windmolens draaien mooi, dat is ook een beweging zou je kunnen zeggen. Ik denk dat Brabant, zonder gekheid, in beweging is. Ik denk dat we veel hebben zien ontwikkelen de afgelopen periode, maar we moeten zeker blijven nadenken over wat we nog meer kunnen doen. Dat ben ik met u eens.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, die beweging ontbreekt wat de PVV betreft nogal op de snelwegen. Er is vier jaar lang gepraat, er is bijna geen meter bijgekomen. Laat ik het zo zeggen, het wordt tijd voor wat beweging. Het wordt tijd dat de kiezers eens voor de PVV gaan in dezen, dat er echt meters gemaakt gaan worden met dat asfalt. Want ja, u moet nog naar West-Brabant vandaag, dat is overdag tijdens de spits geen optie meer. Het is verschrikkelijk lastig rijden en het loopt steeds meer en meer vast. Komt, laatste vraag, de Ruit terug in uw verkiezingsprogramma? Daar zijn we heel benieuwd naar.

De **voorzitter**: Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Ja, meneer Van den Berg, dat is voor mij een weet en voor u een vraag. Ik ga verder. Ik had het over groene schoolpleinen. Bij monde van mevrouw Otters stelden we al eerder dit jaar dat het best is een groene ontwikkeling te hebben, maar dat het niet goed is om gelden uit de algemene middelen daartoe te besteden. Dus wat dat betreft zien we dat het goed is dat het college een creatieve oplossing heeft gevonden en nu binnen het fonds Natuur en Samenleving, als ik het goed heb, deze gelden heeft kunnen vinden vanuit 2019 naar 2018. Dat lijkt ons heel goed om die creatieve oplossingen te zoeken, misschien ook voor andere zaken.

Voorzitter. De VVD was ervan overtuigd en het wordt bevestigd, financieel degelijk beleid werkt. Zelfs zonder verhoging van de belasting, zelfs zonder inflatiecorrectie is het mogelijk gebleken de zaken te doen die nodig waren en nog zijn in Brabant. En dan is het ook mogelijk om een behoorlijk bedrag vrij beschikbaar te stellen aan de Statenperiode na ons, 19-23. Zo wordt ook aan de komende Staten de kans gegeven verder te gaan met investeren in onze mooie provincie. Investeren in de toekomst van Brabant, dat is wat de VVD drijft en dat zien we terug in deze bestuursrapportage. Ik dank u.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Koevoets. Ik verzoek om wat rust in de zaal en geef het woord aan meneer Bahar voor zijn bijdrage in eerste termijn.

De heer **Bahar** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Voor ons ligt de laatste burap van deze bestuursperiode. Hoewel de burap zich voornamelijk richt op 2018, is het ook gepast om dit laatste moment aan te grijpen om de prestaties van het bestuursakkoord goed te bekijken. Het doel was immers om Brabant in beweging te krijgen.

Voorzitter. Graag maak ik van de gelegenheid gebruik om GS, de griffie, verbonden partijen, instellingen en alle ambtenaren te danken voor hun inzet. De burap is dan ook een mooi moment om de succesprestaties van deze inzet in 2018 te vieren. Wij hopen vandaag dan ook dat de inhoudelijke gedeputeerden deze successen met ons willen delen met voorbeelden.

Voorzitter. Naast de successen zijn er ook nadrukkelijk verbeterpunten. Dit college is flitsend van start gegaan met grote ambities en voorgenomen veranderingen. Als Max Verstappen zou de provinciale bolide keer op keer een podiumplaats behalen. Als we echter de beelden terugkijken, dan zijn de prestaties eerder die van papa Jos Verstappen, die vaker naast de baan stond dan op de baan in zijn racecarrière.

Voorzitter. Het aantal living labs, pilots, prototypes en smart solutions kunnen we al bijna niet meer bijhouden. Dit kan toch niet alleen maar de brandstof zijn waar de provinciale motor op moet draaien? We zien dan ook een eenduidig beeld als we kijken naar de prestaties. Sterke motoronderdelen blijven goed, maar zwakke onderdelen of mankementen blijken lastig te repareren. Voorzitter. Nieuwe technieken zijn mooi, maar als we niet de kennis en kunde hebben om dit te kunnen repareren dan ligt de eindstreep toch ver weg met een haperende motor.

Voorzitter. Ik noemde het zojuist al, het bestuursakkoord heeft als titel 'Brabant in beweging', maar in de praktijk zien we veelal 'Brabant denkt na om in beweging te komen'. Kijkend naar het totaal van deze bestuursperiode, dan hebben we het over krap 6 miljard euro van de Brabanders die voor Brabant is ingezet. Vragen we aan de Brabanders wat ze van deze inzet van de provincie hebben gemerkt, dan kunnen ze dat nog niet zo snel beantwoorden. Bonuspunten aan de gedeputeerde die in zijn of haar succesverhaal voor de burap aan kan geven of de gemiddelde Brabander hiervan iets heeft kunnen merken. Wat wij zien zijn veel concepten en prototypen op de testbaan, maar minder op de weg, en dan is 6 miljard euro om rondjes te rijden op een testbaan heel veel leergeld. Het is dan de vraag of dit gaat resulteren in een podiumplaats waar de Brabander aan het einde van de rit echt iets van gaat merken. Als we kijken naar besluiten binnen dit huis, dan merkt de Brabander daar weinig van of we schieten door in besluiten en jagen sectoren en gemeenten in het harnas tegen ons. Voorzitter. We moeten in dit huis niet vergeten om dicht bij de mensen te blijven bij het realiseren van onze doelen. U wist het deze week dan ook weer voortreffelijk te verwoorden: stellen we onszelf wel voldoende de vraag waarom of waarvoor we het doen? Voorzitter. Als we het dan toch over leergeld zonder zicht op resultaat hebben, gedeputeerde Swinkels, u weet dat wij geen fan zijn van de zogenaamde lerende aanpak bij sociale veerkracht en wij zijn daarom ook niet zo droevig dat er geld teruggaat naar de algemene middelen. We zijn ook reuze benieuwd naar het rapport hierover medio oktober. Want heeft u daadwerkelijk echt mensen bereikt of alleen wetenschappers in het buitenland? Aan de andere kant heeft u mooie dingen gerealiseerd voor erfgoed. Vraag is dan ook: had u echt niet meer in het vat om voor 300.000 euro nog een mooie erfenis na te laten? Mijn tweede vraag is: hoe heeft u de twee VVD-gedeputeerden zover gekregen om ook over te gaan op de lerende aanpak zonder zicht op resultaat. Voorzitter. We zien namelijk vanuit gedeputeerde Pauli de ene begrotingswijziging na de andere voorbij flitsen. Met een zogenaamde flexibele inzet, een ander woord voor lerende aanpak. De gedeputeerde is er niet, maar in dat kader toch een vraag en uitdaging voor de gedeputeerde, aangezien we genoeg flexibele middelen hebben. Nog deze week is bekend geworden dat VDL start met een eigen opleiding. Een zogenaamde vakschool waar

men met loon leert en werkt. VDL heeft hiervoor wel de omvang en middelen, maar veel kleinere bedrijven in Brabant worstelen met hetzelfde tekort aan vakmensen. De vraag is dan ook: wat zouden wij als provincie, dichtbij en betrokken, hierin kunnen betekenen?

In tegenstelling tot gedeputeerde Pauli die denkt 'als ik maar geld heb, dan maak ik er wel wat van', heeft gedeputeerde Van der Maat nog wel een visie en structuur nodig om tot een flexibele inzet te komen, maar ook hij heeft de lerende aanpak omarmd. De begrotingsopzet van Verkeer en Vervoer schotten plaatsen, waarbij we de kapitaallasten en spaar- en infrafonds expliciet apart plaatsen, is duidelijk voor ons. Vraag aan de gedeputeerde is nog wel om een toelichting te geven op de werkwijze en mandaat binnen het compartiment BDU Verkeer en Vervoer. De 90 miljoen euro voor ov-concessies valt hier straks immers ook onder. Hoe adaptief en snel worden deze middelen straks ingezet? Als het met de snelheid gaat waarmee u infrastructuur heeft aangelegd in deze bestuursperiode, dan kunnen wij dat zonder moeite volgen vanaf de zijlijn. Maar gaat het met de snelheid waarmee we geld hebben uitgegeven aan slimme oplossingen, dan moeten we dat toch echt in slow motion terugkijken.

Voorzitter. Dat gedeputeerde Van den Hout niet de man is van cijfers zien we ook terug in de prestatie-indicatoren. Hij heeft helemaal geen dashboard nodig in zijn bolide. Als de olie op is, dan loopt de motor wel vanzelf vast. Uit ervaring weet ik inmiddels ook dat vragen over aantal hectaren en euro's ook niet tot een gewenste dialoog leidt over deze prestaties. Ik denk dat de gedeputeerde al een grote bijdrage heeft geleverd aan de CO₂-reductie door te stoppen met roken. Het scheelt weer een paar hectare groen, denk ik. Nee, vandaag gaan we het anders doen en zou ik graag, in tegenstelling tot de VVD, de gedeputeerde willen vragen om ons mee te nemen in de ontwikkeling van de vergroening van de schoolpleinen. Een mooi voorbeeld van hoe het dus toch wel kan om grootschalig een succes te zijn, maar kleinschalig en dicht bij de Brabanders in opzet.

En groen is toch ook de kleur van gedeputeerde Spierings. Wij zien in uw filmpjes voor het partijvoorzitterschap in ieder geval genoeg energie. Of het duurzaam is, is een tweede vraag. In het kader van korter vergaderen, waar interessant genoeg het presidium weer hele lange vergaderingen voor over heeft, vandaag geen vragen over energie, er is immers vanochtend al een sessie geweest en de weg naar duurzame energie gaan we dus vandaag niet oplossen.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, ik hoorde in de Formule 1, een metafoor van de heer Bahar, toch ineens het woord 'natuur' voorbijkomen. En kritisch op de prestatie-indicatoren die vallen onder de portefeuille van gedeputeerde Van den Hout. Vervolgens noemt u één onderwerp, en dat zijn de groene schoolpleinen. Hoe staat het CDA ten aanzien van de natuurontwikkeling en de prestaties die daarop zijn verricht in het afgelopen jaar? Vindt het CDA dat er voldoende voortgang is op de echte natuurontwikkeling in Brabant?

De **voorzitter**: Meneer Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Nee, daar kunnen we duidelijk in zijn. Ik denk dat wij veel meer en veel betere voortgang hadden kunnen maken, maar daar doelde ik eigenlijk impliciet op toen ik zei 'nou, we kunnen weer vragen hoeveel hectare er wel of niet is gerealiseerd of hoeveel euro's dat wel of niet gaat kosten.' Maar nogmaals, vandaag een korte vraag gekozen om die vraag dan niet meer expliciet te stellen, want daar krijgen we ook niet de gewenste antwoorden op in deze periode.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): En is ondanks de fascinatie voor Formule 1 het CDA wel voorstander van verdere natuurontwikkeling in een hoger tempo in Brabant?

De **voorzitter**: Meneer Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, maar natuurlijk. Dat zijn twee heel mooie dingen die met elkaar samen kunnen zijn. Allebei zijn ze wat mij betreft gebaseerd op passie. Passie enerzijds voor snelheid en een motor, maar anderzijds passie voor de omgeving en weten in welke groene omgeving wij mogen blijven leven in de toekomst hopelijk.

De **voorzitter**: Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Ik hoorde de heer Bahar net toch weer volgens mij iets zeggen over het bestuursvoorzitterschap van mevrouw Spierings bij D66. Heb ik dat goed gehoord? En ik hoorde dat namelijk vanmorgen ook in de vergadering Energie, waar een van de mensen van het CDA dat zei. En ik vroeg me af hoe dat relevant kan zijn in de vergadering die wij met elkaar hebben. Wat heeft dat hier van doen?

De **voorzitter**: Meneer Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Niet. Het is een mooie knipoog.

De **voorzitter**: Niet, knipoog. We gaan verder met het betoog.

De heer **Bahar** (CDA): Ik vervolg mijn betoog inderdaad. En wel met de vraag aan gedeputeerde Spierings. En dat gaat wel over veerkrachtig bestuur, voorzitter. Voorzitter. Wij lezen dat eind 2018 voor alle gemeenten een uitspraak over de bestuurlijke toekomst ligt. Is dit inderdaad zo? Voorzitter. Wij missen hier toch een bestuurlijke visie op veerkrachtig bestuur. Voor ons is het in ieder geval niet helder of u nog wel voldoende scherp heeft waarom en waarvoor we dit doen.

Voorzitter. Na mijn korte inleiding en een algemene beschouwing, zoals we die ook van gedeputeerde Van Merrienboer gewend zijn, ga ik over naar het algemeen financiële beleid en de burap als document. Voorzitter. Om te beginnen toch even goed om stil te staan bij de evolutie van de burap. Het is mooi om te zien dat in de afgelopen jaren steeds stappen zijn gezet in het belang van de leesbaarheid. Wij bedanken de gedeputeerde dan ook voor de uitvoering van onze motie, waarmee wederom een stap is gezet. En hopen dat niet alleen de letter dit keer is uitgevoerd, maar dat we ook de geest bewaken naar de toekomst.

Voorzitter. Voor het algemeen financieel beleid zien wij nog wel twee belangrijke drempels, die de provinciale bolide moet nemen. Ja, het is financieel degelijk beleid, maar wel blijven kijken naar de toekomst. Deze twee uitdagingen zijn: de rente- en dividendinkomsten staan nog steeds onder druk en realistisch ramen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting lijkt nog ver weg.

Voorzitter. De inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting laten gelukkig weer eens een structurele stijging zien. Een positieve ontwikkeling voor de tankpas van de provincie, maar minder gunstig voor duurzaamheid. Een duidelijk negatiever beeld laten onze rente- en dividendinkomsten zien. Het lijkt erop dat we inmiddels met de obligaties zijn uitgeswitcht. Wel is er weer voor 330 miljoen euro aan leningen uitgezet buiten Brabant. Maar ook hier vallen de rendementen lager uit. Voorzitter. Hoelang blijven we nog doorrijden met deze storingsmelding op het dashboard.? Vragen aan de gedeputeerde zijn dan ook: tot welk bedrag ziet u de leningen aan decentrale overheden buiten Brabant nog toenemen en wanneer

kunnen we van de gedeputeerde voorstellen verwachten in alternatieve investeringen die nadrukkelijk voor Brabant ingezet kunnen worden?

Voorzitter. Voor realistisch ramen is na onze inbreng en motie van vorig jaar de roze bril weliswaar afgezet, maar een zonnebril achter het stuur is kennelijk nog een must, want dit college ziet het toch nog allemaal te zonnig in. Realistisch ramen lijkt nog ver weg. Vraag aan de gedeputeerde is dan ook: zien we eind van het jaar met vertrouwen tegemoet voor de 10%-norm of is een flinke winstwaarschuwing op zijn plaats?

Voorzitter. Ik kom tot een afronding. Voorzitter. Aan het einde van een bestuursperiode zou je toch moeten verwachten dat testcircuits al lang en breed verlaten zijn en dat we relaxed cruisen op de Brabantse wegen. Maar niets is minder waar. We draaien nog steeds testrondjes met een kermisverlichting aan storingslampjes op het dashboard. Een prototype dat dus nog lang niet geschikt is voor de weg. Dan gaat het dus nog lang duren voordat de Brabander merkt wat dit bestuursakkoord heeft opgeleverd. Resteert de vraag: stelt dit college nog wel voldoende de vraag waarom en waarvoor wij dit allemaal doen? Tot zover mijn eerste termijn. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Bahar. Dan de fractie van de SP, de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Hij komt inderdaad niet omhoog, meneer Smeulders. Misschien dat we straks even een goed gesprek moeten hebben met elkaar. Voorzitter. We bespreken de burap. En de burap is een rapportage en die geeft de stand van zaken in de uitvoering weer en de stand van zaken van de zaken die het college heeft aangepakt. En ik kan daar duidelijk over zijn en sluit me wat dat betreft absoluut aan bij de woorden door met name de VVD-fractie gesproken, we zijn positief over deze burap. Veel zaken die we lezen, voorzitter, daar lezen we 'volgens planning' en regelmatig zelfs 'we lopen erop vooruit'. Maar voorzitter, ook helaas een aantal zaken die niet volgens planning verlopen en daarvan wil ik een aantal zaken aanstippen.

Even nog een reactie op de Tuinbouw Ontwikkelings Maatschappij, want er werd gezegd dat GroenLinks daar nogal sceptisch over was. Ja, daar horen wij eigenlijk ook een beetje bij. Wij hebben die TOM ook altijd zomaar een beetje een twijfelachtig geval gevonden. Ik durf het nu toe te geven, we hebben het verkeerd gezien. En dat heeft alles te maken natuurlijk met de economische ontwikkeling. Maar de grond is uitgegeven en je zou zeggen: misschien tijd voor een tweede TOM. Een TOMTOM. Moeten we toch eens over nadenken.

Voorzitter. Als ik kijk naar een aantal zaken dat niet volgens planning verloopt, dan zie ik daar vergroening van bedrijfsterreinen. Die loopt achter op de planning, oplevering is niet meer in 2018. Voorzitter. Dan kun je zeggen: is dat nou zo'n ramp? Ja, voorzitter, dat is een ramp. Als wij aan de burgers vragen om alles op alles te zetten in verband met het klimaat, om alles op alles te zetten om het milieu te ontzien, om positieve energiemaatregelen te nemen, dan moeten wij met name ook bereid zijn om van dat bedrijfsleven niet alleen te vragen of ze bereid zijn om die dividendbelasting in ontvangst te nemen, maar of ze ook bereid zijn om milieumaatregelen te nemen. Dus ik zou u willen vragen: wat is precies de reden voor die vertraging en kunt u daar wat aan doen?

Een ander punt is het achterblijven van de ontwikkeling in de biobased economy. Er was een streven van zeven bedrijven en dat zijn er drie geworden. U zegt dan vervolgens: we hebben geconstateerd dat de fondsvoorwaarden niet matchen en we hebben de revolverendheid aangepast. Ik krijg dan een beetje het gevoel dat ze niet willen. Dan gaan we het zo aantrekkelijk voor ze maken dat ze niet meer kunnen weigeren. Hoe ver is dit college bereid te gaan of durft het ook op enig moment te constateren dat het aanbod is gedaan en het nu ophoudt?

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik vind het echt zeer relevant. Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat de SP het heeft nagelaten om enige technische vragen te stellen over de burap. In het laatste punt ging hij toch wel enigszins politiek, maar vragen als waarom ze iets niet hebben gedaan. Voorzitter, als we moeten wachten tot nu, hadden wij dat graag ook eerder gezien in technische vragen. Dan hadden we er ook over na kunnen denken.

De **voorzitter**: Oké. De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Daar ga ik verder niet over in discussie. Ik stel hier iets aan de orde op de plaats waar het moet gebeuren. En dat is in het politieke forum van deze provincie. En ik voer daar graag, ook met meneer Van der Wel, het debat over. En dat ga ik niet met u doen in een technische vragenronde.

Iets anders, voorzitter, en dat is mijn laatste opmerking, mensen met een beperking aan het sporten en bewegen krijgen. Dat was een belangrijke doelstelling van dit college. En er zijn resultaten behaald. Daar ben ik hartstikke blij mee, maar u constateert wel dat de resultaten zijn achtergebleven. Het feit dat die zijn achtergebleven, is dat nou een gevolg van een gebrek aan financiële middelen of ondervindt u weerstand bij gemeenten of noem maar op? Want is het het eerste, voorzitter, dan lijkt het me goed om dat te weten, want we zitten kort voor een begrotingsbehandeling. En dan is het moment om eventueel bij te sturen. Want ik vind uw doelstelling van 50.000 mensen meer aan het sporten en bewegen een fantastische doelstelling. En we moeten alles gedaan hebben om dat doel ook te halen. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijmans voor zijn bijdrage. Dan nu de fractie van de Partij voor de Vrijheid, mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. We bespreken vandaag de Bestuursrapportage 2018, de prognose van het college op basis van het eerste half jaar over de verwachte realisatie van 2018 van zowel de financiën alsook de prestaties van het college. Voorzitter. Met name die prestaties, daar wil de PVV vandaag graag op ingaan.

Ik begin in deze zaal vandaag met een paar fragmenten uit een historische speech die we afgelopen week mochten horen. "Wij geloven dat wanneer landen de rechten van hun burens respecteren en de belangen van hun volk verdedigen, zij beter kunnen samenwerken om de zegeningen van veiligheid, welvaart en vrede veilig te stellen."

"Vrijwel overal waar socialisme of communisme is uitgetoetst, heeft het lijden, corruptie en verval veroorzaakt. De machtszucht van het socialisme leidt tot expansie, bezetting en onderdrukking. Alle naties van de wereld moeten zich verzetten tegen het socialisme en de ellende die het iedereen brengt."

"Soevereine en onafhankelijke naties zijn het enige vehikel waar de vrijheid ooit heeft overleefd, de democratie het ooit heeft uitgehouden of de vrede ooit kon gedijen. En dus moeten we juist onze ...

De **voorzitter**: Interruptie de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Mevrouw Van der Kammen. Ik ben het even kwijt, zou u kunnen aangeven waar dit in de burap staat, want die bespreken we vandaag?

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Inderdaad, voorzitter. En omdat we het dus vandaag hebben over het beleid en de prestaties van 2018 begin ik met een zeer aansprekend citaat. En ik ga daarover verder.

"En dus moeten we juist onze soevereiniteit en onze gekoesterde onafhankelijkheid beschermen." Einde citaat. Tegenover die mooie woorden van president Trump staan de duivelse woorden van commissievoorzitter Juncker. Die zei jaren geleden, citaat: "We besluiten iets, laten het dan even rusten en kijken wat er gebeurt. Als niemand dan herrie maakt en er geen opstand uitbreekt, omdat de meeste mensen sowieso niet begrijpen wat er is besloten, dan gaan we weer verder. Stap voor stap, tot er geen weg terug meer is". Eind citaat. En onlangs nog in Trier sprak Juncker bevlogen en aanbiddende woorden over Karl Marx en het socialisme, waarbij hij het kapitalisme zelfs een plaag noemt.

Voorzitter, Brabant wordt bestuurd door hetzelfde soort socialisten en democratiehaters als Juncker. Het zijn de coalitiepartijen VVD, D66, SP en PvdA, die niet opkomen voor ónze mensen, óns land en ónze provincie, maar knielen naar Brussel, het Mekka van het socialistische, zeg eigenlijk maar gerust communistische EU-bolwerk. En dat Brussel voor hen belangrijker is dan hun éigen land en hun éigen provincie werd vandaag zeer demonstratief duidelijk gemaakt door het met veel bombarie binnendragen van het lelijke blauwe communistische vod met gele sterren.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Ik zit hier nou een paar minuten naar te luisteren en ik dacht 'meneer Heijmans is misschien te vroeg en er komt nog een brug naar de burap', maar ik stel toch voor dat dit echt buiten de orde van dit debat is. En mocht u daar een ordevoorstel voor nodig hebben, dan ben ik graag bereid om dat te doen.

De **voorzitter**: Nee. Kijk, als er beschouwingen zijn over de burap, waar algemene politieke stellingnamen worden betrokken als inleiding op wat nadere standpuntbepaling over de prestaties, mag dat best. Daar gaan we niet meteen ... Het is wel zo, u was ook aan het wachten, ik ook. Ik geloof dat we mevrouw Van der Kammen kunnen uitnodigen om het betoog te vervolgen, in blijde verwachting dat ze over de burap nog wel dingen gaat zeggen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Uiteraard voorzitter. Dat gaat zeker lukken. Werd vandaag zeer demonstratief duidelijk gemaakt door het met veel bombarie binnendragen van het lelijke blauwe communistische vod met gele sterren. De PVV-fractie zal vanaf heden vol trots elke vergadering laten zien waar wij voor staan, namelijk voor Brabant en voor Nederland. Op onze tafels prijkt een Nederlandse en Brabantse vlag. Wij buigen niet voor Brussel.

Kijk nou naar het beleid van dit eurofiële socialistische college, voorzitter. Laten we de allerbelangrijkste prestaties en het beleid van het lopende jaar eens doornemen.

Nummer 1, de agrarische sector de nek omdraaien. Dit vinden wij een wanprestatie van formaat waar wij het college op zullen blijven aanspreken en waar mogelijk het beleid bestrijden. Historisch en ongeëvenaard, hoe dit college het kloppend hart van onze mooie provincie, onze agrarische sector, volledig kapot maakt. Alsof onze boerensector een invasieve exoot is die met wortel en tak uitgeroeid moet worden, zó meedogenloos gaat dit college gewoon tekeer. Kan het college eens toelichten waarom de vrije markt verstoord moet worden en de sector gesloopt, voor wie is dat nu goed?

Een tweede gedrocht van een prestatie die hier niet onvermeld mag blijven, voorzitter, is het herindelingen door de strot duwen van burgers. Dit college heeft een hekel aan burgers en lokale autonomie en duldt geen enkele tegenspraak. De van boven opgelegde inlijving van Nuenen bij Eindhoven is een sprekend voorbeeld daarvan. Kan het college eens toelichten waarom koste wat koste Nuenen bij Eindhoven moet worden ingelijfd? Waarom respecteert het college de autonomie van de gemeente niet? Waarom luistert

het college niet eerst naar de uitkomst van het referendum in Nuenen, dat binnenkort wordt gehouden? Ik hoor graag een concreet antwoord van het college.

Dan een derde megaproject, dat enorm bijdraagt aan Brabant. Heel de provincie wordt volgebouwd met windmolens. Ja, met bijdragen doel ik hier dan op het straatarm en spuuglelijk maken van Brabant. Behalve dat het college de klimaatleugens zo graag slikt als zoete koek, kan het college ook nog eens niet rekenen, want al die tientallen miljarden euro's aan windmolens gaan helemaal niets, maar dan ook niets opleveren. Graag hoort de PVV van het college welk exact effect al die klimaatinvesteringen zullen hebben en hoe het aan die uitkomst komt. Welk concreet beoogd effect kan de belastingbetaler verwachten van al die windmolens hier in Brabant, waaraan de belastingbetaler tenslotte meebetaalt? Trouwens, die windmolens hebben sowieso helemaal geen zin voorzitter, want Brabant is al flink opgewarmd. Het geld verdampt hier immers waar je bijstaat. Neem nou eens ...

De **voorzitter**: Interruptie de heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Voorzitter. Even dan toch op die windmolens. Omdat u het college uitdaagt om te reflecteren op waar het in de beleidsdoelstellingen past. Is de PVV op de hoogte van een ander democratisch orgaan, dat gewoon een landelijke doelstelling heeft geformuleerd waardoor die windmolens noodzakelijk zijn?

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Daar ben ik uiteraard van op de hoogte, voorzitter. Maar hier maken wij gewoon afwegingen.

De **voorzitter**: De heer Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Dus dan is mevrouw Van der Kammen er ook van op de hoogte, dat op het moment dat er een Haags democratisch besluit genomen is dit college daar gewoon aan gebonden is en dat het dus helemaal geen zin heeft om het college dit soort vragen te stellen en u eigenlijk uw eigen, maar vooral ook onze tijd aan het verdoen bent met dit soort vragen waarop u het antwoord keer op keer hetzelfde krijgt?

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): In het uitoefenen van mijn volksvertegenwoordigende rol hier in deze zaal verdoe ik niemands tijd. Ik vind namelijk dat het debat hier gewoon gevoerd moet worden. En uiteraard maken ze in Den Haag beleid, maken ze wetten. Maar ook hier wordt beleid gemaakt. En ook hier wordt geld uitgegeven. En daar sta ik hier voor, voor de Brabantse kiezers.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Het geld verdampt hier immers waar je bij staat. Neem nou eens de geraamde uitgaven van dit jaar. Sinds de oorspronkelijke Begroting 2018 is, inclusief het voorliggende voorstel voor begrotingswijziging, inmiddels 356 miljoen euro meer uitgaven geraamd voor 2018. En de reserves nemen naar verwachting af met maar liefst 200 miljoen euro. En als dat nou de Brabanders direct ten goede zou komen voorzitter, dan viel daar nog over te praten. Voorzitter. Kan het college uitleggen

waarom het denkt dat in tijden van economische groei het geld met bakken moet worden uitgegeven vooral aan zaken die de markt gewoon moet oppakken?

Volgens het Statenvoorstel, ik citeer: "ligt de uitvoering van de begroting in hoofdlijnen op koers" en "verwachting naar het einde van het jaar is dat het overgrote deel van de geplande prestaties en resultaten wordt gerealiseerd". Einde citaat. Dus we gaan meer geld uitgeven dan gepland (waarvan je je dus maar moet afvragen hoe nodig dat is in het huidige tijdgewricht) maar gaan niet alles realiseren wat was gepland. Voorzitter. Kan het college toch nog eens uitleggen waarom het zo in zijn nopjes is met aan de ene kant veel meer geld uitgeven en tegelijkertijd minder prestaties leveren dan geraamd?

De vraag die zich ook aandient is: wat merkt Brabant nou van dat potverteren? Zijn de files bijvoorbeeld afgenomen? Want voorzitter, als er al een begrotingspost is die wat de PVV betreft stevige overbesteding en daadkracht zou mogen vertonen is het de post van het asfalt. Want dát hebben we nodig hier in Brabant. Maar nee, het is vooral openbaar vervoer, snelfietsroutes en smart mobility wat de klok slaat. Met een biobased vangrail als speciale vermelding. Voorzitter. Dat zijn geen prestaties maar dat is een zwakgebod voor Brabant.

Tegelijkertijd boekt het college het financieel effect van hogere opbrengst opcenten vanwege 18.000 meer auto's als structureel in.

De **voorzitter**: Interruptie de heer Smeets, GroenLinks.

De heer **Smeets** (GL): Voorzitter. Even voor de beeldvorming. U weet, mevrouw Van der Kammen, dat er 90 miljoen euro per jaar wordt uitgegeven op een totaal van 450 miljoen euro?

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen. U stelde een vraag of mevrouw Van der Kammen dat weet. En dan kunt u nog een keer, als u wilt, maar eerst mevrouw Van der Kammen nu.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja.

De **voorzitter**: De heer Smeets, ten tweeden male.

De heer **Smeets** (GL): Dus dat beeld dat u schetst betekent toch wel ook dat er al heel veel geld nu aan asfalt uitgegeven wordt in Brabant. Dat 'Fiets in de versnelling' en onderhoud van de wegen maar een klein deel uitmaken van die begrotingspost.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik zie vooral geld bijgeplust worden, juist in die begrotingsposten. En ik zie vooral de beleidsfocus heel erg gericht op snelfietsroutes, smart mobility, ov. En ik zou graag wat meer asfalt willen zien.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegelijkertijd boekt het college het financieel effect van hogere opbrengsten opcenten vanwege 18.000 meer auto's als structureel in. GS zegt dus enerzijds te streven naar minder auto's, want snelfietsmantra's en ov-dromen, maar raamt tegelijkertijd wel gretig structureel die extra 6,3 miljoen euro opcenten wegens meer auto's in. Kan het college zijn visie over die tegenstelling eens aan de PVV toelichten?

En al die droomambities, ja, leuk en aardig, maar het aandeel tijdig afhandelen van subsidies heeft het college gewoon neerwaarts bijgesteld. Voorzitter. Dát zijn nou net de kerntaken waar de provincie op moet focussen en moet excelleren.

Voorzitter. Dit college mag zichzelf dan zeer ambitieus noemen, maar de prioriteiten van dit college hebben wat de PVV betreft niets te maken met de belangen van Brabantse burgers en bedrijven, maar dienen vooral de netwerkvriendjes, Brussel, en wie weet de eigen ambities nog wel. Het geld wordt met bakken uitgegeven, niet aan de noodzakelijke kerntaken inclusief een filearme provincie, maar aan het slopen van Brabant.

Motie M 5 'Inzetten op buitengebied bij continueren taskforce'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 28 september 2018, ter bespreking van Statenvoorstel 44/18 Bestuursrapportage 2018

constaterende dat:

- de taskforce in de tweede helft van zijn projectperiode zit en de voorbereidingen voor een nieuwe projectperiode gaan lopen;
- de uitkomst van de nu lopende evaluatie van de taskforce door een onderzoeksbureau (zoals genoemd door de CdK in het woordvoerdersoverleg Bestuur & Financiën van 31-8) consequenties kan hebben voor het voortbestaan van de (huidige vorm van de) taskforce;
- er nog altijd sprake is van grootschalige criminaliteit in het Brabantse buitengebied, waaronder ernstige drugsgelateerde criminaliteit;

overwegende dat:

- de noodzaak tot samenwerking tussen verschillende overheden en instanties bij de aanpak van de criminaliteit in het buitengebied nog onverminderd geldt;

roepen GS op:

om ongeacht het voortbestaan van de huidige vorm van de taskforce, voor de komende projectperiode (of indien mogelijk eerder) een overeenkomstige aanpak in te zetten, specifiek gericht op de aanpak van criminaliteit in het Brabantse buitengebied;

en gaan over tot de orde van de dag.

Alexander van Hattem en Patricia van der Kammen, PVV Noord-Brabant"

Amendement A 1 'Stilstandvoorziening vogels en vleermuizen bij alle turbines'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 28 september 2018 ter bespreking van Statenvoorstel 53/18 Inpassingsplan windenergie A16;

besluiten, dat de volgende tekst als beslispunt 7 aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

7. stilstandvoorzieningen voor vogels en vleermuizen, zoals voorzien langs de Biesbosch, voor elke windturbine in het PIP-voorstel 53/18 als voorwaarde op te leggen.

Toelichting:

Het college stelt in het voorstel voor dat aan de zijde van de Biesbosch een stilstandvoorziening voor vleermuizen en vogels komt. Ook bij de andere turbines vele vogels en vleermuizen op afgrijslijke wijze kunnen en zullen sneuvelen en het doden of verwonden van beschermde vogels en vleermuizen een misdad is volgens de wet. Gelet hierop is het noodzakelijk dat een stilstandvoorziening op alle windmolens als voorwaarde wordt opgenomen.

Harry van den Berg, PVV Noord-Brabant"

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Kammen voor haar bijdrage. Mevrouw Dingemans van de fractie van D66 dan nu.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Bij de bespreking van de bestuursrapportage vorig jaar benadrukte de gedeputeerde dat dit vooral een afwijkingenrapportage is. Met die gedachte in het achterhoofd hebben we dit document dan ook vooral gelezen. Er staan in deze bestuursrapportage voor 3,3 miljoen euro aan concrete voorstellen voor dit en volgend jaar. En dat betekent dat er een bedrag van 43,5 miljoen euro kan worden doorgeschoven naar de volgende bestuursperiode. Dat vindt onze fractie een verstandig besluit. We willen wel even stilstaan bij de risicoparagrafen in de burap. We vragen ons namelijk af of hier wel echt sprake is van risico's en onzekerheden. Er worden namelijk veel ontwikkelingen genoemd ten opzichte van de Jaarrekening 2017 die allerm minst onzeker zijn. Vooral in het programma Natuur. Zo lezen we dat de provincie 3 miljoen euro terugkrijgt van de BOM wegens de onderuitputting van het Waterfonds. En bij de Begroting 2019 komt er een voorstel voor waterwegbeheer in West-Brabant en rivierverruiming. Allebei blijkbaar al een gegeven, dus geen onzekerheden. Kan de gedeputeerde dit fenomeen dan toelichten? Over dat financieringsvoorstel het volgende. Uit een antwoord op een technische vraag van een van de fracties blijkt dat voor het waterwegbeheer eenmalig een extra provinciale bijdrage van wel 6,6 miljoen euro nodig is en jaarlijks nog eens een half miljoen euro. Dat is wel het vijfvoudige van het huidige jaarlijkse budget van 1,4 miljoen euro. En dan voor rivierverruiming gaat het nog eens om 12,7 miljoen euro. Kan de gedeputeerde toezeggen dat hij uiterlijk een week voor de begrotingsbehandeling met een toelichting komt in Provinciale Staten in plaats van twee regels in de risicoparagraaf? Want dit is toch wel een plotselinge en forse opsprong.

Dan terug naar de risicoparagraaf zelf. We onderscheiden het risico dat een omstandigheid zich voordoet en het risico dat een omstandigheid zich voordoet en een andere financiële impact heeft dan verwacht. En die twee staan in de burap nogal door elkaar. Wellicht valt er op dit moment nog een verbetering te maken door het college door dat onderscheid aan te brengen.

Dan, vooral de verwerking van de grote complexe projecten in de P&C-cyclus kan beter, zegt het college zelf. Vaak is het de afhankelijkheid van andere partijen die de uitvoering onzeker maakt, zeker als de besluitvorming in meerdere bestuurslagen plaatsvindt. Maar wat D66 betreft is dat inherent aan een overheid die midden in de samenleving opereert en samen met de Brabantse samenleving. We zien dat dan ook niet echt als een nieuw probleem, meer als een nieuwe werkelijkheid.

Dan over het onderwerp gezondheid. Het college schrijft dat Brabant in 2020 tot de meest duurzame en slimme agrofoodregio's van Europa wil behoren met een vitale maatschappelijk gewaardeerde bedrijfseconomisch gezonde sector, die opereert in evenwicht met de omgeving. Met een maximale aandacht voor gezondheid. Hoe verloopt dan de samenwerking met het kennisplatform en is het college tevreden over de rol die dat Platform Veehouderij ten aanzien van gezondheid vervult?

En ten aanzien van de gezondheid hebben we nog een vraag. Want in 2016 sloten vijftien organisaties samen de Brabantse Health Deal. Er werd een opstarttraject van twee jaar afgesproken. In vijf regio's zou de deal vorm gaan krijgen. En vorige jaar stelden we vragen over die deal, want ondanks de start een jaar eerder was er nog weinig bereikt. Er was eigenlijk niet eens echt duidelijk wie in het college er nou over ging. En in de burap lezen we dat de gezondheidsdeal met de regio's achter op planning ligt. "Niet duidelijk is wanneer en of er überhaupt iets wordt gerealiseerd." En om op korte termijn toch resultaten te boeken wordt er maar ingestoken op projecten. De vraag is of het college wel gelooft in het succes van de Brabantse Health Deal. Het lijkt of het onderwerp nooit goed belegd is binnen het college of zien we dat misschien verkeerd? Graag een toelichting van de betreffende gedeputeerde.

Tot slot, voorzitter, onze dank aan de ambtenaren die een overzichtelijke en goed leesbare bestuursrapportage hebben opgesteld. En onze complimenten voor de WUP-versie op Brabant.nl. Wat

D66 betreft een mooie stap in het transparanter maken van de provinciale financiën voor de Brabanders. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dingemans voor haar bijdrage. Dan nu de fractie van de Partij van de Arbeid. De heer Smeulders heeft het woord.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Gedeputeerde Van Merrienboer bewijst maar eens te meer dat linkse jongens wel degelijk met geld om kunnen gaan. En dan heb ik het niet per se over communisten, socialisten of Brusselknuffelaars. Ik weet het allemaal niet wat ik net weer gehoord heb. Ik heb het dan over sociaaldemocraten die de portefeuille Financiën bezetten in dit college en zorgen dat er een meerjarenperspectief is waar we gewoon met zijn allen hartstikke trots op kunnen zijn. We krijgen het nu weer voor elkaar om te zorgen dat onze opvolgers, misschien zijn we dat deels zelf, er zullen ook nieuwe mensen bijkomen vanaf maart, gewoon weer kunnen investeren in Brabant. Er is 46,5 miljoen euro van 2019 tot en met 2022 beschikbaar aan vrije middelen om structureel in Brabant te investeren. En wij zijn daar hartstikke trots op. Het is belangrijk en we kunnen het gewoon als Brabant. Dus het financieel beleid in de afgelopen jaren is meer dan duurzaam geweest. Iets anders kun je niet concluderen. Ik kom daar bij de begroting nog wel een keer op terug, maar ik wil dat toch nog een keer gezegd hebben.

Drie punten die heel concreet van aard zijn. Wij lazen in de burap iets over het Volkerak-Zoommeer.

De **voorzitter**: Interruptie Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik begrijp inderdaad dat de heer Smeulders heel erg tevreden is. Maar vindt u toch ook niet met mij dat we toch misschien iets meer rendement en misschien zelfs maatschappelijk rendement, dat ook vanuit de sociaaldemocratie zou passen, naar Brabant zouden kunnen halen? En dat we misschien iets minder leningen buiten Brabant uitzetten en alternatieven hier in Brabant zoeken?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, ik vind het altijd mooi dat u dat zegt, van maatschappelijk rendement. En ik begrijp dat vanuit de sociaaldemocratie. Ik begrijp ook weer dat u dat begrijpt, als toch een beetje sociaaldemocraat dan nog wel steeds hè. Dus in die zin snap ik dat. Het interessante is dat wij natuurlijk aan rijksregels gebonden zijn. Wij mogen niet in Brabant aan een lokale overheid geld uitlenen. Daarom doen we het buiten Brabant. Ik zou heel graag zien dat het in Brabant wel mocht. Nou, uw minister van Financiën, de heer Hoekstra, zit op die portefeuille. Ik zou bijna zeggen: probeer het te regelen in Den Haag. Dan kunnen we in Brabant investeren.

De **voorzitter**: Meneer Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Mijn doel is ook inderdaad niet zozeer om leningen in Brabant op zich uit te zetten en daar rendement op te halen, maar ook te combineren. Denk aan stations, denk aan schoolgebouwen, denk aan andere zaken waarbij dus die combinatie, dat is mijn maatschappelijk rendement waar ik op doel. Dat zou toch hartstikke mooi zijn?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Heel mooi, helemaal eens, voorzitter. Toen gedeputeerde Van Heugten met het idee kwam, waarvoor ik hem eerder complimenten heb gemaakt, om de immunisatieportefeuille met meer maatschappelijk rendement in te zetten, was ik misschien wel degene die het hardst riep 'yes, dat gaan we doen'. Dus wat ons betreft moeten we daar ook in de volgende periode gewoon mee doorgaan.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja. Volkerak-Zoommeer. Wij zijn benieuwd naar de stand van zaken.

De **voorzitter**: Interruptie Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, ik zou toch de heer Smeulders, Stijn ... Waar komt dat kleinwaardigheidsgevoel vandaan? Dat u zegt van 'wij moeten ons altijd verdedigen tegen het uitgeven'. Want ik wil er een vraag aan koppelen. Als je naar het sociaal beleid van dit college kijkt, met 11 miljoen euro in sociale veerkracht, we gaan straks spreken of economie goed met sociale veerkracht verbonden is, er zijn nu wel meer voorbeelden, dan zou u toch ook moeten staan voor een sociale provincie, die daarin durft te investeren? En dus ook de middelen die we hebben op een goede manier in de samenleving willen laten vallen? En dat vind ik juist in deze periode dat op het gebied van sociaal, dat u eigenlijk heel kleurloos bent gebleven.

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou, ik ben het helemaal met u eens dat het belangrijk is dat we een sociale provincie hebben. En ik voel het ook niet zo dat ik me verweer omdat we geld aan het uitgeven zijn. Absoluut niet. Of dat we het niet uitgeven. Dus ik kan dat niet zo goed plaatsen. En eerlijk gezegd vind ik de provincie deze periode ook nog steeds hartstikke actief in het samenlevingsdomein. Dat is breder dan alleen het sociale domein. We doen van alles. Gedeputeerde Swinkels heeft natuurlijk het programma Sociale Veerkracht. Onze fractie heeft twee jaar geleden nog samen met de fractie van de SP een mooie deal voor de voedselbank weten te regelen. Dat heeft u deze week nog kunnen lezen. Dus in die zin, wij zijn er wel tevreden over.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Als u het heeft over de deal van de voedselbank, volgens mij hadden wij daar vragen over gesteld aan het college en kregen wij daar antwoord op 'dat gaan wij niet doen.' Als Staten hebben we daartoe dit college aan moeten sporen. Maar vanuit het college hebben we toch eigenlijk weinig voorstellen in die richting gezien. En ik hoorde de VVD-fractie bij de begrotingsbehandeling al zeggen van 'we moeten het hele sociale domein of sociale vraagstuk afschaffen.' Is dit misschien het punt waar u dan ook vandaag eigenlijk nog de vinger op de zere plek bij dit college moet leggen van 'hier mag ook in dit begrotingsjaar nog wel een stap gezet worden, dat we niet alleen veel geld op de bankrekening hebben staan, maar ook weer de sociale kleur op uw wangen gaat krijgen?'

De **voorzitter**: De vraag is duidelijk. Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank je wel, voorzitter. Ja, het klopt als een bus hè. Wij hebben als Staten geconcludeerd dat er iets moet gebeuren voor de voedselbank. En dat hebben we ook gewoon

geregeld. En ik vind het dan geen probleem dat GS niet op het probleem kwamen. Want toen hebben we het gewoon zelf gedaan en daar ben ik nog steeds hartstikke tevreden mee.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): O. Maar ik hoorde eigenlijk twee vragen van meneer Vreugdenhil. En de tweede vraag vond ik interessant. Want die vroeg: vindt u dan niet dat er dit jaar nog meer geld uitgegeven moet worden aan wat u sociaal domein noemt, sociaal beleid noemt? Nee, vind ik van niet. En als u wilt weten hoe wij daar in gaan staan de komende periode, dan kunt u binnen nu en twee maanden ons verkiezingsprogramma lezen. Dat is door onze ledenvergadering vastgesteld. En misschien wordt u er enthousiast van.

De **voorzitter**: Volgens mij had u twee keer geïnterrupteerd. Nee, nee, nee, nee, nee. Hij was met het antwoord bezig. Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Om hier toch nog even op door te gaan, voorzitter. Meneer Smeulders. U zegt dat de Staten met de voedselbank een prachtig initiatief hebben gehad. Maar wat hebben dan GS gedaan, waar u nou zo trots op bent, op het sociale samenlevingsverhaal waarvan u zegt 'ja, daar ben ik trots op, daar kijk ik echt met vreugde op terug en dat gaan we de komende periode ook weer doen?'

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Nou, meneer Deryckere, dat zal u niet verbazen. Wij waren vorige periode eigenlijk helemaal niet zo gecharmeerd van wat de provincie allemaal in het sociaal domein en de samenleving deed. Ik bedoel, we hebben hem allemaal meegemaakt, die Fiat 500 met die bestickering, die dan al die dorpen langs ging. Weet je, wij waren daar niet zo van. Dus het was niet zo dat wij daar denderend enthousiast over waren. Vandaar dat wij deze periode dingen anders wilden gaan doen. Nou, ik vind, sociale veerkracht, je kunt ervan zeggen wat je wilt en het is af en toe pionieren. Dat klopt, maar er gebeuren ook wel degelijk goede dingen. Vorig jaar waren wij op werkbezoek in Oss, het was eigenlijk een zorginstelling. GS waren die gewoon aan het ondersteunen om dat mogelijk te maken. Kleinschalig wonen voor gehandicapten, ik was daar trots op. Nou, dat is een mooi voorbeeld waar u naar vraagt.

De **voorzitter**: Oké. De tweede keer.

De heer **Deryckere** (CDA): En die gebruik ik ook nog. Ja, dat vind ik ook een mooi voorstel, in Oss, inderdaad wat daar is gebeurd. En dat zegt de heer Swinkels ook altijd als het voorbeeld van afgelopen jaren. Alleen, dat is eigenlijk alweer twee, drie jaar geleden en het is daarbij ook gebleven. Als ik u nou vraag van die woonzorgvormen, die zijn heel erg in op dit moment, daar gebeurt heel erg veel, als we nou zouden zeggen, in Oss is dat met succes gedaan, zouden we op andere punten, locaties in de provincie kunnen kijken of we woonzorgcombinaties kunnen laten toestaan? En kunnen ondersteunen.

De **voorzitter**: Smeulders, ja. Vraag.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dank je wel, voorzitter. Nou, ik heb nog een suggestie voor u, meneer Deryckere. Mijn eigen fractie heeft vorig jaar nog een motie bij de begrotingsbehandeling geloof ik ingediend dat de provincie meer moest met wonen en zorg. Dat had u ook even kunnen meedelen, dat het onze fractie was die dat initiatief nam. GS zijn vervolgens gekomen met een perspectief daarop, op de rol

die de provincie daarin kan spelen. Ik begrijp dat een aantal partijen, die betrokken zijn geweest bij het ontwikkelen van dat perspectief, daar niet helemaal enthousiast over zijn. Die hebben ook ons benaderd, ik denk veel fracties in dit huis. Wij gaan er binnenkort mee in gesprek en dan gaan we eens kijken wat we nog kunnen doen. Misschien bij de begrotingsbehandeling, anders verkiezingsprogramma, of misschien helemaal geen rol. Dat zou ook kunnen, meneer Deryckere.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja. Dank u wel, voorzitter. Ik was nog steeds bij het Volkerak-Zoommeer. Want wat er nu in de burap staat is eigenlijk net zo troebel als het water van het Volkerak-Zoommeer. Wij willen de gedeputeerde eigenlijk vragen wat de stand van zaken nu echt is. Wanneer verwachten wij een deal met de rijksoverheid en hoe realistisch is dat nou eigenlijk? Dus daar willen we graag meer opheldering over.

Dan het tweede punt, VTH-taken. Goed dat er aandacht voor is, ook in deze burap. Want daar hebben we vaker om gevraagd en dat heeft onze aandacht. Ik denk redelijk breed in PS.

En het derde punt, energie. Er moet echt gas op de plank. In die zin, het was vandaag ook gewoon een goede dag. We hebben Brabant toch weer een stuk duurzamer gemaakt. Ik ben daar heel trots op, ook tevreden over. Je hebt wel eens van die dagen dat je na de Statenvergadering naar huis gaat en dat je zoiets hebt van wat hebben we vandaag nou eigenlijk gedaan. Nou, vandaag ga ik in ieder geval met een goed gevoel naar huis.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, even nog voor dat gas op de plank. Het is wonderlijk hoe de PvdA samenvalt met het CDA in dezen. U had het over de VTH-taken. Wat wil de PvdA met de VTH-taken in Brabant? Meer geld, meer inzet, licht u ons even bij?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Wij vinden het belangrijk, mevrouw Roijackers, dat die taken gewoon structureel geborgd zijn. Dat roepen wij al jaren en dat wij daar gewoon kwalitatief meer aandacht voor gaan krijgen. Want wij denken dat zeker met het perspectief op de Omgevingswet, waar het zwaartepunt meer komt te liggen bij handhaving dan bij vergunningverlening, dat het heel belangrijk is dat we daarin investeren. Beide. Ik zie u verbaasd kijken en dat vind ik heel vreemd, want dat roepen wij al jaren.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Nou, die gevreesde VVD-motie over het niet-structureel maken van middelen, als ik mij niet vergis heeft de PvdA die gesteund. Ik zal dat eens even nazoeken.

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, ik heb geen computer bij de hand, dus dat kan ik nu niet doen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, ik hoor de heer Smeulders van de PvdA zojuist zeggen dat ie vanavond met een goed gevoel naar huis gaat en dat ie waarschijnlijk vannacht lekker slaapt met al die gedachten aan al die duurzame maatregelen, die zogenaamd duurzame maatregelen waar hij vandaag over besloten heeft, die hij namens dit college heeft door mogen drukken. Maar denkt u nu echt dat die mensen die hier vandaag op de publieke tribune zaten, daar in en om Breda, dat die met net zo'n goed gevoel naar huis zijn gegaan? Wat is uw boodschap voor die mensen? Denkt u dat die nu rustig slapen, wetende dat daar die klimaatpalen, die totempalen, die klimaatminaretten van tweehonderd meter hoog in hun achtertuin komen? Denkt u dat die met een goed gevoel naar huis zijn gegaan? Staat u er ook voor die mensen of enkel voor uw eigen goede gevoel?

De **voorzitter**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, mijnheer Van Hattem, het is toch wel mooi dat ik er nog een keertje over begin. Dan mag ik nog een keer gewoon dit zeggen. Ja, ik heb er eigenlijk niet zoveel aan toe te voegen wat ik daarstraks in het debat over de A16 al heb gezegd. Nee, zo'n energietransitie is niet voor iedereen leuk. En dat is net zo min als de provincie ergens toestaat dat er een stal komt, of dat er een weg komt te liggen. Ja, dat is niet voor iedereen leuk, maar we maken hier afwegingen in het algemeen belang. En dat doen we hier ook.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter. Niet voor iedereen leuk is nog iets anders dan dat je hier gaat staan verkondigen van 'ik sta hier met een goed gevoel'. Ik heb vandaag met een goed gevoel een heel leefgebied van mensen rond de A16 de grond ingetrapt. Want dat is wat er is gebeurd. Heel de regio West-Brabant daar wordt opgescheept met die windturbines en u staat met een goed gevoel ..., u kunt lekker naar bed gaan en zeggen van 'ha, ik heb mijn PvdA-deugverhaaltje weer kunnen houden, ik heb weer alles kunnen doen wat mij zo goed lijkt en we ...

De **voorzitter**: Interrupties zijn kort en krachtig.

De heer **Van Hattem** (PVV): Sorry voorzitter, maar dit is nou precies wat Nederland eigenlijk gewoon helemaal beu is.

De **voorzitter**: Heijmans. Meneer Smeulders, u wilt toch reageren? Ja. Gaat uw gang.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ik wil er wel op reageren, ja. Kijk, wat u allemaal zegt als PVV-fractie, dat vind ik allemaal prima, want democratisch, u mag zeggen wat u vindt. Wat ik wel altijd wel storend vind, en dat wil ik toch nog maar een keer gezegd hebben, al is het maar voor de notulen, dat u denkt dat u heel Nederland vertegenwoordigt. Ik vind het zo'n grote onzin. Hè, u heeft hier zeven zetels. Er zijn 55 zetels in deze zaal. Er zijn heel veel mensen die uw partij vooral niet aanspreekt. Dus in die zin, ik zou u willen vragen om eens een keer niet meer te doen alsof u dé Brabander en dé Nederlander vertegenwoordigt, want dat is de grootste onzin die er is.

De **voorzitter**: Heijmans, interruptie.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Toch even een vraag aan de heer Van Hattem die van het gesundes Volksempfinden is, om het zo maar even te zeggen. Hoe tevreden denkt u dat die mensen, die hier zaten,

voor de Duiventoren en Het Blok waren, met uw besluit, meneer Van Hattem? Waarom heeft u het die mensen niet naar de zin gemaakt? Waarom moeten die mensen van u nu in een huis wonen waar geen natuur meer in de omgeving is? Waarom selecteert u, waarom shopt u zo selectief?

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, dan vraag ik me allereerst af waarom de SP dan ook voor dat voorstel heeft gestemd, maar Het punt is, als u zich daar zo druk om maakt. Alleen, daar ligt een heel ander gebied, een andere situatie. Wat daar rond de A16 gebeurt is veel grootschaliger. Dat heeft een impact op half West-Brabant, wat daar even door het putje wordt gejaagd qua landschap, qua leefomgeving. En dat is waar u aan voorbijgaat.

En dan om te reageren op wat de heer Smeulders zegt, dat ik niet mag zeggen dat ik de Brabander niet zou mogen vertegenwoordigen, wie vertegenwoordigt u eigenlijk als u zegt dat u met een goed gevoel naar huis gaat? Alleen maar uzelf?

De heer **Smeulders** (PvdA): Nee, absoluut niet. De kiezers die op mij gestemd hebben. En dat doet u ook.

De **voorzitter**: De heer Heijmans nog dan.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Het verschil, meneer Van Hattem, is dat wij in ons betoog ook gezegd hebben dat we het helaas niet iedereen naar de zin kunnen maken. Maar wat u probeert te doen, is proberen iedereen naar de mond te praten, selectief te selecteren en altijd maar roepen wat het volk wil, dat is goed.

De **voorzitter**: Goed. De heer Smeulders vervolgt zijn betoog, was aan het afronden overigens.

De heer **Smeulders** (PvdA): Ja, dat klopt, meneer de voorzitter. Ik sta hier in een keer ook met een SP-pen in de hand, zie ik. Dus bij dezen ga ik rustig slapen.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat we dan gaan luisteren naar de volgende in de rij, GroenLinks. Ik wil even aan de techniek vragen of die lampen wat gedimd kunnen worden daarboven, want wij worden helemaal gek achter de tafel hier van het licht. Ik weet niet hoe het u vergaat, maar dat is echt niet te hebben. Ja. Gaat uw gang.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, het wordt gezellig en cosy, dames en heren. We maken het knus.

De **voorzitter**: Zo is dat. Ga je gang.

Mevrouw **Roijackers** (GL): We gaan energie besparen, hoor ik. Heel mooi. Goed. Brabant in beweging, de titel van het bestuursakkoord, dat over een halfjaar afloopt. Dus wij mogen bij deze laatste burap best terugkijken op hoe Brabant in de afgelopen jaren in beweging is gezet. En wat is het maatschappelijk rendement? Daarover onthult deze burap het een en ander. De plannen zijn ons de afgelopen vier jaar groots voorgespiegeld met mooie woorden over de koploperspositie die we pakken als we maar investeren. En in alle eerlijkheid, het valt GroenLinks bar tegen wat het nu concreet heeft opgeleverd na bijna vier jaar tijd. Op het gebied van duurzame energie, van schone landbouw, van meer natuur, van gezonde mobiliteit en samen wonen is de schop nog niet in de grond gegaan. En intussen

dendert het commerciële bedrijfsleven wel door zonder afdoende toezicht, VVD. Waar we al vier jaar hameren op meer noodzakelijke handhaving en een hogere kwaliteit daarvan moet het oude beleid nog worden geëvalueerd en moet nieuw beleid nog worden ontwikkeld. Kunnen wij erop rekenen dat hiervoor voldoende middelen worden gereserveerd in de Begroting 2019? En kan een deel van de kasschuifmiddelen hier alvast voor worden gereserveerd? GroenLinks zou GroenLinks niet zijn als het bij de burapbespreking geen aandacht zou besteden aan natuur. Er is 26 miljoen euro onderbesteed vanuit het Groenontwikkelfonds Brabant. Er zijn eigenlijk nauwelijks nieuwe natuurgebieden of natuurverbindingen gerealiseerd in 2018, zeker als je het afzet tegen de kilometers die we nog moeten gaan maken. De risicoparagraaf bij natuur is even interessant als zorgwekkend. Er is in de toekomst veel meer geld nodig voor vaarwegen – D66 bedankt –, klimaatadaptatie, de sluiting van stortplaatsen, grondaankoop, maatschappelijke groene initiatieven, VTH en natuurlijk natuurherstel in het kader van de PAS. Schuift dit college nou geen enorme rekening door naar het volgende bestuur? Welke maatregelen treft het college om het Natuurnetwerk Brabant wel te realiseren? Hoe zorgen we ook specifiek dat de 3 miljoen euro van het Waterfonds nu wel het gebruik van bedrijven verder laat verminderen?

Dan het dossier giftreinen. De provincie deed onderzoek bij elf gemeenten naar veiligheidsmaatregelen langs het spoor. Een Brabantbreed onderzoeksrapport concludeert dat de meeste spoorgemeenten wel voldoende aandacht hebben voor de externe veiligheid in de bestemmingsplannen. Maar er zijn ook zorgen over toegangs- en vluchtwegen en ook over opvanggoten voor eventuele giflekkages. In het woordvoerdersoverleg zei gedeputeerde Spierings hier kort iets over. Van die elf gemeenten hebben de vijf kleinere aanbevelingen ontvangen en zes gemeenten hebben we echt verzocht om met een plan van aanpak naar de gemeenteraad te gaan. En dat hebben ze ook alle zes gedaan. Maar wat er nu precies is gemeld, weten we niet. GroenLinks heeft in het verleden regelmatig gevraagd om verbetering van de nog steeds onveilige situatie met allerlei giftreinen. Wanneer is er nu zicht op echte veiligheid bij het spoor, niet alleen op plannen daartoe?

GroenLinks vraagt zich ook af hoe het zit met bestuurlijke samenwerking. Gaan GS voor het eind van het jaar reageren op alle ingediende toekomstvisies? Over Nuenen hebben we nu al veel gewisseld, maar hoe staat het met de andere gemeenten die moeten opschalen? Waarom lijkt de provincie daar minder alert op te zijn dan bij Nuenen, waar zelfs een Arhi-procedure op is gezet?

Wat betreft de Agenda Wonen missen wij nog een evaluatie. GroenLinks wil weten wat er gedaan kan worden voor de groepen Brabanders die steun zoeken bij het opzetten van alternatieve vormen van gezamenlijk wonen, bijvoorbeeld woonzorgcorporaties of ecologisch wonen? Het lijken me zo maar andere Brabanders te zijn dan die de PVV zegt te vertegenwoordigen. Waar kunnen initiatiefnemers nu aankloppen voor dergelijke plannen? Voor woonzorgcoöperaties, ecologisch wonen, alternatieve woonvormen? Kan Brabant het voortouw nemen in dat soort pilots op het platteland? Misschien ook in relatie tot natuurontwikkeling en vrijkomende agrarische bebouwing?

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem. Verder wil ik er even op wijzen, Brabant kijkt mee naar deze zaal. Als u wilt uitrusten zijn er heel makkelijke banken in de wandelgangen, maar ik vind eigenlijk dat we een beetje zo in de stoelen moeten gaan zitten, dat als er meegekeken wordt dat er een beetje waardering voor ons werk hier is. Van Hattem. Ga je gang.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u voor het geduld, voorzitter. Ik hoor u net zeggen van bepaalde mensen die allerlei verduurzamingsmaatregelen hadden genomen, al dan niet in coöperatief verband. En daarvan zegt u dat het niet de mensen zijn die de PVV zegt te vertegenwoordigen et cetera. Maar het wrange is nu juist, om terug te komen op de discussie rond de A16, daar waren mensen die in de omgeving van die windturbines woningen hadden gebouwd met alle mogelijke energiezuinige maatregelen, die nu alsnog deze ellende op hun dak krijgen. En wij staan hier evengoed voor die mensen.

En die hoeven het helemaal niet met de PVV op alle punten eens te zijn. Maar die hebben alle mogelijke maatregelen genomen om iets te doen met energiebeleid et cetera. En die krijgen alsnog al die ellende over zich heen.

De **voorzitter**: En uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Dus ik wil alleen maar opmerken dat we niet alleen ..., dat we ook voor die mensen hier staan en het belang verdedigen om tegen die windturbine-ellende te strijden.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers. Ja.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja. En dat is ook wel zo. Weet u, meneer Van Hattem, laat ik u ook echt credits geven voor uw volksvertegenwoordigende rol. En ik vind de volksvertegenwoordigende rol van onze Staten ongelofelijk belangrijk. Wat ik heb willen doen met de opmerking die ik net maakte is eigenlijk me aansluiten bij de heer Smeulders, omdat het me ook zo stoort dat de PVV soms doet alsof ze staat voor alle Brabanders en voor heel Brabant. En door Trump te citeren misschien wel voor de hele wereld. Ik weet het niet. Weet u, u verkondigt ook gewoon echt een hele bak met onzin. Ik ga niet de hele tijd interrumpen op u, maar bijvoorbeeld de bewering dat alle boeren worden weet ik veel wat. Weet u, bij aanvang van dit college was al 85% van de boeren verdwenen door beleid dat voor een deel niet door dit college in gang is gezet. In belangrijke mate niet. We kunnen niet op alle onzin van u reageren, maar ik sluit wel aan bij de heer Smeulders als hij zegt 'u staat voor de Brabanders waar u voor staat.' Wij staan voor de Brabanders waar wij voor staan.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, voor wie staat u eigenlijk? U staat hier niet voor de boeren. U staat hier niet voor de burgers, die overlast hebben van die klimaatellende. U staat voor de elites, de elites van het Parijsakkoord. Daar staat u voor, voor al die ongekozen Eurocraten, die hun macht over ons uitstorten en waar u iets over te vertellen heeft.

De **voorzitter**: Uw vraag is?

De heer **Van Hattem** (PVV): Nee, dat is mijn opmerking in de richting van wat GroenLinks hier ons voor de voeten werpt. U staat voor elites. Wij komen op voor de bevolking die zich mag uitspreken in referenda en ...

De **voorzitter**: Mijnheer Van Hattem. Ik had u gevraagd kort en bondig te interrumpen, duidelijk met een vraag afsluiten. Anders gaan we echt zes, zeven termijnen toevoegen via interruptie. Dat gaan we niet doen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nee, maar er wordt hier wel in hele exegese in mijn richting gehouden, dus ik wil wel even daarop kunnen reageren.

De **voorzitter**: Even kunnen reageren is helemaal niks mis mee.

De heer **Van Hattem** (PVV): En daarbij de stem van het volk echt kunnen laten horen en niet die van de ongekozen elites.

De **voorzitter**: Begrijp ik. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, u luistert niet, u leest niet. Wij waren niet fan van het Energieakkoord, hebben daar heel erg veel kritiek op gehad. En de boeren in mijn achterban, onze achterban, zullen zich niet herkennen in de woorden zojuist door u gesproken, over niet bestaande boeren die GroenLinks niet zouden steunen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Ik wilde alleen één oproep doen. Zullen we het weer hebben over de burap?

De **voorzitter**: Dat lijkt me een heel goed idee. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, dat was over de evaluatie. Wij zijn echt benieuwd waar die Brabanders bij kunnen aankloppen met die mooie plannen.

Dan naar de werklocaties. Dat was een ambitieus plan aan het begin van deze bestuursperiode. De inzet was herstructurering. Bedrijven helpen zich te vestigen en ook duurzaamheid. In de burap vinden we nu dat er in dit jaar vier bedrijven zijn begeleid. Andere resultaten worden niet gemeld of er staat steeds het vierde kwartaal bij. Over de duurzaamheid vinden we niets meer terug. Wel willen we nu een reserve gaan instellen voor de fysieke ontwikkeling. Het kan toch niet zo zijn dat wij miljoenen gebruiken om het bedrijven gemakkelijk te maken om zich hier te vestigen, zonder dat er bijvoorbeeld duurzaamheidseisen aan gesteld worden? Want dan vragen wij echt ons af – ja, het staat hier echt – wat de gemiddelde Brabander hieraan heeft. Samengevat, wij zien niet dat de afspraken uit het programma Werklocaties nagekomen worden en we vinden het behaalde resultaat te mager.

Dan naar erfgoed. Met de vier gekozen verhaallijnen is goed focus aangebracht. Wel willen we weten hoeveel van het extra geld dat het Rijk uittrekt, in Brabant landt. Daarbij denken we ook aan molens en aan ondersteuning van de geweldige vrijwilligers die ons Brabantse erfgoed in stand houden. En had de gedeputeerde al nagedacht over de mogelijkheid van een groene erfgoedlijn waar bijvoorbeeld De Kleine Aarde in Boxtel onder kan vallen?

Wat ons opvalt, is dat waar de directe werkgelegenheid mee is gemoeid met dit economisch beleid dit achterblijft. Bij het Cleantech fonds, bij de Green Chemistry Campus, daar hoorde ik net de SP en anderen ook al over. En bij arbeidsplaatsen in het buitenland, die zouden worden gecreëerd. Pivot Park, in augustus in de Staten besproken, viel ook al tegen qua werkgelegenheidsgroei. Wat vindt het college hier nu eigenlijk zelf van? Welke kansen hebben we om in 2019 wel meer werk te creëren vanuit de provinciale investeringen? Het liefst groene banen die naast werkgelegenheid ook bijdragen aan energie en klimaattransitie.

Voor mobiliteit wordt nieuw beleid aan ons voorgesteld. De regionale ontwikkelagenda met een investeringskrediet van 15,9 miljoen euro. Momenteel worden ideeën opgehaald voor innovatieve en duurzame initiatieven, daar zijn we blij mee. Net als met de snelfietsroutes die er komen. GroenLinks wil wel verdere vergroting van het budget voor betaalbaar, bereikbaar en schoon ov, om aan te sluiten bij wat collega Smeets net zei. Meer inzetten op elektrische bussen, maar ook op elektrisch transport en personenvervoer is hard nodig, want ondanks de provinciale impulsen voor elektrisch rijden hebben we er, door meerdere Statenleden al gememoreerd, 18.000 grotendeels zware en door fossiele brandstof aangedreven auto's bijgekregen.

Bij het thema landbouw betreurt GroenLinks dat het brede onderzoek naar de sluitende kringlopen niet doorgaat. Juist nu het zo centraal staat in de Landbouwvisie van minister Schouten. En juist nu boeren zelf aangeven dat ze dit perspectief hard nodig hebben. Brabant moet hierin voorop lopen, omdat wij nu zo achterop lopen in kwaliteit van de agrarische leefomgeving. Er komt nu een kennisnetwerk dat puur draait om mestafzet. Voor dat bredere onderzoek naar het sluiten van de kringlopen met TNO en Wageningen Universiteit samen is 1,3 miljoen euro nodig. Kunnen wij dit bedrag bij de Begroting 2019 vanuit de programma's Agrofood of Circulaire economie niet gaan vrijmaken? De Partij voor de Dieren komt hiertoe met een motie die wij van harte ondersteunen.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. D66 vindt het ook jammer dat het onderzoek naar het sluiten van de kringlopen niet plaatsvindt, maar dat komt omdat er geen subsidie is toegekend. Mogen we dan bij de begroting een voorstel van GroenLinks tegemoet zien met een financieringsvoorstel om het zelf te gaan doen?

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Nou, ik wil de eer graag gunnen aan de Partij voor de Dieren, omdat zij nog eerder waren met het ontwikkelen van een idee hiertoe. Maar als het inderdaad 1,3 miljoen euro is die nodig is, dan denk ik dat vanuit de programma's Agrofood of de programma's Circulaire economie dit heel erg passend zou zijn, vooral ook omdat er volgens mij een mooi consortium is opgetuigd, samen met TNO en Wageningen Universiteit. Maar begrijp ik dan andersom, mevrouw Dingemans, dat u bereid zou zijn om dat mee in te dienen?

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ik wacht het voorstel met belangstelling af.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik was klaar, voorzitter.

De **voorzitter**: U was al klaar met uw betoog. Dan geef ik graag het woord aan de fractie van 50PLUS, de heer Van Overveld.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Conform de planning is vandaag aan de beurt de behandeling van wat ik vroeger de najaarsnota noemde en wat tegenwoordig de burap heet. Conform de planning ben ik nu aan de beurt om daar slimme dingen over te zeggen. Conform de planning heb ik daar dus een minuut of vijf voor en conform mijn planning moet dat genoeg zijn. Voorzitter. Ik trof bij oppervlakkige telling al 181 keer de kreet 'conform planning' aan. En dan bekruipt mij de opvatting dat ik dan ook gerechtvaardigd van deze terminologie gebruik mag maken. In voorgaande jaren heb ik namens de 50PLUS-fractie al vaker gezegd dat wij de burap feitelijk zien als een boekhoudkundig stuk. Omdat de tijd te kort is om nog wezenlijk beleidsmatige stappen te zetten in 2018. U geeft dat ook min of meer aan in uw tekst waar u aangeeft de burap vooral te zien als een weergave van de stand van zaken en als een basis voor de begroting van 2019. Dit wel met inachtneming van de perspectiefnota.

De huidige burap straalt tevredenheid uit van uw college over de vorderingen. Dat kan, het is immers uw collegeprogramma dat wordt uitgevoerd en wie zijn wij u die blijdschap te betwisten. Wat ik wel wil duiden is het feit dat deze burap overigens goed leesbaar was en duidelijk van opzet. Compliment daarvoor. We lezen hier en daar dat er zaken zijn afgerond en ook dat er wordt voorgelopen op de planning. Prachtig toch. De kritische lezer ziet echter desalniettemin dat niet alles glory hallelujah is. Met enige regelmaat vernemen we dat stijgende lijnen worden doorgezet, zoals bijvoorbeeld bij het afhandelen van subsidies, dat men achterloopt op de planning, bijvoorbeeld bij het aan het sporten krijgen van mensen met een handicap, de energieke landschappen, de laadinfrastructuur voor elektrisch rijden, het verduurzamen van de eigen gebouwen, de biobased economy-ontwikkeling, de vso-werkplekken bij het bedrijfsleven, MIT- respectievelijk OPZuid-gecofinancierde projecten, de POP3-openstellingen, het opzetten van het innovatieplatform voor waarde reststromen, het bidbook Geopark Schelde Delta, uitrol onderzoek naar fosfaatmobilisatie om er enkele te noemen. Wat me ook opvalt, is dat we geen significante vooruitgang lijken te boeken bij het doen afnemen van het aantal drugsdumpingen. Misschien in het verlengde daarvan stellen we vast dat de beschikbare gelden voor handhavings- en toegangstaken ontoereikend zijn. Dat kunnen we dan niet zo goed rijmen met de toch redelijk grote bedragen die in de vrije bestedingsruimte doorgeschoven worden naar komende jaren. Waarom kunnen die niet worden ingezet bij de VTH-taken?

Daar waar er onzekerheden zijn, zijn die vaak terug te voeren op hetgeen externe partners moeten aanleveren. Daar hebben we uiteraard begrip voor.

Conform hetgeen in de begroting staat en conform uw beleidsprogramma is er in de burap weinig tot niets terug te vinden met betrekking tot ouderen of vergrijzing.

Voorzitter. Dank aan eenieder die meegewerkt heeft aan deze burap en conform mijn planning beëindig ik hierbij onze bijdrage.

De **voorzitter**: Dat doet u ruim binnen de door u aangevraagde tijd dan. De Partij voor de Dieren, meneer Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter. Ik wil beginnen met een vredelievende gedachte: laten we plantaardig voor elkaar zijn. Voorzitter. Of misschien zelfs zoals Socrates het zou hebben gezegd, spreek niet over liefde en vrede als je een dood dier op je bord hebt.

Voorzitter. Als op de mede door de provincie georganiseerde Klimaatop Zuid hamburgers worden geserveerd, waarvan we toch zouden moeten weten, dat het het meest belastende onderdeel is van een maaltijd, dan is dat voor ons echt zorgelijk. Voorzitter. Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat er dan nog steeds weinig oprechte interesse is in de eiwittransitie, zoals wij die zo graag zouden willen zien en ik hoop GS ook. Voorzitter. Het is duidelijk dat de transitie naar een plantaardiger dieet broodnodig is voor de grote opgave waar we voor staan. Het is mooi dat er in dat kader 137.500 euro subsidie is besteed aan het bevorderen van teelt van Nederlandse soja binnen het programma Plantaardig. Maar, voorzitter, het is een druppel op de gloeiende plaat, want het steekt matig af tegen de vele tientallen miljoenen euro's die wij investeren in veehouderij. Ondertussen lopen provincie en landen om ons heen steeds verder voor op de provincie Brabant, die naar eigen zeggen de slimste en duurzaamste agrofoodregio van Europa wil worden. Voorzitter. Wij vestigen nu de hoop op onze motie die wij samen met GroenLinks zullen indienen voor meer aandacht voor die plantaardige transitie.

Voorzitter. De warme sanering varkenshouderij. Voorzitter. Gezien de toekomstperspectieven voor de veehouderij denken wij dat dat een zeer goede start is. Ik ga het niet herhalen, maar de veehouderij zorgt voor grootse problemen, die we allemaal kennen. In 2011 spraken wij als Staten af dat het nodig is dat alles in het werk wordt gesteld om de veestapel terug te dringen. Namens D66 ook ondertekend door onze landbouwgedeputeerde. Het kabinet komt nu met een enorme zak geld. Tenminste, enorm, niet voor

de enorme opgave, maar wel een grote zak geld. 200 miljoen euro om in eerste instantie varkensrechten op te kopen, zodat een deelprobleem kan worden aangepakt en dat is overlast. Onze gedeputeerde heeft er in de laatste bijeenkomst echter naar eigen zeggen voor gepleit om een groot deel van die 200 miljoen euro niet in te zetten voor het opkopen van dierenrechten, voor varkensrechten, maar voor technologische innovaties, waarvan we maar moeten afwachten wat ze ons en vooral het leven van die miljoenen dieren zullen brengen. En wij vinden dat toch wel treurig. We horen van de gedeputeerde waarom ze niet gekozen heeft voor het maximaal verkleinen van de veestapel.

Voorzitter. Als ik kijk naar de koers die de varkenshouderij heeft, en dan met name de BZV, door de provincie zelf in de vorige periode opgetuigd, dan zien wij dat er staat dat die op planning zou liggen, voor zover bij de provincie bekend. Maar er is dit jaar maar één BZV-aanvraag goedgekeurd. Eén, voorzitter. Ik zou toch graag van de gedeputeerde willen horen wat er zorgvuldig is aan trekken aan dit dode paard. En een heel duur dood paard, want het heeft ons de eerste twee jaar al 1 miljoen euro gekost. Wat is er twee jaar later terechtgekomen van die kritische aanbevelingen van BrabantAdvies? En met die adviezen in gedachten, is het voortbestaan van de BZV nog wel gerechtvaardigd? Graag een reactie.

Voorzitter. Het sluiten van kringlopen op Noordwest-Europese schaal in het kader van die duurzaamheid en het stoppen van de import van soja uit Brazilië, Zuid-Amerika. In het bestuursakkoord gaf dit college aan voor een landbouwsector te kiezen die duurzaam produceert en die de ketens op Noordwest-Europese schaal ook sluit. En daarnaar zouden we een onderzoek starten. En nu, betreurenswaardig genoeg, krijgen we te horen dat NWO dat niet kan of wil ondersteunen, omdat wij niet aan alle criteria voldoen of niet voldoende punten halen. Ik kan het niet goed beoordelen. Dus wij geven wel als provincie vele tientallen miljoenen euro's uit aan zogenaamde verduurzaming van de sector, maar het onderzoek naar het sluiten, en dat is de kern van het beleid, gaat niet door, omdat er geen subsidie voor is. En dat is wel een beetje wrang.

Voorzitter. Met een kleiner vervolg, gericht op het opzetten van een kennisnetwerk over het verwaarden van mest gaan we kringlopen niet sluiten. Kringlopen hebben niet alleen betrekking op mest, maar ook op import van veevoer en export van vlees. Het sluiten van kringlopen in de landbouw is van groot belang voor de verduurzaming. We vinden daarom dat het onderzoek ook zonder subsidie van NWO of andere zou moeten plaatsvinden. Daarom dienen we samen met GroenLinks een motie in.

Voorzitter. Nog een laatste punt uit het landbouwdossier en dat is de doe-het-zelf-kip. Voorzitter. We hebben ons daar toch wel over verbaasd in de media. Niet dat daarover ophef ontstaat, want we begrijpen dat heel goed, maar vooral het programma zelf. De provincie bestendigt het systeem waarin jaarlijks 150 miljoen Brabantse kippen op industriële wijze worden verwerkt, vetgemest en gedood. We vinden het echt belachelijk dat we dat erbarmelijke gegeven onder de aandacht proberen te brengen door bij mensen thuis een kip te laten opgroeien en ze dan ergens te brengen waar ze hem kunnen laten slachten. Voorzitter. Dat is eigenlijk op een pak melk een koe zetten terwijl die nooit in de wei staat. Het is niet te vergelijken met de werkelijke situatie, zoals het voor het overgrote deel van de kip is. Onze aanbeveling is om dit soort projecten niet meer te doen.

Voorzitter. Natuur en milieu. Het GOB. Wat betreft het Groenontwikkelbedrijf, de nieuw toe te voegen kpi's geven ons meer inzicht in de voortgang en knelpunten van de totstandkoming van het natuurnetwerk. Daar willen we de gedeputeerde een compliment voor geven. Dank u wel dat u die heeft aangepast. Toch laten de kosten en uitgaven voor aankoop, verkoop en doorleveren zich steeds moeilijk ramen. Dat staat in de burap zelf. De projecten voor natuurherstel en beheer worden duurder. Komt dat, omdat het laaghangend fruit is geplukt, of heeft dat andere redenen? Deelt u met ons de vrees dat voor natuur uiteindelijk toch geld te kort is? En denkt u, met wat u nu weet en ziet, dat we de doelstellingen voor 2027 gaan halen, ook als dit in de hoogste versnelling gaat, CDA?

PAS. Voorzitter. Er wordt vol ingezet op PAS-herstelmaatregelen, omdat er dringend behoefte is aan ontwikkelruimte om meer geld te verdienen. Daar waar het extra natuur oplevert hoor je ons in principe niet klagen. Afgezien van het feit dat ontwikkelruimte wordt uitgegeven voordat de herstelmaatregelen zich hebben kunnen bewijzen. Als het alleen maar gaat om pappen en nathouden is dat wat ons betreft niet meer dan symptoombestrijding en voor de korte termijn. Hiermee kunnen we de natuurdoelen op de lange termijn niet halen en waarborgen.

De **voorzitter**: Wilt u gaan afronden?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Jazeker, voorzitter. Als laatste het Krammer-Volkerak en de verzilting. Voorzitter, de waterkwaliteit van het Krammer-Volkerak als zoet meer is de laatste jaren sterk verbeterd. Het aantal vogelsoorten is sterk toegenomen en het gebied is voor steeds meer vogelsoorten gekwalificeerd als Natura 2000. En voor dat instandhoudingsdoel. De provincie zet zich nog steeds in voor die verzilting van het meer, terwijl het grote nadelen oplevert: verloren natuurwaarde, instabiliteit van de waterkwaliteit, sterfte van planten en dieren, maar ook nadelen voor de landbouw, die zoet water steeds meer nodig heeft, ook met die klimaatverandering, zoals deze zomer ook pijnlijk duidelijk is geworden. Voorzitter. Wij denken dat het verstandig is om onze gelden, die daarvoor gereserveerd zijn, niet in te zetten voor die verzilting en ook bij het Rijk aan te dringen op een afzien van die verzilting. Voorzitter. Daarvoor dienen wij een motie in.

Motie M 12 'Krammer-Volkerak van zout naar zoet'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 28 september 2018, behandelend Statenvoorstel 44/18 Bestuursrapportage 2018;

constaterende dat:

- de waterkwaliteit van het Krammer-Volkerak in de laatste jaren sterk is verbeterd, waardoor het gebied voor steeds meer vogelsoorten is gekwalificeerd als een Natura 2000-instandhoudingsdoel;
- de provincie Noord-Brabant zich nog steeds inzet om verzilting van het Krammer-Volkerak te realiseren, met een aantal grote nadelen tot gevolg (waaronder verlies van opgebouwde natuurwaarden, sterfte van planten en dieren, instabiliteit van de waterkwaliteit, afwezigheid van zoetwater voor de landbouw);

overwegende dat:

- het gemak waarmee we ons geëutrofeerde en met blauwalg vervuilde water kunnen lozen, geen reden mag zijn om natuur te vernietigen;

roepen Gedeputeerde Staten op:

- de verziltingslobby richting het Rijk te staken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Paranka Surminski"

Motie M 13 'Onderzoek naar gesloten kringlopen op noordwest Europese schaal'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 28 september 2018, behandelend Statenvoorstel 44/18 Bestuursrapportage 2018;

constaterende dat:

- het onderzoek 'Sluiten van kringlopen in de landbouw op noordwest Europese schaal, van TNO en de WUR, niet doorgaat omdat het subsidieverzoek voor dit onderzoek niet is gehonoreerd door NWO;

overwegende dat:

- het college de ambitie heeft te 'gaan voor een sector die duurzaam produceert en die de ketens op Noordwest-Europese schaal sluit';
- het sluiten van kringlopen in de landbouw van groot belang is voor de verduurzaming van de agrofoodsector;

verzoeken Gedeputeerde Staten

- het onderzoek 'Sluiten van kringlopen in de landbouw op Noordwest-Europese schaal' toch door te laten gaan;
- het onderzoek te financieren vanuit de programma's Agrofood en Circulaire economie;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Marco van der Wel

GroenLinks, Anne van Diemen-Vereijken"

Motie M 14 'Plantaardige punt aan de horizon'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 28 september 2018, behandelend Statenvoorstel 44/18 Bestuursrapportage 2018;

constaterende dat:

- de provinciale inzet en ambitie voor de plantaardige eiwittransitie minimaal is in vergelijking met de inzet voor veehouderij;

overwegende dat:

- de plantaardige eiwittransitie noodzakelijk is voor het realiseren van de ambities voor het sluiten van de landbouwkringlopen;

dragen Gedeputeerde Staten op:

- structureel en programmatisch meer te investeren in bevordering van (ontwikkeling van, verbouwen van, productie van, en consumentengedragverandering richting) plantaardige alternatieven op dierlijk voedsel;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Marco van der Wel

GroenLinks, Anne van Diemen-Vereijken"

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel voor zijn bijdrage. De moties zijn intussen hier ingediend en worden rondgedeeld, geloof ik. Of komt er nog eentje extra? Nee. Dan is nu de heer Vreugdenhil van de ChristenUnie-SGP aan het woord. Ik wil hem vragen ook eventuele moties die nog volgen snel in te dienen, want dan kunnen we de zaken snel verwerken. De heer Vreugdenhil heeft nu het woord.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, maar ik heb ze nog wel even nodig om ze in te dienen, om ze zelf ook te kunnen lezen. Maar dan ga ik ze zo snel mogelijk indienen.

Voorzitter. Wat ons betreft gaan we geen hele beschouwing op het beleid geven, maar zien we deze burap echt wel als een moment waarin we ook dit jaar nog wat bij kunnen sturen. En tegelijk gaf onze financiële man binnen onze fractie aan dat ie, toen ie alles op een rijtje aan het zetten was, deze hele burap een verschuiving geeft van 290 miljoen euro tussen alle posten. En dat laat ook wel zien dat het echt ook wel een forse verschuiving is die we hier doen, terwijl we afgesproken hadden dat we eigenlijk met de begroting heel dicht bij de jaarrekening zouden komen. Ik denk dat u dat gaat halen, meneer Van Merrienboer, de afspraak die we gemaakt hadden. Alleen het verplaatst zich een beetje in een tussentijdse flexibele begroting. En dat hebben we ook gezien aan alle begrotingswijzigingen die er gedurende een jaar op ons af komen. En gelukkig hebben we daar nu als presidium heldere en scherpe afspraken in gemaakt. En ik zou u eigenlijk willen uitdagen om hier nog te proberen een slag te maken met het college om een begroting ook zo dicht mogelijk bij een jaarrekening te laten zijn.

Voorzitter. Uiteindelijk schuiven we 43 miljoen euro van deze begroting door. En dat lijkt heel veel geld. En dan kun je zeggen, meneer Smeulders, van 'we hebben goed op de winkel gepast en we hebben niet alles uitgegeven.' En tegelijkertijd spelen er ook zaken in onze samenleving, die soms niet eens zo heel veel geld kosten, maar die wel zo wezenlijk zijn voor de rol van de provincie. En ik noem er een, de drugsafvalproblematiek. En met name de regeling die er was, moet ik zeggen, want 1 september is die afgelopen, voor een deelvergoeding, 50% van de kosten van het opruimen. Voorzitter. Wij vinden het wrang dat juist in een provincie waar dit zo aan de orde is, dat wij op dit moment geen regeling hebben. Dat wij geen helderheid en duidelijkheid geven aan de mensen die geconfronteerd worden met dumpingen, dat ze een deel ervan vergoed krijgen. Ik ben jaloers op provincies als Drenthe of Gelderland, waarin het college zich wel gecommitteerd heeft naar inwoners en gezegd heeft 'wij staan garant voor de dumpingen en gaan ook in het komende jaar, ongeacht of er een regeling van het Rijk is, de 50% daarin vergoeden.'

Voorzitter. Wij hadden hier graag willen vechten voor een 100%-vergoeding, maar we moeten nu al blij zijn als we in 2018 een regeling hebben waarin 50% vergoed wordt. Wat ons betreft onder dezelfde garanties en condities als de vorige regeling. Voorzitter. Het budget dat overblijft van de afgelopen jaren zal waarschijnlijk onvoldoende zijn om die garantie te bieden. En wij willen het niet alleen bij mooie woorden laten, maar ook bij daden. Dus wij roepen u op om nog in dit lopende begrotingsjaar de regeling zodanig uit te voeren dat die garantie daarin geboden wordt. En om dat ook te bekrachtigen dienen wij oppositiebreed ook een amendement in om daar de middelen bij te leggen om daadwerkelijk ook die regeling van de grond te krijgen. En daarmee tegelijk uit te spreken dat ook voor de komende jaren, wij verwachten dat deze provincie een regeling 'Opruimen drugsafval' heeft. Ik dien het amendement straks in, voorzitter.

Een tweede punt dat ons aan het hart gaat is het akkerrandenbeheer. Wij leggen hier een grote verantwoordelijkheid bij onze agrariërs om de omslag te maken naar natuurinclusieve landbouw, weidevogelbeheer, akkerranden. En met name het maken van veel meters leidt dat er ook minder gespoten moet worden en op een andere manier geboerd kan worden.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal!

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Onze boeren leveren veel. En hun inzet voor agrarisch natuurbeheer is te prijzen. En dan is het zo ontzettend wrang dat ze uiteindelijk de deksel op de neus krijgen. Ondernemers staan in de rij, maar de provincie geeft niet thuis. Ondanks de achterlopende resultaten van de burap, 43 miljoen euro die we over hebben, hebben we geen geld, de drie ton die nodig is voor alle projecten die op de plank liggen. Voorzitter. Wij dienen dan ook een amendement in om het geld beschikbaar te stellen die er bij de collectieven liggen voor akkerrandenbeheer, agrarisch natuurbeheer, om die ook te honoreren en daar ook voor de komende jaren middelen voor vrij te maken om dat te garanderen.

De **voorzitter**: Interruptie Van der Wel. Mag ik stilte in de zaal!

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. In de vorige regeringsperiode had minister Sharon Dijksma onderzoek laten doen naar het agrarisch natuurbeheer. Even kort door de bocht was de conclusie dat ze niet onverdeeld positief was over de uitkomsten die dat biedt voor de investeringen die ze doen. Als u dat reflecterend ziet, wat is dan nu de reden om te zeggen 'we moeten boeren in de akkerranden enorm steunen, financieel voor de dienst die we daarvoor terug krijgen?'

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Als ik om me heen kijk, voorzitter, dan zie ik prachtig mooie initiatieven. Ik denk alleen al in mijn eigen gebied, het hele PARTRIDGE project, waar juist door het akkerrandenbeheer, keverbanken aangelegd worden en dergelijke, waar een enorme sprong gemaakt is in de biodiversiteit. Waarin ook de patrijs weer een plek gekregen heeft in het landschap. Waar ondernemers zeggen van 'wij steken onze nek uit, we gaan voor die omslag en we doen dat stapsgewijs', maar tegelijk worden ze geconfronteerd met projecten die ze hier indienen en waar vervolgens geen geld meer voor is. Dus ik ben ervan overtuigd dat het akkerrandenbeheer en het hele agrarische natuurbeheer daadwerkelijk een belangrijke bijdrage levert aan de doelen die wij hier met zijn allen stellen, waar wij het altijd met zijn allen over hebben, en waar tegelijkertijd onze ondernemers fors mee aan de slag zijn. Maar nu de budgetten op zijn, vind ik dat niet uit te leggen aan de samenleving. En dan past het niet als je zoveel geld doorschuift dat je dat soort initiatieven dan niet ...

De **voorzitter**: Van der Wel, ja.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Ik ga absoluut niet weerleggen dat het nuttig is, akkerranden. U gaf zelf aan minder gif spuiten en wat dan ook. Ik zie hier veel positieve dingen voor biodiversiteit. De vraag is wie dat moet betalen. Is dat een stukje maatschappelijk verantwoord ondernemen, dat je dat als boer gewoon meepakt? Of kies je voor maximalisatie van ploegen en kies je om alles om te ploegen? Ik vind het wel lastig op het moment dat we niet meer betalen, dat het verdwenen is. En als we betalen, dan worden we een beetje verslaafd aan die inspanningen. Ik bedoel, dat vragen we ook niet van burgers om op die manier te werken.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Nee, meneer Van der Wel, het is een en-ensituatie. En juist in een periode hè. We weten allemaal hoe financieel lastig boeren het op dit moment hebben, met name ook vanuit de investeringen waar ze zich voor gesteld zien. Laten wij ze dan in de kou staan door te zeggen 'oké, en in die moeilijke financiële periode, zoek het maar zelf uit', terwijl wij zeggen 'we hebben 75 miljoen euro voor natuurinclusieve landbouw, maar we moeten de plannen nog maken?' Dat gaat er bij mij niet in, dat gaat er bij de mensen in het veld niet in. En dan snappen zij inderdaad niet waar wij mee bezig zijn met onze begrotingsregeltjes. En tegelijkertijd de inzet die in de samenleving geboden wordt overal en die niet gehonoreerd wordt. Dat is de doelstelling van het amendement dat we daarover indienen. En we willen de gedeputeerde daarmee ook oproepen om niet te wachten tot een lopende begroting, maar nog in deze begroting daar stappen in te zetten en daarmee ook te laten zien waar we daadwerkelijk voor staan.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ik dien zo het amendement in, voorzitter. Voorzitter. Een een-na-laatste punt is het busvervoer. Het viel ons weer op, meneer Van der Maat, dat u bij de busuitval 0,2% zei en dat dat eigenlijk ook conform planning loopt. Maar tegelijkertijd weten we dat er bij de stakingen een forse busuitval geweest is en dat we daar eigenlijk als provincie de revenuen voor vangen, omdat voor alle ritten die niet worden gereden de provincie geen afdrachten hoeft te doen. Nou zal ik daarover vandaag geen voorstel indienen, maar wij zullen bij de begroting met een voorstel komen om in 2019 het geld dat wij besparen, niet uit hoeven te geven door de busuitval, om die niet in de grote pot te laten komen en daarmee in de algemene reserve, maar ook te gaan besteden voor die Brabantse burgers en met

elkaar te kijken hoe we tot een goed project kunnen komen om daarmee ook het ov op een goede manier in de picture te zetten.

Voorzitter. Ik rond af. Tot slot wil ik danken dat de motie, die we ingediend hadden om 2,72 miljoen voor de extra toezicht in het buitengebied, heel mooi in deze burap terechtgekomen is. En wij willen het college vragen om voor de begroting met een uitwerking te komen van hoe dat ook vanaf 2019 ook vormgegeven gaat worden en welke inzet de partijen, waarmee u in gesprek bent, ook zullen plegen voor die 2,72 miljoen euro, zodat we daar ook een afweging kunnen maken bij de begroting of daar nog extra stappen mogelijk in gezet worden. En ik wil u vragen of u dat kunt toezeggen en die informatie kunt geven. Voorzitter. Tot zover.

Amendement A 5 'Extra middelen voor agrarisch natuurbeheer'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 28 september 2018, behandelend de Bestuursrapportage 2018, behandelend het Statenvoorstel 44/18 over de Bestuursrapportage 2018; besluiten, dat de volgende tekst aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

9. Voor het uitvoeringsjaar 2018 ten behoeve van het realiseren van akkerranden door de collectieven voor het agrarisch natuurbeheer een bedrag van 330.000 euro vast te stellen en dit ten laste te laten komen van de 'vrije begrotingsruimte 2018 na verwerking Burap'.

Toelichting

De realisatie van akkerranden door boeren is een succes en levert een positieve bijdrage aan de biodiversiteit in Brabant. Er is echter onvoldoende budget om tegemoet te komen aan de vraag van boeren tot het realiseren van akkerranden. Navraag bij de collectieven leert dat voor het agrarisch natuurbeheer nog voor globaal 330.000 euro voor ongeveer 28 deelnemers aan maatregelen afgesloten kon worden als er meer budget beschikbaar was.

De provincie doet een stevig beroep op de boeren om een bijdrage te leveren aan het versterken van de biodiversiteit en een omslag te maken naar meer natuurinclusief boeren. Het is in dat licht niet wenselijk dat concrete initiatieven passend binnen de beleidsdoelstellingen voor zowel natuurinclusief boeren als het behoud van biodiversiteit vanwege financiële beperkingen geen • doorgang kunnen vinden.

ChristenUnie-SGP, Hermen Vreugdenhil

50PLUS, Wim van Overveld

Lokaal Brabant, Jan Ockers

GroenLinks, Sjo Smeets

CDA, Huseyin Bahar"

Amendement A 6 'Vergoeding opruimkosten drugsdumpingen 2018'

"Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 28 september 2018, behandelend de Bestuursrapportage 2018, behandelend het Statenvoorstel 44/18 over de Bestuursrapportage 2018; besluiten, dat de volgende tekst aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

9. Voor de opruimkosten van drugsdumpingen voor het jaar 2018 0,3 miljoen euro beschikbaar te stellen en dit ten laste te laten komen van de 'vrije begrotingsruimte 2018 na verwerking burap'.
10. Op pagina 43 een streefwaarde van 1 op te nemen voor de jaren 2019, 2020 en 2021 als het gaat om het vaststellen van een subsidieregeling voor het schadeloos stellen van gedupeerde grondeigenaren als gevolg van drugsdumpingen.

Toelichting

De subsidieregeling drugsdumpingen is op 1 september 2018 afgelopen en de kosten voor het opruimen van de dumpingen in 2018 komen niet meer voor vergoeding in aanmerking.

Het niet meer hebben van een adequate vergoedingsregeling brengt het risico met zich mee dat grondeigenaren het afval eigenhandig gaan verwijderen met alle risico's voor mens en milieu van dien.

Ook zal zonder een regeling de aangiftebereidheid van grondeigenaren en daarmee de mogelijkheden voor onderzoek en de pakkans voor criminelen verminderd worden. De afwezigheid van een adequate regeling zorgt er zodoende voor dat de strijd tegen drugscriminaliteit verslapt.

Gelet op het bovenstaande is het onwenselijk te wachten op de uitkomsten van de overleggen tussen het Rijk en het IPO over een vervolgregeling. Provinciale Staten willen alle gedupeerden van drugsdumpingen in Brabant die in 2018 hebben plaatsgevonden of nog gaan plaatsvinden hiermee de garantie geven dat zij in aanmerking komen voor vergoeding van een deel van de opruimkosten onder dezelfde condities zoals die in de voorgaande jaren van toepassing was.

Tevens leggen Provinciale Staten met het opnemen van een streefwaarde voor de jaren 2019 en volgende de doelstelling vast om een adequate subsidieregeling te willen continueren.

ChristenUnie-SGP, Hermen Vreugdenhil

50PLUS, Wim van Overveld

Lokaal Brabant, Jan Ockers

GroenLinks, Patricia Brunklaus

PVV, Alexander van Hattem

Partij voor de Dieren, Marco van der Wel

CDA, Marcel Deryckere"

De **voorzitter**: Ja. Ik dank u voor uw bijdrage en neem graag de toegezegde amendementen even hier op de tafel in ontvangst, zodat wij ze snel kunnen beoordelen en vermenigvuldigen. Dan ben ik nu bij de partij Lokaal Brabant, de heer Ockers.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voorzitter. Lokaal Brabant neemt graag de complimenten die zijn uitgedeeld over de burap graag over. Het is voor ons als fractie van Lokaal Brabant een ontzettend mooi stuk om op de hoogte te komen van alles wat hier speelt. Gezien de nieuwe lichter binnen Lokaal Brabant komt het dus wat dat betreft heel mooi op tijd. Lokaal Brabant zal op dit moment dan ook niet inhoudelijk op de burap ingaan, maar zich wel buigen over moties en eventuele amendementen. Daar wilde ik het bij laten. Dank u vriendelijk.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Ockers voor zijn bijdrage. Ik stel vast dat we dan aan het einde van de eerste termijn van de zijde van uw Staten zijn. Het college zal zich even voorbereiden, met nog twee amendementen die eraan komen. Ik schors de vergadering voor ongeveer zeven minuten en dan gaan we verder met het debat.

Schorsing (21.09 – 21.19 uur).

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? Voordat ik als eerste gedeputeerde Van Merrienboer het woord geef verzoek ik u even een kleine oefening in zelfwerkzaamheden. Er zijn wat moties en amendementen op de tafels gelegd. Ik wijs u erop dat wat als M 15 op uw tafel is gelegd, u zag dat zelf waarschijnlijk al, A 5 is. Amendement nummer 5. M 15 is A 5. In het digitale systeem zullen we het zelf aanpassen. En hetzelfde geldt voor M 16, dat is natuurlijk omdat het amendement A 6 is. Dus M 16 wordt A 6.

Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Van Merrienboer voor de beantwoording van de zijde van het college. Aan hem het woord. Mag ik stilte in de zaal!

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, dank je wel. Als zoon van een onderwijzer moet het me van het hart dat er hier en daar wat schamper werd gedaan over een lerende aanpak. En als wij in

Brabant een leven lang leren prediken, dan geldt dat ook voor ons. En dat een leven lang leren verstandig is bewijst de heer Van Overveld. Die heeft namelijk van ons misschien wel het langst geleerd. Of zijn kompaan. Maar de wijze waarop de heer Van Overveld ook echt scherp neerzette wat wij hier vandaag aan het doen zijn met een burap, dat verdient niet alleen mijn complimenten, maar dat verdient ook uw aandacht. Weet je, dat gebeurt natuurlijk in een politieke arena, maar het voorschot nemen op de begroting en soms zelfs op de verkiezingen gun ik u allemaal. Maar ik sta hier als portefeuillehouder om vooral een toelichting te geven op de burap en op de opmerkingen die, voor zover ze door u in relatie tot de burap zijn gemaakt, om die te beantwoorden. Dat doe ik als portefeuillehouder Financiën natuurlijk ook vanuit de inhoud. Ik zal ook, om dat voor u duidelijk neer te zetten, de beantwoording van collega Pauli doen. Ik ben zijn eerste vervanger, dus ik zal ook zijn beantwoording doen. En daar waar de inhoud de portefeuilles van collega's raakt zullen zij de beantwoording doen inclusief de advisering over de moties. Als het gaat over de burap stelt u kaders. Daar bent u van en wij proberen daarbinnen uitvoering te geven aan wat u aan kaders stelt.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter. Mag ik toch een ordevoorstel doen?

De **voorzitter**: De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Want er zijn veel vragen gesteld die ook op het gebied van milieu en dergelijke liggen. Alleen zie ik de gedeputeerde niet achter de tafel.

De **voorzitter**: Die is nu nog niet in de zaal, maar die zal er zo zijn.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ik vind dat eigenlijk niet ...U riep ons op om gewoon netjes in de zaal ...

De **voorzitter**: Nee, ik weet niet ... Hij is echt wel aanwezig, maar er is blijkbaar even iets. Ik zal de bode vragen om hem even te sommeren naar de zaal te komen, meneer Vreugdenhil.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Toen ik net keek was ie er nog, dus hij zal ook zo terug zijn. Ja? Ja?

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer de gedeputeerde. Mijn opmerking ging zo-even niet over het aanwezig zijn, maar over de manier waarop. Maar dat terzijde. Gaat uw gang.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ik had het over uw kaders. En toch nog even uw eigen Financiële verordening, waarin u hebt opgeschreven wat een burap is. En daar proberen wij invulling aan te geven. Een burap, staat in die Financiële verordening, is een rapportage van ons aan u over de afwijkingen in de beleidsuitvoering. En er zijn best een aantal vragen over gesteld en die gaan we dus ook beantwoorden. En bij een bestuursrapportage is een drietal onderdelen in het geding. Een geactualiseerd investeringsschema, dat zit erbij. Een voorstel tot wijziging van de begroting. Dat zit er ook bij en daar kom ik ook nog uitvoerig op terug, omdat u daar vragen over had. En, en dat is een derde element, en dat moeten we misschien ook in de evaluatie van de cyclus nog eens even oppakken, bij punt C staat 'een rapportage over de voortgang van specifieke onderwerpen, waarover GS nadere afspraken heeft gemaakt met PS.' Dus het is heel goed mogelijk om meer te doen bij een burap, maar dan moet u in de opdrachtgeversrol in onze richting dat goed markeren op het moment dat we inderdaad de begroting vaststellen. Tot zover even inderdaad de lerende aanpak, want dat gaat dus ook voor de burap.

Als het gaat om de afwijkingen in de bestuursrapportage, dan is er door u veel gezegd over aan de ene kant degelijk financieel beleid en aan de andere kant, en dat kunnen we niet ontkennen als we naar de begroting kijken, toch behoorlijk veel verschuivingen. Ik denk dat de heer Vreugdenhil dat ook treffend onder woorden bracht. Maar ook anderen onder u, mevrouw Van der Kammen bijvoorbeeld. Ik kan een beetje tot mijn eigen geruststelling constateren dat dat in alle provincies aan de hand is. Het is inderdaad zoeken naar hoe je nu scherp kunt ramen en die raming adequaat realiseren. Aan de andere kant zie je dat op het moment dat wij onze begroting maken en je kijkt dan naar de jaarrekening, dan zit er al een fors verschil in de bijstellingen, die wij noodzakelijkerwijs daarin moeten doen. Wij hebben, en dat heeft u mij echt op het hart gedrukt, gestuurd op realistisch ramen. En dat betekent dat we ten opzichte van eerdere begrotingen eigenlijk best een compacte begroting hadden gemaakt. En die compacte begroting geldt vooral de afspraak ten aanzien van grote projecten. Beste mensen. Wij ramen een project pas in de begroting vanuit de reserves als we ook zeker weten dat we het gaan uitvoeren. Ik kan me heel goed voorstellen dat het de ene of de andere kant is. Dus op het moment dat je die afspraak maakt, dan zie je inderdaad toch weer een substantiële mutatie. En dat is nu ook weer het geval. Dat heeft er dus mee te maken dat we willen voorkomen dat onderuitputting het vaste symptoom wordt van de realisatie bij de jaarrekening en dat we dan inderdaad binnen de bandbreedte blijven.

De **voorzitter**: Interruptie Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, een korte toetsvraag aan de gedeputeerde, voorzitter. Vindt u ook dat het een extra uitdaging is, als u kijkt naar de manier waarop we begroten? We hebben de zes thema's en de doelen. En onderliggend als we kijken naar hoe we zijn georganiseerd met integrale opgaven, dat dat ook de zaak bemoeilijkt? Zit daar nog iets van een techniek in? Ik weet niet of mijn vraag duidelijk is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja. Dus ik stel voor dat we dat bij de evaluatie van de cyclus doen. Als je bijvoorbeeld ons met andere provincies vergelijkt, dan begroten wij eigenlijk het meest gedetailleerd als het gaat om bijvoorbeeld het aantal productgroepen. Dus dat betekent dat we eigenlijk een forse inspanning doen als het gaat om de detaillering van onze doelen. Dat is aan de ene kant goed, want u heeft gevraagd om op dat niveau autorisatie te kunnen verlenen. Maar weet je, dat maakt het ook wel kwetsbaar. Omdat we op heel veel punten dan natuurlijk ook worden gevraagd om doelen te formuleren, volstrekt terecht. Maar die kpi's krijgen soms een detaillering. Ik kom daar dadelijk op terug in de portefeuille van collega Pauli. Als je in een verschuivende context opereert zie je ineens van hé, was dat nou zo handig? Ik wil daar een voorbeeld bij noemen. Biobased is genoemd als het gaat om het aantal bedrijven en volgens mij de bijstelling op het punt van revolverend. Als je kijkt naar de economie die echt in Brabant flink aantrekt, dan heeft dat voor startende bedrijven twee consequenties. Namelijk die starters, die hun businessplan op orde hebben en echt al naar de markt gaan, die hebben eigenlijk ook weer meer mogelijkheden om ander vermogen aan te trekken dan Brabants vermogen. Dat hebben we ook bij breedband gezien: een partij die zegt het te gaan doen zonder inbreng van die middelen. En dat is bij biobased natuurlijk ook voor een deel het geval. En tegelijkertijd zie je dat voor een aantal bedrijven geldt dat ze in die ontwikkeling van dat vroege stadium eigenlijk nog meer ondersteuningsmiddelen nodig hebben, en daarmee niet zo revolverend kunnen zijn als u had gewenst. Gewoon een simpel voorbeeld waarbij de economische dynamiek ertoe leidt dat de druk op de kpi, elf bedrijven, aan twee kanten gaat schuren. En dan denk ik vaak aan de uitspraak van onze commissaris dat smart ook niet altijd slim is. En dat is echt een enorme opgave. En dat moeten we met elkaar doen, reflecteren op die kpi's. En daar moeten we ook voortdurend van leren. Maar het is altijd een verhaal tellen en vertellen. Dus ik ben

ontzettend blij dat ik mag vertellen dat van elf naar drie, als u daar ons op afrekent, ogenschijnlijk teleurstellend is. U nam de woorden ook in de mond. Maar het biedt ook de gelegenheid om nog eens te vertellen wat de dynamiek nou is die erachter schuil gaat. En weeg dan in dat perspectief nog eens uw oordeel over die kpi's, zoals we die hebben geformuleerd.

De **voorzitter**: Interruptie Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, ik dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik kan de gedeputeerde goed volgen. Alleen is hij het niet met me eens dat het op dit momenteel niet te ver doorgeslagen is? De laatste maanden hebben we begrotingswijziging op begrotingswijziging behandeld. Vanmorgen hebben we nog van twee begrotingswijzigingen geconstateerd dat die ook netjes bij de begrotingsbehandeling kunnen. U bent net geroemd voor uw daadkracht en uw kwaliteiten daarin. Zou u niet daar nog een slagje scherper in kunnen, als u daar even gewoon naar kijkt? Zodat u daar toch scherper in bent, de P&C-cyclus gewoon hanteren? En dat u daar uw collega-gedeputeerde nog een slag scherper op moet krijgen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): We gaan dadelijk echt naar de concrete vragen. De vraag is of het alleen over scherpste gaat, meneer Vreugdenhil. Als je nu kijkt naar de begrotingswijziging die collega Pauli heeft voorgelegd over het MIT. Dat gaat over het ondersteuningspakket voor het MKB. Dat heeft echt te maken met het feit dat wij daar met middelen van het Rijk opereren, waarbij het moment waarop ik vind dat je zoiets rechtmatig in een begroting kunt zetten toch ook te maken heeft met de zekerheid dat die middelen ook door het Rijk gealloceerd worden. Dus we zitten op een aantal punten. En nogmaals, scherpste heel graag, maar ik vraag gewoon aandacht voor de complexiteit die we daarin ondervinden, omdat we gedetailleerd willen begroten, maar ook vaak afhankelijk zijn van dit soort dingen. De Europese middelen zijn ook al genoemd. Misschien dat collega Van den Hout dat ook nog inzichtelijk kan maken. Wij staan ook voor een rechtmatige begroting, waarin middelen begroot zijn waarvan we zeker weten dat we ze ook krijgen, bijvoorbeeld. Meer dan scherpste alleen.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, maar toch. Kijk, wat we vanmorgen aan de hand hadden, kan ook doorgeschoven worden richting begroting. Waarom ik de vraag stel, de achterliggende gedachte van meerdere fracties, is omdat we graag een integraal afwegingsmoment willen hebben. En dat zit eigenlijk bij de perspectiefnota en de begroting. Dus het gaat me niet zozeer om de techniek, maar het gaat me erom dat wij als Staten in staat gesteld worden om die afweging op die momenten daarin te maken. Als ik even naar dit jaar kijk, denk ik dat u daar nog een slag scherper in kunt en dat u daar nog een stuk winst in kunt boeken. En daar roep ik u eigenlijk toe op. En u bent dan degene die daarin uw collegeleden scherp moet houden. En volgens mij zou u daar het komende halfjaar nog eens even aan kunnen werken.

De **voorzitter**: Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Daar neem ik kennis van, voorzitter. Ik ga even eerst de vragen nalopen. Ik kijk naar de vragen van de heer Koevoets over de TOM en Ruimte voor ruimte. Dat zijn twee voorbeelden waarin we inderdaad enorm profiteren van een aantrekkende economie. En daar ben ik ook

heel blij mee, omdat we natuurlijk daar ook best lang de effecten van de crisis hebben beleefd, veel van het uithoudingsvermogen hebben gevraagd. En nu kunnen we inderdaad dat toch op een bevredigende manier afwikkelen. Want u weet dat we ook bijvoorbeeld bij de TOM wat verlies geaccepteerd hadden. Een terechte vraag hoe nu verder. Samen met collega Spierings bereiden we inderdaad een notitie voor over je kunt zeggen het perspectief op de glastuinbouw. Maar misschien nog wat specifiek het perspectief op de provinciale rol daarin. Dus wat zouden wij vanuit de provincie, als het gaat over ons agrofoodbeleid, maar ook ons ruimtelijk beleid, hoe kijken wij aan tegen de ontwikkeling van de glastuinbouw bij ons in de provincie. En we willen daar voor het eind van het jaar ik denk tenminste een discussienotitie neerleggen. Want er zitten best wat afwegingen in.

Als het gaat over Ruimte voor ruimte, dat raakt dat aan de woningmarkt. Ik dacht dat mevrouw Roijackers daar ook naar vroeg, hoe gaat het nu met het inspelen op de bijzondere woonvormen? En ik snap oprecht dat we niet altijd al ons huiswerk adequaat bij de hand hebben. Maar als het gaat om de bijzondere woonvormen en de ruimte daarvoor maken, hebben wij een motie van mevrouw Dirken gekregen. En wij hebben aangekondigd dat we bij de evaluatie van ons beleid ten aanzien van de Woonagenda leegstand, die krijgt u in november, dat we daarin ook antwoord geven op die motie. Misschien toch interessant om te melden is dat het PON ook onderzoek aan het doen is, echt met de Brabanders in dialoog is als het gaat over de vraag vanuit Brabant naar bijzondere woonvormen en de knelpunten waar je dan zo tegenaan loopt. Dat krijgt u dus nog. Uitvoeringsinformatie krijgt u in de loop van dit jaar nog naar u toe.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, voorzitter, op zich een helder antwoord. Even met het petje volksvertegenwoordiger op. Er zijn veel initiatieven vanuit de samenleving. Bij welk provinciaal loket kunnen mensen die ideeën hebben voor alternatieve woonvormen op dit moment terecht voor vragen op het gebied van ruimte, financiering, netwerk of kennis? Waar kunnen ze terecht?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Twee antwoorden, ze kunnen altijd bij ons terecht. In die zin, wij hebben onze kennis op het terrein van wonen. We zijn voortdurend open online als het gaat om dat soort vragen. Aan de andere kant, en dat is oprecht zo, de meeste mensen zijn toch gebaat bij goede ingangen bij gemeenten. Want gemeenten zijn wat dat betreft echt de eerste overheid. Nou, wij zijn er met gemeenten op die regionale tafels actief over in gesprek. Het beeld dat ik niet wil neerzetten is dat wij op de stoel van gemeenten gaan zitten. Dus wij hebben een actieve verwijzing als het gaat om bijzondere woonvormen. Dat doe ik zelf bijna ook elke dag als het gaat over ruimte geven aan de diversiteit in de woningbouwprogrammering. Maar ik vind niet dat wij de indruk moeten wekken dat wij een soort eerste dienstverlener zijn in de richting van iedereen die daarover vragen heeft. Verwijzen naar gemeenten, verwijzen soms ook naar maatschappelijke initiatieven die daar lopen. Dat zie ik als onze belangrijkste verantwoordelijkheid.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): We zijn natuurlijk ruimtelijk regisseur en er zijn initiatiefnemers die zeggen iets te willen, het liefst in Brabant. Ze hebben een idee, een plan. Het moet ergens landen. En dat is ergens voor hen nog niet specifiek in een bepaalde gemeente. Maar ze hebben gewoon een plan en willen mee gaan verkennen waar dat zou passen in het Brabantse land. Dan is de gemeente, waar ze op dat moment

toevallig wonen misschien niet het geijkte loket. Is er dan een verwijzfunctie vanuit Brabant voor hen mogelijk?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, maar dan nog zeg ik: ja, naar gemeenten. Want het punt is dat we wel grond hebben, maar geen grondgebied waarmee wij woningbouw faciliteren. Dat is echt gewoon in de uitvoeringspraktijk een zaak van heel goed samenwerken, heel goed verwijzen, maar niet op de stoel gaan zitten van. Dat moeten we echt niet doen. Maar dat gaat wat mij betreft ook helder worden in die rapportage als het gaat over hoe kunnen we nog verder bijdragen aan de diversiteit in dat woningbouwbeleid.

De **voorzitter**: Vervolgt u uw betoog.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja. Voorzitter. Het punt van VTH is door de heer Koevoets naar voren gebracht. Even voor alle helderheid. Kijk, als het gaat over de opdracht die er lag, dan was het een onderbouwing van de stelpost die we in de begroting hadden opgenomen, vanuit de aanname. Ik denk dat collega Van den Hout dat nog scherper kan verwoorden dan ik. Dat ging echt over het onderbouwen dat we die middelen gewoon nodig hebben om onze structurele taakuitvoering op orde te krijgen. De wettelijke taken die wij op dat punt hebben. Waarbij je ook ziet, dat als je daar geen invulling aan heeft, dan krijg je een soort automatische crowding-out. Want als je meer geld kwijt bent aan het feit dat er meer vergunningaanvragen komen en je beweegt niet mee met het budget, dan gaat dat direct ten koste van je budget voor toezicht en handhaving. Dus wij hebben met die taakanalyse heel goed inzicht willen geven. Ik denk dat we dat ook zorgvuldig hebben gedaan. De onderbouwing van wat we hier in de burap financieel regelen hebben we denk ik heel goed gegeven als het gaat om de basis op orde. Zijn we daarmee klaar? Nee, u krijgt in de loop van november nog de verwerking van de consequenties van de uitvoering van de Wet natuurbescherming. Ook nog als het gaat om de doorwerking in het budget wat daarvoor nodig is. En het andere, dan praat u over bijvoorbeeld het thema digitalisering en wat dat bijvoorbeeld kan bijdragen aan een verbetering en misschien wel een efficiëntere uitvoering van het pakket van VTH, dan is dat ook opdracht van een Agenda Digitalisering. Maar ik wil niet op voorhand efficiencywinsten gaan opvoeren als de belangrijkste opdracht die wij hebben, gewoon voor structurele taken, structurele middelen reserveren. Dat hebben wij met de taakanalyse volgens mij deugdelijk onderbouwd. Met nog een aankondiging van een voorstel eind november.

Voorzitter. De heer Bahar heeft het veel over ons vermogen, de rente-inkomsten. We hebben met u afgesproken, dat ga ik toch maar weer onderstrepen, dat we dat bij de begroting bij u neerleggen op basis van een motie die de VVD u heeft aangereikt en waar u een stevige meerderheid voor heeft georganiseerd, zo niet unaniem, om inzicht te geven in dat perspectief. Daar wordt druk aan gewerkt. De begroting is op een haar na gevuld. En daar staat het hele vraagstuk zorgvuldig in uitgewerkt. Aan de andere kant bent u ook de partij van degelijkheid. De d's komen altijd bij u terug als we praten over de begroting. En aan de andere kant bent u een beetje aan het teasen door te zeggen wat nog meer te investeren met maatschappelijk rendement. We hebben daar heel heldere kaders voor, dat weet u hè? Dus wij proberen voor een deel van dat immunisatievermogen dat maatschappelijk rendement ook versterkt na te streven, maar altijd onder vooropstelling van dat financiële rendement, want dat heeft u gevraagd. Dat hebben we ook nodig gewoon voor de basistaken. Uw collega Smeulders gaf inderdaad al aan dat we daarvoor ook spelregels hebben. Dus wij kunnen niet en masse geld wegzetten bij Brabantse gemeenten als we daar ook een toezichtrelatie mee hebben. We gaan landelijk het schatkistbankieren wel evalueren, maar ik vermoed dat dit er wel in zal blijven en dat vind ik ook zuiver.

De **voorzitter**: Bahar, interruptie.

De heer **Bahar** (CDA): Toch om maar even heel kort te reageren, voorzitter, inderdaad. Want het gaat mij niet om Brabants gemeentegeld in ene. Maar het gaat mij erom dat als je ziet dat de opbrengst bij andere gemeenten buiten Brabant van geld uitzetten slechts 1,4% oplevert en dat dat ook nog eens een keuze is die we voor lange termijn uitzetten, want het zijn langetermijnleningen die we aan die gemeenten uitzetten, denk ik van ja, zit er dan misschien toch niet iets dat we dan straks misschien bij de begrotingsbehandeling hebben? Andere alternatieven waardoor we nu geld voor lange termijn daar uitzetten voor slechts 1,4%.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. We hebben hier met elkaar enige tijd geleden over dat Treasurystatuut met elkaar gesproken. En dat waren echt kaders voor hoe wij vermogensbeheer invullen. En het belangrijkste wat u daar gezegd heeft is inderdaad risicospreiding. En zorgen dat dat rendement geborgd is via inkomsten en via de dividendreserve die we daarvoor hebben. Het alternatief van die 1,4 is 0,0. 0,0 is namelijk bij de schatkist. Het alternatief is niet binnen Brabant met een hoger rendement, want dan gaat het al snel over een risicovoller rendement, omdat dat altijd zal gaan over de uitvoering van een publieke taak. En daar zit ook gewoon een grens aan. Dus wij proberen, en ik denk dat we dat heel goed doen in Brabant, inderdaad ons immunisatievermogen deels ook in te zetten met een maatschappelijk rendement naast een financieel rendement. Maar vanuit de opgave vermogensbeheer is het gewoon noodzakelijk ook uitzettingen te doen in de vorm van de leningen in de richting van de publieke overheden buiten Brabant.

De **voorzitter**: Bahar.

De heer **Bahar** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Begrijp ik daarmee ook goed, want dat we dat in ieder geval duidelijk hebben, dat u nu al aangeeft dat u geen alternatieven ziet? Straks met de begroting zou het over alternatieven ... En ik hoor u nu zeggen dat er waarschijnlijk geen andere alternatieven op dezelfde manier zijn. En de tweede vraag is dat we dus die leningen nog steeds blijven uitzetten, weliswaar binnen de kaders van de Treasuryverordening, maar dat u daar nog geen reden ziet om daar een ander plafond op te zetten?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nee, integendeel, ik ben daar uw opdracht aan het uitvoeren om dat op die manier te doen. Nogmaals, het is niet zo dat je het treasurybeleid onderdeel maakt van de bespreking bij de begroting over waar we ons geld op welk spaarbankboekje gaan zetten. Daar hebben we toch andere afspraken over gemaakt? Ik heb volgens mij u heel erg meegenomen in het treasurybeleid, ook een ontmoeting gehad met het Treasury committee, toegelicht hoe we daar werken. En we hebben nou eenmaal een stevige omzetting vanuit die obligaties naar leningen in dat publieke domein bij die overheden. Ik stel me een beetje gerust met de gedachte dat ook daar maatschappelijk rendement gerealiseerd wordt en dat wij een mooie spreiding hebben van de portefeuille als het gaat om risico's en een beter rendement hebben dan als we dat alleen maar in de schatkist stoppen.

De **voorzitter**: Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Ik hoor het college spreken over dat het de enige optie is dat je er niet aan kunt ontkomen om voor hoge rendementen te gaan. En dat het het enige alternatief is. Ja, is het college net als de PVV van mening dat er wel degelijk nog een alternatief is, namelijk kiezen om de uitgaven te verminderen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Volgens mij hebben we met elkaar hier ook afgesproken dat we gewoon maatschappelijk rendement willen realiseren, dat in een aantal gevallen daar uitgaven voor nodig zijn. U komt nu met een scenario dat we moeten gaan bezuinigen op de uitgaven. Ik laat u een financieel perspectief zien waarvan ook onze accountant zegt 'dit is een gezonde financiële situatie.' Er is ruimte om met ons vanuit ons budget echt zoveel mogelijk maatschappelijk rendement te realiseren. U stelt daar de kaders voor. Ik zie geen aanleiding om nu ineens te gaan roepen dat we inderdaad op de uitgaven moeten gaan snoeien.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): U wilt toch ambitie realiseren in Brabant?

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ik hoor het college eigenlijk alleen maar als enige optie noemen 'ja, we moeten per se die rentebaten halen'. Hè, u heeft die gewoon jarenlang vast in de begroting ingeraamd. Maar er zou wel degelijk gewoon ook een beleidskeuze gemaakt kunnen worden om de uitgaven te verlagen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Het wordt voor sommigen, denk ik, een wat financiële of technische discussie. U heeft kaderstellend in de richting van het college aangegeven: zorg dat u elk jaar 122,5 miljoen euro rendement haalt op het vermogen. En waarom? Om structurele taken uit te voeren, gewoon waar de provincie van is om dat ook dagdagelijks in te vullen. U wekt wel eens een beeld dat we daar allerlei dingen van doen die niet passen bij de provinciale taakuitvoering. Die 122,5 miljoen euro is echt voor ons basispakket hartstikke nodig. En daar hebben wij dat rendement voor nodig.

De **voorzitter**: Ik denk dat de gedachten nu wel gewisseld zijn, meneer de gedeputeerde. Ik wil u vragen enig tempo te maken met de beantwoordingen.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja. Ik kom bij de SP, die volgens mij vragen had over onder andere de vergroening van bedrijventerreinen. Dat is ook zo'n indicator. Als ik kijk naar de bedrijventerreinen in Brabant, gaan we begin volgende maand de prognoses vaststellen. Dan ziet u, hoewel dat bij andere typen vastgoed niet zo is, dat de bezettingsgraad van onze bedrijventerreinen echt fors is gestegen. Dat betekent dat leegstand op bedrijventerreinen terug naar frictieniveau is. Dat heeft ermee te maken dat je daar dus ziet dat partijen in de markt investeren. Als je praat over vergroening bedrijventerreinen, inbreng van duurzame ambities op die bedrijventerreinen, dan is dat vaak natuurlijk onderdeel van een bredere opgave die je op die bedrijvenlocaties aantreft. Nogmaals, dat heeft inderdaad enige vertraging opgelopen, omdat we daar echt een goede keuze willen maken om de vergroening echt ook te koppelen aan die bedrijventerreinen die vanuit ons economisch programma ook

de aandacht verdienen. We hebben niet kwantitatieve doelen voor elke locatie, maar wij kiezen echt voor een aantal specifieke werklocaties, waarin we die integrale opgave willen realiseren. Nou ja, we zullen inderdaad daar gewoon een pas bij moeten zetten om ervoor te zorgen dat we de ambities die we hebben rond vergroening en verduurzaming, om die binnen deze bestuursperiode ook op het niveau te realiseren zoals we ons dat hadden voorgenomen. Nogmaals, dat zit ook in de eindportefeuille, de middelen die voor werklocaties beschikbaar zijn, die we ook voor een deel overhevelen naar de volgende periode.

Ook dat heeft echt te maken met het feit dat de markt op het terrein van werklocaties enorm is aangetrokken als het gaat om ondernemingen die na de crisis investeringen hebben uitgesteld en die daar nu zelf gewoon aan de bak gaan. Als het gaat over herstructurering ga je nu specifiek kijken naar wat is er nodig voor de middellange, lange termijn als het gaat om de economische toplocaties in Brabant. Daar zit de focus op en dat betekent ook dat je ook zuinig bent op je geld. En dan schuift het af en toe door. Maar we willen het per se inzetten in topbedrijven, toplocaties, topclusters. Dat is de verschuiving op het terrein van herstructurering, die we ook in het uitvoeringsprogramma hebben aangekondigd.

Voorzitter. Mevrouw Van der Kammen. Ik heb hoop ik kunnen aangeven waarom de afwijkingen die u signaleert ten opzichte van de initiële begroting inderdaad voor een belangrijk deel een consequentie zijn van en het feit dat we zeker willen zijn dat we geen onderuitputting aan het eind van het jaar realiseren. Dus ze komen vaak vanuit de reserves pas in de begroting als we zeker weten dat we ze gaan uitgeven. En ook, en dat heeft u ook gezien, de belangrijkste mutaties zaten eigenlijk al tussen begroting en jaarrekening. In die zin zijn de mutaties vanuit deze burap beperkt.

Mevrouw Dingemans vanuit D66. Twee thema's die u noemt die echt bij de begroting, bij de integrale afweging aan de orde zullen zijn, rivierversuiming en u heeft het over de vaarwegen. Nou, u mag ervan uitgaan dat we bij de begroting op het punt van onderhoud vaarwegen inderdaad met een specifiek voorstel komen. Daaraan zijn we de laatste hand aan het leggen, maar dat doen we bij de begroting, dat is geen onderdeel van deze burap.

De ChristenUnie heeft volgens mij een aantal amendementen neergelegd waarop collega Van den Hout zal antwoorden. Dus ik laat die even aan collega Van den Hout. Voorzitter. Ik denk dat ik een heel eind ben.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Misschien nog één opmerking dadelijk. Ja.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Kan het? Ja. Toch nog een vraag ook even aan u. We hebben het heel even gehad, vanuit onze fractie, over die risico's die door elkaar stonden. De risico's dat een omstandigheid zich voordoet en dat de impact groter of kleiner is. Ziet u het voor u dat we daar misschien een soort onderscheid in kunnen zien de volgende keer?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Nou, dat lijkt me eigenlijk wel een goed idee. Dus inderdaad een nadere indeling in risico's die inderdaad te maken hebben met doel, bereik in het lopende begrotingsjaar. Dan aan de andere kant, onzekerheden hebben wij nu zeker in dat hoofdstuk van de burap ook aangegeven, om eigenlijk u te vertellen: er komen gewoon een paar zaken aan waarvan wij nog niet weten wat dat precies gaat zijn, maar waarvan we wel weten dat ze op ons af komen. En een van die onzekerheden is bijvoorbeeld wat de consequentie gaat zijn van een uitspraak in Luxemburg over de PAS. Zomaar een voorbeeld genoemd. Het Volkerak-Zoommeer is genoemd in relatie tot eigenlijk een

wat bredere ruimtelijke adaptatie bijvoorbeeld. Heeft het kabinet nu wel of geen ruimte over voor dat soort ambities? Dat zijn ook vormen van onzekerheden, die zich wel financieel vertalen, omdat we hebben gezegd: als het kabinet ambities heeft, dan willen we ook vooraan staan. En dat is ook een vorm van samen vooruit kijken en u niet verrassen bij de begroting met een voorstel dat we al eerder hadden kunnen zien aankomen.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Ik wil de gedeputeerde hartelijk danken voor deze toezegging.

De **voorzitter**: Oké. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter. Er zijn twee vragen die toch onbeantwoord zijn voor deze portefeuille. Ik had heel specifiek gevraagd naar de tegenstelling eigenlijk. Het college is heel tevreden met aan de ene kant meer geld uitgeven, maar tegelijkertijd rapporteert het college dat er minder prestaties worden geleverd dan geraamd. En ik wil graag weten hoe het college daar tegenaan kijkt. Ik heb ook gevraagd naar ja wat het college vindt van de eigen tegenstelling van enerzijds 'o, we moeten vooral minder auto's op de weg hebben', maar 'jippie, de opcenten groeien weer met 6,3%, dus huppakee 6,3 miljoen euro is lekker weer structureel ingeraamd'.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, om met het laatste te beginnen, volgens mij is het een goed gebruik in overheidsland om belastinginkomsten gewoon toch als een structurele inkomstenbron te zien. Ik geloof niet dat we de mr-belasting alleen maar incidenteel zouden moeten inzetten toch? En weet vervolgens dat de motorrijtuigenbelasting in het hele stelsel van het provinciefonds ook nog een flinke correctie krijgt. Maar inderdaad, als de motorrijtuigenbelasting toeneemt, en dat doet ie autonoom, omdat u hem zelf bevroren heeft, maar wij hebben dus inderdaad meer inkomsten. Ja, dat verwerken wij natuurlijk gewoon aan de inkomstenkant van de begroting. Mrb zijn structurele inkomsten, mevrouw Van der Kammen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen. Wilt u de twee vragen ...? Eén onderwerp per brief, zeggen we altijd. Maar goed, gaat uw gang.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Het andere onderwerp. U frame het alsof wij hier staan te juichen dat we meer geld uitgeven. Ik heb u geprobeerd aan te geven waarom inderdaad een wijziging van de begroting aan de orde is. Dat heeft vooral te maken met de wat grotere projecten, waarvan we zeggen dat we die ons al lang hadden voorgenomen. Maar wanneer we precies de last nemen, dat wil ik nauwkeuriger kunnen bepalen, omdat we zagen dat lasten vaak dan werden doorgeschoven, omdat ze te vroeg in de begroting terechtkwamen. Dus u suggereert een tegenstelling 'u geeft meer geld uit en u presteert minder', in dat frame ga ik niet mee, want dat meer geld uitgeven heeft te maken met de wijze waarop wij op een andere manier met de begrotingsraming willen omgaan. En als het gaat om de afwijkingenrapportage waar we niet voldoen aan de met u afgesproken afspraken, nou, dan kunt u de collega's op de inhoud bevragen die erover gaan. Ik heb voor mijn inhoud daar, en voor collega Pauli, daar zo goed mogelijk antwoord op willen geven, voorzitter.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Het was geenszins een frame. Het was gewoon een vraag, omdat het zaken zijn die ik constateer in de burap hè. Het zijn de woorden van het college zelf. Vandaar.

En ten aanzien van die opcenten, ja, ik blijf toch bij mijn vraag. Het college kan dan wel zeggen 'ja, die opbrengsten zijn er nu als realisatie extra, dus ik moet ze dit jaar in de begroting meenemen', maar u heeft ze vervolgens, en dat schrijft het college heel nadrukkelijk op, structureel ingeraamd. Een bewuste structurele inraming in de begroting, terwijl u streeft en stuurt op minder auto's in Brabant. Vanwaar die tegenstelling?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Volgens mij hebben wij niet in de begroting opgenomen het aantal auto's minder en dat financieel vertaald in de motorrijtuigenbelasting. Volgens mij hebben wij zo niet begroot. En op het moment dat de motorrijtuigenbelasting toeneemt, nogmaals, we gaan er niet van uit dat iedereen elk jaar zijn auto verkoopt. Dus in die zin is het geen incidentele raming. Fiscale inkomsten worden volgens mij nagenoeg altijd – en gelukkig maar – structureel geraamd. Want anders hebben we nauwelijks structurele bases op basis waarvan we structurele uitgaven kunnen doen. Dus ik snap eigenlijk niet zo goed waar u naartoe wilt met de constatering dat we dat doen. Alsof dat verwijtbaar zou zijn, terwijl het echt basisregel één van begroten is.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja, voorzitter, heel simpel. Uw collega wil in 2020 honderdduizend elektrische auto's op de weg hebben waar niet of nauwelijks opcenten binnenkomen. Dan is het toch vreemd dat u nu eigenlijk zegt met deze structurele begroting van ja, wij gaan falen met dit beleid. Dat is wat u hier aangeeft en dat is wat mijn collega ook duidelijk maakt. Ik begrijp even niet wat hier onduidelijk is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, maar wat u dan vraagt is om op de lange termijn een bespiegeling te geven over wat de omzetting naar elektrisch betekent voor de motorrijtuigenbelasting. Dat is wat u eigenlijk vraagt. Maar dat is wat anders dan dat ik geen motorrijtuigenbelasting structureel zou mogen ramen. Dus, nou ja, weet u, dat gaat over een langetermijnperspectief op de ontwikkeling van de motorrijtuigenbelasting. Ik weet ook dat er verkenningen zijn of de motorrijtuigenbelasting niet ook onderdeel zou moeten kunnen zijn van een soort differentiatie ten gunste van de vergroening. Uiteindelijk kan dat consequenties hebben voor de opbrengst van de motorrijtuigenbelasting. Maar het is volstrekt ontijdig en voorbarig om dan nu te besluiten dat je de motorrijtuigenbelasting niet structureel zou mogen ramen.

De **voorzitter**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Ja. Voorzitter. Via u, als u toch plant over twee jaar 82.000 minder fossiele auto's te hebben en meer elektrische auto's, dan heeft dat gewoon een berekenbaar effect. En dan is het vreemd dat u dat niet in de begroting doorwerkt. U zegt eigenlijk: ja, ons beleid faalt en daar houden we alvast rekening mee. Ik denk dat dat niet de bedoeling kan zijn.

De **voorzitter**: De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Nog één punt. En dat was ook een voorbeeld als het gaat over teleurstelling of niet. Er is een opmerking gemaakt over de afwikkeling van subsidies. Belangrijk hè. Dus er vindt nu enige bijstelling plaats. Ik denk dat het goed is om dat even in perspectief te plaatsen. Er was de ambitie en die is er nog steeds, om naar een hoger percentage te gaan rond die tijdige afwikkeling. Wij kwamen van een niveau van 90% en hebben dat in de ambitie naar 95 gebracht. En moeten constateren dat, en dat is vaak bij dit soort dingen, dus dat laatste stukje vraagt kennelijk een steviger stap dan we nu laten zien. Dus we zitten nu volgens mij op 93, 92. Volgens de burap wel hè? En we gaan kijken of we dat kunnen verhogen. Maar het idee dat je op dat laatste stukje makkelijk nog 5% wint is dan misschien net iets te optimistisch gebleken. Maar dat doet geen afbreuk aan de ambitie die we hebben om dat percentage ook zo hoog mogelijk te maken.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. De spreektijd van het college is nu bijna op. En ik heb al een paar keer gezegd een beetje tempo. Er is nog drie keer vijf minuten beschikbaar nu. Probeer het kort en krachtig te houden. Ja?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Voorzitter. Een aantal vragen die nog over zijn gebleven. De Partij van de Arbeid vraagt naar de stand van zaken van het Volkerak-Zoommeer. Daar is ook een voorstel over. De stand van zaken is dat er dit jaar nog MIRT-besprekingen zijn, dat er ook dit jaar geld verdeeld gaat worden over grote infrastructurele en waterprojecten, dat we nog in gesprek zijn met het ministerie en Rijkswaterstaat over de levensvatbaarheid van het doel van de structuurvisie eigenlijk die we hebben afgesproken, overgang tot verzilting. Dat is eigenlijk wat ik daar nu over kan zeggen, zonder al te veel kaarten op tafel te leggen.

Daarbij aansluitend, motie 12 ontraden we. We hebben niet zomaar een verziltingslobby. Dat is een project, dat al meer dan vijftien jaar loopt met tientallen partners, waar uitstekend goede argumenten voor zijn en die gaan we zomaar niet opgeven.

50PLUS vroeg naar de drugsdumpingen. U ziet geen afname van het aantal ...

De **voorzitter**: Gedeputeerde, wilt u dan over motie 12, want daar had u het over, een oordeel vellen?

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ontraden.

De **voorzitter**: Ontraden, oké. Gaat uw gang.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Voorzitter. Ik had een vraagje voor de gedeputeerde ten aanzien van de verzilting, waar we het net over hadden, motie 12. Wat is het standpunt dat u heeft om die verzilting weer te activeren? Dat is iets wat in 1987 begonnen is, naar zoet water. En het blijkt nu dat door het slechte onderhoud aan de sluizen in de Nieuwe Waterweg die verzilting optreedt. Is het nu een camouflage van 'dan doen we dat ding maar open, dan hoeven we dat onderhoud niet te doen?' Ik maak me dus ernstig zorgen namelijk over de biodiversiteit.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Voorzitter. Als u mij beperkt tot vijf minuten kom ik geloof ik nog niet aan de inleiding van dit vraagstuk. En het past ook niet in de burap, zeg maar, om het hier heel uitgebreid

te hebben over de verzilting van het Volkerak-Zoommeer, maar gelooft u mij dat het een stuk gecompliceerder ligt dan 'laten we die sluis er maar uit halen.'

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Mijnheer de voorzitter.

De **voorzitter**: Ja, gaat uw gang.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Ik vind dus dat we praten over een motie waarvan dus even gezegd wordt 'dat adviseren wij niet'. En u zegt: ik heb heel veel tijd nodig om uit te leggen wat er aan de hand is. Dan voel ik nattigheid, zilte nattigheid.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, goh. In uw eerste termijn vroeg u naar hoe het met de drugsdumpingen staat. U ziet geen afname. U ziet wel dat er meer geld althans nodig is voor wat u noemde het vangen van drugsboeven.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Ja, ik vind het toch nogal een wat platte reactie om te zeggen 'ja, kan'. Dit is toch een onderwerp waar frictiebedragen ...

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal!

De heer **Van Hattem** (PVV): ... belangrijke beleidsbeslissingen in worden genomen. En in de vorige Statenperiode is er bijvoorbeeld ook een interprovinciale werkgroep geweest die zich met deze problematiek heeft beziggehouden, die eigenlijk ook deze periode geen voortgang meer heeft gekregen om verder niet benoemde redenen. Dus ik zou de gedeputeerde dan toch willen vragen om hier op korte termijn nader op terug te komen. En gewoon met een duidelijk verhaal te komen wat nu echt de beleidsinzet wordt van dit college op het Volkerak-Zoommeer-verhaal.

De **voorzitter**: De gedeputeerde. De vraag is duidelijk.

De heer **Van Hattem** (PVV): Nu blijft het boven de markt hangen.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Er blijft niks boven de markt hangen. Er is al vijftien jaar niks veranderd in het voornemen van de provincie Noord-Brabant om het Volkerak-Zoommeer te verzilten. Punt.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, maar de situatie is nu wel dat er vanuit het kabinet de twijfel is ontstaan of dit plan nog wel doorgaat. Dus ik denk dat het wel belangrijk is om hier een actieve discussie te voeren hoever de provincie hier een eigenstandige rol in gaat spelen. Of niet, wanneer het kabinet besluit zich hieruit terug te trekken. Ik heb hier ook technische vragen over gesteld bij de burap.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, u mag alles agenderen wat u lief is, maar niet tijdens de plenaire behandeling van de burap.

De **voorzitter**: Nee, u heeft twee keer geïnterrupteerd. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Als antwoord op de vraag van 50PLUS. Er is een zekere misvatting als u denkt dat wij een opsporingsbevoegdheid naar drugscriminaliteit hebben. Die hebben we niet. Als provincie gaan wij niet een-op-een achter criminelen aan. Daar hebben we de politie voor. Wat wij doen is toezicht in het buitengebied proberen te coördineren. En we hebben een tijd geregeld dat er een subsidieregeling was voor het compenseren van de opruimkosten van drugsdumpingen. Die liep ten einde in september dit jaar, inderdaad. Wat wij van plan zijn is om het geld wat er nog over is van die regel wel te gebruiken voor de rest van 2018. Verder vraag ik u om – wat is het – uw amendement A 6 aan te houden, omdat ik toch eerlijk gezegd nog wel verwachtingen heb bij de behandeling van de begroting in de Tweede Kamer. En ook daar is een ruime meerderheid, die ziet dat we burgers en organisaties moeten compenseren voor het opruimen van drugsdumpingen. En u helpt mij niet in die lobby als u mij nu en ook provinciaal geld in de hand geeft. Want dan hoeft ik niet meer naar Den Haag.

De **voorzitter**: Oké. Interruptie mevrouw Surminski. Stond er eerder, maar u gaf ... Ja, interruptie.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voorzitter. Ik wilde eigenlijk nog even terugkomen op het Krammer-Volkerak. Want de gedeputeerde was een stuk sneller dan ...

De **voorzitter**: Dan moet u even aangeven dat u echt wilt interrumperen op dat moment, want anders wordt het een beetje lastig.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Ja, ik begrijp het. Nou, mijn enige opmerking in dezen was dat u zegt dat de plannen al vijftien jaar lopen. Wat er veranderd is, is dat de waterkwaliteit in die tussentijd veranderd is. Het Krammer-Volkerak zelf is veranderd. En de vraag is dus of u bereid bent om uw beleid aan te passen aan de veranderende situatie.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Niet in dit debat en niet per motie. Daarvoor is het echt een veel te serieus, een veel te groot onderwerp om zo nu maar even te zeggen 'ach weet je wat, laat maar'. Maar natuurlijk kunnen we het daarover hebben als u dat wilt agenderen. Met alle plezier.

De **voorzitter**: Ja, mevrouw Surminski. Ja? Dan is dat duidelijk. Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, de lobby richting Den Haag ondersteunen wij van harte. Op ons congres zullen wij ook moties indienen om daartoe op te roepen. Dat is één. Maar twee, tijdens dit jaar, op dit moment is er nog geen regeling en worden degenen op wiens terrein wordt gedumpt eigenlijk geconfronteerd met een onduidelijke situatie. Er zijn al diverse provincies geweest die die garantie hebben afgegeven. Ik heb u voor de zomer ook gevraagd. Toen zei u 'waarschijnlijk is het geld dat overgeheveld wordt direct na de zomer op'. We zitten op dat moment. De oproep van de gehele oppositie hier is om die garantie af te geven. Wij leggen budget erbij om die garantie af te kunnen geven en we gaan tegelijkertijd... En dat doen we ook – en dat staat ook in de overwegingen – omdat we zien dat de aangiftebereidheid aan het afnemen is. Dat er ook aangegeven wordt: let op, er wordt gesleept met afval. In 'Ontmoet in het groen' werden die signalen nadrukkelijk op tafel gelegd. Dus wegkijken kan

niet meer. En daar is die drie ton voor bedoeld. En bent u bereid om dan met het gebaar van de Staten daarmee ook die garantie te geven? En wij zorgen ervoor dat ondersteuning richting het Rijk geregeld is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Voorzitter. Ik merk dat wij het inhoudelijk volstrekt met elkaar eens zijn over wat er zou moeten gebeuren, alleen even verschillen van de tactiek over waar we het geld vandaan halen. En ik reken werkelijk nog steeds, en volgens mij met goede redenen, dat mag je van mij aannemen, dat er een meerderheid in de Tweede Kamer is die gaat voorzien in een landelijke regeling voor het compenseren van de kosten van drugsdumpingen. En ik denk niet dat we nu per provincie een eigen regelingetje moeten gaan verzinnen, waardoor bijvoorbeeld Den Haag achterover kan gaan leunen. En Drenthe die dat dan wel doet. Ja, met alle respect, maar Drenthe is niet echt wat je nou noemt de drugsprovincie van Nederland.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Nee, voorzitter, maar Gelderland wel. Dus er zijn er meer. Dus u bagatelliseert erin. We hebben denk ik dezelfde tactiek, alleen de tactiek van u is: 2018 slaan we over en dan komt er een regeling voor 2019, want die komt er niet meer voor 2018. De oproep van deze Staten is: geef die garantie voor dit jaar, want op dit moment speelt het verhaal dat er niet meer gemeld wordt, dat er met drugs gesleept kan gaan worden. De situaties worden erin gegeven en het risico ontstaat dat daarmee de bereidheid om samen op te trekken in die strijd tegen drugscriminaliteit afneemt. Voor 2018 daarom ook bij deze burap-begroting. En daarom zullen wij hem zeker niet aanhouden, maar zullen wij u op willen roepen: ga met ons die strijd aan voor 2018 en wij steunen met zijn allen...

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk, meneer Vreugdenhil. De gedeputeerde tot slot.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Mijn antwoord is ook een herhaling. Wij zijn voornemens om het geld dat over is van deze regeling in te zetten voor het compenseren van de kosten die in 2018 gemaakt worden. Die garantie wil ik u wel geven.

De **voorzitter**: De gedachten op dit punt zijn gewisseld, lijkt me. Mevrouw Dingemans op dit punt nog.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel. Ja, ik meen inderdaad de gedeputeerde duidelijk te horen zeggen dat er nog geld van de regeling op dit moment over is en dat hij voornemens is om dat dit jaar nog in te zetten. Dus dit amendement is sympathiek en van grote symbolische waarde, maar de vraag is inderdaad of die op dit moment ingediend zou moeten worden.

De **voorzitter**: En die vraag is behandeld en beantwoord. De gedeputeerde gaat verder met zijn betoog.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, voorzitter. De vraag ook van de ChristenUnie 2,7 miljoen euro extra toezicht buitengebied, die u heeft vrijgemaakt, wordt die nou weggezet, wat gebeurt daarmee? Wat daarmee gebeurt, is wat we gezegd hebben wat daarmee zou gebeuren. Namelijk dat we op zoek zijn naar goede projecten die de samenwerking binnen 'Samen Sterk in Brabant' kunnen verstevigen. En die 2,7 miljoen euro zal in de loop van de tijd worden weggezet als begrotingssubsidies om SSIB in het buitengebied te verstevigen.

Akkerrandenbeheer en ook daarover heeft u een amendement ingediend, A 5, dat ik ook ontraad. En ook niet dat ik het niet met u eens ben dat er meer akkerranden zouden moeten komen en nog meer patrijzen, maar dat u het niet kunt maken om incidenteel één keer geld vrij te maken voor akkerranden die niet, slechts één jaar, worden aangelegd. Dus hiermee houdt u eigenlijk een beetje de boeren voor het lapje. Ik ben het helemaal met u eens dat daar meer geld voor zou moeten zijn. Maar wat wij doen is het cofinancieren van Europese programma's. En die zijn gelimiteerd tot wat we nu hebben. En als het aan mij ligt wordt dat meer. Maar dan ook meer vanuit Europa. En ten slotte, ja het is zo dat veel boeren veel doen voor de natuur, van nature al en uit liefde ook. Dit programma overigens compenseert 100% de minderopbrengsten van een boer van al die meters waarin je een akkerrand aanlegt. Dus dit is geen liefdewerk oud papier, dit is gewoon goed betaald werk en soms zelfs een aardig verdienmodel voor als je op een andere manier wat moeite hebt om met je akkers geld te verdienen.

De **voorzitter**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, voorzitter, daar willen we volgens mij precies naartoe met zijn allen hier in deze Staten. En als we wel een pot geld hebben van 75 miljoen euro voor natuurinclusieve landbouw en u geeft aan 'ja, we kunnen het nu niet structureel maken', dan begrijpt in ieder geval heel Brabant niet dat u naar buiten zegt van 'jongens, we hebben een bak geld en we gaan jullie allemaal helpen bij die omslag.' Maar tegelijkertijd van 'ja, maar het moet wel precies binnen onze potjes en dekseltjes passen.' U heeft het budget, de doelstellingen zijn helder. Aan u de oproep met dit amendement: maak het mogelijk en stel die ondernemers niet teleur die uw beleidsdoelstellingen willen realiseren.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, nogmaals, voorzitter, ik denk dat de heer Vreugdenhil deze ondernemers ontzettend teleur zou stellen door voor één jaar geld uit te trekken en ze te laten bungelen met de rest van hun contract. Dus of het wordt structureel en dan moeten we ook serieuze dekking aangeven, of we kunnen dat zo niet uitvoeren.

Nog twee, een amendement en een motie, voor een oordeel. Amendement A 1, stilstandvoorziening vogels en vleermuizen bij alle windturbines. Die wordt ontraden. Volgens mij vliegen vogels bijna altijd, dus dan staat dat ding altijd ...

De **voorzitter**: Ik denk, meneer de gedeputeerde, dat dit amendement hoorde bij het onderwerp windpark A16.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): A 1.

De **voorzitter**: Ja, het nummer zegt iets over het tijdstip waarop het is ingediend.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Juist, ja.

De **voorzitter**: Het wordt laat. Ik geef het toe.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Goed zo. Nee, dan zijn we klaar, voorzitter. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dan nu gedeputeerde Spierings. De gedeputeerde heeft het woord.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had een paar vragen over afwijkingen binnen mijn portefeuille. Er zat een vraag in, hoewel ik niet weet of het een afwijking is, de warme sanering van de varkenshouderij en waarom we niet hebben gekozen voor het inzetten van 200 miljoen euro volledig in de krimp van de veestapel. Nu is het niet zo dat wij dat als Brabant in ons eentje beslissen. Het is geld van het Rijk en er zitten vele partijen samen aan tafel om met het Rijk te bespreken hoe we denken dat dat geld het beste ingezet kan worden. Nog los daarvan, als je al het geld zou inzetten puur voor een krimp van de veestapel, los je veel minder geurknelpunten op in Brabant, dan wanneer je een deel inzet op een krimp van de veestapel en een deel inzet op innovatieve technieken om die stallen te verbeteren, want het is gewoon veel goedkoper om een geurknelpunt op te lossen dan het volledig saneren van een veehouderijbedrijf.

Ik had ook vragen over het onderzoek naar gesloten kringlopen dat niet doorgaat. Ik kijk even, maar dit wordt geen...

De **voorzitter**: Nee, dit wordt geen interruptie. Het is gewoon een stukje wandelen op de late avond, maar gaat u verder.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Met de vraag of dat dan niet alsnog kan gebeuren, alsnog gefinancierd kan worden. Nou, die 1,3 miljoen euro is gewoon niet aanwezig in de programma's Agrofood en Circulaire economie, maar ik zou u ook willen adviseren om even de resultaten af te wachten van het onderzoek dat we nu wel inzetten om internationale kennisnetwerken op te zetten. Daar berichten we u eind van het jaar over. En op grond daarvan kunt u kijken hoe u dan alsnog een dergelijk onderzoek zou willen doen. En daarmee is die motie ontraden.

De **voorzitter**: De heer Van der Wel. Ja.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. In hoeverre overlapt dat kleinere onderzoek, neem ik dan even aan als het goedkoper is, denk ik, dan het grote onderzoek van 1,3 miljoen euro? Is dat een-op-een een aanzet of is dat iets heel anders? Hoe verhoudt zich dat?

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Het gaat natuurlijk over hetzelfde onderwerp, want anders hadden we dit zo niet opgeschreven. Maar wat de heer Van der Wel al terecht aangeeft, je kunt voor iets dat wij nu nog even binnen de begroting verbonden kunnen krijgen aan budgetten niet een onderzoek van 1,3 miljoen euro uitvoeren.

De **voorzitter**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter, ik had daarbij het argument dat het toch een kern/basis is voor het hele beleid, zoals u het heeft opgeschreven. En nu zegt u eigenlijk 'we doen eigenlijk eerst een klein stapje'. Misschien aanpalend en niet helemaal het onderzoek dat u zou willen. En u gaat door met het beleid en keuzes maken, terwijl we niet weten hoe dat zit met die kringlopen. Dat is toch onhandig?

De **voorzitter**: Het punt is duidelijk. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, voorzitter, van de ene kant begrijp ik uw punt, van de andere kant is het natuurlijk niet zo dat we niets weten. En wij hebben allerlei beleidsinstrumenten al ingezet om stapjes te zetten in de richting van het sluiten van die kringloop.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Is het niet zo dat het internationale kennisnetwerk, dat nu is opgezet, alleen gaat over het onderdeel mest binnen die kringlopen?

De **voorzitter**: Mevrouw Spierings.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Het internationale kennisnetwerk start bij het vraagstuk rondom mest, maar dat heeft natuurlijk ook meteen alles te maken met plantaardige sectoren en hoe je ervoor zorgt dat je de mest op de juiste plek brengt, in de juiste samenstelling, zodat het goed is voor die plantaardige sectoren. Maar daar gaat het bijvoorbeeld inderdaad niet over verspilling in de voedselketen en of je dat als diervoer in zou kunnen zetten. Dus daar heeft mevrouw Roijackers een punt.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Is er binnen de begroting van 2019 ... De punten die u net noemde zijn natuurlijk wel onderdeel van agrofood en van circulaire economie als je het heel breed pakt zegt maar. Is er geen ruimte om een breder onderzoek te doen dan alleen naar mest voor het regionaal sluiten van die kringlopen, waar we ook al zo jaren vanuit de mestdialogen en Ruwenberg-conferenties, eigenlijk om staan te springen als Brabant?

De **voorzitter**: Het is duidelijk. Mevrouw Spierings.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, voorzitter, de begroting van 2018 is er nog niet. In de begroting van 2018 zit het geld niet. En alle middelen die wij vanuit het bestuursakkoord hadden voor agrofood, die zijn belegd. En ook binnen de circulaire economie is er niet meer deze ruimte. Maar ik stel voor om dat gesprek misschien met elkaar voort te zetten op het moment dat we de Begroting 2019 met elkaar bespreken.

De **voorzitter**: Waarvan akte. Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Dan is er een motie ingediend rondom plantaardig punt aan de horizon. Kijk, voor deze bestuursperiode hebben wij bewust gekozen voor een bescheiden Uitvoeringsprogramma plantaardig als een opmaat naar een volgend bestuursakkoord, zodat dan het bestuur richting kan geven aan hoe het met dit soort zaken om wil gaan. Dus ik wil deze motie op dit moment ontraden, nog even los van dat die in feite niet gaat over afwijkingen die we in ons huidige beleid constateren, maar meer een opvatting over wat we in ons beleid nog aanvullend zouden moeten doen.

De **voorzitter**: Van der Wel, interruptie.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja, voorzitter. Wat wij er mee bedoelen in afwijking is dat het heel veel tekst heeft in het beleid, maar in de uitvoering komen we niet verder dan 175.000 euro. Vergeleken met de reguliere investeringen in reguliere veehouderijen, dat verschil vinden we zo groot. Ik begrijp dat het

programma misschien niet groot genoeg is, maar het gaat ons er om die accenten binnen dat programma te verschuiven richting dat plantaardige. En dat is wel degelijk in de uitvoering nu.

De **voorzitter**: Ja. De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik begrijp heel goed dat de heer Van der Wel de ambitie heeft om de doelstellingen voor dit jaar te veranderen, maar daar is de burap niet voor bedoeld. Die is bedoeld om afwijkingen in dit jaar ten opzichte van de doelstellingen weer te geven. En dit is een type discussie die we volgens mij bij de begroting moeten voeren, nog los van al die technische antwoorden. Ons voorstel is heel bewust geweest om een bescheiden Uitvoeringsprogramma plantaardig te maken in opmaat naar een volgende bestuursperiode. Als u daar anders over denkt, mag u natuurlijk daartoe een motie indienen. Maar om de zojuist gegeven reden zal ik die ontraden.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Binnen die 175.000 euro voor plantaardig soja past het de provincie om een volgende keer bij de klimaatop vegahamburgers te serveren. Dank u wel.

De **voorzitter**: Oké. De gedeputeerde vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Dat vind ik een leuke suggestie. Die zullen we eens in overweging nemen. Ik had ook een vraag over het Kennisplatform Veehouderij en humane gezondheid, omdat we daar in de burap niets over vermeld hebben. Dit kennisplatform functioneert eigenlijk best heel goed, omdat het in feite door drie partijen wordt gefinancierd en aangestuurd. Dat wil zeggen een derde door het Rijk, een derde door de lagere overheden en een derde door de sector. Er zijn mooie kennisberichten verschenen, en ze hebben echt een belangrijke functie richting GGD's en gemeenten, zodat die ook met objectieve informatie vervolgens de discussie kunnen voeren. En bovendien helpt het ook om eenzijdige berichtgeving in de media vanuit een losstaand instituut, dat door alle partijen wordt erkend, te weerleggen. En dat is eenzijdige berichtgeving in beide kampen, als ik dat zo eventjes mag formuleren. Tegelijkertijd heb ik ook wel een grote zorg, omdat de financiering van het kennisplatform zwaar onder druk staat als we die een derde/een derde/ een derde willen houden, omdat het tot op heden niet is gelukt om daar vanuit de varkenshouderij ook maar een cent in te laten investeren, terwijl alle andere diersectoren wel meedoen, ook sectoren waar eigenlijk op dit moment nog helemaal geen discussie over is. Dus dat baart mij wel serieuze zorgen, want dat zou betekenen dat de begroting gehalveerd wordt en dat er dus ook gewoon minder resultaten geboekt kunnen worden. Ik denk dat ik hiermee de belangrijkste vragen heb gehad die betrekking hadden op de afwijkingen. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Gedeputeerde Swinkels. Wacht even. Er was nog een interruptie aangemeld van mevrouw Van der Kammen. Er is nog één interruptie. Die zal er nog wel zijn. Ja. Een moment. Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter, de gedeputeerde concludeerde wel heel snel te denken alles beantwoord te hebben. Ik heb toch een aantal vragen gesteld, waar ik eigenlijk nog geen antwoord op heb gehad. Ik zou de gedeputeerde willen vragen daar toch op in te gaan.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Ik heb bijvoorbeeld vragen gehad over Nuenen, maar ik zie niet in hoe dat een afwijking is van de burap. En wij komen met elkaar dit najaar nog uitgebreid over Nuenen te spreken.

Ik heb vragen gehoord over de windturbines. Daar hebben we het volgens mij zowel vanochtend als vanmiddag al uitgebreid over gehad. En ik zie ook niet in hoe dat een afwijking zou zijn van de begroting dit jaar.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Dan hebben we denk ik een andere beeldvorming over wat we vandaag hier bespreken. Ik denk dat het over het integrale beleid van het college gaat. En we kijken naar hoe hangt de vlag ervoor wat betreft de voortgang in het jaar. En ik wil toch gewoon heel concreet weten waarom het college niet bereid is, en dat is toch wel degelijk een heel actueel punt, naar de uitkomst van bijvoorbeeld het referendum in Nuenen, wat 10 oktober gaat plaatsvinden ...

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen. Nu ga ik u toch echt even ... Kijk, Ik snap de vraag. En die is actueel. Er komt een referendum geloof ik ergens aan. Maar dat staat echt niet op de agenda. Dus dit gaat over de realisatie van de begroting. Inderdaad, laat ik zeggen we gaan niet de kpi's allemaal precies nalopen. Er worden ook wat meer algemene beleidsbeschouwingen gegeven, maar we gaan niet het hele integrale beleid van het college op die manier bespreken. Dat is dan echt het wederzijds verwachtingsmanagement. Er kan veel in zo'n debat, maar dingen die op andere agenda's staan horen daar echt thuis: bij de begroting, bij debatten over het Arhi-voorstel dat binnenkort hier in het.... Dat moeten we echt wel met elkaar gaan doen. Anders moeten we zeggen dat er geen grens is aan wat je zou kunnen bespreken. En dat is bij de voorjaarsnota echt veel ruimer, bij de begroting ook veel ruimer. Bij de burap gaat het echt om het stuk dat ons alert maakt, dat u als Staten alert maakt, om uw vertegenwoordigende rol, uw controlerende rol op de uitvoering van de begroting te kunnen spelen. En dat moeten we toch ook een beetje zien als het kader waarin we dit gesprek met elkaar voeren.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): En het thema bestuurlijke veerkracht en de herindeling zijn wel degelijk een onderdeel van de agenda van dit jaar. En daarom vraag ik ernaar, voorzitter.

De **voorzitter**: Als het gaat om afwijkingen van de begroting is het uw volste recht. De gedeputeerde. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Ik was nog even naar de microfoon gegaan omdat rondom de problematiek van giftreinen en wat door die veiligheid aan het spoor zou veranderen, we geen reactie hebben gekregen van de gedeputeerde. En we vroegen ons af of die er nog komt.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Hier hebben we eerder met elkaar over gesproken. Nou weet ik even niet of het in een Statenmededeling is beland of in een rondvraag of woordvoerdersoverleg is geweest, waarin ik heb gemeld dat alle gemeenten die binnen zes weken hun gemeenteraden moesten voorzien van een plan van aanpak, dat die dat hebben gedaan. En dat er dit jaar op alle thema's, waar wij onderzoeken hebben gedaan in het kader van IBT hercontroles plaatsvinden.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, dit gaat denk ik over een van onze kant verwachtingsmanagement over kpi's en over terugkoppeling over daadwerkelijke verbeteringen in het voordeel van de veiligheid van omwonenden en passanten van het spoor. Kunnen wij daar nog een terugkoppeling over verwachten, over de verbeteringen die hebben plaatsgevonden?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Voorzitter. Dan is het misschien toch goed om nog even een keer te benadrukken dat wij proberen toezicht te houden op afstand. Dus wij controleren niet of het spoor veilig is. Dat is niet aan ons. Wij controleren of de gemeenten hun taken goed vervullen, die een bijdrage leveren aan de veiligheid op het spoor. En als u precies wilt weten hoe het ervoor staat, dan voorzien wij u graag van alle informatie die u wilt hebben en waar wij over beschikken, maar dat is voor mij geen parate kennis.

De **voorzitter**: Daarmee een einde aan uw beantwoording. Gedeputeerde Swinkels.

De heer **Swinkels** (GS, SP): Dank u wel, voorzitter. Ik zal proberen kort te zijn. We hebben tenslotte nog maar enkele minuten. Dan ga ik eerst in op de vraag die door het CDA gesteld is over een overschot bij erfgoed, de drie ton. En de vraag was daarbij: heeft u niets meer in het vat? Daarbij moet ik aangeven dat die drie ton komt van de middelen die u eerder heeft aangereikt om een Van Gogh-aankoop te kunnen doen. En dat waren ook de restricties waarin die middelen uitgegeven mochten worden. En dat betekent dat toen wij daar een kleinere bijdrage aan konden leveren en toch tot een aankoop kwamen, u dat dan ook netjes terugkrijgt.

De SP vroeg naar de stand van zaken met betrekking tot uniek sporten en of er meer middelen bij zouden moeten om de doelstellingen daarin te bereiken. Nou, daar kan ik eigenlijk terugkoppelen dat het niet zozeer een financieel probleem is. Het blijkt vooral heel ingewikkeld om mensen met een beperking ook naar het bewegen en het sporten toe te krijgen. Inmiddels hebben we daarvoor de nodige voorzieningen getroffen in de manier van hoe we mensen via onze sportloketten qua vraag en aanbod aan elkaar proberen te krijgen. Hoe we ook vervoer kunnen organiseren, hoe we ook hulpmiddelen kunnen organiseren bij dat sporten. En we zijn nu eigenlijk met die campagne bezig om met fysiotherapeuten, huisartsen, zorginstellingen gezamenlijk ook te zorgen dat die mensen erbij komen. Dat is eigenlijk vooral de volgende fase. En je ziet ook nu pas dat we echt massa gaan maken en steeds meer mensen aan het bewegen en sporten kunnen krijgen. Daarbij hebben we wel moeten melden dat we niet deze periode die 50.000 gaan bereiken. Dat zullen er ongeveer 40.000 worden. Maar in de doorwerking, uiteindelijk lange termijn, gaan we wel degelijk die 50.000 halen.

D66 had een vraag over de health deal. Die blijft inderdaad wat achter bij de planning, scherp geanalyseerd. Dat heeft er vooral mee te maken dat dat een health deal is met vele partners: gemeenten, RIVM, waterschappen, universiteiten GGD's. Vijftien partijen maar liefst. En dat is daarmee een netwerkaanpak en we zijn slechts een van de partners. Dus dat heeft altijd dat je bedenkt dat je misschien wel sneller wilt, maar je moet al die andere partners ook meenemen. En daar komt bij dat in de vorige gemeentebestuurperiode Den Bosch en Helmond eerder afgehaakt zijn. En nu met de nieuwe gemeenteraden wel weer aangehaakt zijn. Kortom, juist met dat soort dynamiek hebben we dus te maken. GroenLinks stelde mij onder andere een vraag om te kijken over de erfgoedlijn met De Kleine Aarde. Volgens mij herken ik deze. In de perspectiefnota werd deze ook zelfs als een motie aangereikt. Ik heb hem toen ontraden. En ik denk dat we niet in deze hoedanigheid dat dan maar weer een keer opnieuw moeten gaan doen. Volgens mij ben ik dan vrij snel door de vragen heen.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Brunklaus. En dan wil ik zo dadelijk gedeputeerde Van Merrienboer nog vragen, er is één motie nog niet van commentaar te voorzien, om dat nog even hierna te doen. Mevrouw Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): U kunt zich vast nog herinneren dat u toen bij de perspectiefnota heeft gezegd over die groene erfgoedlijn, die wij toen voorstelden, dat u zou gaan kijken of u daar misschien eens wat... U zou zich daar in ieder geval wat op gaan oriënteren. En wij zouden daar wat van terug horen. Daar hebben wij nooit iets van terug gehoord. Vandaar dat we nu opnieuw die vraag stellen. Dus misschien komt het nog. Ik wil ook wel in gesprek met u daarover gaan, of wat dan ook, maar ...

De **voorzitter**: Wellicht is de begroting een goed moment om dat te doen. Dat is niet iets wat eigenlijk aan de hand van de burap gedaan wordt. Ook hier even discipline in een document. Ja?

De heer **Swinkels** (GS, SP): Wat mij betreft, voorzitter, komen we er dan inderdaad bij de begroting op terug.

De **voorzitter**: Ja. Dan wil ik gedeputeerde Van Merrienboer vragen nog een van de nog niet van commentaar voorziene moties, dat betreft motie 5, van commentaar te voorzien.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, dank je wel. Motie 5 gaat over inzetten op buitengebied bij continueren taskforce. Die motie gaat het college ontraden, omdat die ontijdig en overbodig is. De middelen voor de taskforce zijn tot en met Begroting 2019 geborgd. Er loopt een evaluatie. Er staat volgens mij geen twijfel over het feit dat wij met het thema aanpak criminaliteit in dat Brabantse buitengebied bezig zijn en bezig blijven. Maar deze motie is op deze manier overbodig en daarom ontraden wij hem.

De **voorzitter**: Interruptie Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ja, maar tegelijkertijd loopt er ook een onderzoek naar de evaluatie van de taskforce. En in het woordvoerdersoverleg bestuur en financiën is eigenlijk een beetje boven de markt komen te hangen de vraag of de taskforce in de huidige vorm wel door zou gaan, hè. Dat is een beetje afhankelijk van die evaluatie. En daarvan roepen we met deze motie eigenlijk op om, ongeacht of die taskforce in de huidige vorm doorgaat, het thema aanpak criminaliteit in het buitengebied wel in een vorm zoals die door de taskforce ..., of een vorm waarop de taskforce heeft aangestuurd qua aanpak tussen de verschillende overheden et cetera, wel kan worden voortgezet. Want de taken in het buitengebied die houden niet op na 2019. En we zitten nu volgend jaar toch in de laatste periode van de taskforcemiddelen. Dus de oproep is om die aanpak voort te zetten voor de aanpak van criminaliteit in het buitengebied. Zo moet u de motie lezen.

De **voorzitter**: Ja. De gedeputeerde, tot slot.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Zo heb ik hem ook gelezen, mijnheer Van Hattem. En ik geef er de kwalificatie overbodig aan, omdat we natuurlijk met zijn allen gecommitteerd zijn aan de aanpak van die opgave. Als het gaat over wat we hier doen, en dat is nogmaals op basis van de afwijkingenrapportage correcties nemen. Het is tot en met de begroting volgend jaar geregeld. Er loopt een evaluatie. Ook daar een lerende aanpak, want evaluaties gaan ons de handreikingen doen over hoe

dan verder. Daar hebben we straks het hele begrotingsjaar 2019. En dan hebben we ook nog een bestuursakkoord ergens tussendoor in de maak om echt ook dat perspectief op de middellange termijn rond aanpak criminaliteit buitengebied in te vullen. Weet u, vandaar zeg ik dat die overbodig is. Omdat die op een moment komt dat het eigenlijk niet past. In een burap, in de lopende uitvoering van deze begroting, met verzekerde uitgaven volgend jaar en een evaluatie die ons de weg gaat wijzen.

De **voorzitter**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, voorzitter, of het ongepast is. Het zit gewoon in de planning- en controlcyclus. En een burap die stelt toch wijzigingen vast, die stelt afwijkingen vast. En hiermee zeggen we eigenlijk van: 'we vinden het nu al het moment om aandacht te vragen voor deze zeer ernstige problematiek in het buitengebied'. Want in veel gebieden is het echt gewoon wildwest, er is gewoon te weinig handhaving, er is gewoon wetteloosheid in die gebieden. Daar moet echt op worden doorgepakt vanuit verschillende disciplines. En daarom zou met alle betrokken medeoverheden gewoon gekeken moeten worden naar de volgende periode, na de huidige inzet van de taskforce, dat hier alvast door de verschillende instanties op kan worden voorbereid. Dus echt een grondige aanpak. Dat is de bedoeling. En of daar dan ook middelen voor worden vrijgemaakt in de begroting is een stap twee. Maar in ieder geval dat daar alvast een slag naar kan worden gemaakt. Hoe langer we ermee wachten, hoe erger het wordt in het buitengebied en dat willen we voor zijn.

De **voorzitter**: Uw punt is helder. Dank u wel. De gedeputeerde tot slot.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, het verandert niets aan mijn advisering. Weet u, we kijken allemaal uit naar die evaluatie. Ik neem er vergif op in dat we bij de begroting ook dit thema zullen gaan terugzien en dat is echt het eerste moment om verder vooruit te kijken. Omdat we inderdaad tot en met volgend jaar de middelen hebben verzekerd en tegen elkaar gezegd hebben: we gaan met elkaar leren. Ondertussen loopt onze inzet op aanpak ondermijning buitengebied. We komen binnenkort met een rapportage over de vakantieparken. We zijn bezig met het thema rond, nou ja bijvoorbeeld een label veilig ondernemen in het buitengebied. Dus we zijn heel concreet bezig. Blijft het oordeel staan dat het voor nu echt een ontijdige en daarmee overbodige motie is.

De **voorzitter**: Op dit punt zijn de gedachten gewisseld. Daarmee komen we aan het einde van de eerste termijn van de zijde van het college. Ik stel voor twee, drie minuten te schorsen en dan gaan we verder met de mogelijke tweede termijn van de zijde van uw Staten. Even een paar minuten schorsen.

Schorsing (22.33 – 22.40 uur)

De **voorzitter**: Ik inventariseer welke van de fracties behoefte hebben aan een tweede termijn. De heer Koevoets van de VVD. Gaat uw gang.

De heer **Koevoets** (VVD): Voorzitter. Ik kan kort zijn in de tweede termijn. We hebben eigenlijk nog geen echt antwoord gekregen van gedeputeerde Van den Hout. De heer Van Merrienboer eigenlijk gaf daar wel een voorzet voor, dat dat zou gebeuren met betrekking tot het voorstel over de VTH-taken. Een visie, doelstellingen en uitvoeringsparagraaf. Gaag daarop nog antwoord van gedeputeerde Van den Hout.

De **voorzitter**: Dan de fractie van het CDA, de heer Bahar. Geen behoefte aan een tweede termijn. De heer Heijmans, de SP-fractie. De SP-fractie is afwezig.

Mevrouw **Arts** (SP): Voorzitter. Namens mijn fractie. Geen behoefte aan een tweede termijn.

De **voorzitter**: De fractie van de PVV, mevrouw Van der Kammen. Aan u het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Ja, voorzitter. Bedankt voor de beantwoording in de eerste termijn. Wij gaan nog even verder met de prestaties en het beleid van het college in 2018. Onlangs vernamen we in de media dat de burgemeester van Moerdijk een beroep doet op de minister van Justitie en Veiligheid inzake de problematiek vanwege de inklimmers rondom de Haven Moerdijk. De PVV stelde daarover vragen aan het college. De provincie is immers aandeelhouder van de haven. Zo wilde de PVV weten of het college actie had ondernomen richting het bestuur van het havenschap in het kader van het voorkomen van inklimmen. Het college, daadkrachtig als het gaat om klimaatysterie verspreiden en de landbouw slopen, heeft nog geen actie ondernomen en vindt dat het Havenbedrijf al genoeg doet om het inklimmen te voorkomen. Maar, voorzitter, de toelichting van het Havenbedrijf hierover, die we mochten ontvangen bij de beantwoording van de vragen is toch behoorlijk zorgwekkend. Naast de problematiek van het inklimmen buiten het terrein van de haven, zoals beschreven in de media vernomen, mogen we eerst vernemen hoe fantastisch de beveiligingsmaatregelen in het beheersingsgebied van de haven wel niet zijn. Daarmee eigenlijk het inklimmersprobleem bagatelliserend, maar vervolgens mogen we lezen: 'Wel is een aantal incidenten geweest op terminals binnen het havengebied, waarbij migranten zijn aangetroffen in vrachtwagens. Maar de beveiliging is helemaal in orde en actie vanuit het college niet nodig.' Voorzitter. Mag ik een visie van het college vernemen op de gemelde incidenten van migranten op het terrein van het Havenbedrijf? En concreet, hoe kan het dat als de beveiliging van het haventerrein zo enorm op orde is, dat er dan migranten in vrachtwagens op het terrein zijn aangetroffen? En wat gaat het college daaraan doen?

Voorzitter. Ik kom nog even terug op de opcenten.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Kammen. Even met respect voor uw bijdrage, maar ik heb even geïnformeerd of er over dit onderwerp in het document dat nu hier ter discussie ligt opmerkingen worden gemaakt. Dat blijkt niet het geval te zijn. Dus ik wil u verzoeken het even bij de onderwerpen van de burap te houden. En dit is niet een onderwerp dat in de burap als zodanig aan de orde is, wordt mij gemeld door de gedeputeerde die het kan weten. Mevrouw Van der Kammen heeft verder het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Nog even over de opcenten. Ja, op beleid sturen, dat ervoor zorgt dat de opbrengst opcenten daalt vanwege minder auto's, dat verhoudt zich heel slecht met het wél gretig inramen van een meeropbrengst wegens meer auto's. Vreemd dat het college reageert alsof dat een bizar punt zou zijn. Prima dat het college graag hoge opbrengsten opcenten heeft, maar pas dan in elk geval het beleid aan en zorg voor asfalt. Wilt u daar alstublieft nog op reageren?

Voorzitter. Het college heeft geen antwoorden gegeven op gestelde vragen. Veerkrachtig bestuur is een beleidsdoelstelling en dat staat ook in deze burap. Er is een route bepaald voor bijvoorbeeld de gemeente Nuenen. Maar er is inmiddels een referendum gepland en ik vraag het college gewoon hier en nu of het college bereid is de uitkomst van het referendum te laten prevaleren boven de eigen gekozen beleidslijn van nu.

Voorzitter. Ten aanzien van de motie 5, die zullen wij aanhouden. Dat was het.

De **voorzitter**: Motie 5 wordt aangehouden, maakt nu geen deel meer uit van de beraadslagingen rondom de burap.

Dan ga ik verder met de inventarisatie voor de tweede termijn. Mevrouw Dingemans. U heeft het woord.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik houd het kort. Dat scheelt straks een paar stemverklaringen van onze fractie. De begroting is hét integrale afwegingsmoment voor Provinciale Staten. Het is wat onze fractie betreft dan ook niet nu het juiste moment om voorstellen in te dienen voor herbestemming, herprioritering of nieuw geld. Laten we dat dan vooral doen als de begroting op de agenda staat. We zullen dan ook geen steun verlenen aan amendementen of moties, hoe sympathiek ook, die wat ons betreft op 9 november thuishoren.

En in de richting van de fractie van GroenLinks zou ik willen zeggen, u zou eens kunnen nagaan of het onderzoeksbudget van Provinciale Staten kan worden ingezet voor het uitvoeren van het onderzoek naar de kringlopen in plaats van 1,3 miljoen euro te vragen vanuit de programma's Agrofood of Circulaire economie. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Dingemans voor haar bijdrage. De heer Smeulders van de Partij van de Arbeid-fractie? Ziet daarvan af. Mevrouw Roijackers van de fractie van GroenLinks? En mag ik overigens partijen die voornemens zijn in deze fase van het debat nog moties of amendementen in te dienen die snel bij de griffier in te leveren. Maar nu eerst de fractie van GroenLinks bij monde van mevrouw Roijackers, die ik het woord geef.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Dank u wel. De heer Van Merrienboer heeft wat uitleg gegeven over zaken die we hadden gevraagd, waarvoor dank. Het is heel fijn ook dat hij, naar aanleiding van een vraag van D66, voornemens is nader onderscheid te maken naar soorten risico's. Dat is inderdaad heel prettig voor ons als Staten vanuit onze controlerende functies.

Over de Woonagenda, die wordt in november voorzien. Dat is dus na de begrotingsbehandeling, tegen de Kerst. Dan klopt vol verwachting ons hart over die Woonagenda en wat er opgeschreven gaat worden ten aanzien van alternatieve woonvormen.

En over de werklocaties nog een vraag aan de heer Van Merrienboer, voorzitter. Hij vertelde ons wat het beleid is geweest, nadat die gelden van BOM weer door de provincie zijn genomen, over die toplocaties, bij die topbedrijven, hier nu in die topeconomie die we zijn. Maar waar blijft de verduurzaming in dit verhaal? Daar hebben we toch echt nog een zorg over. Wordt dat wel even top meegenomen in het beleid dat we nu aan het uitvoeren zijn op die werklocaties?

Wij willen aanvullend nog weten hoe het zit met het onderzoek naar de recreatieparken, want dat was ons voorzien aanvankelijk voor de zomer en dat is wat ver naar achter uitgesteld.

Ik heb nog een vraag over werkgelegenheid niet beantwoord gehoord van de kant van het college. Wij hadden een vraag gesteld over kpi's. Eigenlijk over de hele linie die achterblijft op het gebied van groene werkgelegenheid. En die zagen we onder meer bij de Green Chemistry Campus. En we hebben hem eerder ook gezien voor - even zoeken, zoeken, zoeken. Er zijn drie posten bij werkgelegenheid waar wij zagen dat de prestaties achterblijven en wij vroegen ons af wat het college daar zelf van vindt en of het daar nog een extra investering op wil doen, groene banen.

Onderzoek kringloop is het nodige over gewisseld. Dat krijgt ongetwijfeld nog een staartje. En wij zijn zeer benieuwd naar hoe het gaat met de VTH en misschien ook wel naar de antwoorden van de vragen van de VVD van zojuist. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers. Van Overveld, 50PLUS? Ziet af van het woord. De fractie van de Partij voor de Dieren, de heer Van der Wel? Aan u het woord.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Dank u wel. Voorzitter. Even een aantal moties en amendementen. De motie Krammer-Volkerak, die houden wij aan, voorlopig, tot de begroting. Dat is motie 12, voorzitter.

De **voorzitter**: Motie 12 wordt aangehouden, die maakt nu geen deel meer uit van de beraadslagingen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Even een toelichting op de motie onderzoek naar gesloten kringlopen. Ik voel toch wel dat de gedeputeerde ook wel graag zo'n onderzoek zou willen. En ze zegt 'het past niet in het programma, ik heb er geen geld voor.' En daar heb ik alle begrip voor, want het is een enorm bedrag. Wij gaan het zeker aanhouden tot de begroting. Volgens mij had u gezegd – ik had het maar half gehoord, moet ik zeggen –, maar uw intentie was om het bij de Staten neer te leggen. Als ik het goed heb was dat uw gedachte daarover.

De **voorzitter**: Mevrouw Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Dank u wel, voorzitter. Nou, ik licht dat graag nog een keer toe. We hebben als Provinciale Staten ook onderzoeksbudget. En dat maken we volgens mij niet op. Dus we zouden kunnen kijken, in overleg met de griffie, of we misschien een deel van het onderzoeksbudget kunnen gebruiken om dit onderzoek te doen. Wellicht niet voor 1,3 miljoen euro, maar dat we dat dan iets goedkoper kunnen uitvoeren. Het was een suggestie om in ieder geval te voorkomen dat we straks bij de begroting met een flink vraagstuk zitten, een flink beslag op het kapitaal dat in deze twee programma's zit. Vandaar.

De **voorzitter**: Meneer Van der Wel. Ik heb u niet goed gehoord of u de motie wilde aanhouden.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Wij gaan de motie aanhouden tot de begroting.

De **voorzitter**: Oké.

De heer **Van der Wel** (PvdD): En waarom? De reactie op D66 is dat het budget van Provinciale Staten moet zich beperken tot taken van Provinciale Staten. En aangezien wij geen veehouderijbeleid hebben als presidium kunnen we denk ik ook niet een onderzoek daarin aanpassen.

De **voorzitter**: Goed. Die discussie gaat voort, maar ik constateer dat motie 13 op dit moment wordt aangehouden en nu geen deel meer uitmaakt van de beraadslagingen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): We gaan zeker bij de begroting eenzelfde motie indienen.

De **voorzitter**: U houdt hem aan. Dus u trekt hem niet terug. U houdt hem aan.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nee, nee, ik houd hem aan. Dat was ook voor 12.

De **voorzitter**: Dus geen nieuwe motie in te dienen?

De heer **Van der Wel** (PvdD): Nee. En ook motie 14 voor het structureel programmatisch meer investeren, begrijp ik ook de toezegging. Hartelijk dank dat u gaat kijken naar vegaburgers op de klimaatop. Heel fijn. En we gaan hier ook op verder bij de begroting.

De **voorzitter**: En de motie wordt aangehouden.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Aangehouden.

De **voorzitter**: Motie 14 wordt aangehouden.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Ja.

De **voorzitter**: Is nu niet meer deel van de beraadslagingen.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. En als laatste, ik denk dat ik in mijn bijdrage en interruptie duidelijk ben geweest over de akkerranden. Wij gaan deze motie helaas, hoe goedbedoeld ook, niet steunen. Dank u.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Wel voor zijn bijdrage. Dan ben ik bij de fractie van de ChristenUnie-SGP. De heer Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter. Ik wil nog even ingaan op de twee amendementen die we ingediend hebben. Allereerst het amendement drugsdumpingen. Uiteraard hebben wij ook naar de cijfers gekeken. En de gedeputeerde zegt: er is voldoende budget over. Als wij zien, en we hebben het opgevraagd, nemen we 660.000 euro van de voorgaande jaren mee. Maar we moeten nog de dumpingen van 2017 betalen. Zouden die op hetzelfde niveau zitten als in 2016, dan zouden we nog een kleine drie ton overhouden. En dat zou dus al een tekort zijn voor 2018. Maar we weten tegelijkertijd dat in 2017 er een enorme toename ook geweest is van het aantal dumpingen. En die vraag heb ik ook voor de zomer gesteld. En toen kreeg ik het antwoord van u of van een van uw medewerkers: tot na de zomer hebben we budget – dat klopt ook hiermee – maar na de zomer is maar de vraag of dat geld over is. En dat gekoppeld met de signalen die wij kregen bij 'Ontmoeting in het groen', dat men zei van 'wij zien gewoon dat er op dit moment niet meer een aangifte gedaan wordt, omdat we niet weten dat er nu een regeling is', die signalen bij elkaar maken voor ons dat we zeggen dat het budget ontoereikend is als we dat zo doortrekken. Als we er budget bij doen kunt u die garantie geven. Blijkbaar kunt u nu niet die garantie geven. Dat snap ik ook, want het budget is niet toereikend. En dat is het signaal wat we hier afgeven. En daarom zullen wij deze motie zeker in stemming brengen, gezien het feit dat wij het aantal meldingen overeind willen houden en daarmee ook op een zuivere manier het af willen voeren.

Hetzelfde geldt voor het amendement over... Zei ik iets anders?

De heer **Heijmans** (SP): Ja, voorzitter, het is verwarrend. U spreekt de hele tijd over motie, maar volgens mij gaat het om een amendement.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Het gaat om een amendement, want mevrouw Dingemans zei terecht: het gaat inderdaad om een wijziging van de lopende Begroting 2018. Anders had die bij de begrotingsbehandeling plaats moeten vinden en dat is niet aan de orde.

De **voorzitter**: Amendement 6.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Hetzelfde geldt voor agrarisch natuurbeheer. Er zijn dit jaar nog vragen ingediend. En natuurlijk moeten wij dan ook bij de begroting met een voorstel komen voor de komende jaren. Dat snappen we, dat zullen we ook doen. Maar om in ieder geval de aanvragen die nu al ingediend zijn, 28 ondernemers die zeggen daaraan graag aan mee te willen doen, niet teleur te stellen en ze in ieder geval de mogelijkheid bieden om daarin ook aan de regeling mee te doen. En dan is het maar voor u een dode bus. Maar straks kan het structureel worden gemaakt. Ik neem aan dat er binnen de budgetten zoveel ruimte is met dezelfde doelstellingen dat we dat continueren. Wij zeggen: binnen de lopende begroting dit geld nu beschikbaar maken en daarmee de ruimte bieden aan al die ondernemers die dezelfde doelstelling als ons nastreven om in het agrarisch natuurbeheer een bijdrage te leveren aan biodiversiteit. Met die argumenten, voorzitter, brengen wij deze beide amendementen straks in stemming.

De **voorzitter**: Ja. Ik dank u voor uw bijdrage. Dan kijk ik nog even naar Lokaal Brabant, de heer Ockers. Op dit moment niet meer. Dan wil ik aan de gedeputeerde vragen om de laatste punten in de tweede termijn van de zijde van het college van een antwoord of commentaar te voorzien. Allereerst gedeputeerde Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, voorzitter, dank je wel. Het klokje tikt verder. Ik ga het proberen echt kort te houden. De punten van mevrouw Van der Kammen. Ja, het punt van inklimmen. U heeft gewoon informatie gehad over wat het Havenbedrijf doet. Het Havenbedrijf legt verantwoording af aan zijn raad van commissarissen. U heeft die informatie gehad. Is hier niet aan de orde.

Motorrijtuigenbelasting algemeen dekkingsmiddel. Dat zeg ik ook elke keer bij elke behandeling. Dan zegt u dat het naar asfalt moet. U kent mijn antwoord inmiddels op dat punt.

Woonagenda, leegstand. Dat komt dus in november. Dat gaat echt over een evaluatie van wat we aan activiteiten doen. Die krijgt u inderdaad in november.

Verduurzamen locaties, daar had ik volgens mij al antwoord op gegeven. In die zin, dat dat inderdaad vertraagt, maar dat we daar wel volop mee bezig zijn. Dus verduurzaming, vergroening van bedrijventerreinen is wel degelijk een regeling die we aan het opzetten en uitvoeren zijn.

Recreatieparken heb ik ook volgens mij al eerder gemeld. Ik denk dat het nog drie weken duurt en dan zijn we klaar. Ja? En dan komt ie. Echt, mevrouw Brunklaus, hij zal er zijn.

Groene werkgelegenheid. Ik heb aangegeven, Green Chemistry Campus is genoemd, biobased. Kijk, er spelen twee dingen. En daarom zie je dat we, als het gaat om de werkgelegenheid die wij creëren, die valt dan misschien wat tegen, maar dat komt omdat de bedrijven waar wij voor zorgen, dat was van die 11 naar 3, dat zijn de bedrijven waar wij verantwoordelijk voor zijn. Maar dat zijn bedrijven die vaak nog vroeg in de keten zitten. Daar waar bedrijven businesscase hebben en zich via de markt laten financieren, zijn die eigenlijk geen onderdeel van onze kpi's. Nog los van de vraag of we groene werkgelegenheid heel goed kunnen definiëren. Laten we toch de hoop uitspreken dat alle werkgelegenheid in Brabant een zo duurzaam mogelijk karakter heeft. Mocht u daar meer van willen weten, dan misschien toch via schriftelijke vragen. Dan kunnen we elkaar misschien nog wat beter bedienen.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers, interruptie.

Mevrouw **Roijackers** (GL): De andere was trouwens de Cleantech. Ging over Cleantech. Ik begrijp het antwoord van de gedeputeerde en toch is het wel van belang. We gaan binnenkort met elkaar spreken over fotonica. Er wordt ook aan ons gezegd wat een enorme banengenerator dat is. Kan er wat worden gedaan aan een reëel verwachtingsmanagement ten aanzien van werkgelegenheid in het vervolg van dergelijke voorstellen, die ons als Staten worden gestuurd?

De **voorzitter**: Van Merrienboer.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Voorzitter. Dat wil ik toch echt even aan collega Pauli laten. Laten we dat doen. Het enige wat ik er van wil zeggen, als je naar een thema als fotonica kijkt, en je kunt zeker dat soort diepe technologische verandering ... Als ik dat vergelijk, misschien een rare vergelijking, de Vlaamse overheid. Voordat zij werkgelegenheidseffecten toerekenen aan dit soort technologische ontwikkelingen hebben zij het geduld om daar tien, twaalf, vijftien jaar de tijd voor te nemen, omdat je dan pas serieus een relatie kunt leggen tussen die investering in die innovatie en die werkgelegenheidseffecten die je daar is. Het is Nederland eigen, wij denken dat het allemaal op de heel korte termijn ... Op fotonica zal de heer Pauli echt uitvoerig ingaan. Dat is natuurlijk een heel diepe technologietransformatie, waarvan het echt ook koffiedik kijken is wanneer hoeveel werkgelegenheid... In een markt kun je een leidende positie verdienen of niet. Dat is allesbepalend voor uiteindelijk de impact die we hadden op de werkgelegenheid. Ik denk niemand in 2001 had kunnen voorspellen dat ASML zou staan waar ze nu staan, want toen waren ze bijna over het randje gevallen. Dus die diepe technologische structurele wijzigingen, om die te ramen naar werkgelegenheidsopbrengst vind ik echt, echt heel speculatief koffiedik kijken.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ik denk dat ik het wel begrijp. Tegelijkertijd moeten we natuurlijk waken voor het idee dat onze investeringen gaan over veel techniek, weinig banen. Is er een manier waarop je de trickle down richting ook echt de uitvoering op MBO-niveau op de een of andere manier wat inzichtelijker kan maken voor ons als Statenleden. Want anders, bij dit soort verantwoordingen, zoals een burap, lijkt het alsof het heel weinig werkgelegenheid heeft opgeleverd, maar zien wij misschien niet wat de effecten zijn tot op het mbo- of lbo-niveau, eigenlijk de plekken waar wij ook graag werkgelegenheid gecreëerd zouden willen zien komend vanuit overheidsinvesteringen.

De **voorzitter**: Mag ik stilte in de zaal! De gedeputeerde heeft het woord.

De heer **Van Merrienboer** (GS, PvdA): Ja, ik begrijp die vraag, maar dat is dus echt heel ingewikkeld. Aan de ene kant kun je dat doen door goed achteruit te kijken naar hoe dat met eerdere van dat soort structurele effecten in de economie gegaan. Maar om dat prospectief te doen, dus echt daar een voorspellende waarde aan te ontleen, ja, ik vind het echt heel ingewikkeld. Maar laten we de vraag ook meenemen naar het debat dat u met collega Pauli over fotonics of fotonica gaat voeren. Daar zal het ongetwijfeld terugkeren.

Op VTH zal collega Van den Hout denk ik nog even ingaan. Ik wil alleen maar gemarkeerd hebben dat wat wij in de burap hebben gedaan is inderdaad een onderlegger te geven voor die stelpost van die 6,2 miljoen euro, ook de plus. En die hebben wij nodig, gewoon om een structurele uitvoering van de basistaken op dat gebied, om die voor de komende tijd ook te garanderen. Dat heet schoon opleveren. Voorzitter. Dank je wel.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Dan gedeputeerde Van den Hout.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dank je wel, voorzitter. Ik kan heel kort zijn. Het antwoord op de VTH-vragen, volgens mij had ik ze al wel gegeven. Het VTH-beleid is al vormgegeven door Provinciale Staten. Daar hebben we een aantal themabijeenkomsten over gehad. Daaraan voorafgaand hebben we een uitgebreide uitvraag bij PS gedaan. Toen heeft u samen met ons gekozen voor instrumentaal VTH-beleid en

dat is de bevoegdheid van het college. Dus jaarlijks maken wij nu een programma dat daaraan voldoet. Inmiddels heeft u twee keer een taakanalyse gehad om de claim die nu in de burap staat te onderbouwen. En in november komt er nog een doorwerking van wat betekent het voor het VTH-veld, de doorwerking van de Wet natuurbescherming, die nu voor een deel weer verder naar ons toe is gekomen.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, ik zou zeggen, op dit late tijdstip, het goede nieuws is dat we het er per jaar een maand eerder over hebben. November 2016, oktober 2017, nog net september 2016. Maar wij hebben echt gevraagd als Staten om een visie, beleid en doelstellingen te zien. We hebben inderdaad een themabijeenkomst gehad waar we een aantal punten hebben weggelegd met zijn allen, maar daarna hebben wij geen visie en beleid meer gezien. Dus onze vraag is heel simpel, wanneer komt dat?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Dat kan hooguit spraakverwarring zijn, denk ik. Er is wel degelijk beleid. Sterker nog, dat heeft u vastgesteld. Alleen is dat instrumenteel beleid dat wij als college zelf vormgeven in een programma. Maar dat wat er is kan ik u, of de link erheen, nog een keer doen toekomen. Want volgens mij heeft u eigenlijk alles al gehad wat wij op papier hebben met betrekking tot VTH-beleid.

De **voorzitter**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Als ik me goed herinner hebben wij twee jaar geleden gezegd: wij willen eerst een nieuwe visie op het hele VTH-beleid. En ik denk dat de tijd inmiddels te ver verstreken is vandaag om het hele bot nog met elkaar uit te gaan kauwen, dus dat ga ik echt niet doen. Maar wij hebben echt twee jaar geleden gevraagd, er zou een herijking komen van het hele VTH-beleid. En dat is ongetwijfeld aan GS om dat beleid vast te stellen, maar wij horen het ter kennis te krijgen en wij hebben nog geen nieuw beleid gekregen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ik ga mijn best doen om alles wat we als beleidskader samen met PS hebben vastgesteld aan u te doen toekomen. En dan kijken we nog of er iets ontbreekt en dan kunnen we het daarover hebben.

De **voorzitter**: Waarvan akte. Mevrouw Roijackers dan.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Ja, ik kan mevrouw Dirken even terugvragen. Want ik heb een vraag niet alleen aan de gedeputeerde, voorzitter, maar ook aan de VVD. Ik wil graag even twee jaar terug in de tijd gaan, want toen hebben we de doorwerking van de decentralisatie van de Wet natuurbescherming hier vastgesteld. De vraag aan de gedeputeerde. Toen was al duidelijk dat daar heel veel toezicht- en handhavingstaken mee gemoeid zijn. Zijn die nu voldoende door ons opgepakt en geborgd in wat wij bij onze omgevingsdienst hebben weggezet?

En VVD, volgens mij is een paar keer aan ons teruggekoppeld en moet heel wat nog gebeuren op het gebied van toezicht en handhaving op de groene taken, voortkomend uit de nieuwe Wet

natuurbescherming. Is de VVD bereid om de noodzakelijke taken die daaruit voortvloeien structureel te financieren? Misschien mag de gedeputeerde beginnen.

De **voorzitter**: Nou ja, het mag van mij alle twee. Het maakt mij niet zoveel uit, eerlijk gezegd. Wie begint er? Dames voor, mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Ja, ik denk dat we niet te lang in de tijd terug moeten gaan, want anders gaat meneer Heijmans intussen weer een jaar vooruit in de tijd. Maar wij zijn altijd bereid om te kijken naar welke taken nodig zijn en tegen welke budgetten, maar daar hoort wel een visie en beleid onder te liggen. En dat is het punt dat we willen maken. U weet net zo goed als ieder ander hier in huis dat wij voor een adequate handhaving zijn. Maar dat wil niet zeggen dat we altijd moeten blijven doen wat we altijd gedaan hebben. Wij zoeken naar een stuk innovatie en daar zoeken wij voor naar een stuk visie en naar een stuk beleid.

De **voorzitter**: Ja, mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Is de VVD dan niet van mening dat wij beleid hebben vastgesteld toen wij zeiden dat wij die extra natuurtaken zouden gaan uitvoeren, onder welke voorwaarden? Dat was toch beleid dat we twee jaar geleden hebben vastgesteld?

De **voorzitter**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Dat was inderdaad beleid dat we hebben vastgesteld, maar het amendement waar ik het over heb, dat we twee jaar geleden hebben vastgesteld, is dat er een beroep werd gedaan op extra middelen in structurele zin voor het hele VTH-beleid. En daarvan hebben wij met zijn allen gezegd, we willen dat er in het hele VTH-scala, en dat is natuur en alle andere taken die daarbij horen, een duidelijke visie komt op wat wij nu als provincie willen, welk beleid daaruit voortvloeit en welke doelstellingen we daarbij hebben. En dat hebben we nog niet gezien.

De **voorzitter**: De gedeputeerde nu.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Ja, ik ga dit toch schriftelijk afdoen denk ik. Want wat we niet weten kunnen we nu niet vertellen.

De **voorzitter**: U krijgt schriftelijk antwoord op gestelde vragen. Ja. De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): En verder ook een schriftelijke toelichting op de doorwerking van de Wet natuurbescherming. Dat heeft een tijd geduurd, omdat we dat over de schutting hebben gekregen als het ware, met een hoop haken en ogen eraan en met een hoop ontbrekende informatie. En nu hebben we inmiddels zicht op wat het betekent voor ons. Waar moeten we handhaven, waar moeten we die Wnb-taken vervullen dat we nu een goed vooruitzicht kunnen maken op wat we jaarlijks nodig hebben voor die taken.

De **voorzitter**: En een schriftelijke mededeling daarover is toegezegd door de gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS, SP): Kort nog even Regeling opruimen drugsafval en akerrandenbeheer. Een herhaling van zetten. Volgens mij zijn we het inhoudelijk helemaal eens over wat er zou moeten

gebeuren en verschillen we van mening over waar we wanneer welk geld daarvoor moeten inzetten. Maar ik blijf bij het ontraden van beide voorstellen.

De **voorzitter**: Dan gedeputeerde Spierings.

Mevrouw **Spierings** (GS, D66): Ja, voorzitter, toch nog maar heel eventjes over veerkrachtig bestuur. Wij melden in de burap dat wij op schema liggen om de beleidsprestaties te halen voor dit jaar. En alle andere zaken, daar komen we echt nog uitgebreid met elkaar over van gedachten te wisselen in themabijeenkomsten in deze zaal.

De **voorzitter**: Dan gedeputeerde Swinkels. Niet meer, dan is bij dezen de beantwoording van de zijde van het college in tweede termijn tot een einde gekomen en ga ik de beraadslagingen sluiten.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. Mogen we nog even een paar minuten schorsen.

De **voorzitter**: Een paar minuten kan altijd. Laat ik zeggen drie minuten, vier minuten? Vier minuten schorsing. Dan heropenen we de vergadering zo.

Schorsing (23.05- 23.09 uur.)

Stemming

De **voorzitter**: Goed. Dames en heren. Kunnen we de vergadering heropenen? Ik wil u vragen uw plaatsen weer in te nemen. En dan gaan we over tot de stemming. Dames en heren. Mag ik verzoeken om stilte in de zaal.

Goed. Voordat ik de stemming begin, meld ik nog even voor de notulen dat bij stuk 51/18, dat was het onteigeningsstuk bij de relatie PIP's het CDA wordt geacht ... Dan moet ik even goed lezen wat hier staat, griffier, ik kan het niet lezen.

De **loco-griffier**: Het gaat om voorstel 51/18, onteigening ten behoeve van de realisatie van de PIP's gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat Oost en West.

De **voorzitter**: Maar wat? Het CDA heeft gestemd voor. Moet dat gezegd worden?

De **loco-griffier**: Ja.

De **voorzitter**: Oké. Maar dan moet er dat staan. Mooi. Dan gaan we nu naar de stemmingen over de amendementen. En dat zijn inderdaad alleen maar, even kijken, motie 15, motie 16. Jawel, motie 15 en 16 hebben we toch ook, of niet?

Dan zijn wij inderdaad als eerste aangekomen bij de stemming over amendement onder stuknummer A 5. De fractie van de VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dit amendement is verworpen. Dan ben ik bij amendement onder stuknummer 6. De fractie van de VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Tegen.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Het amendement is verworpen. Dan ben ik bij het ontwerpbesluit zelve, 44/18, de Burap 2018. De fractie van de VVD.

De heer **Koevoets** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: CDA.

De heer **Bahar** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: SP.

De heer **Heijmans** (SP): Voor.

De **voorzitter**: PVV.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Tegen.

De **voorzitter**: D66.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Voor.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Van Overveld** (50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Tegen.

De **voorzitter**: ChristenUnie-SGP.

De heer **Vreugdenhil** (ChristenUnie-SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Ockers** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: dit voorstel is door uw Staten aangenomen. De moties zijn allemaal ingetrokken of aangehouden. Daarmee komen wij dus nu aan het einde van deze vergadering.

Sluiting

De **voorzitter**: Ik dank eenieder voor zijn of haar bijdrage. De eerstvolgende Statendag is op 5 oktober, de eerstvolgende plenaire vergadering op 26 oktober. Ik verzoek u uw sprekerspasje in te leveren bij de bodetafel. En er is nog een drankje bij de Statenlounge. Ik had u nog willen wijzen op de mooie tentoonstelling in de Statenhall over de Brabantstoet. Als u daar een keer binnenloopt, geniet van die prachtige tentoonstelling, ook door onze Brabantcollectie mogelijk gemaakt. Maar ik kan me voorstellen dat u op het vandaag aangekomen tijdstip iets andere prioriteiten gaat stellen. Ik wens u een mooi weekend. De vergadering is gesloten.

De voorzitter sluit om 23.13 uur de vergadering.